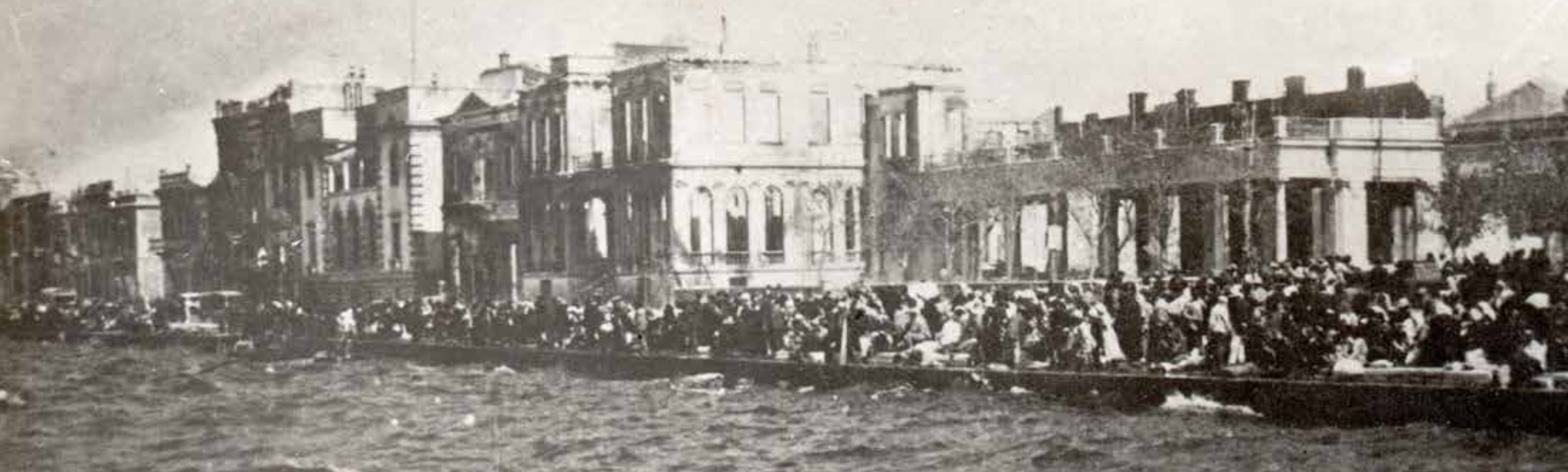

Η κυπριακή γη υποδέχεται
τους πρόσφυγες του 1922

Cyprus welcomes
the *Asia Minor refugees* of 1922

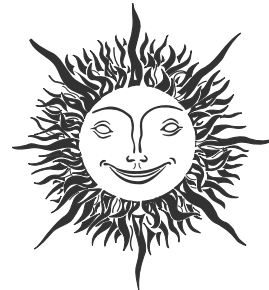

Η κυπριακή γη υποδέχεται
τους πρόσφυγες του 1922

Cyprus welcomes
the Asia Minor *refugees* of 1922”

CYPRVS AETERNA

Βουλή των Αντιπροσώπων
Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων

House of Representatives
Research, Studies, and Publications Service

© 2022 Βουλή των Αντιπροσώπων

Με επιφύλαξη όλων των δικαιωμάτων.
Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική,
μερική ή περιληπτική, η απόδοση κατά παράφραση ή η
διασκευή του περιεχομένου του βιβλίου με οποιοδήποτε τρόπο,
μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο,
χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

© 2022 House of Representatives

All rights reserved.
No part of this publication may be reproduced,
stored in a retrieval system or transmitted in any form
by any means (mechanical, electronic, photocopying,
recording or otherwise) without the prior written
permission of the publisher.

**Έκδοση Υπηρεσίας Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων
Βουλής των Αντιπροσώπων**

Συντονισμός και εποπτεία

Ανθή Τοφαρή,
Διευθύντρια Υπηρεσίας

Έρευνα, σύνταξη και εκδοτική επιμέλεια

Χρυσταλλίνη Μεταξά,
Λειτουργός Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων Α΄
Σοφία Παπαδοπούλου,
Λειτουργός Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων Α΄

Μετάφραση

Νατάσα Χαραλάμπους,
Πρώτη Λειτουργός Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων
Αντρέας Παπαγιάννης,
Λειτουργός Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων Α΄
Θεοφάνης Κοντοζής,
Λειτουργός Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων
Δήμητρα Δημητρίου,
Λειτουργός Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων
Γιώτα Μπελεγράτη,
Λειτουργός Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων
Αλέξης Αντωνιάδης,
Λειτουργός Διεθνών Σχέσεων

Σχεδιασμός

Sinartisi Creative Consultants

Εκτύπωση

Κυβερνητικό Τυπογραφείο

ISBN: 978-9963-39-113-4

ISBN e-book: 978-9963-39-114-1

Βουλή των Αντιπροσώπων
Λεωφόρος Τζ. Νεχρού, 1102 Λευκωσία, Κύπρος
Τηλέφωνο: +357 22 407 300
vouli@parliament.cy, www.parliament.cy
Λευκωσία, 2022

**Published by the Research, Studies and Publications Service
of the House of Representatives**

Coordination and supervision

Anthi Tofari,
Service Director

Research, texts and editing

Chrystalleni Metaxa,
Research, Studies and Publications Service Officer A΄
Sofia Papadopoulou,
Research, Studies and Publications Service Officer A΄

Translation

Natassa Haralambous,
Chief Research, Studies and Publications Service Officer
Andreas Papayiannis,
Research, Studies and Publications Service Officer A΄
Theofanis Kontozis,
Research, Studies and Publications Service Officer
Demetra Demetriou,
Research, Studies and Publications Service Officer
Yiota Belegрати,
Research, Studies and Publications Service Officer
Alexis Antoniadis,
International Relations Service Officer

Design

Sinartisi Creative Consultants

Printing

Government Printing Office

ISBN: 978-9963-39-113-4

ISBN e-book: 978-9963-39-114-1

House of Representatives
J. Nehru Avenue, 1102 Nicosia, Cyprus
Telephone: +357 22 407 300
vouli@parliament.cy, www.parliament.cy
Nicosia, 2022

Σμύρνη, 19^{ος} αιώνας. Συλλογή Ανδρέα Πιτσιλλίδη.

*Μόνιμη Συλλογή Κειμηλίων Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου,
Βυζαντινό Μουσείο και Πινακοθήκη Ιδρύματος
Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄*

Smyrna, 19th century. From the collection of Andreas Pitsillides.

*Permanent Collection of Heirlooms of the Association of
Asia Minor Cypriots, Byzantine Museum and Art Gallery
of the Archbishop Makarios III Foundation*

ΜΙΚΡΑΣΙΑ, ΜΙΚΡΑΣΙΑ...

ωσάν θυμίαμα ενώπιόν σας
εναποθέτω την ψυχή μου
μνημόσυνο αιώνιο
στους απανταχού ξεριζωμένους
στους πρόσφυγες και τους κατατρεγμένους

δεν είμαι άλλος
είμαι 'γώ ο ίδιος
κουβαλώ την ψυχή μου
τη ζωή μου
την ιστορία μου
το όνομά μου
δεν είμαι άλλος

κι ας είμαι πρόσφυγας*

* Έλενα Γεωργίου, «Μικρασία, Μικρασία...»,
στο *Προσφύγων νόστος: Ανθολογία ποίησης Κυπρίων λογοτεχνών με
εικαστικά έργα Κυπρίων καλλιτεχνών*, Έκδοση Συνδέσμου Μικρασιατών
Κύπρου, Κύπρος 2021, σ. 44.

ASIA MINOR, ASIA MINOR...

as incense upon you
I place my soul
an eternal memorial
of the uprooted from far and wide
the refugees and the downtrodden

I am no other
I am myself
I carry my soul
my life
my history
my name
I am no other

though I am a refugee*

*Elena Georgiou, "Asia Minor, Asia Minor...",
in *Refugee nostos: A poetic anthology of Cypriot writers with artworks by
Cypriot artists* [in Greek], Association of Asia Minor Cypriots, Cyprus 2021,
p. 44. Trans. by Demetra Demetriou.

Περιεχόμενα

Contents

Πρόλογος της Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων	II	Foreword by the President of the House of Representatives
Χαιρετισμός της Προέδρου του Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου	15	Address by the President of the Association of Asia Minor Cypriots
Εκδοτικό σημείωμα	18	Editorial
Η Σμύρνη, μάνα, καίγεται...	21	Smyrna is burning, mother...
Η άφιξη των προσφύγων στην Κύπρο	27	The arrival of the refugees in Cyprus
Η στάση της αποικιοκρατικής κυβέρνησης	37	The stance of the colonial government
Η στάση του κυπριακού λαού	47	The stance of the Cypriot people
Λοιμοκαθατήριο	55	Quarantine station
Η εγκατάσταση των προσφύγων	63	The settlement of the refugees
Η δράση της Εκκλησίας	79	The action of the Church
Επιστολές προσφύγων που ζητούν βοήθεια από την Εκκλησία	97	Letters from refugees asking for help from the Church
Οι επιτροπείες	107	The commissions
Έρανοι, εισφορές και προσφορές υπέρ των προσφύγων	123	Fundraisings, contributions and offers in favour of the refugees
Φιλανθρωπικές εκδηλώσεις για τη στήριξη των προσφύγων	131	Charity events for the support of the refugees
Υιοθεσίες ή προσπάθειες για υιοθεσία ορφανών προσφυγόπουλων	137	Adoption or efforts for the adoption of refugee orphans
Η επαγγελματική αποκατάσταση των προσφύγων	145	The professional rehabilitation of the refugees
Αναζήτηση αγνοούμενων προσώπων	153	The search for missing persons
Οι σχέσεις Κύπρου-Μικράς Ασίας μέσα από τη μουσική	159	Relations between Cyprus and Asia Minor through music
Η προσφορά των Μικρασιατών στην παιδεία	169	The contribution of people from Asia Minor to education

Πρόλογος της Προέδρου
της Βουλής των Αντιπροσώπων

Foreword by the President
of the House of Representatives

Η Μικρασιατική Καταστροφή είναι αναμφίβολα μια από τις τραγικότερες σελίδες στη σύγχρονη ιστορία του ελληνισμού, που άφησε ανεξίτηλο το τραυματικό της αποτύπωμα στις ψυχές των απανταχού Ελλήνων. Από τον 9^ο π.Χ. αιώνα, όταν οι Έλληνες έφθασαν στις ακτές της Μικράς Ασίας, έκτισαν τις πόλεις τους και αναμείχθηκαν με τους γηγενείς πληθυσμούς, μέχρι και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα ο ελληνικός πολιτισμός αποτελούσε αναπόσπαστο μέρος της περιοχής και η φιλοσοφική σκέψη που αναδύθηκε από την ελληνική φιλοσοφική σχολή της Ιωνίας θεωρείται από αρκετούς ιστορικούς ως το πρώτο κεφάλαιο στην ανάπτυξη του δυτικού πολιτισμού. Η Μικρά Ασία γνώρισε ιδιαίτερη ανάπτυξη και η πολιτιστική ακτινοβολία της ιωνικής γης ξεπέρασε ακόμα και το σκοτάδι της οθωμανικής κυριαρχίας. Όλα αυτά όμως έμελλε να έχουν ένα βίαιο τέλος το 1922.

Ακολουθώντας τις γενοκτονίες των Αρμενίων και των Ελλήνων του Πόντου, οι ορδές των Νεοτούρκων του Κεμάλ πέρασαν σαν καταστροφική λαίλαπα, πυρπολώντας πόλεις και χωριά της Μικράς Ασίας και της Ιωνίας, σφάζοντας αδιακρίτως αμάχους, γυναίκες, παιδιά και γέροντες. Σκηνές ανείπωτου πόνου εκτυλίχθηκαν στο λιμάνι της Σμύρνης με πρωταγωνιστές πλήθος Μικρασιατών που πάσκιζαν να μπουν στα πλοία να σωθούν. Ήταν το δραματικό τέλος της σπουδαίας και μακραίωνης ιστορίας του ελληνισμού στη Μικρά Ασία. Έλληνες και Αρμένιοι πήραν τον πικρό δρόμο του ξεριζωμού προσπαθώντας να σωθούν από την τουρκική θηριωδία. Οι κατατρεγμένοι πρόσφυγες κατέφυγαν σε διάφορα μέρη της Ελλάδας και των γύρω χωρών. Κάποιοι κατέφθασαν και στο αγγλοκρατούμενο τότε νησί μας, αφού Κύπρος και Μικρά Ασία

The Asia Minor Catastrophe is undoubtedly one of the most tragic pages in the modern history of Hellenism, that left an indelible traumatic imprint on the souls of Greeks all over the world. From the 9th century BC, when the Greeks arrived on the shores of Asia Minor, built their cities and admixed with the indigenous populations, until the beginning of the 20th century, Greek culture was an integral part of the region, while the philosophical thought that emerged from the Greek Ionian school of philosophy is considered by several historians to be the first chapter in the evolution of Western civilization. Asia Minor experienced significant development and the cultural radiation of the Ionian land overcame the darkness of the Ottoman rule. But all this was to have a violent end in 1922.

Following the Armenian and the Pontic genocides, the hordes of Kemal's Young Turks went on a destructive rampage, setting fire to cities and villages across Asia Minor and Ionia, slaughtering civilians, women, children and elderly people indiscriminately. Scenes of unutterable pain unfolded in the port of Smyrna, with a crowd of Asia Minor Greeks as main protagonists, desperately struggling to get on the ships to be saved. That was the dramatic ending of the great, centuries-long history of the Asia Minor Hellenism. Uprooted Greeks and Armenians took the bitter road of forced displacement, trying to save themselves from the Turkish savagery. The persecuted refugees found safety and shelter in various parts of Greece and the surrounding countries. Some arrived on our then British-occupied island as, since ancient times, Cyprus

διατηρούσαν στενές σχέσεις από αρχαιοτάτων χρόνων και οι ιωνικές επιδράσεις είναι εμφανείς σε όλες τις εκφάνσεις του πολιτισμού μας.

Ο λαός μας, παρ' όλον ότι βρισκόταν υπό τον ζυγό της αποικιοκρατικής Βρετανίας, άντλησε από τα αποθέματα αδελφικής αγάπης και αλληλεγγύης και αγκάλιασε τους πρόσφυγες, παρά τις απαγορεύσεις και τα εμπόδια που έθετε η βρετανική διοίκηση. Η Εκκλησία της Κύπρου στάθηκε πρωτοστάτης, οργανώνοντας εράνους, προσφέροντας στέγη, μεσολαβώντας προς τη βρετανική διοίκηση υπέρ των προσφύγων. Ο κυπριακός λαός, από το πενιχρό υστέρημά του, άπλωσε γενναιόδωρα χείρα βοήθειας προς τους πρόσφυγες, προσέφερε τρόφιμα, ρούχα και χρήματα προς περίθαλψη και ανακούφισή τους και αυτοί με την εργατικότητα, τη ζωντάνια και τον δυναμισμό τους προσαρμόστηκαν και ενσωματώθηκαν στη νέα τους πατρίδα, κουβαλώντας στις αποσκευές τους λίγο από το φως του λαμπρού πολιτισμού που χάθηκε.

Εκατό χρόνια μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή η Βουλή των Αντιπροσώπων, ως ελάχιστο φόρο τιμής σε όλους εκείνους που έδωσαν τη ζωή τους ή αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν βίαια τα «ματωμένα χώματα» της Μικράς Ασίας, με την παρούσα έκδοση συμβάλλει στη διάσωση της ιστορικής μνήμης και της αλήθειας, ιδιαίτερα μιας σχετικά άγνωστης σελίδας της ιστορίας της Κύπρου. Γλαφυρά δημοσιεύματα μας μεταφέρουν στις οικτρές εκείνες μέρες της Μικρασιατικής Καταστροφής και στην άφιξη των προσφύγων στις ακτές της Κύπρου, έγγραφα αποτυπώνουν την κινητοποίηση της Εκκλησίας και του λαού,

and Asia Minor have maintained close relations and the Ionian influences are evident in all aspects of our culture.

Our people, despite being under the yoke of British colonial rule, drew on the reserves of brotherly love and solidarity, embracing the refugees, in spite of the prohibitions and obstacles imposed by the British administration. The Church of Cyprus took the lead, organizing fundraisers, offering shelter, interceding with the British administration on behalf of the refugees. The Cypriot people, out of their meager resources, generously extended a helping hand to the refugees, offering food, clothing and money for their care and relief, and they, with their industriousness, vitality and dynamism, adapted and integrated into their new homeland, carrying in their luggage some of the light of a brilliant civilization now lost.

One hundred years after the Asia Minor Catastrophe, as a small tribute to all those who perished or were violently forced to flee the “bloodied earth” of Asia Minor, the House of Representatives contributes, through this edition, to the preservation of historical memory and truth, shedding light on a relatively unknown page in the history of Cyprus. Descriptive press articles take us back to the bitter days of the Asia Minor Catastrophe and the arrival of the refugees on the shores of Cyprus, documents capture the mobilization of the Church and the people, touching letters from the refugees themselves asking for help revive the drama of our own refugees and the sufferings our people and country went through in 1974.

συγκινητικές επιστολές των ίδιων των προσφύγων με τις οποίες ζητούν βοήθεια αναβιώνουν το δράμα των δικών μας προσφύγων και τα δεινά που πέρασε ο λαός και ο τόπος μας το 1974.

Η στάση του κυπριακού λαού σε αυτή την ιστορική συγκυρία, η ενότητα και η αλληλεγγύη που ένωσαν τις ψυχές των Κυπρίων και των Μικρασιατών αποτελούν κίνητρο και φάρο φωτεινό, ώστε επάξια και η δική μας γενιά να αντεπεξέλθει στις σύγχρονες προκλήσεις και τους κινδύνους που αντιμετωπίζει στο παρόν η πατρίδα μας, ο ελληνισμός, ο κόσμος.

Αννίτα Δημητρίου

Πρόεδρος Βουλής των Αντιπροσώπων

The stance of the Cypriot people at this historical juncture, the unity and solidarity that forged a spiritual bond between the Cypriots and the Greeks of Asia Minor, are a source of motivation and a bright beacon for our own generation to cope with the challenges and dangers that our country, Hellenism and the world are facing today.

Annita Demetriou

President of the House of Representatives

Χαιρετισμός της Προέδρου
του Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου

Address by the President
of the Association of Asia Minor Cypriots

Χαιρετίζουμε με ιδιαίτερη συγκίνηση την έκδοση της Βουλής των Αντιπροσώπων που τιμά την επέτειο των 100 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή, 1922-2022, μια επέτειο-ορόσημο μνήμης, ιστορίας και πολιτισμού, τραγικής μνήμης, αιματηρής ιστορίας και ανθεκτικού πολιτισμού.

Έχουμε κληρονομήσει τρεις χιλιετίες μικρασιατικού πολιτισμού. Τόσο αρχαίο είναι το παρόν μας. Μια μνήμη τριών χιλιάδων χρόνων ιστορίας, που έχει τραφεί από την αίγλη και τη μοναδικότητα του μικρασιατικού χώρου, ενός χώρου όπως κανένας άλλος με τέτοια πολυπολιτισμική κληρονομιά. Από αυτό τον χώρο προέρχεται ένας πανάρχαιος πολιτισμός, που κομίζει ιδέες, αρχές, πεποιθήσεις και ήθη αλώβητα, παρά τις τραγικές συνέπειες των πολέμων και των καταστροφών στις οποίες θυσιάστηκαν εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι και εκτοπίστηκαν άλλες τόσες.

Η Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 υπήρξε η μεγαλύτερη εθνική καταστροφή, μεγαλύτερη και από την Άλωση της Κωνσταντινουπόλεως το 1453: 1 500 000 πρόσφυγες, 700 000 νεκροί, από τους οποίους 400 000 στρατιώτες, 85 000 αγνοούμενοι, 55 000 αιχμάλωτοι κι από αυτούς επέστρεψαν μόνο 25 000 περίπου. Υπήρξε επίσης και το πρώτο πείραμα υποχρεωτικής ανταλλαγής πληθυσμού με τη Συνθήκη της Λωζάνης το 1923. 400 000 μουσουλμάνοι υποχρεώθηκαν να μετακομίσουν στην Τουρκία από την Ελλάδα, ειρηνικά βέβαια, ενώ οι 1 500 000 πρόσφυγες χριστιανοί ξεριζώθηκαν βίαια και με τη Συνθήκη της Λωζάνης πληροφορήθηκαν ότι δεν είχαν πια το δικαίωμα να επιστρέψουν στα σπίτια και τις περιουσίες τους.

It is with great emotion that we welcome this publication by the House of Representatives that honours the centennial commemoration of the Asia Minor Catastrophe, 1922-2022, a landmark event of historical, cultural, and tragic memory, bloodshed, and withstanding civilisation.

We have inherited three thousand years of Asia Minor culture. This is how ancient our present is. A memory of three thousand years of history, nurtured by the splendour and the uniqueness of the Asia Minor space, a space with such multicultural legacy. From this space emanates an age-old culture which bears ideas, principles, convictions, and morals that remain intact, despite the tragic consequences of the wars and catastrophes, during which hundreds of thousands of people have been sacrificed and just as many have been displaced.

The Asia Minor Catastrophe of 1922 was the greatest national disaster, even greater than the Fall of Constantinople in 1453: 1 500 000 refugees, 700 000 fatalities, out of which 400 000 soldiers, 85 000 missing persons, 55 000 prisoners of war, of which only around 25 000 returned. It also meant the first experiment of compulsory population exchange provided by the Treaty of Lausanne, in 1923. 400 000 Muslims of Greece were compelled to move to Turkey, admittedly in a peaceful way, whilst the 1 500 000 Christian refugees were brutally uprooted and were only informed by the Treaty of Lausanne that they no longer had the right to return to their homes and properties. Let us not forget the 353 000 Pontic Greeks as well, representing more than 50% of the population, who were put

Ας μην ξεχνούμε και τους 353 000 Έλληνες του Πόντου, ποσοστό πέραν του 50% του πληθυσμού, που θανατώθηκαν μέχρι το 1923 στις πόλεις, στα χωριά, στις εξορίες, στις φυλακές, καθώς και στα Τάγματα Εργασίας, τα λεγόμενα «Αμελέ Ταμπουρού», στην ουσία Τάγματα Εξόντωσης με σκοπό την εθνοκάθαρση. Το έγκλημα της γενοκτονίας των Αρμενίων, των Ασυρίων και των Ελλήνων από το 1914 μέχρι το 1922 εξυπηρέτησε το σχέδιο της εθνοκάθαρσης των Νεοτούρκων.

Όταν αποφασίσαμε να ιδρύσουμε τον Σύνδεσμο Μικρασιατών Κύπρου το 2010, πρώτιστο μέλημά μας ήταν να αποκτήσει φωνή η άδηλος ταυτότητα των ξεριζωμένων. Να αναδυθεί από τη σιωπή και την αφάνεια αυτή που δηλωνόταν ως «Uncertain Nationality» κατά την αγγλική διοίκηση, απροσδιορίστου δηλαδή υπηκοότητας, γεγονός που δεν επέτρεπε στους πρόσφυγες να αποβιβάστούν στην Κύπρο, εάν δε δίνονταν από τον Αρχιεπίσκοπο Κύριλλο Γ΄ χρηματικές εγγυήσεις, τεραστίων για την εποχή ποσών, σχετικά με τα έξοδα λοιμοκαθατηρίου, διαμονής και διατροφής. Έφτασαν διά θαλάσσης οι πρόσφυγες επί Αγγλοκρατίας, ξένοι σε ξένο τόπο. Τι βίωσαν, πώς επιβίωσαν; Η απάντηση ανήκε στο διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου, που με τα 11 συλλεκτικά του ημερολόγια κατέγραψε 170 μαρτυρίες μελών του, κατά το πρότυπο της «Εξόδου» του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, ίδρυσε το Μουσείο Μικρασιατικού Ελληνισμού με 560 εκθέματα-κειμήλια, ορισμένα από τα οποία περιλαμβάνονται στην παρούσα έκδοση, Πινακοθήκη με 27 εικαστικά έργα για τη Μικρασία και Βιβλιοθήκη. Οργάνωσε 4 επιστημονικά συνέδρια, 7 διαλέξεις, 8 εκθέσεις και 13 βιβλιοπαρουσιάσεις.

to death by 1923 in cities, villages, prisons, and exile, as well as at the Labour Battalions, the infamous “Amele Taburu”, which were practically Extermination Battalions, aiming at ethnic cleansing. The crime of the genocide of Armenians, Assyrians, and Greeks from 1914 to 1922 served the Young Turks’ scheme for ethnic cleansing.

When we decided to found the Association of Asia Minor Cypriots in 2010, our main concern was that the precarious identity of the uprooted acquire voice. To step out of the silence and the obscurity of what was declared as “Uncertain Nationality”- persons of undetermined nationality- according to the British authorities, which would not allow refugees to debark in Cyprus, unless financial guarantees -of huge sums at the time- were granted by Archbishop Kirill III, regarding the quarantine station and accommodation expenses. The refugees arrived by sea, strangers in a strange land. What did they experience, how did they survive? The answer belongs to the administrative board of the Association, which recorded testimonies of its members in its 11 collectible diaries, following the model of “The Exodus” of the Centre of Asia Minor Studies, and founded the Museum of Asia Minor Hellenism with 560 exhibits-relics on display, some of which are comprised in this publication, an Art Gallery with 27 artworks related to Asia Minor, and a Library. It organised 4 scientific conferences, 7 lectures, 8 exhibitions, and 13 book presentations.

The Association of Asia Minor Cypriots, over which I am honored to preside since 2010, founded to record, study, rescue, and

Ο Σύνδεσμος Μικρασιατών Κύπρου, του οποίου έχω την περηφάνια και την τιμή να είμαι πρόεδρος από το 2010, που ιδρύθηκε με σκοπό την περισυλλογή, μελέτη, διάσωση και προβολή των πολιτιστικών στοιχείων των Μικρασιατών και των απογόνων τους, πραγματοποίησε και το αρχικό του όραμα, να εγκαινιάσει Μνημείο Μικρασιατικού Ελληνισμού, προσφύγων του 1922, στη Λεμεσό (Ιούλιος 2022) και σύντομα θα ανεγερθεί μνημείο τιμής και στη Λευκωσία.

Η πιστοποίηση της ιστορικής αλήθειας για τους πρόσφυγες του 1922 στην Κύπρο αποτέλεσε έναυσμα, αλλά και ιερό χρέος. Ως απόγονοι δεύτερης και τρίτης γενιάς, που κληρονομήσαμε, με τη μνήμη και τη συνείδηση των γονιών μας, το υπέρτατο τραύμα του ξεριζωμού, το πνεύμα του αλυτρωτισμού, μια μυστική δηλαδή περιοχή της ψυχής που μας θυμίζει πως είμαστε η συνέχεια και οφείλουμε να κρατήσουμε τη συνέχεια, κληρονομήσαμε ταυτόχρονα και το ήθος τους και κυρίως την πίστη στον άνθρωπο και τη δικαιοσύνη από τον αγώνα επιβίωσής τους. Έχουμε γι' αυτό την πεποίθηση ότι ο πολιτισμός μπορεί να γίνει ο μοχλός για έργα ειρήνης και αγάπης.

Ευχαριστούμε και συγχαίρουμε και πάλι τη Βουλή των Αντιπροσώπων τόσο για την οργάνωση της έκθεσης το 2018 όσο και για την ωραία αυτή έκδοση, καθώς και για την τιμή που αποδίδει στη σεπτή μνήμη των προγόνων μας και στους απογόνους τους που ζουν στην Κύπρο, μια δεύτερη αξία πατρίδα.

Μόνα Σαββίδου Θεοδούλου

Πρόεδρος του Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου

promote the cultural inheritance of Asia Minor Greeks and their descendants, has also materialized its chief vision, to found the Monument of Asia Minor Hellenism in Limassol (July 2022), in reference to the 1922 refugees, and will soon erect an honouring monument in Nicosia, as well.

The authentication of historical truth about the 1922 refugees in Cyprus was a stimulus, but also a sacred duty. As second-generation or third-generation descendants that inherited, through the memory and the conscience of our parents, the utmost trauma of deracination, the spirit of irridentism -that is a mystical psychic area which reminds us that we are the continuators and have to preserve this continuity- we also inherited their moral fibre and, above all, their faith in humanity and justice that stem from their fight for survival. This is why we are convinced that culture may become a means for the works of peace and love.

We are deeply thankful and wish to congratulate, again, the House of Representatives for the organisation of the exhibition in 2018, as much as for this beautiful publication and the honour rendered to the sacred memory of our ancestors and their descendants who live in Cyprus, a second valuable homeland.

Mona Savvidou Theodoulou

President of the Association of Asia Minor Cypriots

Εκδοτικό σημείωμα

Η παρούσα έκδοση περιλαμβάνει το υλικό της έκθεσης που ετοίμασε και παρουσίασε η Βουλή των Αντιπροσώπων το 2018 στην Πύλη Αμμοχώστου με τίτλο «Η κυπριακή γη υποδέχεται τους πρόσφυγες του 1922», στα πλαίσια πολυθεματικής έκθεσης για τη συμπλήρωση 70 χρόνων από την υπογραφή της Σύμβασης για την Πρόληψη και Καταστολή του Εγκλήματος της Γενοκτονίας.

Με αφορμή την τραγική επέτειο των 100 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή, αλλά και λόγω της τεράστιας ιστορικής σημασίας και αξίας του υλικού που παρουσιάστηκε στην έκθεση, κρίθηκε σκόπιμη, ως πράξη απόδοσης φόρου τιμής στα θύματα της καταστροφής και δη σε όσους πρόσφυγες κατέφυγαν και εγκαταστάθηκαν στην Κύπρο, η μεταφορά του εν λόγω υλικού σε έκδοση. Στόχος η παράδοση στο ευρύ αναγνωστικό κοινό των μαρτυριών της εποχής, οι οποίες καταδεικνύουν αφενός την αγάπη με την οποία ο υπό αγγλική κυριαρχία δοκιμαζόμενος λαός της Κύπρου αγκάλιασε τους Μικρασιάτες πρόσφυγες, παρά τις απαγορεύσεις και την αρνητική στάση των Βρετανών αποικιοκρατών, και αφετέρου το δράμα των προσφύγων, οι οποίοι όχι απλώς κατάφεραν να κάνουν μία νέα αρχή υπό αντίξοες συνθήκες, αλλά διέπρεψαν και προσέφεραν στο νησί τα μέγιστα με την τεχνογνωσία και τον πολιτισμό που έφεραν μαζί τους.

Στην ανά χείρας έκδοση, η οποία είναι δίγλωσση (ελληνικά και αγγλικά), παρουσιάζονται αυτούσιες οι πηγές, που στην πλειονότητά τους είναι στην Ελληνική και ευανάγνωστες, γι' αυτό και αποφεύχθηκε ο σχολιασμός τους. Ωστόσο, κάποια έγγραφα της αποικιοκρατικής διοίκησης είναι στην Αγγλική και για τον λόγο αυτό παρατίθεται σύντομος σχολιασμός στα ελληνικά.

Editorial

The present edition compiles the material of the exhibition that the House of Representatives prepared and presented in 2018 at Famagusta Gate, with the title “Cyprus welcomes the Asia Minor refugees of 1922”, in the context of a multidisciplinary exhibition, marking the 70 years since the signature of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide.

On the occasion of the tragic 100th anniversary since the Asia Minor Disaster, but also because of the great historical significance and value of the material presented in the exhibition, it was deemed necessary, as an act of honouring the victims of the disaster and particularly those refugees who fled and established themselves in Cyprus, to present the material in a publication. The aim is to give access to the wider audience to the testimony of the period in question, demonstrating both how the Cypriot people, at the time under British rule, embraced refugees of Asia Minor with love despite the limitations and negative stance of British colonialists, but also the strife of the refugees, who did not only manage to start anew under hardship but also excelled and offered a great deal to the island with their expertise and the culture that they brought with them.

The bilingual (in Greek and English) edition at hand presents sources in their entirety, most of which are in Greek and easily readable, and so their further commentary has been deemed redundant. However, some of the documents of the colonial administration are in English, and for that reason a brief commentary is made in Greek.

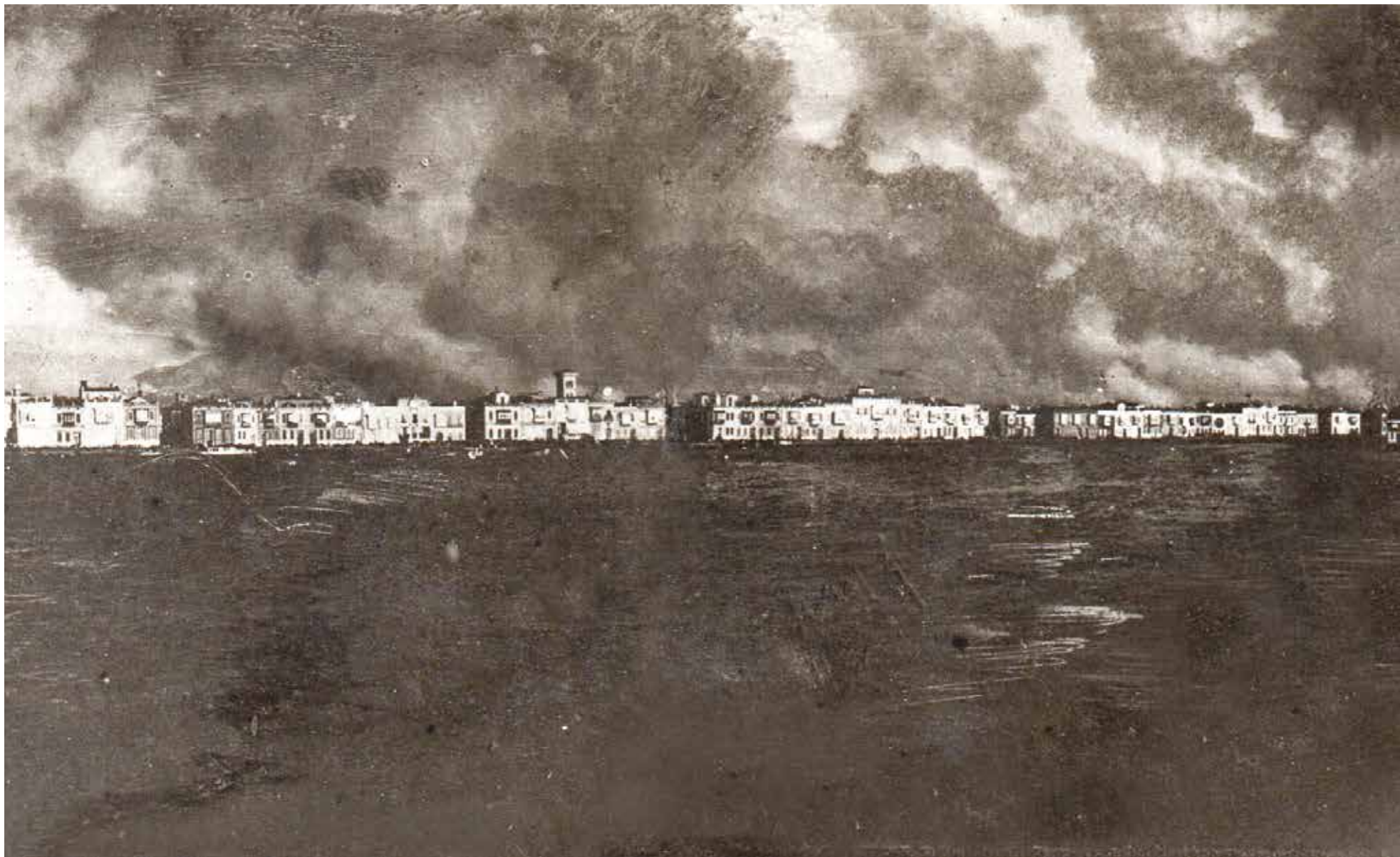
The seventeen sections of this book attest, through contemporary

Στις δεκαεπτά ενότητες του βιβλίου αποτυπώνονται, μέσω του ημερήσιου τύπου της εποχής, κρατικών και εκκλησιαστικών εγγράφων, τηλεγραφημάτων και επιστολών, καθώς και φωτογραφιών, το οδυνηρό ταξίδι του ξεριζωμού των Μικρασιατών προσφύγων και η άφιξή τους στις ακτές της Κύπρου για αναζήτηση νέας πατρίδας, η αρνητική στάση της αποικιοκρατικής κυβέρνησης, αλλά και ο αλτρουισμός με τον οποίο οι υπόδουλοι γηγενείς αγκάλιασαν τους πρόσφυγες, η δράση της Εκκλησίας και των υπέρ των προσφύγων επιτροπειών και γενικότερα το φιλανθρωπικό έργο για στήριξη των προσφύγων, το ενδιαφέρον για την επαγγελματική τους αποκατάσταση, οι υιοθεσίες παιδιών, καθώς και η αναζήτηση αγνοούμενων προσώπων. Η έκδοση ολοκληρώνεται με την παράθεση υλικού που μαρτυρεί τις στενές σχέσεις Κύπρου-Μικράς Ασίας μέσα από τη μουσική και την πολύτιμη προσφορά των Μικρασιατών στον τομέα της παιδείας και γενικότερα του πολιτισμού της Κύπρου.

Για τη συμβολή τους στην πραγματοποίηση τόσο της έκθεσης όσο και της έκδοσης ευχαριστούμε θερμά το Αρχείο Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου, το Βυζαντινό Μουσείο και την Πινακοθήκη του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, την Ένωση Σμυρναίων, το Κρατικό Αρχείο Κύπρου, το Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου, το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου, τον Σύνδεσμο Μικρασιατών Κύπρου, το Φωτογραφικό Αρχείο Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, τον Μητροπολίτη Μόρφου κ. Νεόφυτο και την κ. Μόνα Σαββίδου Θεοδούλου, πρόεδρο του Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου.

daily press, administrative and church documents, telegrams and letters, as well as photographs, the harrowing journey of the uprooted refugees from Asia Minor and their arrival to the shores of Cyprus in their quest for a new homeland, the unfavourable stance of the colonial administration but also the selflessness with which the oppressed local population embraced the refugees, the action of the Church and the commissions for the refugees, the interest shown for their professional rehabilitation, the adoption of children and the search for missing persons. The edition concludes with material that attests for the strong bonds between Cyprus and Asia Minor in music and the valuable contribution of the people of Asia Minor to education and culture in Cyprus.

For their contribution in the realisation of both the exhibition and this edition we would like to warmly express our gratitude to the Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus, the Byzantine Museum and Art Gallery of the Archbishop Makarios III Foundation, the Press and Information Office, the Union of Smyrniots, the Cyprus State Archives, the Bank of Cyprus Cultural Foundation, the Cyprus Broadcasting Corporation, the Association of Asia Minor Cypriots, the Photographic Archive of the National Historical Museum, the Metropolitane of Morphou, Mr Neophytos, and Ms Mona Savvidou Theodoulou, president of the Association of Asia Minor Cypriots.

Φωτογραφικό Αρχείο Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, Αθήνα
Photographic Archive of the National Historical Museum, Athens

“ Η Σμύρνη, μάνα,
καίγεται...”

Smyrna
is burning,
mother...”

Η μέχρι χθες ωραία
και πάγκαλος
Σμύρνη!

The erstwhile fair
and most beautiful
Smyrna!

Η Σμύρνη, η άλλοτε πανέμορφη πόλη-στολίδι των παραλίων της Μικράς Ασίας, κείται σε σωρούς καμένων ερειπίων, μετά την καταστροφική πυρκαγιά που προκάλεσαν οι Νεότουρκοι.

Smyrna, formerly the most beautiful city -a jewel- of the Asia Minor coastline, lies on heaps of ruins after the devastating fire caused by the Young Turks.

Φωτογραφικό Αρχείο Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, Αθήνα
Photographic Archive of the National Historical Museum, Athens

Η ΩΡΑΙΑ ΚΑΙ ΠΑΓΚΑΛΟΣ ΣΜΥΡΝΗ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ

Τὴν ἰθιὴν μας συ-φορὰν ἤλθε νὰ κατεσιγήσῃ θειοκρίτων καὶ τὸ θῆνικόν μας πένθος βαθυτέρον καὶ ἀλγαιότερον ἢ κατὰστροφή τῆς Σμύρνης.

Ἡ Σμύρνη ἢ ὠραία καὶ περικαλλὴς τῆς Ἰωνίας Νύμφη δὲν ὑφίσταται πλέον.

Τὰ ὠραία καὶ μεγαλοκαρπὴ κτήρια τῆς μεταξοφθόρου διὰ βανδολικῶν ἐμπρησῶν μίχους ἐδάφους καὶ ἐν σίματι μαχαίρας διεπερφόρησαν ὅσιν τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων καὶ ἤ ἀδελφῶν τῶν Ἑθρουπαίων κατοίκων τῆς δὲν ἤδυνήθησαν νὰ διασώζωσι τὴν ὠμότητα καὶ θρηωδίων ὠμῶν καὶ θρηωδῶν ὀφθῶν.

Εἰς τοὺς χιλιάδες ἀκαιοτάτους τὸ πρῶτον οἱ σφαγῆντες καὶ κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπον ἀπολοσθέντες, ἀλλὰ τὰ πᾶσιματα δεικνύουσιν ὅτι καὶ πολὺ τοῦτου ὑπέρτερους εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν σφαγιασθέντων, μετὰ τῶν ὀπίστων ὁ βαθυσβυστος τῆς Σμύρνης Μητροπολίτης, ὁ Χρυσόστομος ἐκείνος δασεὶς καὶ διὰ τὴν εὐρυτέτην μόρφωσιν, τὴν βαθύνοιαν, τὴν παρησιαστικὴν καὶ τὴν ἰσθὸν καὶ ἁγίων ὑπὲρ τῆς τιμῆς τῆς Ἑκκλησίας καὶ Πατριάρχου ἤτοι ἀληθῆς σφραγίς καὶ ἀγλαΐσμα τῆς Κίμματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ τὸν ὀπίστων οἱ ὄμοιοι βάρβαροι ἀπέβλεπον πρὸς τὴν τῶν θανάτων εἰς τὰ φρικωδέστερα τῶν μαρτυρίων.

Ἡ περικαλλὴς ἱστορία τῆς Σμύρνης ἔχει οὕτω ἐν τῷ σφαγιασθέντι δακρυελεῖ Μητροπολίτη τῆς Χρυσόστομῳ νέον Ἰερὸν Πόλιον κάποιον.

Οἱ βάρβαροι δὲν ἐφείσθησαν οὐδὲ τῶν γερρότων, οὐδὲ τῶν ἡρώων.

Καὶ τὸ φρικωδέστερον ἂν ἦ τῶν μαρτύρων ἐπίστασαν οὐ περικαλλεῖς Σμυρναῖοι δέσποιναι καὶ κορθῆνοι, αἵτινες ἐπεβήθησαν καὶ εἰς ἀτίρωσιν μετὰ τοῦ φρικτοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου.

Αἱ ἐν Σμύρνην διηρωγήθησαν ὑπὸ τῶν Τούρων βροβαρότητες ἐν τῷ ἐμπρηστικῷ τῆς ἰσθμῆς καὶ τῆ σφαγῆ τῶν κατοίκων ἐμπνέουσι πραγματικὴν φρίκην καὶ ἀποτροπιασμὸν.

καὶ ὄντως ὑπὸ τῶν αἰσθημάτων τοῦ τῶν κοινοβανθῶνται ὄχι μόνον οἱ πεπολιτισμένοι λαοὶ ἀλλὰ καὶ οὐκίνοι τῶν λαῶν, εἰσίντες ἐν αἵματι καὶ σπαραγματικῇ γεννηθῆτες καὶ ἀνδρωθέντες δὲν ἐγνώριζαν τί ποῖν εἶλες, τί ποῖν συμπαθεῖν, τί ποῖν ἀνθρώπος καὶ φιλανθρωπία.

Καὶ μόνον εἰς τὴν θρηωδῆ φρίκην τῶν διακρινόμενων τὰ τερατώδη ταῦτα καὶ ἄγνητο δὲν ἐπέδουσε τοιοῦτον τι αἰσθημα, τὸ ὅποιον ἴσως καὶ παρὰ τοῖς θρηωδοῖς αὐτοῖς γινώσκουσι.

Οὕτω ἐγένετο καὶ τῶν θρηωδῶν θρηωδῆσαι καὶ τῶν τερατῶν τερατωδέστεροι Ἡ ἱστορία καὶ αὐτῶν τῶν μαρτύρων οἱ ὄντων, καὶ αὐτῶν τῶν μέλλον ὠμῶν καὶ βροβαρότων φιλῶν τῆς κόσμου δὲν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ τοιοῦτον ἐν βροβαρότητι προηγούμενον.

Καὶ αὐτοὶ οἱ ὄμοιοι εὐφραντο τῆς Σμύρνης ὑπερέβλεπον ἑαυτοῖς. Ὁ γὰρ πρὸς τῶν ἐν Σμύρνην διαπορευομένων θρηωδῶν καὶ αὐτῶν οἱ σκοτεινότεροι καὶ μελάντεροι σελίδες τῆς ἱστορίας τῆς ἐκ πληθῶς ἀνωμαλικοῦ βαρβαροκτονίας καὶ θρηωδῶν ἀληθούς καὶ ἐπιγλωσσισμένης δὲν ὑπερβαίνει πλέον ἢ Σμύρνη. Ἡ ὠραία Ἑλληνικὴ Σμύρνη, ἡγεῖς συννοησθεῖσα ὅτι τὸ θῆσας τὸ πρῶτον, Ἑλληνικὴ τὴν τε ὕψην καὶ τὴν ἀσπλῆσιν, τὴν τε ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, τὸ τε ἄσθημα καὶ τὸν πολιτισμὸν παρέμενε διὰ μέσου τῶν σπάνων μεθ' ἡλίας τὸς βροβαρικοῖς ἐπιδημίας τὸς ὀπίστων ὀπίστων, μεθ' ἡλίας τὸ ἐκ τῶν τυραννῶν κατακτητῶν μαρτυρία, μεθ' ἡλίας τὸς ἀσπλῆσιν ὑπερβαίνει τὸς ἀσπλῆσιν τὸς ἀσπλῆσιν.

Εἶχε ἡ Σμύρνη ἰδεῖ πολλὰ κατὰ τὸν μαρτυρικό βίον τῆς καταστροφῆς καὶ αἰσθητῶν καὶ ἄλλων θρηωδῶν, ἀλλ' ἀπασα αὐτῆς οὐδὲ πόρρωθεν δύνανται νὰ περιβληθῶσι πρὸς τὴν σημερινὴν καταστροφήν τὴν ὀπίστων ἐπέφθον κακοθρονοὶ καὶ θρηωδῆς διαδύσεις.

Ἰλλεοτάτως, δυστυχῶς, ἡ Σμύρνη εἶχε δοκιμάσῃ τὸ φρίκην τῶν ἀγρίων κατακτητῶν τοῦ καταφρονομένου κατὰ τὸν ἱεροῦ τριγύλου τῆς, καὶ εἶχε τὴν τὸ ἄγνον τῆς αἵμα τὰ βίβλη τὴν δάσσαν ἱερῶν, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν σημερινὴν εἶχε ἐκδηλωθῆ κτηνώδης καὶ τερατοφυγῆς θρηωδῆς.

Καὶ τὸ φρικωδέστερον εἶνε ὅτι διὰ πάντα ταῦτα ἔνοχοι, πραγματικοὶ ἡθικοὶ αὐτοῦ γὰρ διὰ πάντα εἶνε ὅσοι Χριστιανοὶ καὶ πεπολιτισμένοι λεγόμενοι ἀναίμακτοι τῆς Εὐρώπης, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἰταλία, αἵτινες ἐξώπλισαν τὴν ἔνοχον καὶ βέβηλον τοῦ τυραννῶν χεῖρα.

Καὶ αὐτῶν κυρίως ἐκείνων οὐκ ἔστι τὸ ἀληθῆς πεπολιτισμένου κόσμου καὶ τῆς ἱστορίας.

Ἡ Ἀγγλία εἶνε ἀληθῶς ἀμείλιχος τοιοῦτον ἀντικομπεριγρημῶν καὶ ἀσπλῆσιν καὶ μωροῦν ἀπὸ τοιαύτης ἔρανης, ἀλλ' ἡγεῖς καὶ ἄλλοι δέξονται τοιαύτην ἀπάθειαν καὶ ἀνοχὴν ἀπέταντι τῆς ἐπιβουλῆς καὶ προδοτικῆς σπείρας τῶν ἄλλων δύο Συμμάχων τῆς Δυνάμεων δὲν αἰσθάνονται καὶ αὐτὴ σημερινὴ ὅτι βλέπει ὅσον ἀλλοτρίως ἀπὸ τῆς ἐκείνων τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀνοχῆς τῆς. Βαρβαρὸς διὰ τοῦτο τῆς σπείρας;

Ἡ Ἑλλάς εἶνε ἀληθῶς ἀμείλιχος τοιοῦτον ἀντικομπεριγρημῶν καὶ ἀσπλῆσιν καὶ μωροῦν ἀπὸ τοιαύτης ἔρανης, ἀλλ' ἡγεῖς καὶ ἄλλοι δέξονται τοιαύτην ἀπάθειαν καὶ ἀνοχὴν ἀπέταντι τῆς ἐπιβουλῆς καὶ προδοτικῆς σπείρας τῶν ἄλλων δύο Συμμάχων τῆς Δυνάμεων δὲν αἰσθάνονται καὶ αὐτὴ σημερινὴ ὅτι βλέπει ὅσον ἀλλοτρίως ἀπὸ τῆς ἐκείνων τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀνοχῆς τῆς. Βαρβαρὸς διὰ τοῦτο τῆς σπείρας;

Καὶ τοιοῦτον, ἡθικότατον ἐγναυδῆσιν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, καὶ συνεπῶς καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Σμύρνη.

Η ΩΡΑΙΑ ΚΑΙ ΠΑΓΚΑΛΟΣ ΣΜΥΡΝΗ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ

Η Σμύρνη καταστρέφεται με βάνουσο τρόπο από τους εμπρησμούς των Νεοτούρκων και τις ανεκδιήγητες θηριωδίες τους σε βάρος των Ελλήνων, αλλά και των Αρμενίων και Ευρωπαίων κατοίκων της πόλης που δεν μπόρεσαν να διαφύγουν. Ανάμεσα στους χιλιάδες θανατωθέντες ο Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος, που πριν από τον θάνατό του υποβάλλεται σε φρικτά μαρτύρια. Οι αναρίθμητες βαρβαρότητες των Τούρκων βάλλουν κατά γερόντων, νηπίων, νεαρών γυναικών...

Μπροστά σε αυτές τις φρικαλεότητες ωχριούν ακόμη και οι πιο μελανές σελίδες της ιστορίας των τυράννων. Ηθικοί αυτουργοί όλων αυτών των εγκλημάτων είναι κατά τον αρθρογράφο δύο χριστιανικές και πολιτισμένες ευρωπαϊκές δυνάμεις, η Γαλλία και η Ιταλία, αλλά και η Αγγλία με την ανοχή και απάθεια που επέδειξε. Εκφράζεται τέλος η ευχή η ελληνική Σμύρνη να αναγεννηθεί μέσα από τις στάχτες της καταστροφής.

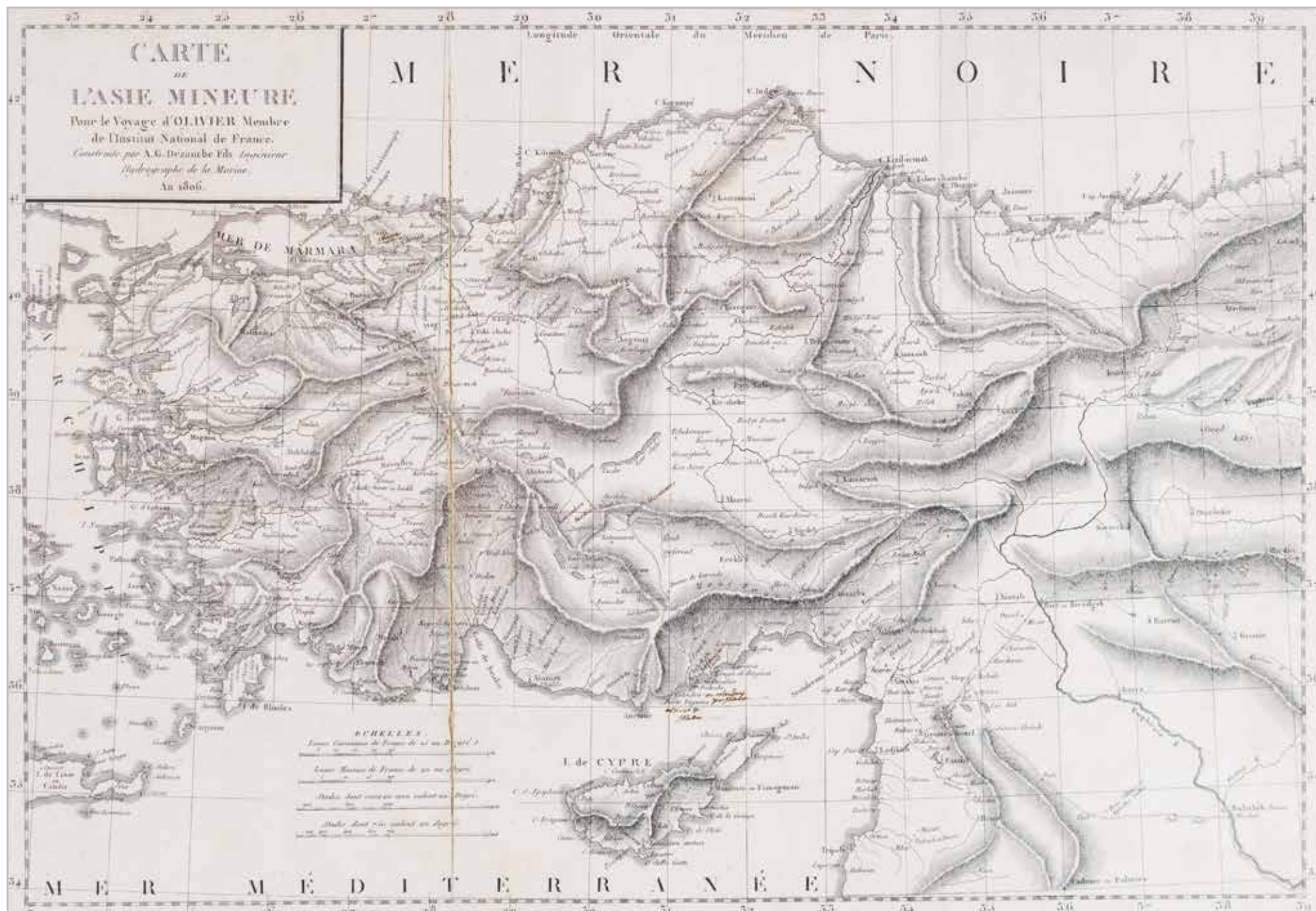
THE ERSTWHILE FAIR AND BEAUTIFUL SMYRNA

ITS DEATH AND RESURRECTION

Smyrna is being brutally devastated after arsons and atrocities committed by the Young Turks against the Greeks, as well as against Armenians and European residents of the city who had not managed to escape. Metropolitane Chrysostomos of Smyrna was among the thousands of victims subjected to torture before being executed. Countless barbarities were perpetrated by the Turks against elders, infants, young women...

The darkest moments in the history of tyranny pale into insignificance before the horrors perpetrated. According to the columnist, two Christian and civilized European powers are the instigators of these crimes, namely France and Italy, as well as England, which demonstrated apathy and acquiescence. The author finally voices the hope that the Greek Smyrna will rise out of the ashes of destruction.

Μόνιμη Συλλογή Κειμηλίων Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου,
Βυζαντινό Μουσείο και Πινακοθήκη Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄
Permanent Collection of Heirlooms of the Association of Asia Minor Cypriots,
Byzantine Museum and Art Gallery of the Archbishop Makarios III Foundation

Χάρτης Μικράς Ασίας, Παρίσι, 1806, Fils A.G. Dezauche.

Map of Asia Minor, Paris, 1806, Fils A.G. Dezauche.

Η άφιξη των προσφύγων στην *Κύπρο* The arrival of the refugees in *Cyprus*

Ο λαός της Κύπρου παρακολουθεί συγκλονισμένος την άφιξη των προσφύγων στα λιμάνια και τις ακτές του νησιού. Ο τύπος της εποχής παρακολουθεί και καταγράφει πόσοι πρόσφυγες προσεγγίζουν την Κύπρο, αλλά και πόσοι από αυτούς αναγκάζονται να αποπλεύσουν και να αναζητήσουν αλλού καταφύγιο. Οι αφίξεις αυτές αποτυπώνονται και σε έγγραφα αλληλογραφίας της βρετανικής διοίκησης.

Cypriot people are shocked before the arrival of the refugees at the ports and the coastlines of the island. The press of the time follows the arrivals and records the number of displaced reaching Cyprus, as well as the number of those obliged to leave and seek refuge elsewhere. These arrivals are also recorded in correspondence documents of the British administration.

ΑΓΓΛΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΑΡΝΑΚΑ ΠΟΣΟΙ ΕΦΘΑΣΑΝ

Τὴν πρῶταν τῆς προχθὲς Δευτέρας κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα Λάρνακος τὸ ἀγγλικὸν ἀτμόπλοιον «Ἀντιόχεια» φέρον 194 Ἀγγλοὺς πρόσφυγας ἐκ Σμύρνης.

Ἐκ τῶν προσφύγων τούτων 42 ἦσαν πρῶτης θέσεως. εἰς τοὺς ἄλλους ἀπὸ τῆς ἀποσκευῆς αὐτῶν, ἐπιτρέπη νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὴν ξηρὰν. Οἱ ὀπλοῖμοι δὲ θὰ ὀπισθοῦσι 14 ἡμέρας κἀθαρισμῶν, μεταξὺ δὲ τούτων καταλέγονται 62 Κύπριοι ἔχοντες ἀγγλικὴν ὀνηκιστικὴν.

Δύο ἐκ τῶν προσφύγων, αἱ θῆες Grace καὶ Emma Joly, μόλις θυνηθεῖσαι νὰ διαφύγωσι τὴν μάχαιραν τῶν ὀρῶν τοῦ Κεμάλ, ἐφθασαν ἐν ἀθλιεστάτῃ καταστάσει εἰς Κύπρον, σχεδὸν ἡμίγυμοι καὶ ἀστερημέναι τῶν πάντων, μὴ κατορθώσασαι οὐδὲν νὰ περισώσωσιν ἐκ τῆς παρουσίας των, οὐδὲ αὐτὰ κἂν τὰ κοσμητικὰ των, φιλοξενοῦνται δὲ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρῴου ἀγχοῦ τοῦ δικηγόρου κ. Α. Ἀρτέμη, μεθ' οὗ συνδέονται διὰ συγγενείας.

Ἀμφότεραι αἱ ἀδελφαὶ Joly ἀρηγοῦνται μετ' ἀπεριγράπτου τρόμου καὶ διακοπτόμεναι ὑπὸ λυγμῶν τῆς φρικώδους καὶ ἀνηκούστου σκηναῖς, αἵτινες ἐξετυλίχθησαν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των.

Ελευθερία, 23.9.1922
Eleftheria, 23.9.1922

ἈΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ ΕΚ ΛΑΡΝΑΚΟΣ

ΛΑΡΝΑΞ, 29 Σεπτεμβρίου 1922.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς περὶλλούσης Τρίτης κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα μας τὸ γαλλικὸν ἀτμόπλοιον «Pierro Loti» τῆς Messageries Maritimes προερχόμενον ἐκ Σμύρνης, εἰς τὴν ἀπέπλευσε τὴν 24 Σεπτεμβρίου 1922 ε.ν. Τοῦτου ἐπέβησαν 237 πρόσφυγες Ἕλληνας, εἰς τοὺς ὁποίους εἰν ἐπιτρέπη ἢ ἀποβιβασεῖς εἰς τὴν ξηρὰν, διότι τὰ διαθετήριά των εἰν ἐν τάξει. Παρὰ τῶν προσφύγων τούτων πληροφοροῦμεθα ὅτι οἱ Τούρκοι ἐγκαλοῦσιν νὰ ροιούσιν καὶ νὰ ληστέουσιν τοὺς χριστιανούς. Οἱ πρόσφυγες εἰς τὴν ἀποβιβασθεὶς ἐπὶ τοῦ ἀκάφρου ἐπλήρωσαν ἕκαστος λ. 16, ἐκτὸς τῶν ἄλλων φιλοδιαρημάτων. Ἐνθὺς τῶν προσφύγων τούτων οἱ Κεμαλικὸι ἀπέκοψαν τοὺς ἀκτύλους ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, ἀπὸ προηγούμενης τῶν ἐλῆστευων.

Ἐπὶ τοῦ ἀκάφρου τούτου ἐπιξέιδεν ἡ Γαλλικὴ Ἀποστολὴ διὰ τὴν Συρίαν, μετὰ τῶν ὁποίων συγκαταλέγονται καὶ οἱ κ.κ. Polix Roussel, πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Messageries Maritimes, ὁ αἰδ. E. Wetterli, βουλευτὴς τοῦ διαμερίσματος Seine, ὁ Nourico le Gallen ἐπίτιμος γενικὸς διοικητὴς τῶν ἀποικῶν καὶ ὁ Pierro Lonail, βουλευτὴς τοῦ διαμερίσματος Ρήνου καὶ τμήμας τῆς Γαλλικῆς Βουλῆς. Ἐπεσκέψθη δὲ αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ ἀκάφρου ὁ ἐπιτελεστής τῆς Νήσου κ. Κ. Δεσπῆ.

Τὰ γαλλικὰ ἀτμόπλοια μετέφερον τοὺς ἄλλους πρόσφυγας εἰς Ἀλεξάνδριαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μασσαλίαν. Πολλοὶ Ἴταλοι καὶ Ἕλληνας πρόσφυγας μετεφέρθησαν εἰς Ρόδον.

Ελευθερία, 30.9.1922
Eleftheria, 30.9.1922

ἈΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ ΕΚ ΛΑΡΝΑΚΟΣ

ΛΑΡΝΑΞ, 17 Ὀκτωβρίου 1922.

Ἐνθὺς ἡ ἑσπέρη τῆς Σμύρνης πέρυσιν ἐτελέσθη χωριστικῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς, τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἐτελέσθη ἀετισημῶς εἰς ἕκαστον τῶν σχολείων χωριστὰ καὶ μετὰ καρδίαν συνειρημένην ἕνεκα τῶν ἰθυκῶν συμφορῶν, παρεδόθησαν δὲ αἱ σημαῖαι ὑπὸ τῶν διδασκόντων εἰς τοὺς μαθητάς καὶ μαθητρίδας.

Τὸ ἀπόγευμα τοῦ παρελθόντος Σαββάτου κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα μας τὸ μικρὸν ἀτμόπλοιον «Towfik El Bari» φέρον γαλλικὴν σημαίαν, καὶ κομίζον 506 χριστιανούς Ἕλληνας καὶ Ἀρμενίους, πρόσφυγας εἰς Ἀλαγίαν τῆς Μικρασίας. Εἶναι γυναικοπαῖδα καὶ γέροντες, πρὶς τοὺς ὁποίους οἱ Κεμαλικὸι εἶπον ὅτι πρέπει νὰ φύγωσιν, ἄλλως θὰ μετεφέρωντο εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Οἱ ἀτυχεῖς γνωρίζοντες ποῖα τύχη τοὺς ἀνέμενον ἐπροτίμησαν νὰ ἀνακρίσθωσιν φεύγοντες τὴν σφαγὴν καὶ τὴν ἀτίμιαν. Ὅλοι οἱ ἄρρανοι συγγενεῖς των ἀπὸ τοῦ 10—45 ἔτους ὠδηγήθησαν εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ἀγνωστοί εἰς τὴν τύχην των. Μόλις κατέπλευσε τὸ ἀτμόπλοιον, ἀνήλθεν ἐπ' αὐτοῦ ὁ ἀποικητὴς κ. Γρήγγουδ, ἐκ τῶν 506 εἰ μόνον 14 ἦσαν Ἀγγλοὶ ὀνηκοὶ ἢ εἶχον συγγενεῖς ἐν Κύπρῳ καὶ μόνον εἰς αὐτοὺς ἐπιτρέπη νὰ ἀποβιβασθῶσιν.

Ελευθερία, 18.10.1922
Eleftheria, 18.10.1922

Arrival in Cyprus of 194 refugees, British and Cypriot with British nationality. Forty-two of them are first-class passengers and are allowed to debark after having their luggage sanitized, while the rest are kept in a quarantine station for 14 days. Two female British refugees, who arrive in Cyprus in a dreadful state, recount in terror and sorrow the horrors and unutterable scenes played out before their eyes.

Arrival of a French steamboat with 237 Greek refugees from Smyrna, whose disembarkation was prevented by the British colonial authorities. As refugees tell the correspondent, the cost for embarkation was £16* per person, on top of other gratuities. They go on saying that the Turks keep looting and killing Christian populations and that the Kemalists robbed and mutilated one of the refugees. A French mission to Syria also travels on the same ship. At the same time the author informs that the French steamboats carry French evacuees in Algeria, then in Marseille, while many Greek and Italian refugees are being transferred to Rhodes.

Arrival of 506 refugees, women, elders and children from Alaya (now Alanya), Asia Minor, on a small steamboat under French flag. Their male relatives, aged 16 to 45, have been carried further inland by the Turks and, since then, their whereabouts is unknown. Only 14 of these refugees are allowed entrance in Cyprus, because they are the only ones to hold British citizenship or to have relatives in Cyprus.

Φωτογραφικό Αρχείο Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, Αθήνα
Photographic Archive of the National Historical Museum, Athens

Τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης Τετάρτης ἀπεπλευροῦν εἰς τὴν Συρίαν μετὰ τὴν ἀποβίβασις τοῦ «Μεγαροῦ» τῆς ἐκ τῆς Τριετίας. Ἐπ' αὐτοῦ ἐπέβαινον 420 πρόσφυγες ἐξ Ἀτταλείας, προωρισμένοι διὰ διαφόρους λιμένας τῆς Συρίας, τινὲς δὲ τούτων διὰ Λάρνακα. Οἱ πρόσφυγες οὗτοι μὲν διηγήθησαν ὅτι οἱ Τούρκοι ἐν Ἀτταλείᾳ κατέσχον τὰς περιουσίας τῶν χριστιανῶν. Τὴν 9ην Ὀκτωβρίου 1922 ε.ν. αἱ τουρκικαὶ ἀρχαὶ ἐκάλεσαν ἀπαντας τοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ τοῦ 18 μέχρι τοῦ 45 ἔτους καὶ τοὺς ἐδήλωσαν ὅτι τοὺς θεωροῦν ἀγχομαλῶτους πολέμου, ἑξουδύτερον δὲ τοὺς ὠδήγησαν εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ἦσαν δὲ περίπου 400. Τὴν 11ην Ὀκτωβρίου 1922 ε.ν. ἐδόθη διαταγὴ ὅπως ὅλοι οἱ χριστιανοὶ ἐγκαταλείψουν τὴν Ἀτταλείαν. Οἰκογενειάρχαι εὐποροὶ ἐπώλουν τὰ ὑπάρχοντά των εἰς ἐξευτελιστικὰς τιμὰς διὰ νὰ φύγουν καὶ σώσουν τὴν ζωὴν των. Καὶ ὅλα αὐτὰ ἐλάμβανον χώραν ὅταν ὑπεγράφετο τὸ πρωτόκολλον τῆς ἀναχωρῆς μεταξὺ Συμμάχων καὶ Τούρκων!!! Ἐξακολουθοῦν οἱ διωγμοὶ τῶν χριστιανῶν, συνεχίζονται οἱ ἐκπατρισμοὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀγγλῶν, καὶ ὑπὸ τὰ χειροκροτήματα Ἑυρωπαϊκῶν κρατῶν συνάπτονται συνθήκαι ἐνισχύουσαι τὰς σφαγὰς, τοὺς διωγμοὺς καὶ τὰς ἐξουδυνώσεις! Κατὰ πληροφωρίαν τὰς ὁποίας ἐλάμβανον ἀπὸ πρόσφυγας Σμύρνης, οἱ τινες ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν τὴν 10ην Ὀκτωβρίου 1922 ε.ν., ἐξακολουθοῦν νὰ ἀναχωροῦν οἱ χριστιανοὶ, ὀλίγοι μόνον χιλιάδες ἐναπέμειναν, καὶ οἱ Κεμαλικοὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ληστεύουν τοὺς ἐναπομεινάντας κατοίκους, οὐδεμίαν δὲ ὑπάρχει ἐγγύησις ἀσφαλείας ζωῆς ἢ περιουσίας.

Ὁ Ἀγγλος Πρέξενος Sir Harry Lamb διαμένει τώρα ἐπὶ ἀντιτορπυλλικοῦ, διότι ἀπὸ τὸ μεγαλοπρεπὲς κτίριον τοῦ βρετανικοῦ προξενείου δὲν ἀπέμειναν παρά μόνον ἐρείπια.

Ἡ Σμύρνη προουσιάζει τραγικὸν θέαμα. Παντοῦ ἐρείπια μαυρισμένα, ὡς ἡ ψυχὴ τοῦ βαρβάρου κατακτητοῦ. Ἐκ τριῶν χιλιάδων Ἀγγλίων τῆς Σμύρνης, μόνον ὀλίγα δεκάδες ἀπέμειναν εἰς Κορδελιὲ καὶ Πουρνόδα, περίχωρα τῆς Σμύρνης. Μεταξὺ τῶν προσφύγων ἐξ Ἀτταλείας ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου «Μεγαροῦ» ὑπῆρχον καὶ οἱ Ἕλληνες πρόκριτοι Βασιλείος Θεοφανίδης δικηγόρος, Ἰωάννης Πιπερίδης, Πανταλεὼν Δανιήλογλου, μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των καὶ ἄλλοι. Ἐπὶ τοῦ σκάφους ἀνηλθεν ὁ ἔντ. Διοικητῆς κ. Γρήνηγουδ. Οἱ πρόκριτοι οὗτοι τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοὺς ἐπιτρέψῃ νὰ ἀποβιβάσθωσιν καὶ ἐδήλωσαν ὅτι εἰς οὐδένα οὐδὲν ὄρα δώσωσι δάρος, παρουσίαν δὲ τὰς ἐξ ὅχιλ. λιρῶν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν δηλώσεων των. Ὁ κ. Διοικητῆς ἀπήντησεν ὅτι ἡ ἐντολὴ ἦν ἔχει ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν εἶναι νὰ ἐπιτρέπη τὴν ἀποβίβασιν μόνον Κυπρίων τὴν καταγωγὴν προσφύγων ἢ εἰς τοὺς ἔχοντας Βρετανικὴν ὑπηκοότητα.

Τὴν Πέμπτην ἴαν πρῶτὴ ἀνεχώρησαν διὰ Λευκωσίαν ὅπως ἐνεργήσωσι καὶ ἐπιτραπῆ ἢ ἀποβιβάσις τῶν ἐξ Ἀτταλείας προσφύγων ὁ Π. Μητροπολίτης Κίτιου μετὰ τῶν κ.κ. Δ. Ν. Δημητρίου καὶ Π. Χατζη-

λοῖζου. Οἱ ἀνωτέρω μετὰ τοῦ Δημάρχου Λευκωσίας ἐπεσκέψθησαν τὸν Ἀρμοστικόντα καὶ συνηγόρησαν ὑπὲρ τῆς ἀποβιβάσεως των. Ταῦτοχρόνως ὁ ἔντ. Διοικητῆς κ. Γρήνηγουδ, κατέβαλε τηλεφωνικῶς προσπάθειαν παρὰ τῆ Κυβερνήσει ὅπως ἐπιτραπῆ ἢ ἀποβιβάσις των. Τὴν 10 π.μ. ἡ Α. Ν. ὁ Ἀρμοστικῶν ἐπέτρεψε τὴν ἀποβίβασιν. Τὸ χαρμίσσονον ἀγγελμα μετέβηκεν εἰς αὐτοὺς ὁ ἀστυνόμος κ. Καρικλάς ἀναλῶν ἐπὶ τοῦ σκάφους πρὸς ἐπιφανόνοισιν τῆς ἀποβιβάσεως των. Οἱ ἀτυχεῖς ἔκλειον μὴ γνωρίζοντας πῶς νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν εὐγνωμοσύνην των. Οἱ ἀποβιβάσοθέντες εἶναι ὁ Ἰωάννης Πιπερίδης μετὰ τῆς οἰκογενείας του ἐξ 11 ἀτόμων, ὁ Κώστας Πιπερίδης μετὰ τῆς οἰκογενείας του ἐκ 10 ἀτόμων, ὁ Ἰωάννης Πασαλῆς μετὰ 3 ἀτόμων, ὁ Εὐθύμιος Καραγεωργίου μετὰ 8 ἀτόμων, ὁ Ἰωάννης Πουσακῆς μετὰ 18 ἀτόμων, ὁ Βασίλειος Θεοφανίδης μετὰ 9 ἀτόμων καὶ Σάββας Σεμενόγλου μετὰ 6 ἀτόμων. Ἐκτὸς τούτων ἀποβιβάσθησαν καὶ 5 πρόσωπα ἐξ Ἀτταλείας κυπριακῆς καταγωγῆς.

Σύγχρονη φωτογραφία τμήματος του αρχοντικού του Κυριάκου Γαβριήλ και του υιού του Γαβριήλ Κυριάκου στο Ανεμούριο. Το κτίσμα χρονολογείται στις αρχές του 19^{ου} αιώνα.

Contemporary aspect of Kyriacos Gavriel and his son's manor house in Anemurium. The structure dates back to the 19th century.

*Γιώργος Προδρόμου Γεωργίου,
Η κυρα-Κατερίνα, η αρχόντισσα προσφυγοπούλα,
ένα αληθινό παραμύθι,
Έκδοση Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου, Λευκωσία 2022
Giorgos Prodromou Georgiou,
Lady Katerina, a noble refugee,
a true fairytale, published by the Association
of Asia Minor Cypriots, Nicosia 2022*

A steamboat arrives in Cyprus with 420 refugees from Antalya. Refugees say that in Antalya Turkish authorities have seized their properties. About 400 Christians between 18 and 45 years old have been taken inland and declared prisoners of war. Others sell out their possessions to flee and save their lives. All this takes place precisely at the time of the truce agreement between the Turks and the Allies. Persecutions of Christians and expatriations of both Greeks and British are set to continue, while agreements are being made in European states that reinforce the massacres, the persecutions and the exterminations. According to refugees from Smyrna, the Kemalists keep on looting the properties of the remaining Christian

residents of the city, for whom there is absolutely no guarantee of safety or right to their properties. It is also told that the majestic building of the British Consulate has been entirely devastated.

Notable Asia Minor Greeks on board beseech their debarkation and present cheques of £6.000 to show that they will not be a burden for Cyprus. The British commander responds that disembarkation is only allowed to refugees of British nationality or Cypriot descent. The next day, the Metropolitane of Kition and other Cypriots depart for Nicosia and together with the mayor of the city they solicit the High Commissioner to allow disembarkation. British commander Greenwood is also making

efforts over the phone. These efforts prove successful and the refugees debark in deep emotion. At the end of the article, the names of the families who were allowed to leave the ship are cited.

Διὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀτμοπλοίου «Ἀριστείδου», καταπλεύσαντος κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς παρελθούσης Κυπριακῆς, ἀφίκοντο ἐκ Πειραιῶς καὶ Πόρτε Σαῶδ 35 Κύπριοι, ἐπιβάται πρώτης θέσεως, καὶ ἔισροι 214 Κύπριοι ὡσαύτως ἢ κυπριακῆς καταγωγῆς, τέως κάτοικοι τῆς Ἰωνίας. Εἰς πάντας, πλὴν πέντε, οἵτινες δὲν ἔφερον διαβατήρια, ἐπετράπη ἡ ἀποβίβασις εἰς Δεκέλειαν, ὅπου τελοῦσιν ἐφθήμερον κάθαρσιν. Εὐρίσκονται ἀπαντες σχεδὸν εἰς ἐσχάτην ἰνδειαν, θλιβερὰ ὄνυματα τῶν κεμαλικῶν διωγμῶν.

Ἡ Ἐπιτροπία τῆς πόλεως ἐμμερίμνησε περὶ τῆς ἐν παῖσιν ἀνακούφισης αὐτῶν.

Νέον Ἔθνος, 4.11.1922
Neon Ethnos, 4.11.1922

—Χθὲς κατέπλευσε βενζινόπλοιο φέρον ὑπὲρ τοὺς 300 πρόσφυγας ἀπὸ τὴν Σελεύκειαν καὶ ἀπὸ ἄλλα μέρη τῆς Κιλικίας εἰς τοὺς περισσότερους δὲ ἐξ αὐτῶν ὄντας Κυπριακῆς καταγωγῆς καθὼς καὶ εἰς τοὺς Ἀρμένιους ἐξ αὐτῶν, ἐπέτρεψεν ἡ κυβέρνησις τὴν ἀποβίβασιν. Ἡδὴ οὖτοι εὐρίσκονται εἰς τὸ λοιμοκαθαρτήριον διὰ νὰ ὑποστώσι τὴν καθιερωμένην ἑπταήμερον κάθαρσιν.

—Καὶ ἄλλοι ἐπίσης ὑπερεκατὸν πρόσφυγες ἐκ τῶν παραλίων τῆς Κιλικίας ἀφίκοντο δι' ἰστιοφόρου καταπλεύσαντος. τὴν ἑσπέραν τῆς χθὲς, καθ' ἃς δὲ ἔχομεν πληροφῶριαν καὶ ἄλλα πλοία μὲ πληθὺν προσφύγων ἀναμένονται, καθ' ἔσονται ἡ κυβέρνησις τῆς Ἀγκύρας συνεχίζουσα τὸ ἀπαλοῖον ἔργον τῆς ἐταξεν ὡς τελευταίαν προθεσίαν διὰ τὴν ἐκ τῆς Κιλικίας ἀπέλασιν τῶν ἰναπομεινάντων Ἑλλήνων καὶ τῶν Χριστιανῶν ἐν γένει τὴν 1ην Δεκεμβρίου (ἔ.ν.) προῤῥα μάλιστα καὶ εἰς δήμευσιν τῶν περιουσιῶν αὐτῶν.

Κυπριακός Φύλαξ, 9.11.1922
Kypriakos Fylax, 9.11.1922

—Τὴν νύκτα τοῦ παρ. Σαββάτου κατέπλευσαν δύο νέα ἰστιοφόρα μὲ ὑπερτριηκοσίου πρόσφυγας ἐξ Ἀνεμουρίου καὶ Σελεύκειας. Ἐκ τούτων οἱ περισσότεροι εἶνε Κύπριοι καὶ Ἀρμένιοι, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐπετράπη εἰς αὐτοὺς ἡ ἀποβίβασις. Σήμερον δὲ κατέφθασαν καὶ ἄλλα τρία ἰστιοφόρα μὲ 830 περίπου πρόσφυγας, εἰς τοὺς περισσότερους τῶν ὁποίων, ὡς ὄντας Κυπρίους καὶ Ἀρμένιους, ἐπετράπη ἐπίσης ἡ ἀποβίβασις.

—Τὴν παρ. Κυριακὴν κατέπλευσαν εἰς τὸν λιμένα μας πρὸς παραλαβὴν καρβούνων Ἑλληνικὸν ἀτμοπλοιοῦν ὑπὸ πλοίαρχον τὸν κ. Α. Κανάρην φέρον ὑπὲρ τοὺς 2500 πρόσφυγας ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Κιλικίας, πρὸς τοὺς ὁποίους ἡ ἐπὶ τῆς περιθάλψεως τῶν προσφύγων ἐπιτροπὴ ἀπέστειλε κρέας καὶ διάφορα τροφίμα. Τὸ ἐν λόγῳ ἀτμοπλοιοῦν θὰ ἀνοχωρήσῃ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα αὐθιγὸν εἰς Πειραιᾶ διὰ νὰ μεταφέρῃ ἐκεῖ τοὺς εἰρημένους πρόσφυγας.

Κυπριακός Φύλαξ, 23.11.1922
Kypriakos Fylax, 23.11.1922

Arrival in Cyprus of 249 refugees, Cypriot or of Cypriot descent, inhabitants of Ionia. Five persons do not have a passport and are not allowed to disembark. The others set down to Dekeleia and are being quarantined for seven days. They are all in a terrible state due to persecutions under the Kemalists. The city commission for refugees takes action to provide relief.

Arrival in Cyprus on a motor vessel of over 300 refugees from Seleucia and other parts of Cilicia. Most of them are allowed to disembark because of their Cypriot or Armenian descent.

Arrival on a sailboat of another 100 refugees from Cilicia, while more people are expected, since the deportation of the remaining Christians of Cilicia is set on December 1st by authorities in Ankara, following the confiscation of their properties.

Arrival in Cyprus of around 1 000 refugees from Anemurium and Seleucia. Most of them are allowed to disembark, since they are Cypriot or Armenian.

A Greek steamboat with 2 500 refugees from Cilicia is also put into harbor to refuel with charcoal. The refugee care commission sends meat and provisions on board, before the boat sails off to Piraeus.

Κατά τὸ λήξαν ὀκταήμερον ἡ Λάρναξ παρέστη Ὀλιβερός Θεατῆς τοῦ ἀτελευτήτου προσφυγικοῦ μαρτυρολογίου. Λείψανκα τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ, διασωθέντα τυχαίως ἀπὸ τῆς κεμαλικῆς Οθηρωδίας καὶ ζητήσαντα καταρύγιον ἐπὶ τοῦ κυπριακοῦ ἐδάφους, ὑπέστησαν ἀδρὸν ἀποδεκατισμὸν, ἐνεκα ἐξαντλήσεως ἐκ τῶν κακώσεων, στερήσεων καὶ κακουγιῶν.

Ἐπί τινος ἱστιοφόρου, τὸ ὅπεϊον μετέφερε πρόσφυγας ἐκ Μερσίνης, εἰς οὓς δὲν ἐπετράπη ἡ ἀποβίβασις, εὗρον τὸν θάνατον δύο κόραι, ἡ μὲν εἰκοσιπέντε, ἡ δὲ ἑννέα ἐτῶν. Τὸ γεγονός συνεκίνησε τὰς Ἀρχάς, αἱ ὁποῖαι ἐπέτρεψαν τὸν ἐνταρτισμὸν τῶν νεκρῶν καὶ τὴν ἄμεσον ἀποβίβασιν τῶν ἐναπομεινάντων προσφύγων ἐν τῷ Λοιμοκαθαρησίῳ, ὅπως παραμείνωσιν ἐν αὐτῷ μέχρι τῆς μεταφορᾶς των εἰς Ἑλλάδα.

Ἐν τῷ μεταξύ δι' ἑτέρου ἱστιοφόρου ἀφίκοντο καὶ ἄλλοι πρόσφυγες, ἑκατὸν τριάκοντα, ἐξ ὧν ἐπετράπη ἡ ἀποβίβασις εἰς πενήκοντα καὶ ἑπτὰ γυναικόπαιδα. Ἀλλὰ τρεῖς ἐξ αὐτῶν, εἰκοσιτετραετῆς νεάνις καὶ δύο παιδία, εὗρον κῆθημερὸν τὸν θάνατον, μετὰ τινος δι' ἡμέρας ἕτερον παιδίον.

Ἀρ' ἤς στιγμῆς ἐγνώσθη ὁ θάνατος τῶν δύο προσφύγων ἐν τῷ πρώτῳ ἱστιοφόρῳ, ἐτίθησαν ἑμολογούμενως εἰς ζωηρὰν κίνησιν ἄπασαι αἱ Ἀρχαὶ καὶ παρεσχέθη πᾶσα δυνατὴ περιθαλψὶς παρὰ τῆς Ὑγειονομικῆς Ὑπηρεσίας, τῆς Δημαρχίας καὶ τῆς Προσφυγικῆς Ἐπιτροπείας εἰς ἰατρικὴν ἀρωγὴν καὶ εἰς τροφίμα. Ἀλλ' ἴσως τὰ πρῶτα δυστυχήματα δὲν θὰ συνέβηκινον, ἐὰν ἐπετρέπετο ἐγκαιρότερον ἡ ἀποβίβασις.

Διὰ τῆς «Προποντίδος» διήλθον διὰ τοῦ ὄρμου τῆς Λάρνακος κατὰ τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἕτεροι τρισχίλιοι καὶ οἰκόνιστοι πρόσφυγες. Ὡς ἐδήλωσεν ὁ πλοίαρχος ἀπέθνήσκον καθ' ἑκάστην ἕνεκα ἐξαντλήσεως περὶ τα πέντε κτομα.

(1) Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος Κος Ζ. Ν. Χατζηεἰσαυλείου, πρόθυμος πάντοτε ἀντιλήπτωρ τῶν προσφύγων, ἔδωκεν ἐδηγίαν πρὸς τὸν πλοίαρχον τῆς «Προποντίδος», ὅπως προσεγγίσῃ εἰς Ῥόδον, πρὸς παρκλαδὴν ὕδατος καὶ φαρμάκων, μετ' ἧν κατευθυνθῆ εἰς Ἑλλάδα.

Νέον Ἐθνος, 28.7.1923
Neon Ethnos, 28.7.1923

Larnaca is the grievous witness of the endless ordeal of the refugees fleeing Kemalist rampage, who arrive in Cyprus exhausted by injuries, hardships and deprivations, which, in many cases, cause death.

Two girls from Mersin, aged 25 and 9, lose their lives on the sailboat which carries refugees, to whom disembarkation was not permitted. Authorities are moved by the tragic event of the girls' death and allow thus the burial of the dead and the direct disembarkment of the refugees, who will remain

at the quarantine station until their transport to Greece.

At the same time, another sailboat arrives in Cyprus with 130 refugees on board, of which 57 women and children receive permission to disembark. Among them, a 24-year-old girl and two children die on the same day and a few days later another child dies. The Health Department, the municipality and the Larnaca commission for refugees act quickly to offer any possible help in health care and provisions. According to the

columnist, deaths could have been prevented if disembarkation had been allowed in time. Another 3 200 refugees arrive in Larnaca on a boat, called "Proponitis," on which, according to the captain, 5 persons die daily out of hunger and exhaustion. The Greek consul orders the captain to sail towards Rhodes to load water and medication and then set off for metropolitan Greece.

Τον Νοέμβριο του 1922 ιστιοφόρο το οποίο μεταφέρει πρόσφυγες από το Ανεμούριο της Μικράς Ασίας ναυαγεί στις ακτές των Λιβερών Κερύνειας. Όλοι οι επιβαίνοντες, 15 γυναίκες και 7 παιδιά, διασώζονται, εκτός από ένα τρίχρονο αγοράκι.

Τηλεγραφήματα της αστυνομίας προς τις αποικιοκρατικές αρχές σχετικά με το ναυάγιο και τους επιβαίνοντες στο ιστιοφόρο, λίστα με τα ονόματα και τις ηλικίες των προσφύγων που διασώθηκαν, έκθεση γεγονότων της αστυνομίας και βεβαίωση απόλυσής τους από το λοιμοκαθατήριο και παράδοσής τους στον Μητροπολίτη (δεν αναφέρεται το όνομά του), μέχρι να υιοθετηθούν ή να εργοδοτηθούν από την ελληνική κοινότητα.

In November 1922 a sailboat carrying refugees from Anemurium in Asia Minor is wrecked at the shores of Liversa in the district of Kyrenia. All passengers, 15 women and 7 children, are rescued, except for a little boy.

Police telegrams to the colonial authorities regarding the wreck and the persons on board, a list of the names and the age of the refugees who were rescued, a police report and a certificate of discharge from the quarantine station and of delivery to the Metropolitane (his name is not mentioned) until they are employed or placed in the custody of the Greek community.

COPY OF TELEGRAM Received from
KYRENIA, 20th November, 1922.

* Sailing vessel coming Anemour
*wrecked Liversa coast. All saved
*except boy 3 years died isolated in
a house. proceeding there report follows. *

Police.

All the passengers are quite destitute.
I attach herewith a list showing the names of the Captain,
sailors and passengers.

No. 7. 430/22 RECEIVED
[19-12-1922]
C. S. O.
THE OFFICE OF THE
Commissioner Kyrenia
CYPRUS. 20th December 1922.

SUBJECT:

Sir

With reference to your letter 1307/22 of 20th Nov. 1922, I have to inform you that the refugees at Liversa completed their quarantine on the morning of 2nd December; they were all examined by the Rural Med. Officer of Nicosia on 2nd Dec. ~~they~~ were in good health, their luggage & clothing were ~~thoroughly~~ thoroughly disinfected after which they were released from Quarantine & handed over to the Bishop's representative; as the Bishop had agreed to receive these refugees until he could arrange for their employment or adoption by the Greek community.

2. The Captain, Ahmed Ibrahim, & the owner, Mr Athanasios H. Michael, have been warned in the terms of para 3 of your letter 20th November 1922.

I have the honour to be,
Sir,
your obedient servant,
S. J. Small
Commissioner.

1. Ahmed Ibrahim	Captain	40 years old	Kyrenia
2. Hussein Ibrahim	Crew	20	"
3. Ahmed Nevizih	"	16	"
4. Hussein Vitali	"	30	"
-----			
1. Maria Constantini		42 years old	Anemur
2. Achina H. Michael		16	"
3. Maria Constantini		20	"
4. Paraskevou Constantini		20	"
5. Iannia Constantini		15	"
6. Demetri Constantini		10	"
7. Michael Demetri		6	"
8. Varvava Andrea		7	"
9. Constantini Demetri		3	Died
10. Paraskevou Paraskevou		40	"
11. Irakli H. Kava		15	"
12. Iakovou H. Kava		10	"
13. Phovini Demetri		40	"
14. Katerina Nicola		20	"
15. Maria Nicola		14	"
16. Kleni Nicola		16	"
17. Elisavet Nicola		8	"
18. Demetri Nicola		8	"
19. Christina Georgiou		50	"
20. Tassilia Louca		25	"
21. Christina Costi		2	"
22. Iannia Nicola		12	"

Κρατικό Αρχείο Κύπρου
Cyprus State Archives

I/C No. 114/22. 10
 Police Office
 Kyrenia, 21-11-1922.

Ship wrecked at Livora
 locality, Kalon Avlaki.

Commissioner,

With reference to your conversation on the subject
 quoted above, I have the honour to inform you that I proceeded
 to the village of Livora and I found the passengers of the
 ship which wrecked in the house which belongs to the Customs
 office, at Livora isolated. I gave orders to the Policeman
 and the Inspector Preventive Service not to allow them to
 communicate with anybody, until they hear from you.

The circumstances of the ship wreck are as follows :-
 The passengers of the ship "Unid" which wrecked are all
 from Anamur (Asia Minor) and they are all Greek Orthodox. They
 received orders by the Turkish Government to abandon their
 place, and on the 9th instant they were embarked on the
 sailing vessel "Unid" which belongs to certain Athanassi Hj
 Michael of Nicosia, to come to Cyprus. The sailing vessel left
 Anamur and proceeded to Kilindria in the hope that the Captain
 of the ship would find some more passengers. As he could not
 do so, he left Kilindria on the 10th instant to come to Cyprus.

On the 15th instant while he was in open sea, he was over-
 taken by rains and strong wind and he proceeded as far as the
 ship came to Livora trying to touch at the bay of Lefka. As the
 weather did not help, he was obliged to turn round and
 anchor at Livora.

The tempest continued and on the 18th instant while the
 ship was anchored the two chains of the anchor broke, and it
 was washed ashore by the waves. It struck against the rock and
 broke into pieces. The passengers consisting of 10 women and 7
 children were all saved except a boy of three years old which
 was found dead in the ship next morning by its mother apparently
 on account of the great shock of the ship, and for which an
 inquest was held which proves that there was no negligence of
 any kind.

Κρατικό Αρχείο Κύπρου
 Cyprus State Archives

Κρατικό Αρχείο Κύπρου
 Cyprus State Archives

THE EASTERN TELEGRAPH CO., LTD. CYPRUS.
 14th October 1922
 MOUNT TROODOS
 Parnaca
 Via Eastern
 77 14
 Secretary Troodos
 Steamer Tevfikelbari flying french
 Libanon flag Syrian captain arrived
 with 506 refugees from Alaya poorest
 class expelled by turks 10% men overage
 unfit military service remainder
 women young children all orthodox
 Christians but ottoman subjects stop
 captain states turkish authorities order
 him bring refugees to Cyprus stop three
 families in persons in all claim be
 Cypriots who left Cyprus many years
 ago have about 7 sterling no passports
 stop instruct action with me take
 Commissioner

Τηλεγράφημα, ημερομηνίας 14 Οκτωβρίου 1922, προς την αποικιοκρατική κυβέρνηση αναφέρει ότι πλοίο υπό λιβανέζικη σημαία και Σύριο καπετάνιο κατέφθασε με 506 πρόσφυγες από την Αλάγια, οι οποίοι διασώθηκαν από τις ακτές της Μικράς Ασίας. Από αυτούς οι 14 δηλώνουν ότι είναι κυπριακής καταγωγής. Ο καπετάνιος ισχυρίζεται ότι οι Τούρκοι τον διέταξαν να φέρει τους πρόσφυγες στην Κύπρο.

A telegram, dated October 14, 1922, to the colonial government reports that a ship under Lebanese flag with a Syrian captain arrived with 506 refugees from Alaya, who were rescued from the coastline of Asia Minor. Fourteen of them attest being of Cypriot descent. The captain claims that the Turks ordered him to bring the refugees to Cyprus.

Φωτογραφικό Αρχείο Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, Αθήνα
Photographic Archive of the National Historical Museum, Athens

Αρμοστέϊον.

The Commissioner's house.

Η στάση της αποικιοκρατικής κυβέρνησης

The stance of the colonial *government*

Ο διωγμός των Ελλήνων από τη Μικρά Ασία βρίσκει την Κύπρο υπό αγγλική κυριαρχία* (1878-1960). Η αποικιοκρατική κυβέρνηση, επικαλούμενη το κόστος που συνεπάγεται η εγκατάσταση των προσφύγων στην Κύπρο και θέλοντας να παρεμποδίσει την ενίσχυση του ελληνικού στοιχείου στο νησί, επιτρέπει την αποβίβαση όσων προσφύγων είναι Βρετανοί, Κύπριοι εγκατεστημένοι στη Μικρά Ασία, αφού αυτοί θεωρούνται Βρετανοί υπήκοοι, ή Αρμένιοι, οι οποίοι δεν έχουν πατρίδα στην οποία να καταφύγουν. Εκατοντάδες Έλληνες Μικρασιάτες πρόσφυγες αναγκάζονται να απομακρυνθούν από τις ακτές της Κύπρου και να συνεχίσουν αβοήθητοι το αβέβαιο και επικίνδυνο ταξίδι τους προς αναζήτηση μιας νέας πατρίδας.

The expatriation of the Greeks from Asia Minor finds Cyprus under British rule* (1878-1960). The colonial government, invoking the costs entailed by the refugees' settlement and willing to prevent the reinforcement of the Greek element on the island, allows disembarkation only to British citizens, Cypriots domiciled in Asia Minor, who are also registered as British subjects, or Armenians, who have no homeland to turn to. Hundreds of Asia Minor Greek refugees are obliged to depart and continue their risky trip towards a new home.

Είς τούς ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου περραμένοντας ἀποσιτέλλονται τρόφιμα ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἄλλ' ἢ ἀπόφασις τῆς Κυβερνήσεως τοῦ νὰ μὴ ἐπιτρέπη εἰς αὐτοὺς νὰ ἀποβιβάσθω ἢ προὔξεν ἡσυχίαν καὶ διηρωτῶντο πάντες ἐὰν ὑφίσταται πλέον φιλανθρωπία καὶ πολιτισμὸς ἢ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτον τὰ πάντα ἀνετρέψαν ἄρδην.

• • •

Ὁ Π. Μητροπολίτης Κιτίου, ὅστις ἀνήλθε τὴν Δευτέραν εἰς Λευκωσίαν, μετέβη εἰς Τροόδον ὅπως μετὰ τῶν κ. κ. Α. Λιασιδίου, Δημάρχου καὶ Α. Θεοδότου, ἀντιπροέδρου Δήμου Συμβουλίου συναντήσῃ τὴν Α. Ε. τὸν Ἀρμοστεύοντα, ἵνα τὸν παρακαλέσῃ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀποβίβασιν τῶν προσφύγων.

Ελευθερία, 18.10.1922
Eleftheria, 18.10.1922

Cypriots are surprised by the colonial government's denial to allow entrance to the refugees. The commission in charge sends them food supplies. The Metropolitane of Kition, the mayor of Nicosia Achilles Liasides and the vice-president of the municipal council Antonis Theodotou head to Troodos to beseech the High Commissioner to allow disembarkment.

ΔΟΦΙΕΙΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΕΙΣ ΚΥΠΡΟΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΔΙΑ ΝΑ ΕΠΙΤΡΕΨΗ ΤΗΝ ΑΠΟΒΙΒΑΣΙΝ

Τὸ παρελθὸν Σάββατον κατέκλεισεν εἰς Λάρνακα μικρὸν Τουρκικὸν ἀτμοπλοῖον ὑπὸ γαλλικὴν σημασίαν φέρον 506 πρόσφυγας ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐκ τούτων 14 ἦσαν Κύπριοι Βρεταννοὶ ὑπήκοοι καὶ εἰς τούτους μόνον αἱ Ἀρχαὶ ἐπέτρεψαν ν' ἀποβιβάσθωσι.

Διὰ τοὺς λοιποὺς ἡ Κυβέρνησις ἐζήτησεν ὅπως καταβληθῇ ὑπὸ τῶν ἐν Κύπρῳ Ἑλληνικῶν κοινοτήτων τὸ ποσὸν 650 λιρῶν εἰς μετρητὰ διὰ τὰς δαπάνας τῆς ἐν τῷ λοιμοκαθαρητηρῷ διαμονῆς των, ἐπὶ πλέον δὲ ἕως δι' ἕκαστον ἄτομον καταβληθῇ ἐγγύησις 40 λιρῶν διὰ τὴν ἐπὶ ἓν ἔτος συντήρησιν των πρὶν ἢ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτοὺς ν' ἀποβιβάσθωσιν.

Ἐνεκα τῶν ἀνωτέρω ἀξιώσεων τῆς Κυβερνήσεως ἀνήλθον εἰς Τροόδον τῆ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ, κατόπιν συνεννοήσεως, ἡ Α. Π. ὁ Μητροπολίτης Κιτίου κ. Νικόδημος, ὁ πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβου-

λίου Λευκωσίας κ. Ἀγ. Λιασιδίου καὶ ὁ ἀντιπρόεδρος κ. Α. Θεοδότου ἵνα συνομιλήσῃ μετὰ τῆς Α. Ε. τοῦ Ἀρμοστεύοντος.

Ἡ Α. Ἐξοχότης ἐδέχθη τοὺς ἐπισκέπτας καὶ κατόπιν συζητήσεως συγκατένευσεν ὅπως ἐπιτραπῇ ἢ ἀποβιβάσῃ τῶν προσφύγων ὑπὸ τοὺς ἐξῆς ὅρους: 1ον Νὰ καταβληθῇ τὸ ποσὸν 250 λιρῶν διὰ τὴν ἐν τῷ λοιμοκαθαρητηρῷ συντήρησιν τῶν προσφύγων. 2ον Νὰ δοθῶσι προσωπικαὶ ἐγγυήσεις διὰ τὸ ποσὸν 12.000 λιρῶν διὰ τὴν συντήρησιν τῶν προσφύγων τούτων ἐπὶ ἓν ἔτος ἐν Κύπρῳ. Ἐκαστον δὲ ἄτομον δύναται νὰ παράσῃ ἐγγύησιν διὰ ποσὸν ὀχλὶ κατώτερον τῶν 100 λιρῶν καὶ μὴ ὑπερβαίνον τὰς 1000 λιρὰς.

Μετὰ τὴν διευθέτησιν ταύτην ἡρξάντο πρυτανεῖς ἐνέργειαι εἰς τὰς διαφόρους πόλεις τῆς Κύπρου πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ποσοῦ διὰ τὰς δαπάνας τῆς συντηρήσεως τῶν προσφύγων ἐν τῷ λοιμοκαθαρητηρῷ καὶ τῆς ἐξευρέσεως τῶν κοιτηρῶν οἵτινες θὰ παράσχωσι τὰς προσωπικὰς ἐγγυήσεις διὰ τὸ ποσὸν τῶν 12.000 λιρῶν διὰ νὰ κατορθωθῇ ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς πρόσφυγας ν' ἀποβιβάσθωσι. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ ἡ ἐπιτροπὴ ν' ἀνήλλε τὸ ἐσπέρας τῆς Δευτέρας εἰς Λευκωσίαν ὁ ἐγκριτὸς ἐν Λάρνακῃ (αὐτὸς κ. Ν. Κυριαζής, μέλος τῆς ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἐπιτροπῆς τῶν προσφύγων.

Ελευθερία, 18.10.1922
Eleftheria, 18.10.1922

ARRIVAL OF REFUGEES IN CYPRUS GOVERNMENT'S REQUIREMENTS TO ALLOW DISEMBARKATION

Out of 506 refugees who sail to Cyprus, British authorities allow disembarkation only to 14 Cypriots, as British subjects. For the rest the Greek community of Cyprus is required to pay the quarantine station charges, which amounts to £650. Authorities also request that a cost of £40 per person is paid to cover subsistence costs for a year. Because of these claims, the Metropolitane of Kition, the mayor of Nicosia and the vice-president of the municipal council head to Troodos for negotiations with the High Commissioner. It is agreed that £250 is paid for the costs of the quarantine station and that personal securities of £12.000 are given for the refugees' maintenance expenses for a year.

ΝΕΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Διὰ τοῦ Δούδ Τριεσίνο τῆς παρελθούσης Ἑταέρτης ἔφθασαν εἰς Λάρνακα 74 ἕτεροι πρόσφυγες ἐξ Ἀτταλείας ὡς ἐπιβάται πρώτης θέσεως. Οἱ πρόσφυγες οὗτοι εἶναι εὐποροὶ, κατώρθωσαν δὲ νὰ φέρωσι μαζί τιν ἀρκούν χρηματικὸν ποσόν. Ἐπειδὴ ὁμοῦ τὰ διαβατήριά των δὲν ἦσαν ἐν τάξει, ἡ Κυβέρνησις ἤρρηθη καὶ ἀρχῆς νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀποβίβασίν των.

Ὡς ἐκ τούτου τὴν πρώταν τῆς Πέμπτης ἀνήλθεν εἰς Λευκωσίαν ὁ Π. Μητροπολίτης Κιτίου μετὰ τοῦ κ. Δ. Ν. Δημητρίου καὶ Π. Χατζηλοῦζῆ καὶ μετὰ τοῦ δημάρχου τῆς πρωτεύουσῆς ἐπεσκέφθησαν τὴν Δ. Ἐξοχότητα τὸν Ἀρμοστέοντα καὶ ἐπέτυχον ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἀποβίβασίς των.

Ελευθερία, 21.10.1922
Eleftheria, 21.10.1922

NEW REFUGEES

Arrival of 74 wealthy expatriates from Antalya, who embarked as first-class passengers and carry a lot of money. Due to trouble with their passports, the government denies disembarkment, which is made finally possible after mediation efforts by the Metropolitane of Kition, the mayor of Nicosia, and other members of the Greek community.

Ὁ ἐντ. Διοικητὴς κ. Γρήνγγουδ προσακάλεσε ἐν τῇ Διοικητηρίῳ τὴν ἐπιτροπὴν τῶν Βρετανῶν προσφύγων, ἀποτελουμένην ἐκ τῶν κ.κ. Α. Lawson, J Rice καὶ E. Joly, ἀνεκοίνωσε πρὸς αὐτὴν ὅτι ἡ Α. Ε. ὁ Ἀρμοστέων ἔλαβεν ὑπὸ σημείωσιν τὴν αἰτησίαν τῆς, καὶ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίξῃ ἐν λεπτομερείᾳ τὰς ἀνάγκας τῶν Βρετανῶν προσφύγων. Ἡ ἐν λόγῳ ἐπιτροπὴ ἐζήτησεν ὅπως χορηγηθῆται εἰς τοὺς πρόσφυγας ἐπίδομα ἐκ 2 σελινίων ἡμερησίως δι' ἕκαστον ἄτομον καὶ 10 1/2 γρόσια διὰ παιδία ἐικογενεῖας ἀποτελουμένης ἐκ τριῶν ἀτόμων, καὶ 13 γρόσια δι' ἕκαστον ἄτομον καὶ 9 γρόσια διὰ παιδία οἰκογενεῖας ἀποτελουμένης ἀπὸ περισσότερα τῶν τριῶν ἀτόμων. Ἐπίσης ἐζήτησεν ὅπως ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω

ῶς δίδονται εἰς ἕκαστον ἄτομον 15 σελίνα μηνιαίως δι' ἐνοίκιον καὶ πλυστικά καὶ 3 λίραι δι' ἄτομα κάτω τῶν 15 ἐτῶν δι' ἐνδύσιν καὶ ὑπόδησιν. Ὁ ἐντ. Διοικητὴς εὖρε τὰς αἰτήσεις πολὺ λογικὰς καὶ ὑπεσχέθη νὰ τὰς ὑποστηρίξῃ.

Ελευθερία, 21.10.1922
Eleftheria, 21.10.1922

Commander Greenwood invites the British refugees' committee at the commander's headquarters. He is informed that the refugees request the following allowances:

1. 2 shillings as a daily allowance per person and 10 ½ grosia for children (three member-families).
2. 13 grosia allowance per person and 9 grosia for children (families with more than three members).
3. 15 shillings as a monthly allowance for rent and cleaning goods.
4. 6 pounds per person and 3 pounds per child as a lump sum to cover expenses for clothing and footwear.

The commander says he finds these requests reasonable and pledges his support.

NEW REFUGEE FLOWS IN CYPRUS

According to the columnist, Cyprus, as a British colony, attracts many refugees, to whom it cannot, unfortunately, provide care and hospitality, because of the negative stance of the British government.

For example, British authorities prevent representatives of the American Union for the Protection of Refugees to temporarily disembark 1 200 children under its wing, by the time an appropriate boat arrives to carry them to Piraeus.

A steamboat carrying 2 000 child refugees arrives in Famagusta, it is provided with charcoal supplies and continues its journey towards Piraeus.

At the same port sailing ships arrive with refugees from Kyllindria, but columnist reports he is not aware as to whether they were allowed to debark. The Varosha city hall provides fast large amounts of food.

ΡΕΥΜΑΤΑ ΝΕΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΕΙΣ ΚΥΠΡΟΝ

Ἡ Κύπρος ἔνεκα τῆς Βρετανικῆς σημαίας ἢ ὁποῖα σκιάζει αὐτὴν ἑξακολουθεῖ νὰ προσελκύη κατὰ ἑκατοντάδας τοὺς πρόσφυγας χωρὶς ὅμως ἀτυχῶς νὰ καθίσταται δυνατὸν νὰ παρέχη ὁ φιλόξενος οὗτος τόπος τὴν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εὐγενείας αὐτοῦ ἐνδεικνυμένην ἀρωγὴν καὶ περίθαλψιν.

Τοιοῦτοτρόπως κατέπλευσεν εἰς Ἀμμόχωστον τὸ Ἰταλικὸν ἀτμόπλοιον «*Marte*» προερχόμενον ἐκ Βηρυτοῦ μὲ 1200 παιδιὰ εὐρισκόμενα ὑπὸ Ἀμερικανικὴν προστασίαν καὶ συνοδευόμενα ὑπὸ ἀντικροσώπων τῆς Ἀμερικανικῆς πρὸς προστασίαν τῶν προσφύγων Ἑνώσεως. Οἱ ἐν λόγῳ Ἀμερικανοὶ ἐζήτησαν ἀρμοδίως ὅπως ἀποβιβάσωσι τὰ ἀτυχῆ κλάσματα ζητοῦντα τὴν σωτηρίαν ἀπὸ τοῦ Κιμειλισμοῦ ἐνταῦθα προσωρινῶς, μέχρι τῆς ἀφίξεως καλλιτέρου ἀτμοπλοίου, ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν ἐδόθη ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν ἡ ἄδεια καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀφοῦ κληρωθῆσαν ἐρυφίς ἀτεχωρησάν την πρῶταν τοῦ Σαββάτου κατευθυνόμενοι εἰς Πειραιᾶ.

Εἰς Ἀμμόχωστον ἐπίσης κατέπλευσεν ἀτμόπλοιον ὑπὸ Ρωσικὴν μὲν σημαίαν ἀλλὰ μὲ Ἑλληνικὸν πλήρωμα φέρων 2.000 πρόσφυγας (παιδιὰ) ἐπίσης ἐκ Βηρυτοῦ, προοριζομένους διὰ Πειραιᾶ, ὅπου καὶ διηυθύνθη ἀφοῦ ἠ-θράκευσε καὶ παρέλαβε τροφάς.

Εἰς τὸν αὐτὸν λιμένα κατέπλευσεν καὶ ἰστιοφόρον ὑπὸ Γαλλικὴν σημαίαν προερχόμενον ἀπὸ τὰ Κυλίνδρια μὲ 600 πρόσφυγας προωρισμένους διὰ τὴν νῆσον μας.

Δὲν γνωρίζομεν ὅμως εἰσέτι, ἐὰν ἐπετρέθη εἰς τοὺς ἢ ἀποβίβασαι, πλη. σφοδρῶς μόνον ὑπὸ τοῦ ἐν Βαρσοῖς ἀνταποκριτοῦ τοῦ «Κ. Φύλακος» ὅτι τὸ δημαρχεῖον Βαρσοῖων μόλις ἔλαβε γνῶσιν τῆς ἀφίξεως τούτων ἔσπευσεν ἀξιεπιίνως νὰ ἀποστεί-λη ἀρκετὴν ποσότητα τροφίμων.

Κυπριακός Φύλαξ, 23.11.1922
Kypriakos Fylax, 23.11.1922

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

ΕΚ ΛΑΡΝΑΚΟΣ

ΛΑΡΝΑΞ, 28 Νοεμβρίου 1922.

Ἔτι νὰ μὴ ἐπὶ ἡρκεῖ διὰ τοὺς ἀτυχεῖς πρόσφυγας ἢ ἐξόντωσις, ἢ ζωγμὸς καὶ ὁ ἐκπατρισμὸς, προσετέθη εἰς τὰς κακουχίας των καὶ ἡ τρικυμία τῆς θαλάσσης. Παρέσχημεν μάρτυρες σκληρᾶ ἀναληθείας, ὡς νὰ διερωτώμεθα εἰν ἀπέμεινεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὸν πολιτισμένον κόσμον στοιχεῖα ἀνθρωπισμοῦ.

Ἀπὸ τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης Πέμπτης ἢ θάλασσα ἤρχισε νὰ ὄγκοιται τρικυμιώδης καὶ νὰ πνέη ἄνεμος σφοδρὸς, ἐπὶ δὲ τοῦ καταστρώματος τοῦ μικροῦ Ἰστιοφόρου «Alfred» εὗρισκοντο 111 χριστιανοὶ πρόσφυγες, εἰς τοὺς ὁποίους εἰν ἐδίδοτο ἄδεια νὰ ἀποδιεκοθοῦν. Ἐὶς μικρὸν Ἰστιοφόρον ἐκλυδωνίζετο ὑπὸ τῶν ἀγρίων κυμάτων τραγωδία διεδέχετο τὴν τραγωδίαν καὶ εἰς καθήκον τῆς ἀνθρωπίνης ἀλληλεγγύης δὲν ὑπερῆσχευε τῶν τυπικῶν διατάξεων τῆς Κυβερνήσεως. Μάτην ὁ Ἰντ. δῆμαρχος κ. Δ. Ν. Δημητρίου καὶ ἡ ἐπὶ τῶν προσφύγων ἐπιτροπὴ κατέβαλον προσπαθείας ὅπως ἐπιτραπῆ τοῖς ἀλλοτρίοις εἰς τὰ ἀτυχεῖς πλάσματα ἐν τῇ λοιμοκαθαρτηρίῳ, ὅπου θ' ἀνέμενον ἄρτι εἰς ἑλληνικοῦ ἀτιμολογίου τὸ ὅποσον θὰ τοὺς μετέφερεν εἰς Ἑλλάδα. Καὶ ὅμως εἰς τὴν μακρὰν αὐτὴν νῆσον ὑφίσταται καὶ ἰσχύει νόμος περὶ προστασίας τῶν ζῴων !!

Ἐν τῇ τῆς θαλάσσης ἀτυχείας ἐπιπέσει νὰ ἐφοκείλων τα ἐν τῇ λιμένι μας ἡγκυροδολημένα ἀτμόπλοια «Μαργαρίτα Μαλτάς» μὲ φορτίον 250 τόννων ἄλατος, ὅπερ παρέλαβεν ἐναυθὰ καὶ τὴν προωρισμένον διὰ Γιάφρα, καὶ τὸ Ἰστιοφόρον—ἀ-

τμόπλοιον «Δαραζατὶ—Ἰπάρ», τὸ ὅποσον μετέφερε τοὺς ἐκ Σελευκείων πρόσφυγας (ραγιάζες), εἰς οὗ ὡς γνωστὸν, δὲν ἐπετραπῆ ἢ ἀποδίδοιτο. Εὐτυχῶς κατώρθωσαν νὰ ἀπάρουν καὶ νὰ μετακινήθοῦν εἰς βαθύτερα νερά.

Μὲ τσαούτην δὲ θαλασσοταραχὴν κατέπλευσε καὶ ἕτερον Ἰστιοφόρον φέρον, ὡς ὑπέρχον ἐνδείξεις, πρόσφυγας, ἀλλ' αἱ λιμενικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτακτοῦν νῆσαι μετὰ τοῦ σκάφους τούτου. Ἐπὶ τὴν νύκτα καὶ ἐξηκολοῦθει ἡ τρικυμία μὲ τοὺς ἀτυχεῖς πρόσφυγας ἐκτεθειμένους ἀνευ τροφῶν καὶ στερουμένων τῶν πάντων. Ἢ ἐπαύριον Σάββατον ἀνέτειλε δι' αὐτοὺς τρικυμιώδης, τὸ δὲ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὡς ἐπισορράγισμα τῶν κακουχιῶν τινῶν, ἤρχισε νὰ πίπτῃ κρονηδὸν βροχὴ, ἣτις διήρκεισεν ἐπὶ πολλὰς ὥρας. Τὴν αὐτὴν νύκτα κατέπλευσε καὶ ἕτερον μικρὸν Ἰστιοφόρον φέρον πρόσφυγας, τὴν Κυριακὴν δὲ εὐτυχῶς κατέπαυσεν ἡ τρικυμία. Τὰ δύο καταπλεύσαντα Ἰστιοφόρα ἦσαν τὸ «Τεοφάνη Ἑλ-Βαρὶ», ὑπὸ γαλλικὴν σημαίαν 52 τόννων προερχόμενον ἐκ Σελευκείων μὲ 201 γυναικόπαιδα καὶ γέροντας, ἐξ ὧν 35 ἰσχυρίζοντο εἶναι ἔχουσι συγγενεῖς ἐν Κύπρῳ ἢ κατέγονται ἐκ Κύπρου, καὶ τὸ «Ἰλιάν», ὑπὸ τουργικὴν σημαίαν 10 τόννων προερχόμενον ἐξ Ἀνεμουρίου καὶ Κυλινδρίας μὲ 62 γυναικόπαιδα καὶ γέροντας, ἐξ ὧν 47 ἰσχυρίζοντο εἶναι κατέγοντο ἢ εἶχον συγγενεῖς ἐν Κύπρῳ.

REPORTS FROM LARNACA

Larnaca, November 28, 1922

To the hardships of the persecuted refugees traveling at sea are added a stormy sea and the indifference of the British authorities.

A small sailboat with 111 refugees is tossed by the wild storm waves and the mayor of Larnaca and the refugee commission try in vain to secure permission from the authorities so that the refugees can disembark and remain in the quarantine station until the arrival of a steamboat that will take them to Greece. And yet on this island, according to the columnist, there is a law in effect for the protection of animals.

Due to rough seas, a ship anchored in the port of Larnaca with refugees from Seleucia, who are not allowed to disembark, is in danger of capsizing. Fortunately, the ship manages to move to deeper waters.

During the storm two more sailing ships arrive in Cyprus, but have difficulty approaching the shore. The first one, coming from Seleucia, is carrying 201 women, children, and elderly people, of which 35 claim to be of Cypriot descent or have relatives in Cyprus. In the second, which sailed from Anemurium and Kyllindria, 62 women, children, and elderly people are on board, of which 47 claim to be of Cypriot descent or have relatives in Cyprus.

Ελευθερία, 29.11.1922
Eleftheria, 29.11.1922

Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ κατέπλευσαν ἐξ Ἀνεμουρίου ἓν Ιστιοφόρον, ἀπὸ γαλλικὴν σημαίαν, φέρον 352 Ἕλληνας πρόσφυγας, καὶ ἕτερον κυπριακὸν Ιστιοφόρον, φέρον 246 Ἀρμενίους πρόσφυγας.

Αὐθήμερον κατέπλευσαν ἐκ Μεροσίνης τὸ ἐπιτακτιὸν ἑλληνικὸν ἀτμοπλοιοῦν «Βίτιν», ὑπὸ ρωσικὴν σημαίαν, φέρον 2,350 Ἕλληνας πρόσφυγας, προσωρισμένους δι' Ἑλλάδα.

Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ κατέπλευσαν δύο συριακὰ Ιστιοφόρα· ἐκ Σελευκείας καὶ Κυλινδρίων, φέροντα ἀμφότερα περὶ τοὺς 500 Ἕλληνας πρόσφυγας.

Πλὴν τῶν Ἀρμενίων καὶ τινῶν συνδομείων πρὸς τὴν Νῆσον, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπετράπη ἡ ἀποβίβασις εἰς τὸ Δοιμοκαθαρητήριον Δόρνακος, οἱ λοιποὶ ἐπεβιβάσθησαν ἐπὶ τοῦ ἐπιτακτιοῦ ἀτμοπλοιοῦ, χάρις εἰς τὴν φιλένθρωπον προθυμίαν τοῦ πλοιοῦρχου κ. Ἀποστόλου Κανάρη.

Τῇ ἐπιούσῃ Τρίτῃ κατέπλευσαν ἕτερα δύο Ιστιοφόρα ἐκ Σελευκείας καὶ Κυλινδρίων φέροντα 400 Ἕλληνας πρόσφυγας· ἐξ αὐτῶν ἐπετράπη ἡ ἀποβίβασις εἰς τοὺς συνδομείους πρὸς τὸν τόπον, εὐπόρους καὶ παρουσιάζοντας ἐγγυήσεις, οἱ δὲ λοιποὶ δέον εἶναι ἀναμελῆσαι τὴν ἐλευσιν ἀτμοπλοιοῦ πρὸς ἀναχώρησιν εἰς Ἑλλάδα.

Αὐθήμερον κατέπλευσε τὸ Ἰταλικὸν «Ἀμπαιζία» καὶ τὸ συμβατικόν.

A French-flagged sailboat with 352 Greek refugees from Anemurium and a Cypriot sailboat with 246 Armenian refugees sail to Cyprus. On the same day, a Russian-flagged steamboat arrives in Cyprus with 2 350 refugees bound for Greece. Last Monday, two Syrian sailing ships with 500 Greeks who are refugees from Seleucia and Kylandria set sail. The Armenians and the refugees with Cypriot connections are allowed to disembark at the quarantine station of Larnaca, while the rest board a requisitioned steamboat thanks to the philanthropic readiness of captain Apostolos Kanaris.

The next day, two more sailing ships from Seleucia and Kylandria arrive, carrying 400 Greek refugees. Only those connected to Cyprus and wealthy people who present securities are allowed to disembark, while the rest await the arrival of a steamboat that will take them to Greece.

Νέον Ἔθνος, 9.12.1922
Neon Ethnos, 9.12.1922

Κρατικό Ἀρχεῖο Κύπρου
Cyprus State Archives

Ο Βρετανός βουλευτής Τ. Ρ. Ο' Connor, με αφορμή τηλεγράφημα του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου Γ', υποβάλλει στο βρετανικό κοινοβούλιο ερώτηση με την οποία ζητά να πληροφορηθεί κατά πόσο η κυβέρνηση θα επιτρέψει την αποβίβαση Ελλήνων προσφύγων στο νησί. Στην ερώτηση αναφέρεται ότι έχουν καταφθάσει στην Κύπρο 1 000 πρόσφυγες από την Ανατολία. Οι βρετανικές αρχές επιτρέπουν την αποβίβαση μόνο σε Βρετανούς υπηκόους. Κύπριοι, Αρμένιοι και χιλιάδες (;) Ἕλληνες παραμένουν. Μικρά σκάφη κινδυνεύουν εξαιτίας του κακού καιρού και είναι άγνωστος ο αριθμός των νεκρών.

Η απάντηση στην ερώτηση του βουλευτή αναφέρει ότι οι βρετανικές αρχές στην Κύπρο έχουν ήδη δεχθεί πολλούς πρόσφυγες διάφορων εθνικοτήτων και δεν είναι δυνατό να ασκηθεί περαιτέρω πίεση για υποδοχή μεγαλύτερου αριθμού προσφύγων, λαμβάνοντας υπόψη τις διαθέσιμες υποδομές και το κόστος περίθαλψης. Ωστόσο, οι αρχές δηλώνουν ότι θα εξακολουθήσουν να δέχονται πρόσφυγες που συνδέονται με την Κύπρο.

48

BY PRIVATE NOTICE.

Mr. T. P. O' Connor: to ask the Under Secretary of State for Foreign Affairs whether his attention has been called to the fact mentioned in the following telegram from Limassol, Cyprus:-

"1,000 refugees Anatolia arrived. Government allows only land British subjects. Armenians, Cypriote, thousands (?) Greeks remain. Small vessels, suffering enormously under bad weather; number dead. Country protested, Archbishop wired Lord Mayor London asking assistance" and whether the Government will make arrangements for these refugees to be permitted to land on the island of Cyprus.

11th December, 1922.

I have been asked to take this question.

In reply to a telegram urging the High Commissioner to receive as many refugees as possible Mr. Stevenson has telegraphed to the effect that he had already received or agreed to receive upwards of 10,000 refugees of various nationalities (a number equal to about 30th of the normal population of the Island) and that he was continuing to receive any refugees who had relations in or connections with the Island. Having regard to the available accommodation and resources of the Island the Secretary of State decided that he could not press him to do more than this.

Κρατικό Αρχείο Κύπρου
Cyprus State Archives

Αρχείο Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου
Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

HOUSE OF COMMONS.

11 DECEMBER, 1922.

EXTRACT FROM OFFICIAL REPORT

(In reply to a question asked by Mr. T. P. O' Connor)

The Under-Secretary of State for the Colonies (Mr. Omsby-Gore):

In reply to a telegram urging the High Commissioner to receive as many of these refugees as possible, Mr. Stevenson has telegraphed to the effect that he had already received or agreed to receive upwards of 10,000 refugees of various nationalities, a number equal to about one-thirtieth of the normal population of the island. He was continuing to receive any refugees who had relations in or connections with the island. Having regard to the available accommodation and resources of the island, the Secretary of State decided that he could not press him to do more than he is doing.

Mr. O' Connor:

That is to become, then, of those other people who are compelled to remain in the boats, many of them dying from exposure and cold?

Mr. Omsby-Gore:

I am afraid that the material and resources in personnel of the island of Cyprus are at present being strained to the uttermost to receive the refugees who are arriving.

Απόσπασμα από τη συζήτηση στο αγγλικό κοινοβούλιο στα πλαίσια της υποβληθείσας από τον Βρετανό βουλευτή Τ. Ρ. Ο' Connor ερώτησης, 11 Δεκεμβρίου 1922.

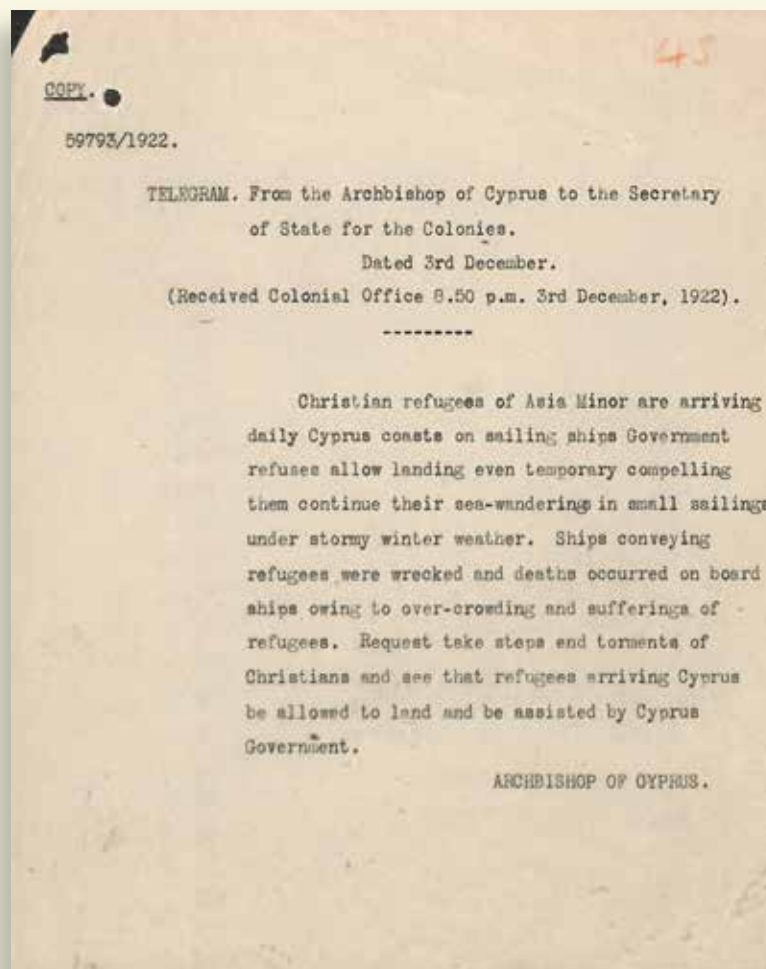
Excerpt from the debate in the British parliament on the question put by the British MP T. P. O' Connor, December 11, 1922.

British MP T. P. O' Connor puts a question to the British parliament, on the occasion of a telegram from Archbishop Kyrillos III, asking whether the government will allow the disembarkation of Greek refugees on the island. He reports that 1 000 refugees from Anatolia have arrived in Cyprus. British authorities only allow British nationals to disembark. Cypriots, Armenians and thousands (?) of Greeks remain. Small boats are at risk due to bad weather and there is an unknown number of dead people.

The reply to the MP's question states that the British authorities in Cyprus have already received many refugees of various nationalities and it is not possible to press further to receive more refugees, taking into account the available infrastructure and the cost of care. However, authorities say they will continue to accept refugees with ties to Cyprus.

Τηλεγράφημα του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου Γ΄ προς τον Βρετανό Υπουργό Αποικιών, ημερομηνίας 3 Δεκεμβρίου 1922, στο οποίο αναφέρεται ότι οι αρχές στην Κύπρο αρνούνται την αποβίβαση σε πρόσφυγες που βρίσκονται σε μικρά ιστιοφόρα εν μέσω θαλασσοταραχής, με αποτέλεσμα άνθρωποι να πεθαίνουν λόγω των άσχημων συνθηκών σε αυτά και των ναυαγίων. Τέλος, ζητά να ληφθούν μέτρα και να επιτραπεί η αποβίβαση των προσφύγων.

Telegram from Archbishop Kyrillos III to the Secretary of State for the Colonies, regarding the fact that the authorities in Cyprus are refusing to allow the disembarkation of refugees who are in small sailing boats in the middle of rough seas, as a result of which people are dying due to the bad conditions and the shipwrecks. He asks for measures to be taken and for the refugees to be allowed to disembark.

Κρατικό Αρχείο Κύπρου
Cyprus State Archives

Απαντητική επιστολή στο τηλεγράφημα του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου Γ΄, ημερομηνίας 6 Ιανουαρίου 1923, στην οποία αναφέρεται ότι οι αρχές στην Κύπρο επιτρέπουν την αποβίβαση και την εγκατάσταση στο νησί μόνο σε Βρετανούς, Κυπρίους και Έλληνες που έχουν συγγενείς στην Κύπρο. Άλλοι Έλληνες γίνονται δεκτοί, αν οι συνθήκες το επιτρέπουν. Δίδεται επίσης η πληροφορία ότι έχουν γίνει δεκτοί μέχρι στιγμής στην Κύπρο 900 Έλληνες πρόσφυγες.

Reply letter to the telegram of Archbishop Kyrillos III, in which it is stated that the authorities in Cyprus allow disembarkation and settlement on the island only to British, Cypriots, and Greeks who have relatives in Cyprus. Other Greeks are accepted, if conditions permit. Information is also provided that 900 Greek refugees have gained admittance to Cyprus so far.

1166/22.

6th January, 1923.

Most Reverend Sir,

I am directed to inform you that the Secretary of State for the Colonies has received the telegram which you addressed to him on the 3rd of December, 1922, on the subject of the admission of refugees from Asia Minor into Cyprus, and that he has directed that the policy of this Government in the matter, which has received his approval, should be communicated to Your Beatitude.

2. The policy which has been adopted by the Government and which, I would add, was explained to the Metropolitan of Kitium by the Chief Secretary on the 21st of November last, is to admit all British subjects and persons of Cypriot origin who have found it necessary to return to Cyprus and, in addition, such Greek subjects who have relatives or dependants here or who have any connection with Cyprus. In practice a considerable number of other Greeks have from time to time been admitted, as and when accommodation appeared to be available, and already, since September, over 900 have been admitted into the Island, while there is still a steady stream of such persons who are being permitted to land from time to time as far as is practicable and circumstances permit. Your Beatitude will be aware that, in addition, the Government has considered it desirable to admit to the Island very large numbers of refugee Armenians who would otherwise have had no place in which they would be received. The very serious demands on housing accommodation and the congestion consequent on the admission at short notice of so many refugees has, I regret to say, made it impracticable to admit them in greater numbers than is at present being done.

I have the honour to be,
Most Reverend Sir,
Your Beatitude's obedient Servant,

CHM
Acting Chief Secretary.

His Beatitude
The Archbishop of Cyprus.

Κρατικό Αρχείο Κύπρου
Cyprus State Archives

Κρατικό Αρχείο Κύπρου
Cyprus State Archives

O.H.H.S.

COMMISSIONER
LARNACA

INFORM CAPTAIN TEYFIKELBARI
REGRETTED NO ACCOMMODATION
AVAILABLE CYPRUS EXCEPT
FOR CYPRIOTS AND BRITISH
SUBJECTS STOP YOU SHOULD
SATISFY YOURSELF REFUGEES
CLAIMING BE CYPRIOTS
ARE GENUINE
SECRETARY.

X
W.H. Bolton
O.H.H.S.

Τηλεγράφημα προς τον Διοικητή Λάρνακας με το οποίο του ζητείται να ενημερώσει τον καπετάνιο πλοίου που μεταφέρει πρόσφυγες ότι μόνο Κύπριοι και Βρετανοί γίνονται δεκτοί στην Κύπρο και για τον σκοπό αυτό να προβεί σε επιβεβαίωση της καταγωγής όσων ισχυρίζονται ότι είναι Κύπριοι.

Telegram to the Commissioner of Larnaca in order to inform the captain of a ship carrying refugees that only Cypriots and Britons are accepted in Cyprus and to confirm the descent of those claiming to be Cypriots.

Φωτογραφικό Αρχείο Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, Αθήνα
Photographic Archive of the National Historical Museum, Athens

Πανόραμα Λευκωσίας.

Panorama of Nicosia.

Η στάση του *κυπριακού* λαού The stance of the *Cypriot* people

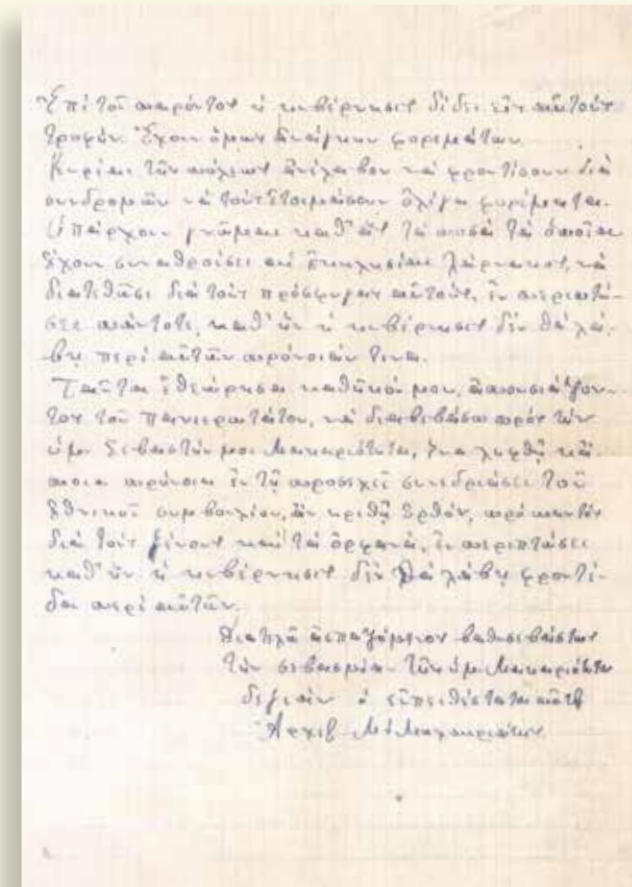
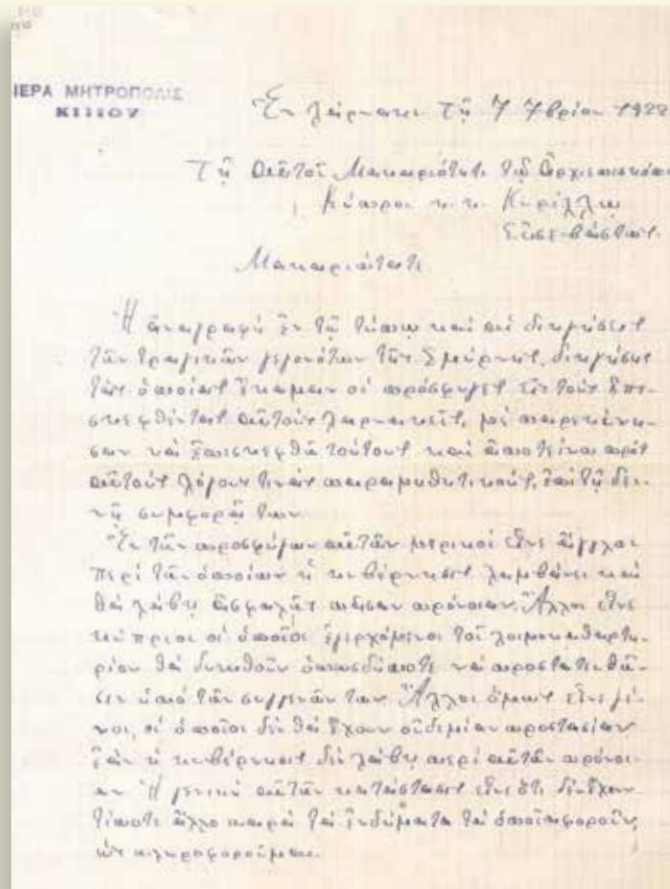
Εκ διαμέτρου αντίθετη με τη σκληρή στάση της αποικιοκρατικής κυβέρνησης είναι η στάση του κυπριακού λαού, που παρακολουθεί συγκλονισμένος την άφιξη των προσφύγων. Εκκλησία και τοπικές αρχές επιδίδονται σε έναν αγώνα μεσολαβήσεων προς τη βρετανική διοίκηση, ώστε να καταστεί δυνατή η περίθαλψή τους στο νησί. Στα δημοσιεύματα και τα έγγραφα που παρατίθενται αποτυπώνονται τα διαβήματα που έγιναν προς την κυβέρνηση, ώστε να αλλάξει τη στάση της, και οι προσπάθειες να καλυφθούν οι απαιτήσεις της κυβέρνησης σε εγγυήσεις, για να επιτραπεί η αποβίβαση των ταλαιπωρημένων προσφύγων.

Diametrically opposed to the harsh attitude of the colonial government is the stance of the Cypriot people, who watch the arrival of the refugees in shock. The Church and local authorities engage in a mediating campaign with the British administration to enable them to be cared for on the island. The reports and documents cited record the pleas made to the government to change its stance, and the efforts to meet the government's demands for guarantees to allow the disembarkation of the distressed refugees.

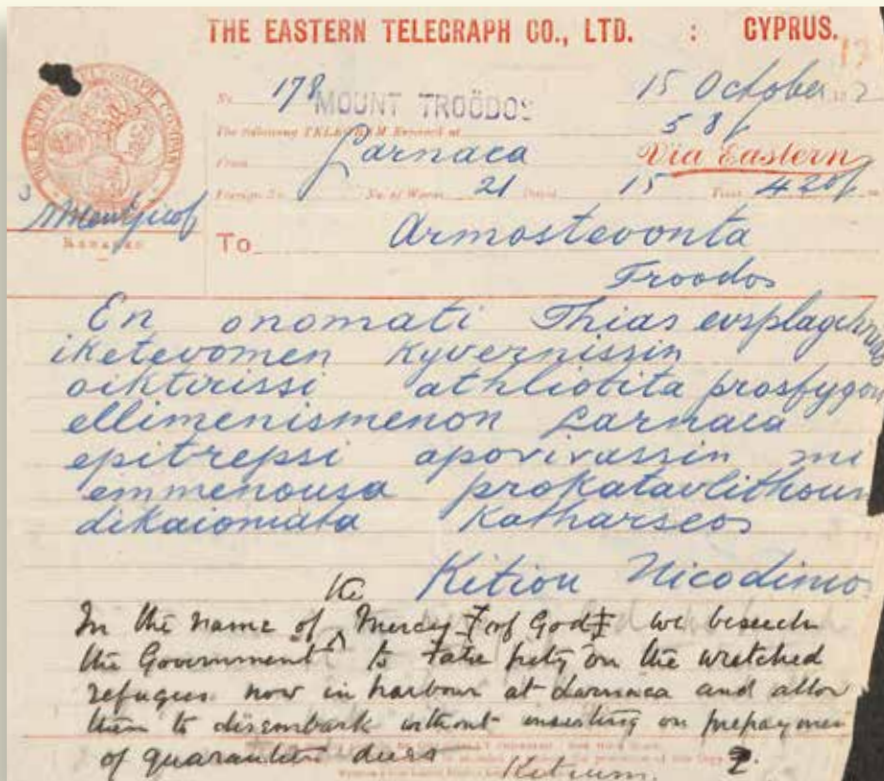

Επιστολή, ημερομηνίας 7 Σεπτεμβρίου 1922, του Αρχιμανδρίτη Μακαρίου Μαχειριώτη προς τον Αρχιεπίσκοπο Κύριλλο Γ'. Ο Αρχιμανδρίτης επισκέπτεται τους πρόσφυγες στο λοιμοκαθαρτήριο της Λάρνακας, για να τους παρηγορήσει για τη συμφορά τους, και εκεί διαπιστώνει πως οι Άγγλοι πρόσφυγες θα λάβουν βοήθεια από την κυβέρνηση και οι Κύπριοι πρόσφυγες από τους συγγενείς τους, ενώ οι υπόλοιποι, που είναι ξένοι, δεν έχουν να λάβουν βοήθεια από κανέναν. Οι άνθρωποι αυτοί δεν έχουν τίποτα άλλο εκτός από τα ρούχα που φορούν, γι' αυτό και οι κυρίες της πόλης αναλαμβάνουν να τους ετοιμάσουν λίγα ενδύματα. Ο Αρχιμανδρίτης εισηγείται να διατεθούν για τα ορφανά και για τους πρόσφυγες αυτούς τα ποσά που έχουν συλλεχθεί από τις εκκλησίες της Λάρνακας [ενν. για τους εθνικούς αγώνες], εάν η κυβέρνηση δε λάβει καμιά πρόνοια. Προτείνει επίσης όπως το θέμα συζητηθεί στην προσεχή συνεδρία του Εθνικού Συμβουλίου.

Letter, dated September 7, 1922, from Archimandrite Makarios Macheriotis to Archbishop Kyrillos. The Archimandrite visits the refugees in the quarantine station of Larnaca to console them for their calamity and finds out that the British refugees will receive help from the government and the Cypriot refugees from their relatives, while the rest, who are foreigners, will not receive any help at all. These people have nothing but the clothes they wear, so the ladies of the town take it upon themselves to prepare a few articles of clothing for them. The Archimandrite suggests that the sums collected by the churches of Larnaca [i.e., for the national struggles] be allocated for the orphans and the refugees, if the government does not take any provision. He also suggests that the matter be discussed at the next session of the National Council.

Αρχείο Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου
Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

Κρατικό Αρχείο Κύπρου
 Cyprus State Archives

Τηλεγράφημα, ημερομηνίας 15 Οκτωβρίου 1922, του Μητροπολίτη Κιτίου Νικοδήμου προς την αποικιοκρατική κυβέρνηση με την ικεσία να σπλαχνιστεί τους ελλιμενισμένους στη Λάρνακα πρόσφυγες, για τους οποίους θα προκαταβληθούν τα έξοδα του λοιμοκαθαρητηρίου, και να επιτρέψει την αποβίβασή τους.

Telegram, dated October 15, 1922, from the Metropolitan Nicodemos of Kition to the colonial government pleading to show mercy on the refugees docked in Larnaca, for whom the expenses of the quarantine station will be paid in advance, and to allow their disembarkation.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΝ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Τὸ Ἐθνικὸν Συμβούλιον συνελ-
 ὄν τὴν 19ην Νοεμβρίου, Σίββα-
 τιον, ἐπελήφθη διὰ μακρῶν τῶν ἐ-
 νώπιον αὐτοῦ ζητημάτων.

Τὸ Συμβούλιον ἀπεφάνθη δι' ὁ-
 μοφώνου ἀποφάσεως τὸ ἐξῆς τηλε-
 γράφημα πρὸς τὸν ἰατρὸν κ. Φ. Ζαν-
 νέιον εἰς Ἀθήνας :

«Τὸ Ἐθνικὸν Συμβούλιον ἠκατά-
 τὴν πρώτην αὐτοῦ συνεδρίαν, μετὰ
 τῆν ἀπέλασιν ὑμῶν, ἀπεσθύνει ὁμο-
 φώνως πρὸς ὑμᾶς χειρισμὸν, εὖ-
 χόμενον ταχέειαν ἀνατολὴν καλλιτέ-
 ρων ἡμερῶν».

Τὸ Συμβούλιον ἐπελήφθη κατό-
 πιν τοῦ ζητήματος τῶν ἐξ Ἀνατο-
 λῆς Ἑλλήνων προσφύγων, τὴν ἀπο-
 βίβασιν τῶν ὁλοίων ἢ Κυβέρνησις
 παρακαλεῖ, καίτοι ἐπιτρέψει τὴν ἀ-
 ποβίβασιν Βρετανῶν ὑπηκόων καὶ
 Ἀρμενίων.

Τὸ γεγονός προὔκλινε βαθυτά-
 την αἰσθησὶν καὶ πικρίαν ἀπεφασί-
 σθη δὲ ὅπως σχετικὰ τηλεγραφήμα-
 τα διαβιβασθῶσιν ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ
 Ἀρχιεπισκόπου πρὸς τὸν Ὑπουργὸν
 τῶν Ἀποικίων, πρὸς τὸν Ἀρχιεπι-
 σκοπὸν Κανταουρίας, τὸν Δόρυον
 Δήμαρχον τοῦ Λονδίνου καὶ πρὸς
 τὴν Ἀμερικανικὴν ἐπὶ τῶν προσφύ-
 γων Ἀποστολήν.

Τὸ Συμβούλιον κατόπιν ἡσυχολή-
 θη ἐπὶ διήμερον εἰς τὴν κατάστασιν,
 ἥτις ἐδημιουργήθη, συνεκεία τῶν ἐξ-
 ωτερικῶν γεγονότων, ἐπὶ τῆς ἐξελι-
 ξεως τοῦ κυπριακοῦ ζητήματος.

Τὸ Συμβούλιον ἀπεφάσισεν, ὅτι
 ἢ ἐπιδώξῃ πολιτικῶν ἐλευθεριῶν

Νέον Ἔθνος, 9.12.1922
 Neon Ethnos, 9.12.1922

Το Εθνικό Συμβούλιο αποφασίζει την αποστολή τηλεγραφημάτων από τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου αναφορικά με το ζήτημα της αποτροπής από την αποικιοκρατική κυβέρνηση αποβίβασης Ελλήνων προσφύγων στο νησί προς τον Υπουργό Αποικιών της Βρετανίας, τον δήμαρχο του Λονδίνου, τον Αρχιεπίσκοπο Κανταουρίας και την αμερικανική για το θέμα των προσφύγων αποστολή.

ANNOUNCEMENT OF THE NATIONAL COUNCIL

Following the discussion held during the session of November 19 on the issue of Greek refugees whose disembarkation the government prevents, while allowing the disembarkation of British citizens and Armenians, the National Council expresses its bitterness about this fact and decides that the Archbishop of Cyprus shall send telegrams to the Secretary of State for the Colonies of Britain, the mayor of London, the Archbishop of Canterbury, and the American delegation on the issue of refugees.

Τὸ ἀπόγευμα τοῦ παρελθόντος Σαββάτου κατέπλευσαν εἰς τὴν λιμένα μας τὸ μικρὸν ἀτμόπλοιον «Towfik El Bari» φέρων γαλλικὴν σημαίαν, καὶ κομίζον 500 χριστιανούς Ἑλλήνας καὶ Ἀρμενίους, πρόσφυγας εἰς Ἀλγίαις τῆς Μικρασίας. Εἶναι γυναῖκες καὶ γέροντες, πρὸς τὰς ὁποίας οἱ Κεμελικοὶ εἶπον ὅτι πρέπει νὰ φύγουν, ἄλλως θὰ μεταφερθῶσι εἰς τὸ ἑσωτερικόν. Οἱ ἀτυχεῖς γνωρίζοντες ποῖα τύχη τοῦ ἀνεμίενεν ἐπρωΐμασαν νὰ ἀπακηνοῦσθον φεύγοντες τὴν σφαγὴν καὶ τὴν ἀτίρωσιν. Ὅσοι οἱ ἄρρηντι συγγενεῖς των ἀπὸ τοῦ 10—15 ἔτους ὠδηγήθησαν εἰς τὸ ἑσωτερικόν, ἄγνωστοί τε δὲ ἡ τύχη των. Μόλις κατέπλευσε τὸ ἀτμόπλοιον, ἀνήλθεν ἐπ' αὐτοῦ ὁ Διοικητὴς κ. Γρηγόριος, ἐκ τῶν 500 δὲ μόνον 14 ἦσαν Ἕλληες ὑπὸ κράτει ἢ εἶχον συγγενεῖς ἐν Κύπρῳ καὶ μόνον εἰς αὐτοὺς ἐπιτρέπη νὰ ἀποβιβάσθων. Ὅταν ἰγνώσθη τοῦτο, ἤρχισαν νὰ καταβάλλονται ἐνέργειαι ἵνα ἡ Κυβέρνησις ἐπιτρέψῃ τὸν ἄριστον τῶν ἐπιπεσάντων πρόσφυγων. Ὁ Παν. Μητροπολίτης Κιτίου ἐπηλεγράφηκε πρὸς ἕλους τοὺς Δημάρχους τῆς Νήσου ζητών ἕως οὗτοι προσέλιθον οικονομικῶς ἄρωγοι, ἔάν ἡ Κυβέρνησις ἐπιτρέψει τὴν ἀποβίβασιν των.

Ἐνταυτα κ. Διοικητὴ, οἱ ὑποσημένωμοι παρακαλοῦμεν θερμῶς τῆς Κυβερνήσεως ἕως ἐπιτρέψῃ τὴν ἀποβίβασιν αὐτῶν ἐκ τοῦ ἀτμόπλοιο «Towfik El Bari» ἐπιπεσάντων πρόσφυγων.

Ἐνταυτα κ. Διοικητὴ, οἱ ὑποσημένωμοι παρακαλοῦμεν θερμῶς τῆς Κυβερνήσεως ἕως ἐπιτρέψῃ τὴν ἀποβίβασιν αὐτῶν ἐκ τοῦ ἀτμόπλοιο «Towfik El Bari» ἐπιπεσάντων πρόσφυγων.

Ἐνταυτα κ. Διοικητὴ, οἱ ὑποσημένωμοι παρακαλοῦμεν θερμῶς τῆς Κυβερνήσεως ἕως ἐπιτρέψῃ τὴν ἀποβίβασιν αὐτῶν ἐκ τοῦ ἀτμόπλοιο «Towfik El Bari» ἐπιπεσάντων πρόσφυγων.

Μετ' αὐτῆς
«Π. Ζαννέτος, Λουκῆς Πιερίδης, Χρ. Πιπτελής, Α. Ζαννέτος, Π. Κηφελαιοῦ, Π. Μάγγρας, Β. Cirilli, L. Manti vani, Ν. Μαρτάλλης, Ο. Εδουαδάκης, Κ. Ἀλαγιώτης, Δ. Ἀνδρέουκουλος, Β. Πουρνογιά, Ἀυελοῦ Αρυανιδάκη, Μ. Τζήρος.

Τὰ δικαιώματα λοιμοκαθαρτηρίου ὑπελογίσθησαν εἰς £700. Οἱ κ. κ. Δημήτριος Ἀνδρέουλος καὶ Κώστας Ἀλαγιώτης δηλοῦν αὐθαρησίᾳ ὅτι συνεισφέρουν ἀνὰ £50 ἕκαστος ὑπερ τοῦ τιμῆς των πρόσφυγων. Μόλις ἐπεδόθη ἡ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν κ. Διοικητὴν, ἤρχισαν οὗτοι νὰ συνανοήται τηλεγραφικῶς μετὰ τοῦ κ. Ἀρχιγραμματέως, ὁ ὁποῖος ἔδωκε τὰς ἀκολουσοῦσας ἐπιτάξεις:

- 1) Νὰ καταβληθῶσιν πρὸς τὴν ἀποβίβασίν των £350 τοῖς μετρητοῖς διὰ δικαιώματα διαμονῆς των ἐν τῷ λοιμοκαθαρτηρίῳ.
- 2) Νὰ δοθῇ ἐγγυησις ἐκ £40 δεῖ ἐκαστον ἄσπον.
- 3) Ἐκαστος ἐγγυητὴς νὰ μὴ δῶσιν ἐγγυησὶν διὰ περισσότερους τῶν 10 πρόσφυγων.
- 4) Οἱ ἐγγυηταὶ νὰ ἀναλάβωσιν ὑπογράψωσιν διὰ ἑνὸς ἡμέρας, διαμονὴν καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν ναύλων των πρόσφυγων ἐν ᾗ περιπέσειε θὰ ἐπίστροφον οὗτοι εἰς τὰς ἐστίαις των.

Τούτω ἦτο εὐσεχῆς τρόπος ἀρνήσεως τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀποβίβασιν των. Ἐπιτρέπη ἡ ἀποβίβασιν εἰς 14 μόνον ἐκ των πρόσφυγων.

Ὁ Π. Μητροπολίτης Κιτίου, ὄχις ἀπὸ τῆς Δευτέρας εἰς Λευκωσίαν, μετῴθη εἰς Τρόδοις ὅπου μετὰ των κ. κ. Α. Λιαλιδοῦ, Δημάρχου καὶ Α. Θεοδότου, ἀντιπροβου Δημ. Συμβουλίου συναντήσασιν τὴν Α. Ε. τὴν Ἀρμοστεύσασιν, ἵνα τὴν παρακαλέσωσι νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀποβίβασιν των πρόσφυγων. Εἰς τὰς 2 μ. μ. τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπέστειλε τὴν ἀπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐκ Τρόδοις ἀνεκούμενου οὐ αἰ διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Κυβερνήσεως κατέληξαν ὡς εἶρη: Νὰ ἀποβιβάσθων οἱ πρόσφυγες ἐν τῷ λοιμοκαθαρτηρίῳ Λευκωσίας: Νὰ καταβληθῶσιν ἀντὶ £350 διὰ ἕκαστον λοιμοκαθαρτηρίου μόνον £250 περίπου καὶ νὰ δοθῶσιν ἐγγυησις ἐκ £12,000 οὐ ἐπὶ ἐν ἕτος ἡ Κυβέρνησις ἐν θὰ ἐπιδικασθῇ διὰ τὴν συντήρησιν των. Πολλοὶ των πολιτῶν ἐδήλωσαν ὅτι θὰ ὑποβιβάσων ἄρρακτα.

Τὸ ἑσπέραι τῆς Δευτέρας διάφοροι πολιτῆς ἤρχισαν νὰ ὑπογράφωσιν ἐγγυητικὰ ἐγγραφα πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὡς τὴν ἀποβίβασιν των πρόσφυγων. Μετέδωκαν δὲ πρὸς τὸν σκοπὸν τούτων ὁ κ. Χρ. Πατιγγις εἰς Ἀμμόγειστον καὶ ὁ κ. Π. Χατζηλοΐζης εἰς Λεμεσό.

Ἐκ των ἀρχθέντων 500 πρόσφυγων, 164 εἶναι κοράσια ἡλικίας 0—12 ἐτῶν, 76 παῖδια ἡλικίας 5—10 ἐτῶν, 87 δεῖρη, 158 γυναῖκες καὶ γράται καὶ 22 γέροντες.

Ὁ Βικᾶριος των Λατίνων ἐν Λάρνακῃ ἀπεβίβασιν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

Ἀρχιγραμματεῖα Κυβερνήσεως Τρόδος.
Παρακλοῦ ἡμετέραν ἀνημέτητα ἐν ὁρωματῆ τῆς ἀθροιστέρας ἀπὸ τῆς πρόσφυγας δικαιωμάτων λοιμοκαθαρτηρίου.
BICARIOΣ ΛΑΤΙΝΩΝ

Ελευθερία, 18.10.1922
Eleftheria, 18.10.1922

Ἡ Κυβέρνησις ἔλαβε πληροφορίας ὅτι πολλοὶ Κύπριοι ἐκ Μ. Ἀσίας καὶ Ἑλλάδος κατόπι των τελευταίων γιγονότων, προτιθέμεναι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Κύπρον, ὅ ἐν ἀριθμῷ των ἀνέρχεται εἰς 3000 ἔως 4000.

Ἡ Κυβέρνησις ἔδωκεν ὁδηγίαν, εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Βρετανικὴν Πρεσβείαν ὅπως ἀποστείλλῃ εἰς Κύπρον τοὺς πρόσφυγας ἀνά 500 δεῖ ἑκάστου ἀτμόπλοιο.

• • •

Συνελήθησαν οἱ ἔρρανοι διὰ τοὺς πρόσφυγας εἰς τὰ χωρία. Ὁ κ. καὶ ἡ κυρία Ν. Κυριακῆ μετὰ τοῦ κ. καὶ τῆς κυρίας Μιχαὴλ Γεωργίου ἐξέδωσαν εἰς Ἀθηναίων καὶ συνένεξαν 14 λίρας εἰς μετρητὰ καὶ ποσότητες τροφίμων καὶ ἐδυμάτων. Αἱ δεσποινίδες Μαρία Ν. Δημητρίου, Φρόσω Σούνη, ἡ κυρία Α. Γραμμεινοπούλου καὶ ὁ κ. Ἀχιλλεὺς Ζ. Δημητρίου μετέδωσαν εἰς Περιστέρωνοπτηγὴν, ἕπου συνένεξαν 11 λίρας εἰς μετρητὰ, ὑφάρματα καὶ σινδόνια, καὶ εἰς Λευκονικον ἔπου συνένεξαν 34 λίρας εἰς μετρητὰ καὶ ἀρροσίαν τροφίμων καὶ ρουχικῶν ἄξιας 60 λιρῶν. Αἱ δεσποινίδες Θηρεσία Ν. Δημητρίου, Νιόδη Φιλιακῆος καὶ ὁ κ. Κ. Τζένιος μετέδωσαν εἰς Λύσην καὶ Ἄσπρα ἔνθα συνένεξαν 20 λίρας, ἐπεσκέθησαν δὲ ἐπίσης τὴν Δίκαιηλὴν, οἱ καὶ τοῖχοι τῆς ὁποίας δυστυχῶς δὲν ἐδεῖξαν τὴν δέουσαν προθυμίαν.

Ἡ κοινότης Λευκωσίων ἀπέστειλε πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν προνοίας καὶ περιθαλφείας των πρόσφυγων 10 λίρας εἰς μετρητὰ, καὶ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἑκατὸν 7.

Ελευθερία, 21.10.1922
Eleftheria, 21.10.1922

Ἡ ἐπιτροπὴ περιθαλφείας καὶ προνοίας πρόσφυγων εὐχαριστεῖ θερμῶς τὰς κυρίας Χρισταλλίνην Χαρχαλάμπου καὶ Ἑλενίκην Σαβδίου, τὰς δεσποινίδας Μαρίταν Συμεωνίδου καὶ Κυριακὴν Γεωργίου, καὶ τὸν κ. Ἀναστάσιον Χαρχαλάμπου, διὰ τὰς προθυμοὺς ὑπηρεσίας των κατὰ τὴν διεσργίαν ἔρρων ἐν Λευκονικῷ. Ἡ ἐπιτροπὴ εὐχαριστεῖ ὡσαύτως τὸν πλανόδιον πωλητὴν κ. Μιχαλάκη Λευκονικιάτην, ὅπως συνεισέφερε 3 λίρας, δηλωτὰς ταῦτοχρόνων ὅτι διαθέτει δωρεὰν δύο ζωμάτια ἐν Λευκωσίᾳ διὰ διαμονὴν πρόσφυγων.

Ελευθερία, 21.10.1922
Eleftheria, 21.10.1922

ΕΚ ΛΑΡΝΑΚΟΣ

ΛΑΡΝΑΞ, 20 'Οκτωβρίου 1922.

Ἐνθ' ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐζητήθησαν 12.000 λίραι ὡς ἐγγυήσεις διὰ τὴν ἀποδέβα- σιν τῶν 500 προσφύγων Ἀλλεγιάς, αἱ τρεῖς πόλεις κατέθεσαν τὰ ἀκόλουθα ποσὰ εἰς ἐγγυήσεις: Λάρναξ 4800 λίραι, Λευκωσία 4800 λ., Λεμεσὸς 1000 λ. Τὴν δὲ 3 μ.μ. τῆς Τετάρτης ἤρχισεν ἡ ἀποδέβασις τῶν ἐν δεκελίῳ. Ὀλιγοὶ καὶ ἐξηνητημένοι ἀπὸ τῆς κακουχίας ἐπάτουν τὸν πόδα ἐπὶ τῆς κυπριακῆς γῆς. Πολλοὶ μὲν ἀπεβιδάζοντο, ἠσπάζοντο τὸ ἔδαφος, ἐνθ' ἄλλοι ἐκλαίον. Ἐξευλισσόντο δὲ σιγῆν σπαρακτικὰ. Καὶ ἐκεῖ ἕνας πατριωτικώτατος Ἱεράρχης, ἕνας ἀληθινὸς ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ, ὁ Π. Μητροπολίτης Κιτίου τοῦ ἀνέμενε διὰ νὰ τοῦ εὐλογῆσῃ. Ὅλοι ἠσπάζθησαν μὲ ὕ- γρου τοῦ δακτύλου τὴν χεῖρα τοῦ. Τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς τῶν προσφύγων, αἱ κυ- ραὶ Ζαννέτου καὶ Κυριαζῆ, οἱ κ.κ. Κυρια- ζῆς καὶ Χατζηλοῖζου εὐρίσκοντο ἐπὶ τόπου διὰ νὰ τοῦ δώσουν τὰ ἀναγκαῖα θρηπι- κὰς τροφάς.

Ὁ Ἑλληὶ Ὀρθόδοξος Ἱερεὺς τῆς Ἀλα- γιάς ἀπέστειλεν εἰς Κύπρον τὴν σύζυγόν του, τὰ ὀκτώ τέκνα του καὶ τὰ ἄμφιά του, τὰς εἰκόνας καὶ τὰ ἱερά σκεύη. Αὐτὸς δὲ ἔμεινε ἐκεῖ διὰ νὰ φύγῃ μετὰ τὸν τελευ- ταιὸν χριστιανόν.

Ἐλευθερία, 21.10.1922

Eleftheria, 21.10.1922

Δημοσιεύματα που αναφέρονται:

- στις ενέργειες και τις διαπραγματεύσεις του Μητροπολίτη Κιτίου Νικοδήμου και εκπροσώπων του κυπριακού λαού με την αποικιοκρατική κυβέρνηση, ώστε να επιτραπεί η αποβίβαση προσφύγων από την Αλάγια,
- στους όρους της κυβέρνησης (καταβολή £250 για το λοιμοκαθατήριο και εγγυήσεις £12.000, ώστε για έναν χρόνο η κυβέρνηση να μην επιβαρυνθεί για τη συντήρηση των προσφύγων),
- στην κινητοποίηση του κυπριακού λαού για τη συλλογή χρημάτων, ώστε να εξασφαλιστούν οι εγγυήσεις και τα τέλη του λοιμοκαθατηρίου.

The attached publications present in detail the dramatic timeline of the arrival of 506 refugees, the refusal of the colonial authorities to allow their disembarkation and the efforts of the Cypriots to finally allow their disembarkation on the island.

The 506 refugees from Alaya, Asia Minor, arrive by a small French-flagged steamboat. Of these, 164 are girls aged 6-12, 75 are children [boys] aged 5-10, 87 infants, 158 women and old women and 22 elderly people. The male relatives of these refugees, aged 16-, have been taken by the Turks inland and since then their whereabouts are unknown. Only 14 of them are allowed to disembark in Cyprus, since they are the only ones that are British citizens or have relatives in Cyprus. The Metropolitan of Kition is making efforts to allow the disembarkation of the rest. He sends telegrams to all the mayors of the island and asks for financial help, in the event that the government allows the disembarkation. The affirmative response telegrams of mayors Liasides, Demetriades and Hatziloizou are published in their entirety.

The Commander asks for a written guarantee that, if the refugees land, they will not be a nuisance to the government. Immediately, many citizens gather under the chairmanship of mayor Zannetos and deliver a letter to Commander Greenwood, which is quoted in its entirety. According to the letter, the citizens declare that they are giving security of £1.000 per month for the upkeep of the refugees in and out of the quarantine station, asking the government to take over the government fees for the quarantine station. At first, quarantine station fees are estimated at £700.

After communication between the Commander and the Chief Secretary, the following are defined:

1. Payment of £650 in cash for accommodation expenses in the quarantine station.
2. Security of £40 per person.
3. Each guarantor is only allowed to guarantee up to 10 refugees.

4. The guarantors to undertake the clothing, footwear, accommodation and payment of the refugees' fares, in case of return to their homes.

All these demands, according to the columnist, are a clever way for the government to indirectly deny the disembarkation of refugees. Further negotiations ensue, resulting in £250 been paid towards the quarantine station costs and guarantees of £12.000 been given.

Many citizens declare their intention to adopt orphans and others begin to sign security documents to the government. The amounts of the securities given by each city are cited: Larnaca £4.800, Nicosia £4.300 and Limassol £4.000.

The refugees disembark, pale and exhausted, weeping and prostrating the ground. They are welcomed by the Metropolitan of Kition and ladies from the commission for refugees. Among the refugees are the wife and 8 children of the priest of Alaya, who are bringing vestments, icons and sacred utensils to Cyprus. The priest remains in his homeland until the departure of the last Christian.

The government is informed that, following the latest events, 3 000-4 000 Cypriots are expected to return from Asia Minor and Greece. The government gives instructions to the British Embassy in Athens to send the said refugees by 500 in each steamboat. Meanwhile, fundraisers continue in the villages and the sums of money as well as the offers in material goods, such as food, clothes, fabrics, etc. that were collected are cited in detail.

Κυβερνητική αλληλογραφία ανάμεσα στις διοικητικές αρχές της Λεμεσού και της Λάρνακας. Κατάλογος με τα ονόματα και τις εισφορές Λεμεσιανών εμπόρων, που συνέλεξαν συνολικά £4.000, ώστε να συμπληρωθεί το ποσό για τις εγγυήσεις.

Government correspondence between the administrative authorities of Limassol and Larnaca. List of the names and contributions of Limassol merchants, who raised a total of £4.000 to make up the sum for the securities.

Κρατικό Αρχείο Κύπρου
Cyprus State Archives

No. 115/22. Limassol
October 18th 1922.

Commissioner Larnaca,

I have the honour to confirm my telegram of today running as follows:- " Have received Bonds on Form Comm 6 for £4000 from Limassol Merchants for 492 refugees from Allayia" and beg to enclose the Bonds herewith, viz, from

* Antonio D Haggiavlou for	£ 200
Nicolaos I Droushiotis	£ 100
Nicolaos Kyriotis	£ 100
Yannos Taveloudes	£ 100
Michael P Jacovides	£ 200
Cl. Peristiany & A Markoulides	£ 100
R. Baldasar	£ 200
Loukas Vasiliades	£ 100
Menelaos Francoudes	£ 100
Loisos M Jacovides	£ 100
Evrpidides Georgalides	£ 100
Prokopios Papadopoulos	£ 200
Dimitrios P Laniades	£ 100
Theodoros Francos	£ 200
Kostas Kyriakides	£ 100
Panos Laniotis	£ 100
Pavlos G Pavlides	£ 200
John Kirzis	£ 100
Chrysothomos K Christofides	£ 100
Haji Ioannou & Tseriotis	£ 100
Stefanos Laniotis	£ 200
Demosthenis D Haggiavlou	£ 100
Heraclis Michaelides	£ 100
Spyros Arnoucos	£ 200
Kostas Antoniou	£ 100
Kyriakos Droushiotis	£ 100
Periclis Chimonides	£ 100
Alceos Zenon	£ 200
Nic. Cl Laniotis	£ 200
Svg. N. Zenon	£ 100
Total	£ 4000

Kindly acknowledge receipt.

Sd) J. D. Montagu
Ag. Commissioner.

Hon. Chief Secretary, Copy for your information.

J. D. Montagu
Ag. Commissioner.

Limassol 18th October 1922.

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΕΞ ΑΛΛΑΓΙΑΣ ΕΠΙ ΤΕΛΟΥΣ ΑΠΕΒΙΒΑΣΘΗΣΑΝ

Οι εξ Αλλαγιάς 402 πρόσφυγες, περι τῶν ὁποίων εἰχομεν γράψει εἰς τὴν «Ἐλευθερίαν» τῆς παρελθούσης Τετάρτης, ἀπεβιβάσθησαν τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἰς τὸ λοιμοκαθαρτήριο Δεκελείας. Ἡ Κυβέρνησις εἶχεν ἐπιτρέψει τὴν ἀποβίβασίν των ἀπ' οὗ ἐπληρώθησαν μέχρι κεφαλῆς οἱ ἔργοι τοῦ ὁποίου; ἔθεσεν εἰς τοὺς διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο ἐπισκεφθέντας τὴν Α. Ἐξοχότητα καὶ τοὺς ὁποίους ἐδημοσιεύσαμεν ἤδη.

Τὴν εἰς Δεκελείαν ἀποβίβασιν τῶν προσφύγων ἐπέβλεψε προσωπικῶς ἡ Α. Πανιερότης ὁ Μητροπολίτης Κιτίου μετὰ μελῶν τῆς ἐξ Ἀρνάκων ἐπιτροπείας τῶν προσφύγων.

Τὰ δυστυχεῖς καὶ πλάσματ' παρ' ἑλίγον νὰ καταδικασθῶσιν εἰς τὸ νὰ ἐπιστρέψωσι καὶ πάλιν εἰς τὴν χώραν ἐκ τῆς ὁποίας ἔφυγον διὰ νὰ σωθῶν. Διότι τὸ μὲν ἀτόμιστον ἐπὶ τοῦ ὁποίου διεκομίσθησαν ἐδιάζετο νὰ ἀναχωρήσῃ, ἢ δὲ Κυβέρνησις ἐνέμενεν εἰς τὴν ἀπόβασίν τῆς νὰ καταβληθῶν ἐγγυήσεις 12,000 λιρῶν πρὶν ἢ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀποβίβασίν των. Εὐτυχῶς τὸ μὲν ἀτιμολογῶν τὸ οὐ ἐπληρώθη διὰ τὴν

νέργεται εἰς τὰς πόλεις Ἀρνάκων, Λεμεσοῦ καὶ Λευκωσίας κατέστησαν δυνατὴν τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ποσοῦ τῶν ἐγγυήσεων καὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἑλῶν τῶν τύπων διὰ τὴν ὑπογραφήν τῶν ἐγγυητηρίων μέχρι τῆς ἑσπέρας τῆς παρελθούσης Τετάρτης.

ΝΕΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Διὰ τοῦ Ἀδύθ Τριεσίνου τῆς παρελθούσης Τετάρτης ἔφθασαν εἰς Ἀρνάκων 74 ἕτεροι πρόσφυγες ἐξ Ἀττάλειας ὡς ἐπιβάται πρώτης θέσεως. Οἱ πρόσφυγες οὗτοι εἶναι εὐποροί, κατώρθωσαν δὲ νὰ φέρωσι μαζί τιν ἀρκετὸν χρηματικὸν ποσόν. Ἐπειδὴ δμως τὰ διαβητήριά των δὲν ἦσαν ἐν τάξει, ἡ Κυβέρνησις ἤρνηθη καὶ ἄρχας νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀποβίβασίν των.

Ὡς ἐκ τούτου τὴν πρωΐαν τῆς Πέμπτης ἀνήλθεν εἰς Λευκωσίαν ὁ Π. Μητροπολίτης Κιτίου μετὰ τοῦ κ. Δ. Ν. Δημητρίου καὶ Π. Χατζηλοῦζη καὶ μετὰ τοῦ δημάρχου τῆς πρωτεύουσας ἐπεσκέφθησαν τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν Ἀρμοστεύοντα καὶ ἐπέτυχον ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἀποβίβασίς των.

THE REFUGEES FROM ALAYA FINALLY
DISEMBARKED

Under the title "Refugees from Alaya have finally disembarked" the article above informs us that the conditions set by the government for the disembarkation of 402 refugees from Alaya have been met and the refugees disembark in Dekeleia, under the supervision of the Metropolitan of Kition and members of the Larnaca Commission, bound for the quarantine station. At the same time, negotiations begin again with the government for the disembarkation of refugees from Antalya.

Φωτογραφικό Αρχείο Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, Αθήνα
Photographic Archive of the National Historical Museum, Athens

Λοιμοκαθακτήριο Quarantine station

Οι πρόσφυγες με την αποβίβασή τους στέλλονται απευθείας στα λοιμοκαθακτήρια, που ήδη λειτουργούν στη Λάρνακα και τη Δεκέλεια. Στα λοιμοκαθακτήρια παραμένουν για μια περίοδο καραντίνας οι ταξιδιώτες που προέρχονται από περιοχές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, καθώς στα εδάφη της η πανούκλα είναι ενδημική. Για την παραμονή τους εκεί οι πρόσφυγες οφείλουν να πληρώσουν στη βρετανική κυβέρνηση το καθορισμένο τέλος για τα έξοδα διαβίωσής τους.

Upon disembarking, the refugees are sent directly to the quarantine stations, which are already operating in Larnaca and Dekeleia. Travelers coming from regions of the Ottoman Empire remain in the quarantine stations for a period of confinement, as the plague is endemic in its territories. The refugees are obliged to pay the British government a fixed fee covering their living expenses.

Αποβάθρα Λάρνακας.

Larnaca dock.

Αποστολή στα
λοιμοκαθαρτήρια
και χρεώσεις
Dispatch to quarantine
stations and charges

Τὰ δικαιώματα λοιμοκαθαρτηρίου υπε-
λογίσθησαν εἰς £700. Οἱ κ. κ. Δημήτριος
Ἀνδρεόπουλος καὶ Κώστας Ἀλαγιώτης δη-
λοῦν ἀυθορμήτως εἰς συνεισφέρουν ἀνά £50
ἕκαστος ὑπὲρ τοῦ ταμείου τῶν προσφύγων.
Μὲντες ἐπεδόθη ἡ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν κ. Δι-
οικητὴν, ἤρχισεν οὕτως νὰ συνεννοηθῆται τη-
λεφωνικῶς μετὰ τοῦ κ. Ἀρχιγραμματέως, ὃ
ὅπουτος ἡμῶς ἔδωκε τὰς ἀποδείξεις ἑξῆς :

1) Νὰ καταβληθοῦν πρὸ τῆς ἀποβιβάσε-
ως τῶν £650 τοῖς μετρητοῖς διὰ δικαιώ-
ματα διαμονῆς τῶν ἐν τῇ λοιμοκαθαρτηρίῳ.

Εἰς τὰς 2 μ. μ. τῆς αὐτῆς
ἡμερῆς ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἐκ Τροῦς ἀνεκοίνου
εἰς αἱ διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Κυβερνή-
σεως κατέληξαν ὡς ἑξῆς : Νὰ ἀποβιβάσθω
οἱ πρόσφυγες ἐν τῇ λοιμοκαθαρτηρίῳ Δεκε-
λείας. Νὰ καταβληθοῦν ἀντὶ £50 διὰ δι-
καιομα λοιμοκαθαρτηρίου μόνον £250
περίπου καὶ νὰ δοθοῦν ἐγγυήσεις ἐκ
£12,000 εἰς ἐπὶ ἐν ἔτος ἡ Κυβέρνησις δὲν
θὰ ἐπιβαρυνθῆ διὰ τὴν συντήρησιν τῶν .

Ελευθερία, 18.10.1922
Eleftheria, 18.10.1922

Quarantine station charges are estimated at £700. Mr Demetrios Andreopoulos and Mr Costas Alagiotis contribute £50 each to the refugee fund. The Commander is informed and communicates with the Chief Secretary, who demands that the sum of £650 be paid in cash before the refugees disembark for their stay in the quarantine station. After negotiations with the government, it is announced, at noon of the same day, that for the disembarkation of the refugees at Dekeleia, £250 instead of £650 must be paid for the quarantine station fees and securities of £12.000 must be provided, to ensure that for one year the government will not bear the costs of supporting the refugees.

Ἐπετρέπη ἡ ἀποβίβασις εἰς 14 μόνον ἐκ τῶν προσφύγων, κατὰ δὲ τὴν εὐσσοδὸν των ἐν τῷ λοιμοκαθαρηθρῷ εὐθερματίσθη ἀκριως συγκινητικὴ σκηνή. Ὁ Γεώργης Νεοφυτόγλου ἐξ Ἀλαγίας φθάσας διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου «Μίλλανο» ἐκ Κρήτης διετέλει ἐν τῷ λοιμοκαθαρηθρῷ ἐκτελων τὴν κάθαρσίν του. Οὗτος εἶχε νυμφευθῆ τὴν Θεονίτσαν Ἰωακίμῃ πρὸ ἐνδεκαετίας, ἡμερῶν δὲ μῆνας μετὰ τοῦ γάμου του συνελήφθη ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ὠδηγήθη εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὑπηρητῶν εἰς τὸν στρατὸν των. Κατώρθωσεν ἕνωσιν μετὰ πολλοῦ κόπου καὶ δωροδοκιῶν νὰ τραπετεύσῃ καὶ μεταβῆ εἰς Κρήτην, ἐκεῖθεν δὲ ἐφθάσεν εἰς Λάρνακα. Ἡ σύζυγός του τὸν ἐθεώρει ἀπὸ πολλοῦ νεκρὸν, εἶτα οὐδέποτε ἔκτοτε ἐπεκοινωνήσεν οὔτε δι' ἀλληλογραφίας οὔτε ἄλλως. Δυσκόλως δὲ εὐνᾶται τις νὰ φαντασθῆ τὴν ἐκτυλιχθεῖσαν σκηνὴν διὰ τὴν εὐεργίαν ἀντίκρουσε τὴν Θεονίτσαν ἀποδιδομένην μετὰ τῶν 14 προσφύγων. Ἀμφότεροι ἐρρίφθησαν τότε εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων καὶ ἔχυσαν κρουνὸς δακρύων. Καὶ οὕτω ὁ θυγμὸς καὶ ὁ ἐκπαιτισμὸς τοῦ ἡνωσε!

Ελευθερία, 18.10.1922
Eleftheria, 18.10.1922

Georgios Neofytoglou from Alaya is in a quarantine station in Cyprus. Eleven years ago, he got married to Theonitsa Joakim. Three months after their wedding he was arrested by the Turks and taken inland, to serve in the army. All these years his wife thinks he is dead. Through struggle and bribes, he escapes and goes to Crete and from there to Larnaca. At the same time, Theonitsa is one of only 14 refugees [on a single ship] who are allowed to disembark in Cyprus. Georgios picks his wife out upon her arrival at the quarantine station and the pair are reunited, running into each other's arms and crying with emotion.

Ἡ ἐπιτροπὴ προνοίας καὶ περιεχέλειαι τῶν προσφύγων μὲς ἀνακοινῶν διὰ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας καὶ θὰ διαμένουν ἐν τῷ λοιμοκαθαρηθρῷ μέχρι τῆς 27 Ὀκτωβρίου 1922 ε.ν. εὐ ἀκόλουθοι Ἕλληνας Κύπριοι στρατιῶται :

Ἐπιλοχίας Σκυρίδων Κυριακὸς ἐκ Τσάδας, δεκανεὸς Σάββας Λουκά ἐξ Ὁρμείας, δεκανεὸς Δ. Ἐγγεζάκης ἐκ Κτήματος καὶ οἱ ὀπλίται Χρ. Παιτούσης ἐκ Πιερίας, Στ. Κωνσταντῆ ἐκ Βασιλείας, Παντελῆς Μιχαήλ ἐκ Συλοτόμβου, Δημ. Τσιτσικλῆς ἐκ Μόρφου, Σίμος Φιλιππίδης ἐκ Λακίθου, Χαρ. Κατσικίδης ἐκ Μεσαγειτονίας, Σταύρος Γεώργης ἐκ Λευκωσίας, Σκυρίδων Παπακυριάκος ἐκ Τσάδας, Ἰωάννης Νησιώτης ἐκ Λευκωσίας, Κωττῆς Σωκράτης ἐκ Πάφου, Θεμιστοκλῆς Παρότης ἐξ Ἀθηαίνου, Τενοφῶν Καζαντζῆς ἐκ Πάφου καὶ Διονύσιος Λαρότης ἐκ Λεμεσοῦ.

Οἱ ἄνδρες οὗτοι διατελοῦν ἄνευ χρημάτων καὶ παρακαλοῦνται οἱ συγγενεῖς των νὰ τοῦς ἐνισχύσουν πρὸ τῆς 27 Ὀκτωβρίου, εἰτε θὰ ἐξέλθουν τοῦ λοιμοκαθαρηθρῷ.

Ελευθερία, 18.10.1922
Eleftheria, 18.10.1922

Press release of the commission for the welfare and treatment of the refugees that announces the names of Cypriot volunteers in the Greek army who are returning to Cyprus and will stay for some time in the quarantine station. Their relatives are requested to take over their financial support before they leave the quarantine station.

Αλληλογραφία για τα τέλη του λοιμοκαθαρτηρίου Δεκέλειας για 510 πρόσφυγες. Χρεώσεις ανά άτομο, ανά ημέρα.

Correspondence on the subject of the fees for 510 refugees staying in the Dekeleia quarantine station. Charges per person, per day.

No. 207 / 21.
CORRESPONDENCE NUMBER
S. C. THE OFFICE OF THE CHIEF MEDICAL OFFICER
CYPRUS, 31st October, 1922.

MECEIVE
C-11-1922
1124/24

SUBJECT:

Sir,

With reference to the attached correspondence from the Health Officer Larnaca on the subject of the sum of £239.19.0 quarantine fees paid by the 510 refugees landed to Dikelia from Asia Minor @ 1/- each instead of £479.18.0 @ 2/- each, I beg to apply for covering authority accordingly.

I have the honour to be,
Sir,
Your obedient Servant.

J. J. Donnellis
Chief Medical Officer

Hon. Chief Secretary.

Recd 23-20
Page 2

Auditor - Copy for your information.

1166/22.
A. O. S. /11/22.
2nd November, 1922.

Sir,

With reference to your letter No. 207/21 of the 31st October, 1922, I am directed to inform you that His Excellency the Officer Administering the Government has been pleased to authorise the payment of quarantine dues at half rate, viz. at 1/- per diem per head, by the Greek refugees who landed in Cyprus ex s.s. "Tofik el Bery" viz:-

476 refugees at 1/- per diem for 10 days	... ..	£238 0 0.
13 refugees at 1/- per diem for 3 days	... ..	£1.19. 0.
Total		£239.19. 0.

I have the honour to be,
Sir,
Your obedient Servant,

h. n. d.
Acting Chief Secretary.

The Chief Medical Officer.
(Copy to Amir.)

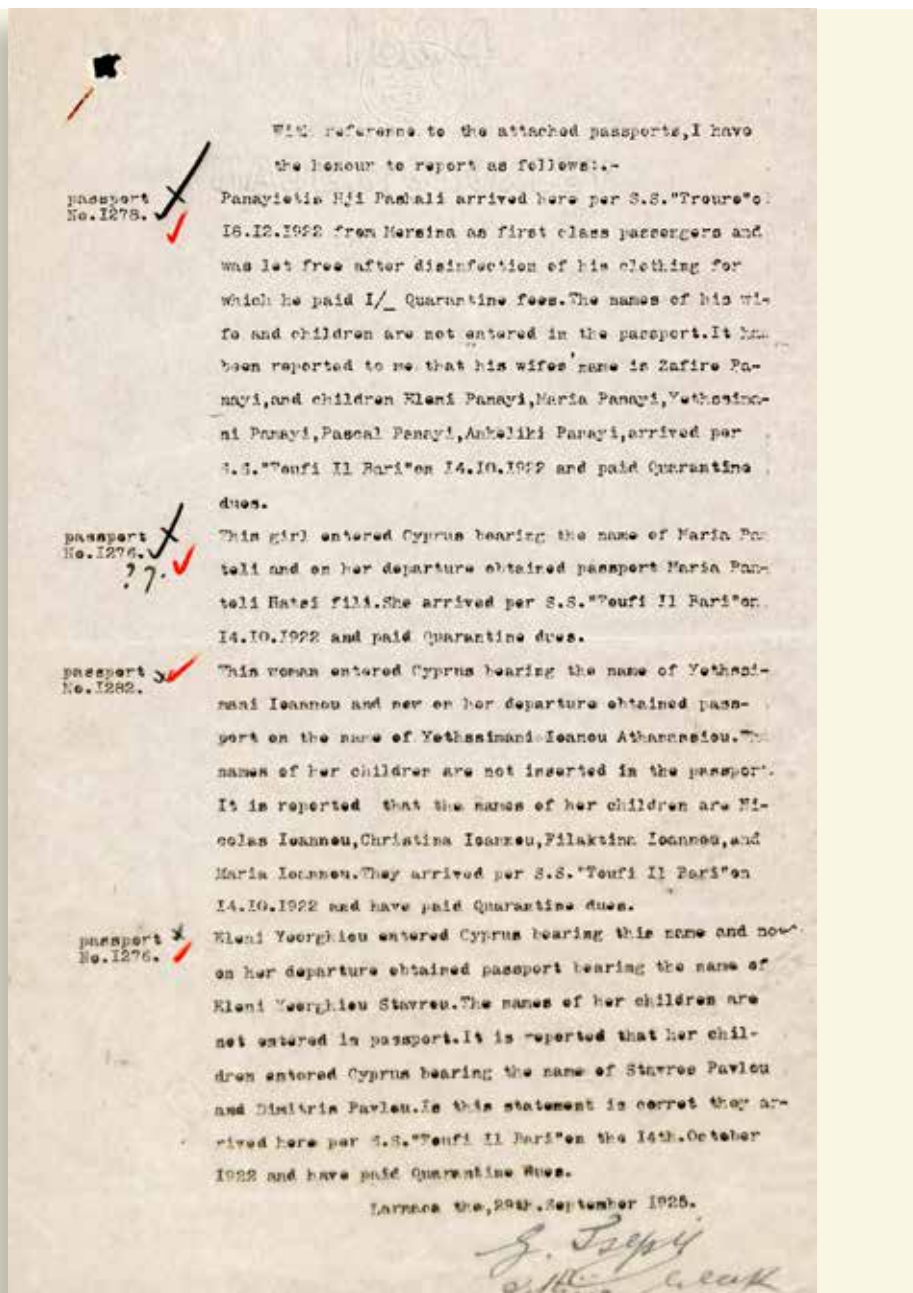
Quarantine Office
Larnaca, 28th. October 1922.

The
Chief Medical-Officer,

I have the honour to report for your information that the 510 refugees were landed to Dikelia Station to undergo their Quarantine there by order of the Commissioner Larnaca after communicating with the Government. According to the regulations they had to pay £479-18-0 @ 2/- each per diem with the exception of boys under 3 years as instructed by Government order, the Commissioner Larnaca informed me that by order of His Excellency they will

for the sum of £239-19-0 @ 1/- each the half rate. This sum will be paid by them for the 10 days they remained in Quarantine Dikelia and Larnaca, they will not pay for the 4 days they remained at Larnaca on board *on board* until the approval of the Government about their landing. Please *see* attached copy of letter sent to Commissioner and his reply to me. For your information.

N. J. Donnellis
Health Officer.

Κρατικό Αρχείο Κύπρου
Cyprus State Archives

Βεβαίωση πληρωμής των τελών του λοιμοκαθαρητηρίου.
Proof of payment of the quarantine station fees.

— Διαμείναντες επί 14 ημέρας εις τὸ λοιμοκαθαρητήριον οἱ εἰς Κύπρον ἐλθόντες πρόσφυγες ἀφέθησαν κατὰ τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐλεύθεροι. Μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν καὶ 98 Κύπριοι Βρετανικοὶ ὑπήκοοι οἵτινες καὶ ἀνεχώρησαν εἰς τὰ χωρία τῶν.

Φωνή της Κύπρου, 7.10.1922
Foni tis Kyprou, 7.10.1922

The refugees who arrived in Cyprus, after being kept in the quarantine station for 14 days, were released last Saturday. Among them were 98 Cypriot British citizens, who left for their villages.

Ὁ Βικάριος τῶν Λατίνων ἐν Λάρνακι ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα :

Ἀρχιγρομμιατὰ Κυβερνήτως
Τρεβοζοί.

Παρακλιθῶ ὑμετέραν ἀντιμέτητα ἐν ἐὶματι τῆς ἀνθρωπότητος ἀπικλιθεῖ πρόσφυγας δικαιοματιῶν λοιμοκαθαρητηρίου.

ΒΙΚΑΡΙΟΣ ΛΑΤΙΝΩΝ

Ελευθερία, 18.10.1922
Eleftheria, 18.10.1922

Appeal of the Vicar of the Latins to the government to exempt the refugees from the quarantine station residency fees.

Η διαμονή των προσφύγων στα λοιμοκαθαστήρια Life in the quarantine stations

Ἡ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπὴ παρέχει τροφὴν καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἀπορρόρη-
μα εἰς τοὺς ἐκείστοις ἀποβιβασμέ-
νους εἰς τὸ Λοιμοκαθαστήριον πρό-
φυγας, ἐφυσιάζει τὸς ἤδη ἐγκατεστη-
μένους ἀπόρους οἰκογενεῖας δι' ἐφα-
πλωμάτων κατασκευασμένων ὑπὸ ἐρ-
γατιδῶν ἐξ Ἀλλαγῆς καὶ ἔξευρίσκει
ἐργασίαν ἀνάλογον τῆς ἱκανότητος ἐ-
κάστου πρόσφυγος.

Νέον Ἔθνος, 9.12.1922
Neon Ethnos, 9.12.1922

The Larnaca commission provides food and clothing to the refugees who enter the quarantine station, provides needy families with quilts made by workers from Alaya and cares for employment posts adjusted to the refugees' skills.

Ὁ Πανοσιώτατος Ἡγούμενος
Κύκκου παρέδθηκε κατὰ τὴν 13)26
λαταμένου γυθῖα ἐν τῷ Λοιμοκα-
θαστηρίῳ Λάρνακος εἰς ἑκατὸν πεν-
τήκοντα πρόσφυγας ἐξ Ἀγιάλειας,
ἐν οἷς ἱκανοὶ φίλοι του. Ἐπίσης πα-
ρέδθηκε γυθῖα εἰς 230 πρόσφυγας,
τελοῦντας τὴν καθάρισιν των ἐν Δε-
κελείᾳ.

Meal offering by the Abbot of Kykkos monastery Kleopas to 150 refugees in the quarantine station of Larnaca and to 230 refugees in the quarantine station of Dekeleia.

Νέον Ἔθνος, 4.11.1922
Neon Ethnos, 4.11.1922

ΕΚ ΛΑΡΝΑΚΟΣ

ΛΑΡΝΑΞ, 27 Ἰουλίου 1923.
ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Τὸ λοιμοκαθαστήριον τῆς πόλεως μας ἔ-
χει μεταλήθη εἰς ἀληθῆ συνοικίαν προσ-
φύγων. Ἐδῶ οἱ κουρεῖς, παρέκει ἔν προ-
χείρως κατασκευασθὲν ὑπόστεγον ἐκ κλι-
νοσκεπασμάτων ἀποτελεῖ τὸ προσφυγικὸν
καφενεῖον, ὅπου τὸ ὄθ εἶναι εἰς ἡμερησίαν
διάταξιν, καὶ παρακάτω τὸ μαγειρεῖον
Κατόπιν ἡ αἰθουσα τῶν ἀσθενῶν καὶ τῆ
τῶν....τοκετῶν, καθόσον φαίνεται ὅτι θὰ
ἔχωμεν καὶ ἐπιτόπιον παραγωγὴν προσφυ-

γοπούλων. Οἱ πρόσφυγες ὑφίστανται γενι-
κὴν καθαριδότητα, δηλαδὴ ξύρισμα, κούρεμα,
λουτρὸν, ἀπολύμανσιν ἐνδυμάτων, τὰ ὅποια
φέρουν. Καὶ ἐπακολουθεῖ ἔνδυσιν αὐτῶν μὲ
καθαρὰ τοιαῦτα τῆς ἐπιτροπῆς τῶν προσφύ-
γων καὶ τῶν φιλανθρώπων. Τὰ ἐνδύματα ὅμως
τῆς ἐπιτροπῆς δὲν ἐπαρκοῦν δι' ὅλους καὶ
ὅλας, ὥστε εἶναι ἐπάναγκες ὅσοι διαθέτουν
παλαιὰ τοιαῦτα νὰ τὰ ἀποστέλλωσι πρὸς
τὸν ὑγενομικὸν ἱατρὸν κ. Ν. Ἰατριδῆν.

Ἐκ τῶν προσφύγων ἀπέθανον τὴν πα-
ρελθούσαν Τετάρτην ἐξ ἐξαντλήσεως καὶ
ἐκ κακουχιῶν ὁ Ἀλέξης Σάββα ἔτων 38,
πατὴρ δύο τέκνων καὶ ὁ ἐπιαστῆς Ἐλευ-
θέριος Γεωργίου.

Ἐλευθερία, 28.7.1923
Eleftheria, 28.7.1923

FROM LARNACA

Details from the daily life of the refugees in the quarantine station of Larnaca. The columnist reports that the quarantine station has been turned into a refugee quarter, where there are distinct spaces that the refugees roughly organised into a barber shop, a coffee shop, a kitchen, a room for those that are sick and a delivery room. The refugees rare treated to a good body wash and

sanitization of their clothing and are then offered clean clothing collected by refugee commissions and other charities. As these are not enough, an appeal is made to those who can spare worn-out clothes to send them to the medical officer. Finally, reference is made to the death from exhaustion of a thirty-eight-year-old father of two and a seven-year-old child.

Larnaca, 19.12.1922.

C.M.O.

I have the honour to bring to your Notice that great inconvenience is caused to me by the settling of the Refugees in the Quarantine premises. The noise caused by their small children is such that we cannot carry on our work in the Office.

To my observations they answer that before allowing them to settle we should know that it was probable or natural for small boys to make some noise, in short, they fail to comply with my request.

Under the circumstances I beg you to recommend to the Respected Government that steps be taken for their removal from the Quarantine.

(s) N. Intrides
Health Officer.

Quarantine Office,
Larnaca, 3rd August 1927.

The
Chief Medical Officer,
Referring to my letter dated the 19th.
December 1922, copy of which I attach herewith, I have the honour to beg that you will be pleased to recommend to the Respected Government their removal from the Quarantine. The Refugees who still remain in Quarantine are occupying the first class accommodation ground floor, since the year 1922. Near the Nursery garden Larnaca there is a house in which the family of the person looking after stallion, was remaining. A few years ago these premises was occupied by Refugees. This house was repaired last year and it is enough for the 3 families, now remaining in Quarantine to be transferred there.

N. Intrides
Health Officer.

Διαμαρτυρία από τον Ιατρικό Λειτουργό του λοιμοκαθαρητηρίου Λάρνακας για την κατάσταση που επικρατεί εξαιτίας της μακρόχρονης παραμονής προσφύγων στις εγκαταστάσεις του λοιμοκαθαρητηρίου. Στην πρώτη επιστολή, ημερομηνίας 19 Δεκεμβρίου 1922, διαμαρτύρεται για τον θόρυβο που προκαλούν τα παιδιά των προσφύγων, με αποτέλεσμα να εμποδίζεται στην επιτέλεση της εργασίας του, και κάνει έκκληση για άμεση μετακίνησή τους. Εντύπωση προκαλεί η ημερομηνία της δεύτερης επιστολής, 3 Αυγούστου 1927, στην οποία αναφέρεται ότι υπάρχουν 3 οικογένειες προσφύγων που διαμένουν ακόμα στο λοιμοκαθαρητήριο από το 1922 και γίνεται έκκληση όπως μεταφερθούν σε άλλες εγκαταστάσεις.

The Health Officer of the Larnaca quarantine station protests against the prevalent situation in the station due to the extended stay of refugees and appeals for their immediate relocation.

Κρατικό Αρχείο Κύπρου
Cyprus State Archives

τηλεγραφικὴν τῆς
γειτονοῦ Λάρνα-
κος Ἐκκλησίαν, τὴν
οὐσίαν εὐαρυμῶν καὶ ἡμεῖς, ὑ-
πὲρ τῶν δεινοπαθόντων ἐν τῷ
Λοιμοκαθαρητηρίῳ τῆς πόλεως
ταύτης προσφύγων νομίζομεν,
ὅτι ἔχουν καθῆκόν διὰ αἱ πό-
λεις νάνταποκριθῶν καιαλλη-
λως πρὸς διάσωσιν τῶν δυστυ-
χῶν αὐτῶν πλασματίων, τὰ ὁ-
ποῖα διαφυγόντα τὴν Κεμαλικὴν
θρησιωδίαν κινδυνεύουν νάνποθά-
νον ἐκ πείνης μέσα εἰς αὐτὸ τὸ
λοιμοκαθαρητήριον, κινῶντες ἀ-
ληθῶς τὸν οἴκιον εἰς πῖντα θε-
ατήν. Πᾶσα βραδύτης ἢ ἀμέ-
λεια περὶ τὴν παροχὴν ἀρωγῆς
δὲν δύναται νάν χαρακτηρησθῆ
ἄλλως παρὰ ὡς ἐγ κ λ η μ α τ ι
κ η, διότι στοιχιζει ἀληθινὰ τὸν
θ ἄ ν α τ ο γ. εἰς τὰ φάσματα
αὐτὰ τοῦ πόνου καὶ τῆς δυστυ-
χίας καὶ ἐλπίζομεν, διὰ αἱ ἀρμό-
διαι ἀρχαὶ εἰς ἀνάστην πόλιν νάν
προέβησαν ἀμέσως εἰς τὰς δε-
ούσας ἐνεργείας, ὅπως ἔλθουν
ἐπικουροὶ εἰς τὴν γειτονα πόλιν
πρὸς περιθαλίψιν τῶν δυστυ-
χῶν αὐτῶν ὑπάρξεων.

Σάλπιγξ, 3.8.1923

Salpinx, 3.8.1923

Appeal for the provision of relief to the refugees who live in deplorable conditions in the quarantine station of Larnaca and are at risk of starvation. Any delay is characterized by the columnist as criminal.

Ιερομονάχου Σωφρονίου Γ. Μιχαηλίδη, Ιστορία της κατά Κίτιον Εκκλησίας,
Έκδοση Ιεράς Μητροπόλεως Κιτίου, Λάρνακα 1992
Hieromonk Sophronius G. Michaelides, *History of the Kition Church*,
Published by the Holy Metropolis of Kition, Larnaca 1992

Άποψη της Λάρνακας του περασμένου αιώνα.

An aspect of Larnaca in the previous century.

Η εγκατάσταση των προσφύγων

The settlement of the refugees

Από τις πολυάριθμες χιλιάδες των προσφύγων που καταφθάνουν στην Κύπρο μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή υπολογίζεται ότι μέχρι τον Δεκέμβριο του 1922 αποβιβάζονται και εγκαθίστανται στο νησί 2 400 πρόσφυγες, εκ των οποίων οι 200 είναι Βρετανοί υπήκοοι, οι 500 Αρμένιοι, οι 800 Κύπριοι και οι 900 Έλληνες της Μικράς Ασίας. Ωστόσο, ο συνολικός αριθμός των Μικρασιατών που φτάνουν και παραμένουν στην Κύπρο παραμένει ανεξακριβωτός.

Αρχικά οι πρόσφυγες παραμένουν στο λοιμοκαθαστήριο. Ακολουθεί η κατανομή τους στις διάφορες επαρχίες της Κύπρου. Λαμβάνεται μέριμνα για εγκατάστασή τους σε δωμάτια της Αρχιεπισκοπής, ενοριακών ναών, σε σπίτια και ξενοδοχεία, στο Εκθετοτροφείο και το Πτωχοκομείο. Αρκετά παιδιά εγγράφονται στις αστικές σχολές και γίνεται εισήγηση για διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους τουρκόφωνους Έλληνες Μικρασιάτες, ώστε να επιτευχθεί ευκολότερα η ένταξή τους στην κυπριακή κοινωνία. Αξίζει να σημειωθεί και η τέλεση αρκετών γάμων μεταξύ προσφύγων και Κυπρίων.

Παρ' όλ' αυτά, οι συνθήκες διαβίωσης των προσφύγων παραμένουν εξαιρετικά δύσκολες.

From the several thousand refugees arriving in Cyprus after the Asia Minor Catastrophe, it is estimated that by December 1922 2 400 refugees disembark and settle on the island, of which 200 are British citizens, 500 Armenians, 800 Cypriots and 900 Greeks of Asia Minor. However, the total number of Asia Minor Greeks that arrived and stayed in Cyprus remains undetermined.

Initially, the refugees remain in the quarantine station. Afterwards, they are distributed in the various provinces of Cyprus. Arrangements are made for their accommodation in rooms of the Archdiocese, parish churches, in houses and hotels, in the Foundling Home and the Poorhouse. Several children are enrolled at urban schools and a recommendation to teach the Greek language to the Turkish-speaking Greeks of Asia Minor is put forward, for their easier integration into Cypriot society. It is also worth noting that several nuptials between refugees and Cypriots are performed.

Nevertheless, the living conditions of the refugees remain extremely difficult.

90 Χρόνια μνήμη Μικρασίας... (επιμ. Ι. Ηλιάδη, Χ. Χοτζάκογλου), έκδοση Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου.
Asia Minor: 90 years of memory... (ed. Io. Eliades, Ch. Chotzakoglou), published by the Association of Asia Minor Cypriots.

Η ταυτότητα αλλοδαπού της Μαρίας Λεοντιάδου από την Αλάγια, Λεμεσός, 1940, συλλογή Ευγενίας Παπαδοπούλου.

The alien identity card of Maria Leontiadou from Alaya, Limassol, 1940, Eugenia Papadopoulou's collection.

Ημερολόγιο 2017 Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου (επιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
Calendar 2017 by the Association of Asia Minor Cypriots (ed. Mona Savvidou Theodoulou)

Ο Βύρων Γαβριηλίδης από το Ανεμούριο, ο φίλος του Σπύρος και η Χριστίνα Γαβριηλίδου στο σπίτι της οικογένειας Γαβριηλίδου στη Λευκωσία, 1934.

Byron Gavrielides from Anemurium, his friend Spyros and Christina Gavrielides at the home of the Gavrielides family in Nicosia, 1934.

Μόνιμη Συλλογή Κειμηλίων Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου, Βυζαντινό Μουσείο και Πινακοθήκη Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄
Permanent Collection of Heirlooms of the Association of Asia Minor Cypriots, Byzantine Museum and Art Gallery of the Archbishop Makarios III Foundation

Διαβατήριο Κυπριακής Δημοκρατίας της Δέσποινας Παντελή-Χαντζόγλου από την Αλάγια, 14.4.1975, δωρεά Νίκης Α. Αντωνιάδου.

Passport of the Republic of Cyprus of Despoina Pantelis-Hatzoglou from Alaya, 14.4.1975, donation of Niki A. Antoniadou.

Με την εγκαθίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας το 1960, μετά δηλαδή από πολλές δεκαετίες, αρχίζει η παραχώρηση της κυπριακής ιθαγένειας στους Μικρασιάτες πρόσφυγες.

With the establishment of the Republic of Cyprus in 1960, i.e. many decades later, the Cypriot citizenship began to be granted to Asia Minor refugees.

Οἱ ἐξ Ἀλλαγῆς πρόσφυγες, τελέσαντες τὴν κἀνταρσίαν των, ἀφῆθησαν εἰσὺθεροι ἀπὸ τῆς πρώτης τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς, παρελθίθησαν δὲ ὑπὸ τῶν Ἐπιτροπικῶν τῶν διαφόρων πόλεων, ἐν αἷς ἤδη καὶ διοικουμένησαν, ὡς ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῶν Κων. Δημάρχων. Οὕτως ἡ Λευκωσία ἀνέλαβε τὴν προστασίαν 154 προσφύγων, ἡ Λεμεσὸς 140, ἡ Λάρναξ 103, ἡ Ἀμμόχωστος 69 καὶ ἡ Πάφος 29.

Νέον Ἔθνος, 4.11.1922
Neon Ethnos, 4.11.1922

The refugees from Alaya, after leaving the quarantine station, are received by the commissions of the various cities of the island to which they are distributed. Nicosia undertakes the protection of 154 refugees, Limassol of 140, Larnaca of 103, Famagusta of 69 and Paphos of 29.

ΛΕΜΕΣΙΑΝΑ

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Οἱ 118 πρόσφυγες τῆς Ἀλλαγῆς οἱ ἀνυπολόγητοι εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν εὗρεσκοντο ἀπὸ τοῦ Σαββάτου ἀναστὰς καταμεθεύτες προσωρινῶς εἰς κατὰλληλα σπίτια μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Π. Μητροπολίτου ὁποῦτε θὰ δοῦσιν εἰς τοὺς ἐπιμεληθέντας τὰς ἀποστάσεις τῶν ἐξ ἡμῶν τῶν κρυπτασίων τῶν ἀποθνήσκοντων καὶ παραδειγματικῶς ἦνε ἡ αὐτοθρηνητικὴ προθυμία τῶν συμπολιτῶν μου, ἡ ἐπιδεικνυμένη κατὰ τὸ Σάββατον περὶ τοῦ ποσὸς θὰ κρυπτοσίων ἐπὶ τῶν προσφύγων.

NEWS OF LIMASSOL
Refugees

Refugees from Alaya destined for Limassol arrive in the city and are temporarily settled in various suitable houses. The people of Limassol are all willing to host refugees in their homes. Some of the children are sent to urban schools. Four

τὸ θέλημα τῆς ἀφίξεως καὶ κατανομῆς τῶν ἀτυχῶν αὐτῶν πλασματῶν ἐξήγειρεν εἰς τὸν παρεκλουθήσαντα αὐτὰς τὰ κοινὰ πονετικὰ δι' αὐτοὺς ἐναυσθημάτων. Μερικὰ καὶ διὰ στέλλονται ἤδη εἰς Ἀστικὰς.

Τέσσαρες Κυρεῖι, αἱ κ. κ. Παυλίδου, Ν. Κλ. Λανίτου, Α. Ζήνωνος καὶ Παιτική μετὰ τοῦ κ. Δημάρχου περιφέρονται ἀπὸ τὴν πόλιν ζητοῦσιν τὴν ἰγγραφήν τῶν πολιτῶν εἰς μηνιαίας ὑπὲρ τῶν προσφύγων συνδρομὰς. Καὶ οὐδεὶς ἀρνείται ταύτην. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Γυμνασίου εὐταίεσφιρον περὶ τῆς 12 λίρας. Καὶ τῶν καθηγητῶν ἡ συνδρομὴ ἐκ ἦνε μηνιαία καὶ οὐχὶ ὡς ἐγράψαμεν τὴν π. εβδομάδα.

Φωνὴ τῆς Κύπρου, 4.11.1922
Foni tis Kyprou, 4.11.1922

ladies and the mayor go across the city securing monthly subscriptions for the refugees. High school students contribute £12 and teachers take out a monthly subscription.

—Τὸ Ἰδαλίον ἔχει τὴν τιμὴν νὰ φιλοξενῇ 28 πρόσφυγες ἐξ ὧν 18 καταγόμενοι ἐξ Ἰταλίου καὶ 10 ἕτεροι. Ἀναμένονται ἅμα καὶ ἄλλοι πλείονες τούτων, καθότι ἐξ Ἰταλίου πολλοὶ ἀπήικισαν εἰς Μ. Ἀσίαν. Οἱ δὲ κάτοικοι τοῦ χωρίου εἴτε δεῖσι θερμοτάτην συγχαρητήριον εἰς τοὺς ἔχοντας αὐτοὺς φιλέξενον οὐτάγην, ἐνδύματα καὶ τὰ ἄλλα συντηρήσεως αὐτῶν.

Τὴν προπαραλειθούσαν δὲ Κυριακὴν οἱ διδάσκαλοι τοῦ χωρίου μετὰ τοῦ ἐκ τῶν προεχόντων κατοίκων κ. Χαριλάου Γ. Παπανικολάου μετέβησαν εἰς Πέρα-Χωρίον καὶ Νήσου ἐπεὶ τῆ βοήθειαν τοῦ διδασκάλου κ. Θεοδώρου Α. Θεοδοπίδου καὶ ἄλλων κατοίκων συνέλεξαν ἐρήτους ἐπὶ τῶν ἐν τῷ χωρίῳ μετὰ προσφύγων. Εἰς τὰ ἐν λόγω χωρία ἐκφράζομεν τὰ θερμὰ συγχαρητήρια ἡλοκλήρου τῆς Κοινότητος Ἰδαλίου.

Idalion hosts 28 refugees, 18 of which originate from Idalion, and expects more to arrive, since many Idalians had previously migrated to Asia Minor. The villagers are to be commended for providing hospitable shelter, clothing and other basic goods.

The teachers and dignitaries of Idalion go to the villages of Pera Chorio and Nisou to raise money. The villages in question are warmly congratulated for their contribution.

Κυπριακὸς Φύλαξ, 23.11.1922
Kypriakos Fylax, 23.11.1922

Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΕΝ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Ἰσχυροὶ καὶ πελιθνοὶ ἐκ τῶν δεινῶν παλαιπαριῶν καὶ κακουχιῶν ἐφθασαν τὸ παρελθόν Σάββατον οἱ διὰ τὴν Λευκωσίαν προωρισμένοι 154 πρόσφυγες, μεταξὺ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται καὶ 17 διὰ τὴν Κυρήνιαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμωσ ἐὶ πρόσφυγες ἀνοδοῦνται καὶ μεταβῶσιν, καίτοι ἐζητήθησαν καὶ παρεκλήθησαν πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἀπεσταλμένου τῆς Κυρήνης κ. Ν. Καρατζᾶ καὶ χθὲς ὑπὸ τοῦ εἰς Λευκωσίαν ἐπι τούτῳ ἐμβάντων κ. κ. Χ. Δημητριάδου, δημάρχου καὶ Σ. Χρίστου.

Οἷοι ἐγκατασταθέντες ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ καὶ τινες τούτων κατὰ τὰς δύο πρώτας ἡμέρας ἐν διαφόροις ξενοδοχείοις, ἐτρέφοντο ἅπαντες κατὰ τὰς τρεῖς πρώτας ἡμέρας ὑπ' αὐτῆς, κατὰ δὲ τὰς ἄλλας τρεῖς ἡμέρας μέχρι χθὲς ὑπὸ τῆς Ἱ. Μ. Κύκκου.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀφίξεώς των μακρὰ καὶ ἐκάστην γίνοντας ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ ὑπὸ τῆν προεδρίαν τῆς Ἱ. Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου συσκέψεις καὶ συνεδρίαί τῆς ἐπὶ τῶν προσφύγων ἐπιτροπῆς μετὰ τῶν Κυριῶν τῶν ἀποτελεσασῶν τὴν ἰδιαιτέραν πρὸς τοῦτο ἐπιτροπείαν διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων.

προσφύγων.

Ἐκ τῶν προσφύγων προσελήφθησαν ὑπὸ διαφόρων οἰκογενειῶν δι' υἱοθεσίαν ἢ ὀνηρεσίαν περί τὰ 30 άτομα, παιδιά καὶ κοράσια ἡλικίας 6—18 εἰσῶν, ἀλλὰ τὰ πλείοστε τούτων ἔχουσι πάλιν ἐπανέλθει εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, καθ' ὅσον οὔτε αὐτὰ ἤθελον νὰ ἀποχωρισθῶσι τῶν μητέρων των, οὔτε αἱ μητέρες νὰ τῶν ἀποχωρισθῶσι τούτους.

Καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον φαίνεται δόσολογον νὰ προσληφθῶσιν ἄλλα πρόσωπα ὑπὸ οἰκογενειῶν εἴτε δι' υἱοθεσίαν εἴτε δι' ὀνηρεσίαν, ἐρ' ὅσον τὰ τέκνα μικρὰ ἢ μεγάλα θέλουσι νὰ ἦεν ὅπου καὶ αἱ μητέρες των, καὶ αἱ μητέρες θέλουσι νὰ ἦεν ὅπου καὶ τὰ τέκνα.

Ἄν μὴ ὑπῆρχεν ὁ λόγος οὗτος, πολλοὶ εὐκόλως θὰ προσελαμβάνοντο εἰς διαφόρους οἰκογενεῖας ἅπαντα τὰ ἀπὸ ἡλικίας 6 μέχρι 30 εἰσῶν άτομα, καὶ οὕτω θὰ καθίστατο εὐκολώτερον τὸ ἔργον τῆς ἐγκαταστάσεως καὶ συντηρήσεως λοιπῶν.

Ἀλλὰ εἰδοαὶ πρέπει οἱ πρόσφυγες νὰ τῶν καὶ πάλιν ἀγαθῆς μεταχειρίσεως ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τὴν θέλησιν των μέχρις ὅτου κησθῶσιν ὑπὸ τῶν πραγμάτων ὅτι τὰ τέκνα των θὰ εὐρωσι πάντοτε κατεμὴν προστασίαν ὑπὸ οὐκ ὀλιγοποτε τῶν οἰκογενειῶν Λευκωσίως ἠθελον προσληφθῆναι.

Ἐπὶ τούτοις ἐπὶ τοῦ παρόντος 10 μητέρες μετὰ τῶν βρεφῶν των ἐγκαιροστάθησαν ἐν τῇ Ἐκθετηροφίᾳ, εἰς γέριον ἐν τῇ Πτωχοκομίᾳ, 70 περίκου ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ καὶ οἱ λοιποὶ ἐν τοῖς δωμάτιοις τῆς Ἰουδαϊκῆς, Τρυπητιῶν, Ἁγίου Ἀντωνίου καὶ Ἀλινιωτίσσης.

Ἀπὸ σήμερον δὲ ἀπόρκεις ὀφθαλμοὶ νὰ δίδηται εἰς ἕνα ἀνάλογον δι' ἕκαστον ἡμερήσιον σιτηρέσιον.

Καὶ σκέψις γίνεται περὶ ἐπισκευῆς καὶ συμπληρώσεως τῶν δωμάτων τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς διὰ τὴν ὀνηρετικὴν ἐγκατάστασιν ἀπόντων τῶν προσφύγων, ὡς καὶ περὶ ἰδρύσεως ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ ἔργαστηρίου ἀπύρων, τοῦ ὅπερ πράγματι πραγματοποιούμενον εἶνε τὸ ἄριστον καὶ τὸ μᾶλλον ἐκαινετὸν ἔργον.

Φωνὴ τῆς Κύπρου, 4.11.1922

Foni tis Kyprou, 4.11.1922

SETTLEMENT OF REFUGEES IN NICOSIA

Ashen-faced due to the sufferings, 154 refugees arrive in Nicosia to settle there. Among them are 17 refugees who are destined to be settled in Kyrenia, but refuse to go there. The refugees are settled in the Archdiocese and in hotels in the surrounding area and are all offered meals, the first three days by the Archdiocese and the following three by the Holy Monastery of Kykkos. Efforts are being made daily by the Archdiocese and the commission set up for the refugees, in order to find a solution to the issue of settling the refugees.

About 30 boys and girls between the ages of 6 and 18 are recruited for work or adopted by various families, but soon return to the Archdiocese, as neither they nor their mothers want to be separated from each other. The columnist comments on the fact that, were it not for the difficulty of separating the children from the mothers, it would be easier

to accommodate and maintain the rest. Nevertheless, he continues, their wish to remain together must be respected, until the mothers are convinced that their children will find paternal protection in the families that will hire them. By the time the article is written, 10 mothers with their infants have been settled in the Foundling Home, one elderly person in the Poorhouse, about 70 in the Archdiocese and the rest in rooms in the areas of Faneromeni, Trypiotis, Agios Antonios and Aliniotissa.

We are also informed that a decision is taken to provide a sum of money to the refugees for a daily ration and the repair of the rooms in Agia Paraskevi for the permanent settlement of the refugees is being considered, as well as the establishment of a workshop for the needy in the same area.

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ

Ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος ἤρχισαν νὰ καταφθάνωσιν ἐν Λευκωσίᾳ οἱ ἐκ Σμύρνης πρόσφυγες, ἄλλοι μὲν Λευκωσιᾶται ἀπὸ κειροῦ ἐγκαταστημένοι εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἄλλοι δὲ ἐκ χωρίων τῆς νήσου καὶ τινες ἐξ ἄλλων χωρῶν. Πρὸς πάντας τούτους παρέχονται ἀνάλογα χρηματικά βοήθηματά ἐκ τοῦ ταμείου θρόνων, παρὰ τοῦ ὁποίου ποσὸν λιρῶν ἑκατὸν περίπου ἐτέθη παρὰ τοῦ ταμείου πανοσιολ. ἡγουμένου Κύκκου κ. Κλεόπα ἐν συν-ενοσίᾳ μετὰ τῆς Α. Μ. τοῦ ἀρχιεπισκόπου εἰς χεῖρας τοῦ δημάρχου κ. Α. Λιασιδοῦ πρὸς διανομὴν μετὰ ἐξακρίβωσιν τῆς θέσεως ἑκάστου τῶν προσφύγων, παρ' οὗ καὶ λαμβάνεται ἀπόδειξις παραλαβῆς. Ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ τῆς παρελθούσης Πυρρασκουῆς ἡ ἀρχιεπισκοπὴ ἤρχισα νὰ παραχῇ τροφὴν μισθήμερι καὶ βράδυ εἰς πάντα βοιλόμανον ἐκ τῶν προσφύ-

γων.

Καὶ ἡ διαβύνησις δὲ τοῦ παρθαναγωγείου Φανερωμένης παρέσχεν ἐν τῇ μέτρῃ τοῦ δυνατοῦ φορέματα ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ εἰς τοὺς ἔχοντας ἀπόλυτον ἀνάγκην ἐκ τῶν προσφύγων. Πλήν δὲ τούτου ἡ διευθύντρια τοῦ ἐν λόγῳ παρθαναγωγείου πρὸ δωδεκαμημέρου εἰς τὸν ἐν Λάρνακῃ ὀγκονομικὸν ἰατρὸν κ. Ἰατρῖδην ἔρκετον ἀριθμὸν ἐσωροῦχων καὶ ἐξωτερικῶν φορεμάτων πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς ἐν τῇ λοιμοκαθαρητικῇ πρόσφυγας. Ὅλα ἡ δὲ ταῦτα προέρχονται ἀπὸ προσφοράς τοῦ προσωπικοῦ τοῦ σχολείου καὶ τῶν μαθητηρίων εἰς εἶδη ὡς καὶ ἄλλα πανικὰ καὶ μεταχειρισμένα φορέματα, τὰ ὁποῖα στέλλονται εἰς τὸ παρθαναγωγεῖον ἐξυκολουθητικῶς παρὰ φιλανθρωπῶν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ.

Πατρὶς, 10.10.1922
Patris, 10.10.1922

ALLOWANCES FOR THE REFUGEES

Refugees from Smyrna arrive in Nicosia. The mayor of Nicosia is tasked with ascertaining the needs of each person, in order to allocate to them an amount of £100, which is entrusted to him by the Archbishop and the Abbot of Kykkos from the fundraising fund. The Archdiocese offers lunch and dinner to those who wish and the management of the Phaneromeni Girls' School provides them with clothing. Clothes have also been sent by the staff and students of the girls' school to the refugees of the Larnaca quarantine station.

Ημερολόγιο 2019 Συνδέσμου Μικρασιατῶν Κύπρου (επιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
Calendar 2019 by the Association of Asia Minor Cypriots (ed. Mona Savvidou Theodoulou)

Ο Λεωνίδας Παναγιωτίδης, πρόσφυγας ἀπὸ τῆ Σελεύκεια, σηματοφόρος τοῦ Παγκύπριου Ἐμπορικοῦ Λυκείου Λάρνακας, 1930. Ἡ φωτογραφία ἀνήκει στο οικογενειακὸ ἀρχεῖο τῆς Ευτυχίας Αβρααμίδου.

Leonidas Panagiotides, refugee from Seleucia, flag-bearer of the Pancyprian Commercial Lyceum of Larnaca, 1930. The photo belongs to Eftychia Avraamides' family archive.

— Ἀθροῖο προέρχονται εἰς τὴν Ἀστικὴν σχολὴν πρὸς ἐγγραφὴν διάφορα προσφυγόπαιδα ἐξ Ἀλλαγιᾶς, Ἀττάλειας καὶ Σελευκείων.

Φωνὴ τῆς Κύπρου, 23.12.1922
Foni tis Kyprou, 23.12.1922

Εγγραφή πρόσφυγόπουλων στὴν Ἀστικὴ Σχολὴ Λάρνακας.

Enrollment of refugee children at the Urban School of Larnaca.

Ημερολόγιο 2017 Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου (επιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
Calendar 2017 by the Association of Asia Minor Cypriots (ed. Mona Savvidou Theodoulou)

Ο Χρίστος και η Μαριγώ Πουτούρογλου με δύο από τα παιδιά τους σε φωτογραφείο της οδού Λήδρας στη Λευκωσία, μόλις επανενώθηκε η οικογένεια, 1923-1924. Η φωτογραφία ανήκει στη Μαρούλα Κωνσταντινίδου.

Christos and Marigo Puturoglou with two of their children in a photo studio on Ledras Street in Nicosia, just after the family was reunited, 1923-1924. The photo belongs to Maroula Konstantinidou.

—'Αστυνομική διάταξις ἀπηγόρευσαν εἰς τοὺς ἐν Κύπρῳ πρόσφυγας πᾶσαν ἀλλαγὴν τῆς διαμονῆς των ἄνευ προηγουμένης ἀδείας τῆς ἀστυνομίας. AN—ΜΠ

Φωνή της Κύπρου, 7.10.1922
Foni tis Kyprou, 7.10.1922

A police order prohibits refugees from changing their place of residence without police permission.

—Γεύματα.

Ἐπὶ παραπομπῇ Κυριακῆ. ἰδύθη γεῖμα ὑπὸ τῆς κυρίας Ψύπρροσίνης Ἐαροῦ εἰς τοὺς ἐν τοῖς δωματίοις τοῦ ναοῦ φανερωμένης διαμένοντες 30 πρόσφυγας.

Ἐπὶ ἐπιούσῃ Δὲ Δευτέρᾳ ἰδύθη εἰς τοὺς ἰδίους πρόσφυγας γεῖμα ὑπὸ τῆς κυρίας Ἀμαλλίας Λ. Μαρκίδου

Γεύματα ἰδύθησαν ἐπίσης εἰς τοὺς ἐν τοῖς δωματίοις τοῦ ναοῦ Ἑριπιώτου διαμένοντες 34 πρόσφυγας τῆ παραπομπῇ Κυριακῆ καὶ Δευτέρᾳ ὑπὸ τῆς κυρίας Ἰουλίας Κ. Λυσανδριδοῦ καὶ τῶν κ.κ. Ἀδελφῶν Θεοχαρίδου.

Ελευθερία, 29.11.1922
Eleftheria, 29.11.1922

Ladies of Nicosia offer meals to the refugees.

Μεταξύ των πολλών άλλων φροντίδων της ή επιτροπεία προς περιθαλψιν των προσφύγων νομίζομεν ότι είναι ανάγκη να λάβη πρόνοιαν και περί της εκπαιδεύσεως τουλάχιστον των ανηλίκων εκ των προσφύγων.

Ως γνωστόν, ελοι οι εξ 'Αλλαγιζ πρόσφυγες είναι τουρκόφωνοι. Πρέπει να διδαχθουν την 'Ελληνικήν γλώσσαν. Θα χρησιμεύση εις αυτούς πολύ εις την εξασφάλισιν καλητέρου μέλλοντος. 'Εάν συσταθῆ μία νυκτερινή σχολή, θα γίνη δυνατόν να εκμαθωσιν οι νεαροί πρόσφυγες την 'Ελληνικήν γλώσσαν και θα διδαχθωσι χρησιμώτατα διά τον εἶον πράγματα.

'Η σχετική δαπάνη δὲν θα είναι μεγάλη. 'Οργάνωσις μόνον χρειάζεται και αυτό τὸ ζήτημα δὲν είναι δυνατόν να ἀξιοῖ κόπους και σχέψεις, τὰς ὁποίας ἡ ἐπι των προσφύγων επιτροπεία να ἀδυνατῆ να διαθεῖση.

Ελευθερία, 8.11.1922
Eleftheria, 8.11.1922

NIGHT SCHOOL FOR THE REFUGEES

In addition to the many things the refugee commission needs to take care of, there is also the need to provide for the education of refugee minors. Moreover, since all the refugees from Alaya are Turkish speakers, it is considered important that they learn the Greek language in order to ensure a better future for them [in Cyprus]. For this purpose, a recommendation is put forward for the establishment of a night school, for which the relative expense will not be large, as what is needed is only organisation.

Ποδοσφαιρική ομάδα του Παγκύπριου Εμπορικού Λυκείου Λάρνακας (1928-1929), στην οποία συμμετείχε ο Λεωνίδας Παναγιωτίδης, πρόσφυγας από τη Σελεύκεια. Η φωτογραφία ανήκει στο οικογενειακό αρχείο της Ευτυχίας Αβρααμίδου.

Football team of the Pancyprrian Commercial Lyceum of Larnaca (1928-1929), in which Leonidas Panagiotides, a refugee from Seleucia, participated. The photo belongs to Eftychia Avraamides' family archive.

Ημερολόγιο 2020 Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου (επιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
Calendar 2020 by the Association of Asia Minor Cypriots (ed. Mona Savvidou Theodoulou)

Ο Α. Χ. Ποδηλατάς, πρόσφυγας από την Κωνσταντινούπολη, πολυνίκης αθλητής στους μαθητικούς αγώνες, Πάφος, 21^η Μαΐου 1929.

A. H. Podilatas, refugee from Constantinople, an athlete with many victories at the student games, Paphos, May 21st, 1929.

Μόνιμη Συλλογή Κειμηλίων
Συνδέσμου Μικρασιατών
Κύπρου,
Βυζαντινό Μουσείο και
Πινακοθήκη Ιδρύματος
Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'
Permanent Collection of
Heirlooms of the
Association of Asia Minor
Cypriots, Byzantine Museum
and Art Gallery of the
Archbishop Makarios III
Foundation

Νυφικό της Μάρως Σφήκα, το γένος Παπαϊωάννου με καταγωγή από τα Άδανα. Κατασκευάστηκε από κουνουπιέρα του αγγλικού στρατού. Ο γάμος τελέστηκε στην Παναγία Φανερωμένης Λευκωσίας στις 3 Σεπτεμβρίου 1944. Δωρεά των θυγατέρων της Αγγελικής Ανδρέου και Δέσποινας Ιουλιανού.

Maro Sfika's wedding dress, of the Papaioannou family, originally from Adana. It was made out of an English army mosquito net. The wedding took place in Panagia Faneromeni, Nicosia, on September 3, 1944. Donation of her daughters, Angeliki Andreou and Despina Ioulianou.

Ημερολόγιο 2017 Συνδέσμου
Μικρασιατών Κύπρου
(επιμ. Μόνας Σαββίδου
Θεοδούλου)
Calendar 2017 by the
Association of Asia Minor
Cypriots
(ed. Mona Savvidou
Theodoulou)

Ο Πρόδρομος Γεωργίου από το Αγριδάκι Κερύνειας και η Χριστίνα Γαβριηλίδου από το Ανεμούριο Μικράς Ασίας την ημέρα του γάμου τους, 10 Νοεμβρίου 1936.

Prodromos Georgiou from Agridaki, Kyrenia, and Christina Gavrielides from Anemurium, Asia Minor, on their wedding day, November 10, 1936.

Μεγαλειότητι τῆς ἁγίας ἐκκλησίας

Πρὸς ἡμῖν Ἁ. Μακαριότητα
τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ οἴκου Κύπρου
κ. κ. Κύπρου
Πρόεδρος τῆς αἰετῆς ἁγίας ἐκκλησίας

Μακαριότητα, Ἑλλάδα

Ὁ ἡγεμόνιστος Πρόεδρος Κυπρίων ἀπόφυγ ἐξ Ἀσιατικῶν, καὶ τῶν κατόπισθεν Ἀσιατικῶν - ἐν τοῖς ὁμοῖοις ἐπιγ. Τρωικῶν - διὰ τῆς ἀπαύσης μου ἀπομὲν ἀπαμειβῶ εἰς τὴν ἑσπέρην:

Πρὸ δύο καὶ ἡμίον μῶν, ἐπιπῶσα ἀπὸ τῆς ἀποτίμου Ἑκκλησίας τῆς ἐπιγ. Τρωικῶν, ἴνα μοὶ ἀπαμειβῶ ἴνα δωρικῶν ἀπὸ κατοικίας ἐμοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας μου, μὲ τῆν ἐνδοχῆσαν τὰ ἀπομειβῶν τὸ ἐπίμωρον 10. τοῖς μὴν, ἐκ τῆς δωρικῆς τῆς ἐπιγ. Τρωικῶν.

Ἡδὲ καὶ τῶν ἐπιγ. Τρωικῶν ἔργασι μου - ἀπομειβῶν ἡγεμόνιστος - ἐν δὲ δωρικῶν ἀπομειβῶν τὰ ἐπιμειβῶν διὰ τῆς ἀπομειβῶν οἰκογενείας τὰ ἐπιμειβῶν.

Ὅθεν διὰ τῆς δωρικῆς μου τῶν, ἀπομειβῶν τῆς ἐπιγ. Μακαριότητι καὶ τῆς δωρικῆς μὴν τῆς ἐπιγ. Τρωικῶν τῆς ἀπομειβῶν, ὡς ἐν ἀπομειβῶν μετὰ τῆς ἀποτίμου ἐπιγ. Τρωικῶν τῆς ἐπιγ. Τρωικῶν μου ἔγατῶν τὸ ἐπίμωρον ἂν εἰ δωρικῶν 5.

Ἐχω δὲ ἀπομειβῶν καὶ 4. ἐπίμωρον.
Ἐπιμειβῶν διὰ τῆς ἀπομειβῶν τῆς ἐπιγ. Μακαριότητι καὶ τῆς δωρικῆς μὴν τῆς ἐπιγ. Τρωικῶν, διὰ τῆς δωρικῆς τῆς ἐπιγ. Τρωικῶν ἀπὸ ἀπομειβῶν ἐπιμειβῶν ἐν τῆς ἀπομειβῶν.

Μετὰ Βαδύλλου ἀπομειβῶν
ἡμῖν 12/12/23.

Μετὰ Βαδύλλου ἀπομειβῶν
Πρόεδρος Κυπρίων

Αρχεῖο Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου
Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

Επιστολή πρόσφυγα προς τον Αρχιεπίσκοπο
Κύπρου με την οποία ζητά μεσολάβηση για
μείωση του ενοικίου που καταβάλλει,
12 Δεκεμβρίου 1923.

*“To His Beatitude
the Archbishop of All Cyprus, Mr Kyrillos,
President of the Commission on Refugees*

Your Beatitude,

*Myself, Prodromos Karafyloglou, a refugee from Seleucia and currently resident of Nicosia
in one of the rooms of the church of Trypiotis, I earnestly request the following through
this [letter]:*

*More than two months ago I applied to the honourable commission of the church of Trypiotis
to grant me one of the rooms [property] of the church as a residence for me and my family,
on the promise of paying a rent of 10/- [shillings] per month.*

*I already live [in it], but from my work as an itinerant cloth-seller I cannot save up (provide)
for the expenses of my large family.*

*Therefore with this humble [letter], I beg your Beatitude and the other members of the
refugee commission, in consultation with the honourable committee of the church of
Trypiotis, that my rent be reduced, if possible, to 5/- [shillings].*

I have a wife and 4 children.

*I am sorry to worry your Beatitude and the other members of the commission, because until
today I have not [struggled], but today I found myself in need.*

*With deepest respect
Prodromos Karafyloglou”*

Τῷ Μακαριότατῳ
Ἀρχιεπισκόπῳ αἰώνιῳ Κύπρου
κ. κ. Κύριε,
ἐπίσκοπε Ἐκκλησίας Κρατίδος
Ἑλλάδος
Μακαριότατε,

Ἡ ὑπακομὴν Ἐπισκοπῆς Ἰαββῆ ἀποστολῆς
ἐξ Ἐγγυλίας, καὶ τῶν κατοικῶν Ἰωννῶν ἐν τοῖς
ὄρειοις ἑσθ. Τρωϊκῶν. διὰ τῆς παρεμβάσεως
πατριάρχου ἐπὶ τῶν ἡμερῶν:

Ἐγὼν κατοικῶ ἐν Ἰαββῆ, ἀπὸ ἰουδαίῳ
ἐν μὲν ἀδελφῶν τῶν ἀδελφῶν, ἐπὶ τῶν τῶν
Ἰωννῶν τῶν ἀποστολῶν Ἰαββῆ, ἵνα διασωθῶ
κατὰ τὸ ἀγαθὸν ἰαββῆ κ. κ. Ἰωννῶν μὴ ἀποδοῦν
ἐπὶ διαστάσεως, καὶ ἐπὶ δὲ ἐπὶ τῶν ἀποστολῶν τὰ ἀποστολῶν
μὴ ἴσως ἐπὶ ἀποδοῦν. ἰαββῆ δὲ ἰουδαίῳ καὶ
ἡ μὴ ἀποδοῦν ἐπὶ ἰαββῆ ἐν τοῖς ἰσθμῶν
τῶν ἀδελφῶν τὰ ἴσως καὶ ὁ ἀποστολῶν καὶ τὰ
ἴσως καὶ ὁ ἀποστολῶν ἰαββῆ μὴ ἀποδοῦν.

Ἐπιβλέποντες κατὰ τῆς ἰαββῆ, τῶν ἑσθ. Τρωϊκῶν
καὶ τῶν ἀποδοῦν ἵνα διασωθῶ, καὶ ἴσως κατοικῶ
μὴ ἀποδοῦν τῶν ἀποδοῦν τὰ ἀποδοῦν καὶ ἴσως μὴ ἀποδοῦν
δὲ ἰουδαίῳ τὸ ἀποδοῦν μὴ ἀποδοῦν ἵνα ἀποδοῦν καὶ
μὴ ἀποδοῦν τὰ ἀποδοῦν, καὶ ὁ ἀποστολῶν καὶ ἴσως ἀποδοῦν
μὴ ἀποδοῦν τὰ ἀποδοῦν ἰαββῆ καὶ ἴσως μὴ ἀποδοῦν
ἴσως καὶ ἀποδοῦν ἴσως τῶν ἀποδοῦν.

Ἰσως παρεμβάσεως ἵνα ἡ ἀποδοῦν μὴ ἀποδοῦν τὸ

ἰουδαίῳ ἡ ἀποδοῦν τὰ ἀποδοῦν καὶ ἴσως
καὶ ἴσως ἀποδοῦν ἡ ἀποδοῦν ἐν τοῖς
ὄρειοις ἑσθ. Τρωϊκῶν. ἡ ἀποδοῦν τῶν
ὄρειοις.

Ἰσως δὲ ἴσως τὰ ἀποδοῦν τῶν ἑσθ. Μα-
καριότατε καὶ τὰ ἀποδοῦν τῶν ἑσθ. Τρωϊκῶν, ἵνα ἀποδοῦν
ἴσως ἐπὶ ἰαββῆ μὴ ἀποδοῦν 75-80, ἴσως, ἡ ἴσως
ἰουδαίῳ ἴσως ἐπὶ ἰαββῆ ἀποδοῦν ἰουδαίῳ.

Ἰσως δὲ ἴσως ἰαββῆ ἀποδοῦν.

Μετὰ πατριάρχου ἰαββῆ
Τρωϊκῶν ἐπὶ τῶν
ἰαββῆ ἀποδοῦν
ἀποδοῦν ἐξ Ἐγγυλίας.

Ἰουδαίῳ
τῆς 12/12/1923

Ἰσως τῶν ἀποδοῦν τῶν ἀποδοῦν καὶ ἴσως ἀποδοῦν
ἀποδοῦν τῶν ἀποδοῦν ἀποδοῦν
ἴσως ἀποδοῦν τῶν ἀποδοῦν ἀποδοῦν ἡ

Επιστολή πρόσφυγος προς τον Αρχιεπίσκοπο
για μείωση του ενοικίου που καταβάλλει η
οικογένειά της και εισαγωγή της μητέρας της
στο Πτωχοκομείο Λευκωσίας,
12 Δεκεμβρίου 1923.

*“To His Beatitude
the Archbishop of All Cyprus, Mr Kyrillos,
President of the Commission on Refugees*

Your Beatitude,

*Myself, Christina Savva, a refugee from Seleucia and currently resident of Nicosia in the rooms
of the church of Trypiotis, with this [letter] I beg for the following:*

*I was a resident of Larnaca, but because of an eye disease, I was sent by the commission for
refugees of Larnaca here, to be treated by the honourable doctor Mr. K. Hatzipavlou.
To this day I have [not] found a cure and [the doctor] told me that it is necessary
to remain here indefinitely. As my little daughter is also suffering from the same eye disease, my
husband and the rest of my children, as well as my old mother were also forced to come here.*

*We asked the commission of the church of Trypiotis and we were granted a room, in which
we live with the promise of paying a small amount of money. They are already asking us to pay
8/- [shillings] for rent, which is very difficult for us to pay, as my husband has not been able to
secure employment for himself up to this day, and we have children who are young and sickly
because of the hardships.*

*We beg, if possible, to be spared the rent, or at least to pay like the other refugees who are in the
rooms of the church of Trypiotis 4/- [shillings], according to the room.*

*Also, I want to beg your Beatitude and the other members of the refugee commission, as I have
an old mother of 75-80 years old, if possible, that she be admitted to the Nicosia Poorhouse.*

I plead to be heard.

*With deepest respect
Your humble servant
Christina Savva
refugee from Seleucia
Nicosia 12/12/23”*

«Αξιότιμες επιτροπές Λευκωσίας για τους πρόσφυγες

Δεν υπάρχει κανείς από εμάς [τους κληρικούς] ούτε πολίτης ο οποίος να μην ομολογεί ότι η παρούσα κατάσταση των προσφύγων στους περιβόλους των εκκλησιών κάθε άλλο τυγχάνει παρά ανεκτή.

Ούτε από υγιεινής ούτε από οικονομικής άποψης, αλλά ούτε από άποψη ευπρέπειας επιτρέπεται να παραταθεί.

Η Αρχιεπισκοπή, βλέποντας την κατάστασή τους, θέλησε να συμβάλει στην επίλυση του προβλήματος και προσφέρθηκε να παραχωρήσει κατάλληλο κτήμα της στο οποίο να εγκατασταθούν πρόσφυγες και το οποίο να χρησιμεύσει ως πυρήνας συστηματικότερης εργασίας, όχι μόνο υπέρ των προσφύγων αυτών, αλλά και υπέρ των απόρων της πόλης, οργανωμένο από το ίδρυμα [...] και εργαστήριο διάφορων τεχνών.

Το ζήτημα δυστυχώς δεν προχωρά, όχι για σοβαρούς λόγους, και θα ήταν προς βλάβη της πόλης, αν το πρόσκομμα δεν αρθεί.

Για τον αγαθό αυτό σκοπό διευθετήσεως του ζητήματος αναθέσαμε στον αξιότιμο κ. Μ. Σκουφαρίδη όπως ζητήσει τη συνδρομή όλων των εκκλησιών της Λευκωσίας και όπως αναλάβει η Αρχιεπισκοπή την ανοικοδόμηση των οικημάτων στην Αγία Παρασκευή προς εγκατάσταση των προσφύγων και ίδρυση σε αυτή εργαστηρίου απόρων.

Με την πεποίθηση ότι κάθε εκκλησία θα φιλοτιμηθεί να εισφέρει γενναία συνδρομή για το έργο.

Διατελούμεν,
Εν Χριστώ ευχέτης
Ο Κύκκου Κλεόπας
6 Απριλίου 1924»

“Honourable commissions of Nicosia for the refugees

There is not one of us [the clergy] nor a citizen who does not confess that the present situation of the refugees in the precincts of the churches is anything but tolerable.

Neither from a hygienic nor from an economic point of view, but neither from a decency point of view it is allowed to be extended.

The Archdiocese, seeing their situation, wanted to contribute to the solution of the problem and offered to grant a suitable property in which to settle refugees and which would serve as the core of a more systematic work, not only in favour of these refugees, but also in favour of the needy of the city, organized by the foundation [...] and a workshop of various crafts.

Unfortunately, the issue is not progressing, not for serious reasons, and it would be to the detriment of the city if the obstruction is not removed.

For this good purpose of settling the issue, we instructed the honourable Mr M. Skoufarides to request the assistance of all the churches of Nicosia and for the Archdiocese to undertake the reconstruction of the buildings in Agia Paraskevi for the settlement of the refugees and the establishment of a workshop for the needy.

With the belief that every church will see it as an honour to contribute generously to the task.

We remain,
Suppliant in Christ
Kleopas of Kykkos
April 6, 1924”

Αρχείο Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου
Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

Ο Καθεδρικός Ναός
του Αγίου Ιωάννη,
Αρχιεπισκοπή.

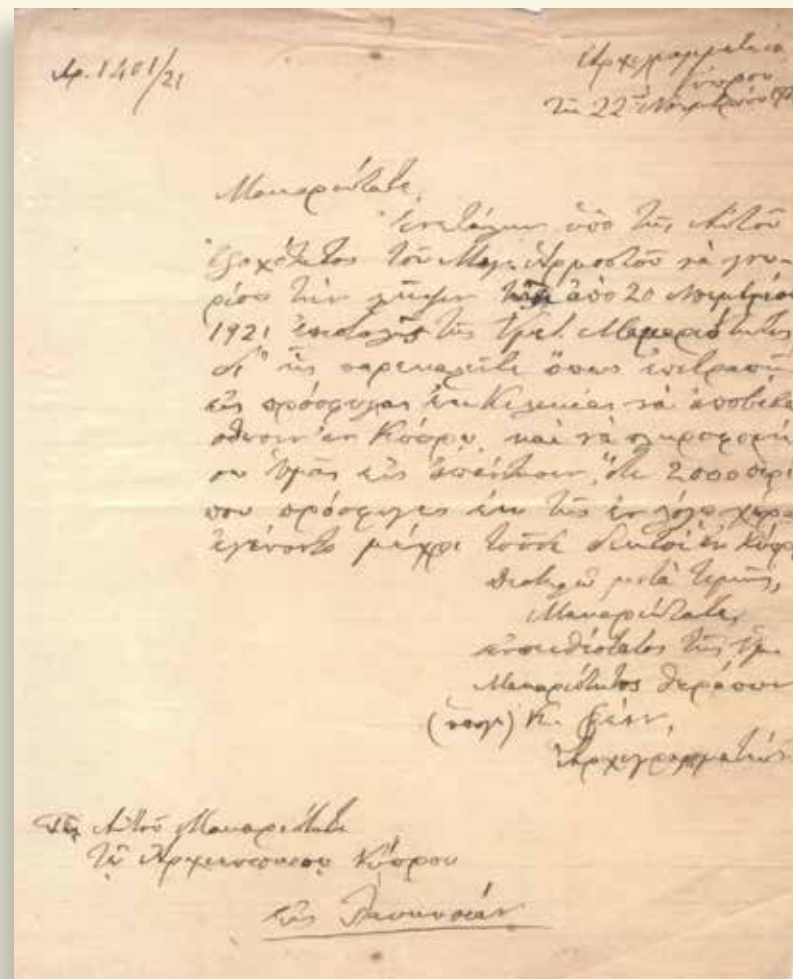
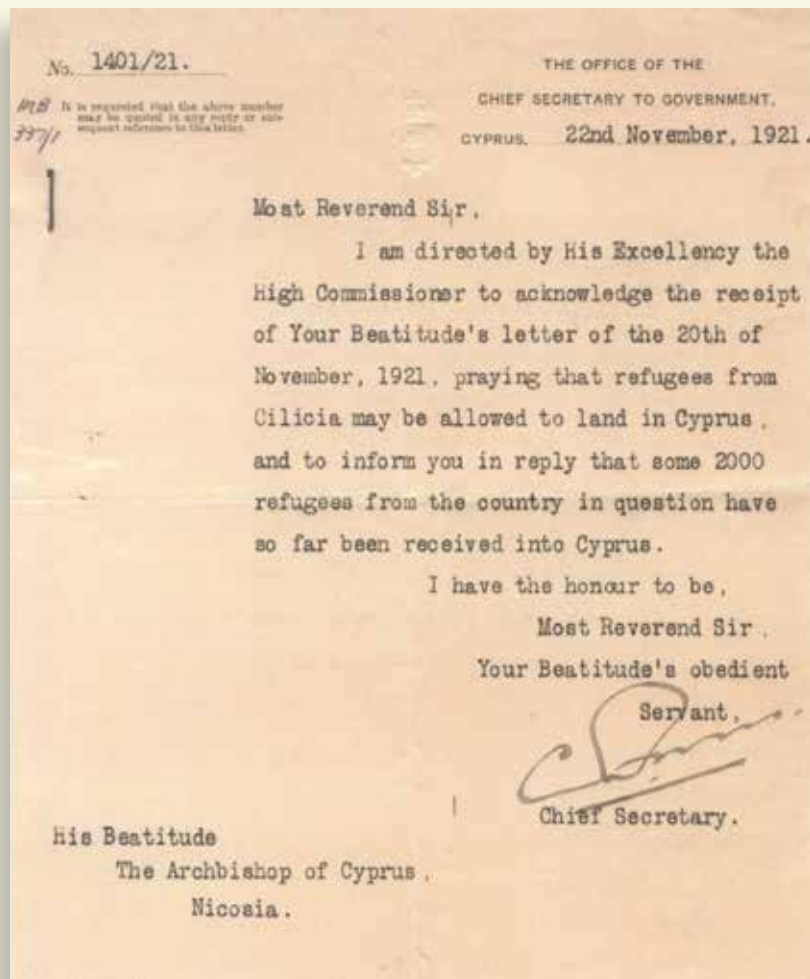
Agios Ioannis Cathedral,
Archdiocese.

Η δράση της Εκκλησίας The action of *the Church*

Η Εκκλησία της Κύπρου ενίσχυε πάντοτε τον αγώνα των Ελλήνων στη Μικρά Ασία. Μετά την καταστροφή θέτει υπό τη σκέπη της τους πρόσφυγες που έρχονται στην Κύπρο, αλλά μεριμνά και για τους υπόλοιπους Μικρασιάτες πρόσφυγες. Αναλαμβάνει πρωταγωνιστικό ρόλο στις διαπραγματεύσεις με την αποικιοκρατική κυβέρνηση, για να επιτραπεί η αποβίβαση των προσφύγων στο νησί, διοργανώνει εράνους και καλεί τον λαό να προσφέρει ό,τι δύναται, τελεί μνημόσυνα θανόντων, προσφέρει γεύματα, διανέμει είδη πρώτης ανάγκης. Παράλληλα, αποστέλλει χρηματική βοήθεια «υπέρ των εκατοντάδων χιλιάδων Μικρασιατών αδελφών», ανταποκρινόμενη στο κάλεσμα του Οικουμενικού Πατριάρχη και του Έλληνα προξένου.

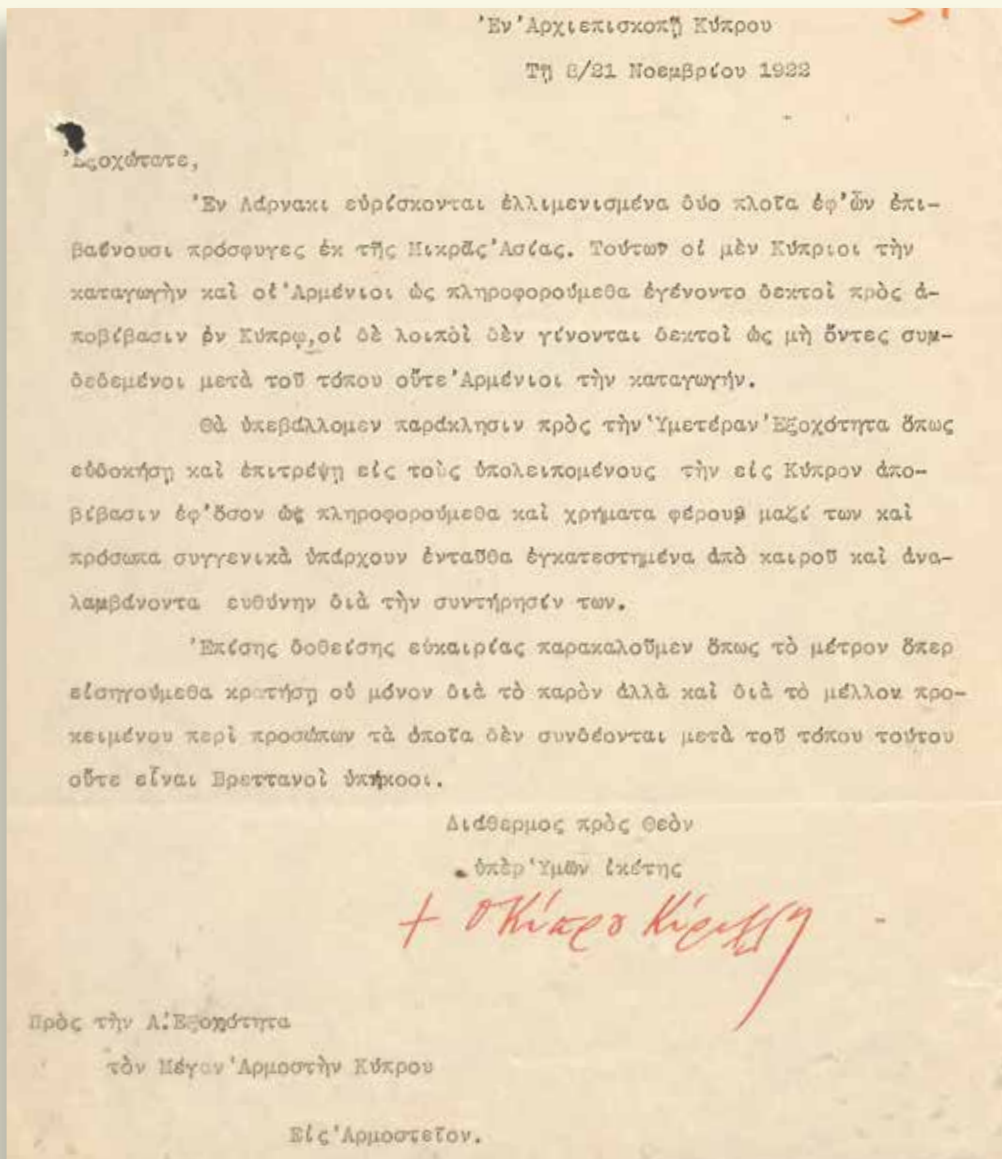
The Church of Cyprus has always supported the struggle of the Greeks in Asia Minor. After the catastrophe, it takes the refugees who come to Cyprus under its wing, but it also cares for the rest of the Asia Minor refugees. It takes up a leading role in the negotiations with the colonial government to allow the refugees to disembark on the island, organizes fundraisers and calls on the people to donate whatever they can, holds memorial services for the dead, offers meals, distributes basic necessities. At the same time, it sends financial aid “for the hundreds of thousands of Asia Minor brothers”, responding to the call of the Ecumenical Patriarch and the Greek consul.

Αρχείο Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου
Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

Η απάντηση της αποικιοκρατικής κυβέρνησης σε επιστολή του Αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυρίλλου Γ' με την οποία ζητά να επιτραπεί η αποβίβαση προσφύγων από την Κιλικία στην Κύπρο και στην οποία αναφέρεται πως 2 000 πρόσφυγες έχουν ήδη γίνει δεκτοί στην Κύπρο, 22 Νοεμβρίου 1921.

Κρατικό Ἀρχεῖο Κύπρου
Cyprus State Archives

Ἡμερολόγιο 2022 Συνδέσμου
Μικρασιατῶν Κύπρου
(επιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
Calendar 2022 by the Association
of Asia Minor Cypriots
(ed. Mona Savvidou Theodoulou)

Ο Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου
Κύριλλος Γ΄.

Archbishop Kyrillos III
of Cyprus.

Επιστολή του Αρχιεπισκόπου Κύπρου προς τον Μέγα Αρμοστή Κύπρου με την οποία τον παρακαλεί να επιτρέψει την αποβίβαση στο νησί Μικρασιατῶν προσφύγων που δεν είναι Ἀρμένιοι, Κύπριοι ἢ Βρεττανοὶ ὑπήκοοι.

Letter of the Archbishop of Cyprus to the High Commissioner of Cyprus, requesting him to allow the disembarkation of Asia Minor refugees who are not Armenian, Cypriot or British nationals on the island. The Archbishop states that the refugees who were refused disembarkation by the authorities have money for their expenses and relatives on the island, who will undertake their maintenance, November 21, 1922.

Ἦν παρελθούσῃ Δευτέρῃ ἀφίκοντο διὰ τοῦ ἀγγλ. ἀτμοπλοίου «Ἀντιόχεια» 197 πρόσφυγες Ἀγγλοὶ ἐκ Μ. Ἀσίας, ὧν οἱ πλείστοι παρέμενον ἐν τῷ Λοιμοκαθαρητηρίῳ πρὸς τέλει τῆς νενομισμένης καθάρσεως.

Τὴν ἐπαύριον ἐπισκέφθη τοὺς πρόσφυγας ἐν τῷ Λοιμοκαθαρητηρίῳ ὁ Πανασιολόγ. Ἀρχιμανδρίτης τῆς Μητροπόλεως Κιτίου κ. Μακάριος, ὅστις ἀπηύθυνεν αὐτοῖς λόγους παραμυθίας, τοὺς διεβεβαίωσε δὲ ὅτι ἡ Κυπριακὴ Ἐκκλησία θὰ πράξῃ ὑπὲρ αὐτῶν πᾶν τὸ δυνατόν.

Οἱ πρόσφυγες ἤκουσαν ἐν ἀκρῇ συγκινήσει τοὺς παραμυθητικούς λόγους τοῦ Π. Ἀρχιμανδρίτου καὶ μὲ δακρυβρέκτους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠὲ χαρίστησαν δι' αὐτοῦ τὴν Π. Μητροπολίτην Κιτίου καθὼς καὶ τὴν Ἐκκλησίαν Κύπρου.

Ελευθερία, 23.9.1922
Eleftheria, 23.9.1922

— Διὰ καταλλήλου ἐπιστολῆς ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος συνέστησεν ἀρμοδίως ὅπως ἐπιστευοθῇ ἡ ἀποστολὴ τῶν ἤδη εἰσπραχθέντων χρημάτων τῶν ἄλλων πόλεων καὶ συνεχισθῇ τὸ ἔργον τῆς εἰσπράξεως ἐράγων ὑπὲρ τῶν προσφύγων.

— Ἀναχωρήσας χθὲς ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὅπως συνεχίσῃ τὴν ποιμαντορικὴν περιοδείαν του ἀνά τὰ χωρία Ἰθάλιον, Ὀλύμπια καὶ Λουρουτζίναν, ἀπηύθυνε παρακλητικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸ Σωματεῖον τῶν Ἑλληνίδων Κυριῶν ὅπως τῇ συμπράξει τῇ ἐπὶ τῶν ἐράνων ἐπιτροπῆς παράσχω βοήθειαν εἰς τοὺς ἐκ τοῦ Λοιμοκαθαρητηρίου ἀπολυμένους πρόσφυγας.

Ελευθερία, 30.9.1922
Eleftheria, 30.9.1922

— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ὁ Π. Μητροπολίτης Κιτίου κ. Νικόδημος ἱερούργησεν εἰς τὸ χωρίον Ἀκαπνοῦ, ὅπου καὶ ἐτέλεσε τὸν ἐγκαινιασμὸν τοῦ ναοῦ τοῦ χωρίου. Κατὰ τὸν ἐλονύκτιον ἐγκαινιασμὸν προσήλθον πολλοὶ ἐκ τῶν πέριξ χωρίων, κατ' αὐτὸν δὲ ὤμιλησεν εὐγλώττως καὶ ἐποικαδομητικῶς πρὸς τὸ πικρὸν ἐκκλησιασμὰ ὁ Π. Μητροπολίτης προτρέψας τοὺς πάντας νὰ προσέλθωσι κατὰ τὸ ἐνὸν ἀριεργοὶ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς πρόσφυγας. Οἱ ὠρατοὶ λόγοι τοῦ Μητροπολίτου εὗρον ἠχρῶν, καὶ τῇ ἐνεργείᾳ του ἐσχηματίσθη ἐπιτροπία, ἣν ἐπελήφθη ἀμέσως τοῦ ἔργου τῆς καὶ οἱ χωρικοὶ, μ' ὄλην τὴν οικονομικὴν δυσπραγίαν των, προσέφερον πρεσβύμως καὶ εἰς χρήματα καὶ εἰς εἶδη.

Ελευθερία, 8.11.1922
Eleftheria, 8.11.1922

Επίσκεψη του Αρχιμανδρίτη Μακαρίου της Ιεράς Μητροπόλεως Κιτίου στο λοιμοκαθαρητήριο για παρηγοριά και στήριξη των προσφύγων.

Last Monday, a ship arrived with 197 English refugees, who remain in quarantine. There they are visited by Archimandrite Makarios of Kition, who assures them that the Church of Cyprus will support them. The refugees listen to his comforting words with emotion and with tears in their eyes thank for the help.

Προτροπές του Αρχιεπισκόπου για συνέχιση των ἐράνων ὑπὲρ των προσφύγων.

In his letter the Archbishop of Cyprus recommends that the remittance of the collected money be expedited and that the fundraising in support of the refugees be continued.

The Archbishop continues his pastoral tour in Idalion, Olympia (Lympia) and Lourougina and sends a letter to the Greek Ladies' Association so asking them, along with the fundraising commission, to provide assistance to the refugees who have just been released from the quarantine station.

Ἐρανος ὑπὲρ των προσφύγων στην Ακαπνού κατὰ τα ἐγκαίνια του ναοῦ του χωρίου.

The Metropolitan of Kition celebrates the inauguration of the church in Akapnou, which is also attended by many residents of the surrounding villages. The Metropolitan calls the congregation to come forward to help their refugee brothers and the villagers, despite their economic hardship, offer money and goods.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΥΡΗΝΕΙΑΣ

ΥΠΟΜΝΗΣΙΣ

Παρακαλούνται αἱ ἀνά τὰς κοινότητες τῆς Μητροπολιτικῆς περιφέρειας Κυρηναίας, τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Π. Μητροπολίτου Κυρηναίας Κου Μακαρίου, ἢ ἄλλως πως συσταθεῖσαι Ἐπιτροπεῖαι, πρὸς συλλογὴν Ἐράνων ὑπὲρ τῶν Προσφύγων Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπως διενεργήσῃσι τὸ ταχύτερον τὴν εἰσπραξίν καὶ ἀποστείλῃσι τὰ εἰσπραχθέντα ποσά, διότι οἱ πρόσφυγες εἶνε ἄρκετοι καὶ αἱ ἀνάγκαι αὐτῶν πλεῖσται μὴ ἐπιδεχόμεναι ἀναβολήν.

Κυρήνεια, 20 Νοεμβρίου 1922.

ΕΚ ΤΗΣ Ι. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΥΡΗΝΕΙΑΣ.

Κυπριακὸς Φύλαξ, 23.11.1922
Kypriakos Fylax, 23.11.1922

Γνωστοποιήσις

Καθίσταται γνωστὸν πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ πόλει συνδραμόντας ὑπὲρ τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἀγῶνος καὶ τοῦ Πολιτικοῦ Κυπριακοῦ Ἀγῶνος, ὅτι δεῖν νὰ δηλώσωσι πρὸς μᾶς, ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ σήμερον, ἐὰν ἐπιθυμῶσι νὰ διατεθῶσι τὰ ὑπ' αὐτῶν κατατεθέντα ποσὰ πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἐνταῦθα προσφύγων, ὡς ὑπάρχει σχετικὴ εἰσήγησις.

Μετὰ τὴν πάροδον τοῦ ἄνω ὀριζομένου χρονικοῦ διαστήματος θὰ προβῆ εἰς ὀριστικὴν ἀπόφασιν ἢ ἐπὶ τῶν Ἐράνων Ἐπιτροπεῖα.

Δάρναξ, 10)23)12)1922.

Δημ. Θεμιστοκλέους
Ταμίης.

Νέον Ἔθνος, 23.12.1922
Neon Ethnos, 23.12.1922

Παράκληση του Μητροπολίτη Κυρηναίας Μακαρίου για διεξαγωγή εράνων υπέρ των προσφύγων και αποστολή των εισπραχθέντων ποσών το ταχύτερον.

THE HOLY METROPOLIS OF KYRENIA - REMINDER

Request of the metropolite of kyrenia to the commissions established to carry out fundraisers in support of the refugees to collect and send the collected sums quickly, as there are many refugees and their needs cannot be postponed.

Εισηγήση για διάθεση των χρημάτων από τους εράνους που πραγματοποιήθηκαν για τον μικρασιατικό αγώνα και τον πολιτικό κυπριακό αγώνα προς ανακούφιση των προσφύγων.

ANNOUNCEMENT

Announcement inviting those who contributed to the fundraisers for the Asia Minor struggle and the Cypriot political struggle to declare to the Fundraising Commission within ten days whether they wish to allocate this sum of money to the relief of the refugees, according to a relevant proposal. After this period of time, the commission will make a final decision.

Αρχείο Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου
Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

Το τηλεγράφημα του Οικουμενικού Πατριάρχη Μελετίου προς τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Κύριλλο Γ΄ για αποστολή βοήθειας προς τους εκ Μικράς Ασίας πρόσφυγες στην Κωνσταντινούπολη, 13 Σεπτεμβρίου 1922.

«Προς τους απανταχού Έλληνας

Πεντακόσια χιλιάδες χριστιανοί δυτικής Μικράς Ασίας ευρίσκονται χωρίς [...] χωρίς στέγη.

Βοηθήσατε ταχέως διά την σωτηρίαν αυτών.

Επιτροπή υπό προεδρία Πατριάρχου εξ αρχιερέων και λαϊκών δέχεται εράνους πλουσίων και πτωχών.

Έλληνες σώσατε τους αδελφούς σας.

Πατριάρχης Μελέτιος»

Telegram from Ecumenical Patriarch Meletius to Archbishop Kyrillos III of Cyprus, requesting aid for the Asia Minor refugees in Constantinople, September 13, 1922.

“To Greeks everywhere

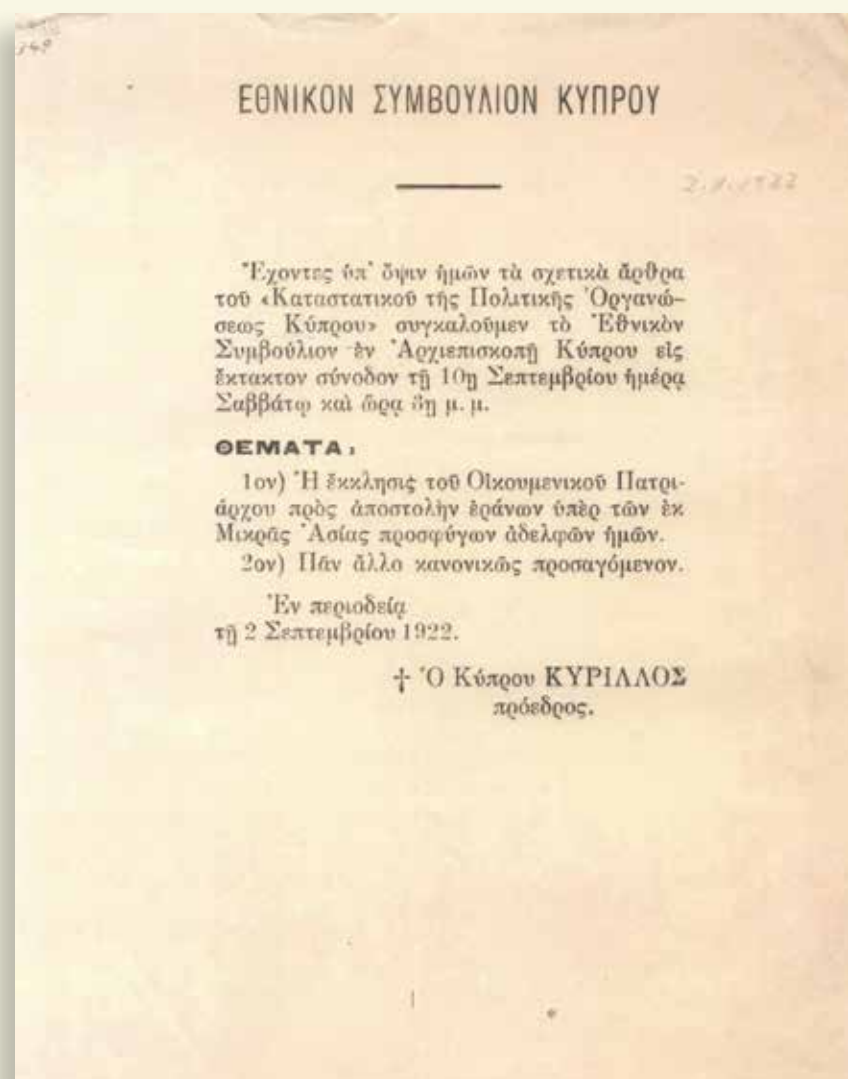
Five hundred thousand Christians of western Asia Minor are without [...] without a roof.

Help quickly to save them.

A commission under the chairmanship of the Patriarch composed of prelates and lay people accepts donations from the rich and the poor.

Greeks, save your brothers.

Patriarch Meletios”

Η ημερήσια διάταξη της έκτακτης συνόδου της 10^{ης} Σεπτεμβρίου 1922 του Εθνικού Συμβουλίου, με θέμα την έκκληση του Οικουμενικού Πατριάρχη για βοήθεια.

The agenda of the National Council's extraordinary session of September 10, 1922, on the subject of the Ecumenical Patriarch's plea for sending aid to the Asia Minor refugees.

Οικουμενικόν Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως
 Διάς ἐπιτάξεως οὐρανοῦ ἕνεκα
 911148 τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας
 ἕνεκα τῶν ἀποβλήτων ἀστυνομήτων.
 Ἐξιστοῦσθαι ἕνεκα
 14/37 Σεπ. 1922

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
 ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
 ΠΕΡΙΘΑΛΨΕΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
 Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῆς 21 7 (Σεπτεμβρίου) 1922

Ἐπίσκοπος: Η Α. Θ. Π. Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΣ
 Ἀντιπρόεδρος: Η Α. Ε. Ο ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
 Γενεὴ Γραμματείας: Α. Α. ΠΑΡΙΣ

ΧΡΕΙΑΣ ΕΝ ΤῆΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙῆΣ
 Ἰσολ. ΣΤΑΧΙΔΙΑ 5000

Ἐφ' ἡμερῶν 170 Μακαριώτατον
 Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου
 Κύριον Κύριλλον
 Ἐν Κύπρῳ

Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν τῇ ὑμεί-
 ρα Μακαριότητι τὴν λήψιν καὶ τὴν παραλαβὴν
 τῶν 400 ἀγγλίας συνισθούσων ὑμῶν ὑπερῶν προσφύγων
 καὶ νὰ διαβεβαιώσωμεν τὴν σχετικὴν ἀσφάλειαν τῆς
 λαβῆς.
 Ἐυχαριστοῦντες ὁμοίως διὰ τὴν τόσο γενναίαν
 ὑμῶν συνδρομὴν διατελοῦμεν μὲν εὐχαριστοί
 ὁ Γενικός Διευθυντής
 Παπαθεῶ

Ἐμβασμα ὕψους £400 τῆς Αρχιεπισκοπῆς Κύπρου πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη ὑπὲρ τῶν Μικρασιατῶν προσφύγων στὴν Κωνσταντινούπολη, 14 Σεπτεμβρίου 1922.

Remittance of £400 from the Archdiocese of Cyprus to the Ecumenical Patriarch in support of the Asia Minor refugees in Constantinople, September 14, 1922.

Ευχαριστήρια ἐπιστολή ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο γιὰ τὴν εἰσφορά τῶν £400, 21^η Σεπτεμβρίου 1922.

Letter of thanks from the Ecumenical Patriarchate for the contribution of £400, September 21, 1922.

"To His Beatitude the Archbishop of Cyprus

Mr Kyrillos

In Cyprus

We have the honour to inform your Beatitude of the receipt of your contribution of four hundred sterling pounds in favor of the refugees, and to enclose the receipt thereof.

Thank you very much for your generous support.

With respect

the General Director"

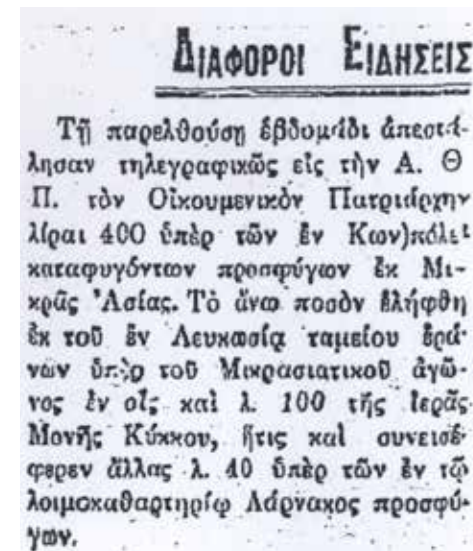

Η εγκύκλιος του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου Γ΄ για τη διενέργεια εράνων, 11 Σεπτεμβρίου 1922.

Circular by Archbishop Kyrillos III regarding fundraising, September 11, 1922.

The Archbishop of Cyprus Kyrillos III addresses a circular to his flock regarding the calamity of the Asia Minor Catastrophe. With heartbreak, the Archbishop refers to the glorious historical past of Hellenism in Asia Minor, which at this moment is “ascending the martyrdom of Golgotha and scatters to the four points of Ionia”. It glorifies the martyrdom of those who were tortured and slaughtered, especially the martyrdom of the Bishop of Smyrna, Chrysostomos. He conveys the sorrow felt by Hellenism worldwide and emphasises that it is the duty of the Greeks first and foremost to honour the neomartyrs who fell “noble victims of an eternal and immortal national idea” and then to stand in solidarity with those who “now taste the bitter bread of exile”. In this regard, he instructs all the commissions established for the National Struggle to hold memorial masses for the repose and memory of the Bishop of Smyrna Chrysostomos and those martyred in Asia Minor on Sunday, September 25, 1922. He further calls on them to organise fundraisers as soon as possible.

Πατρίς, 3.10.1922
 Patris, 3.10.1922

VARIOUS NEWS

Last week £400 was telegraphed to the Ecumenical Patriarch in favour of the refugees who fled to Constantinople from Asia Minor. The above amount was taken from the Nicosia fundraising fund for the Asia Minor struggle and it included £100 from a contribution by the Holy Monastery of Kykkos, which contributed an additional sum of £40 for the refugees who were in the Larnaca quarantine station.

Αρχείο Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου
Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

272

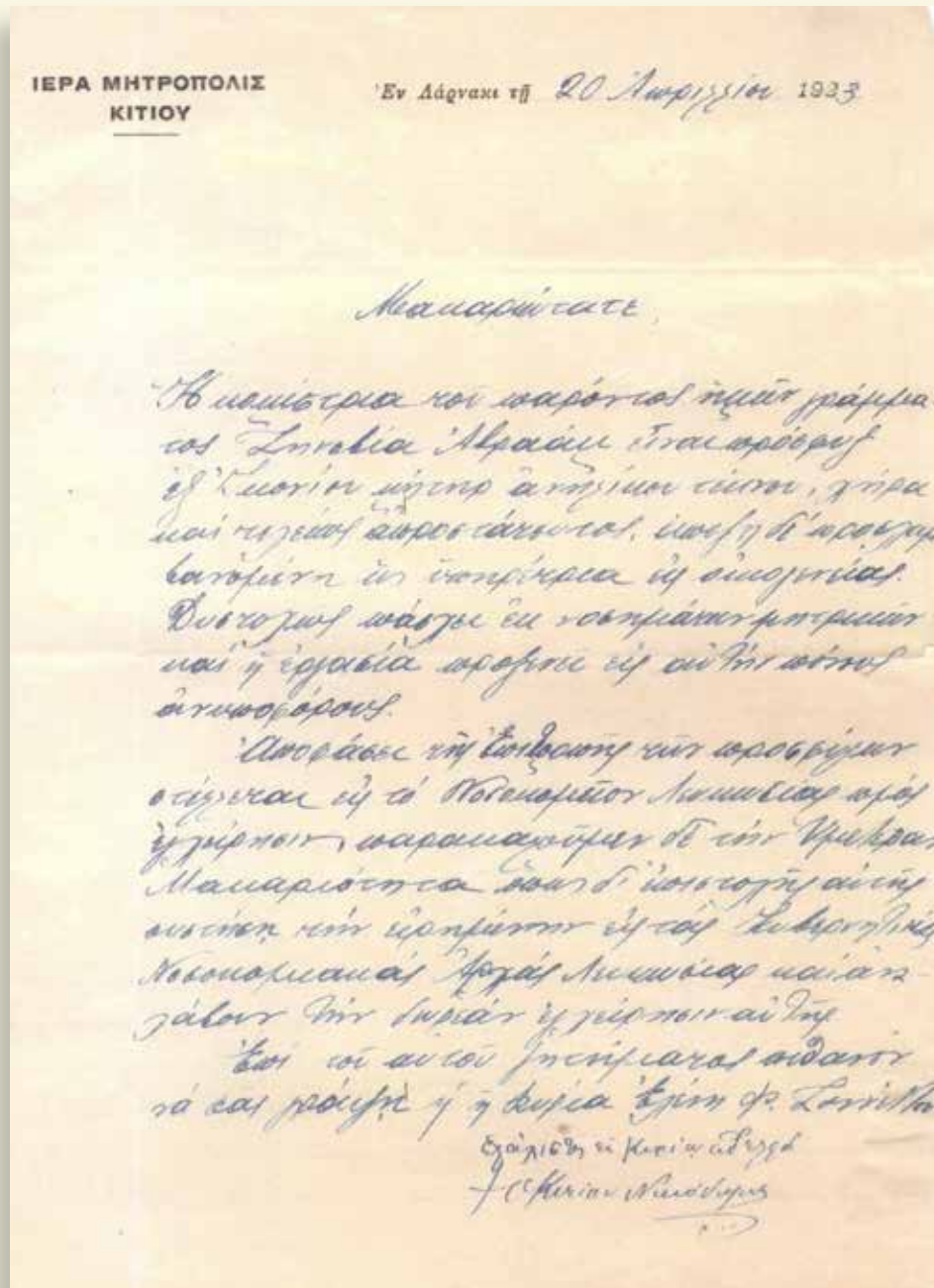
Λογισμὸν εἰδῶν ἐν τῷ Προσφύγων
Εὐφρανίου ἐν μέρει τῶν 13/26 Σεπτεμβρίου 1923 διασπασθέντων
καὶ ἐπιμαζωθέντων εἰδῶν.

Εἶδος	Ποσότης	Ποσότης
Προσφύγα	34	18
Προσφύγια	54	1
Προσφύγια	53 μίτρα	2 μίτρα
Καπέλα	20 "	18 "
Πάντοφλοι καὶ μίτρα	51 "	6 "
Καπέλα	18	8 καὶ 2 μίτρα
Καπέλα	192 μίτρα	—
Πόδια	50½ "	—
Ταξίδια	51½ "	167 μίτρα
Μίτρα	105 "	—
Ταξίδια	21	—
Ταξί	35 μίτρα	67½ μίτρα
Πορτοφόρια	140 "	—
Πορτοφόρια	146 "	—
Καπέλα	579 "	—
Αφειάματα	158 "	—
Πορτοφόρια μίτρα ἁφειάματα	24	—
Καπέλα καὶ ἁφειάματα	31	—
Καπέλα	19	—
Καπέλα ἁφειάματα	58 ἁφειάματα	6 ἁφειάματα
Μίτρα καὶ μίτρα	35 μίτρα	—
Μαχίρια καὶ ἁφειάματα	19	36
Πορτοφόρια ἁφειάματα	6	—
Καπέλα	11	5
Πορτοφόρια καὶ ἁφειάματα ἁφειάματα	85 μίτρα	—
Καπέλα	222 ἁφειάματα	1½ ἁφειάματα
Σαγιά	48	—
Καπέλα	7 μίτρα	—
Κορδέλα	60 "	—
Καπέλα	555 "	—
Μίτρα	20 "	—
Ταξί	40 μίτρα	—
Ταξί	300 ἁφειάματα	100 ἁφειάματα
Καπέλα καὶ ἁφειάματα μίτρα	1	1 καὶ 1 μίτρα
Μίτρα	1 καὶ 28½	—
Μίτρα	131 "	20 μίτρα
Κορδέλα	4 κορδέλα	4 κορδέλα
Καπέλα μίτρα	10	10 "
Καπέλα μίτρα	1	5
Μίτρα	—	11½ μίτρα
Το ἀφειάματα καὶ μίτρα	—	½ μίτρα
Καπέλα καὶ μίτρα	1	—

Τὰ διασπασθέντα καὶ ἐπιμαζωθέντα εἰδῶν
ἐν τῷ Προσφύγων ἐπιμαζωθέντων
ἐν 1/25 ἁφειάματα

Κατάλογος ειδῶν πρώτης ἀνάγκης στις αποθήκες τῆς Αρχιεπισκοπῆς Κύπρου προς διανομὴ στους πρόσφυγες.

List of essential items in the warehouses of the Archdiocese of Cyprus for distribution to refugees.

Επιστολή του Μητροπολίτη Κιτίου προς τον Αρχιεπίσκοπο, με την οποία ζητά τη μεσολάβησή του στις νοσοκομειακές αρχές Λευκωσίας, με σκοπό τη δωρεάν εγχείρηση πρόσφυγος.

Letter from the Metropolitan of Kition to the Archbishop, in which he requests his intercession with the hospital authorities of Nicosia for a free of charge operation for a refugee.

“Your Beatitude,

The bearer of this letter, Zenovia Abraham, is a refugee from Iconium, mother of a minor child, a widow and completely unprotected, and earns her living as a family servant. Unfortunately, she suffers from gynecological diseases and the work causes her unbearable pain.

By decision of the refugee commission, she is being sent to the Nicosia Hospital for an operation and we ask Your Beatitude to send a letter to the Government Hospital Authorities of Nicosia, so that they commit to performing the operation free of charge.

Mrs Eleni F. Zannetou will also probably write to you about this issue.

Your least brother in the Lord
Nicodemos of Kition”

Ιερομόναχου Σωφρονίου
Γ. Μιχαηλίδη, Ιστορία της
κατά Κίτιον Εκκλησίας,
Έκδοση Ιεράς Μητροπόλεως
Κιτίου, Λάρνακα 1992
Hieromonk
Sophronius G. Michaelides,
History of the Kition Church,
Published by the Holy
Metropolis of Kition,
Larnaca 1992

Ο Μητροπολίτης Κιτίου Νικόδημος Μυλωνάς.
Metropolitane Nicodemos Mylonas of Kition.

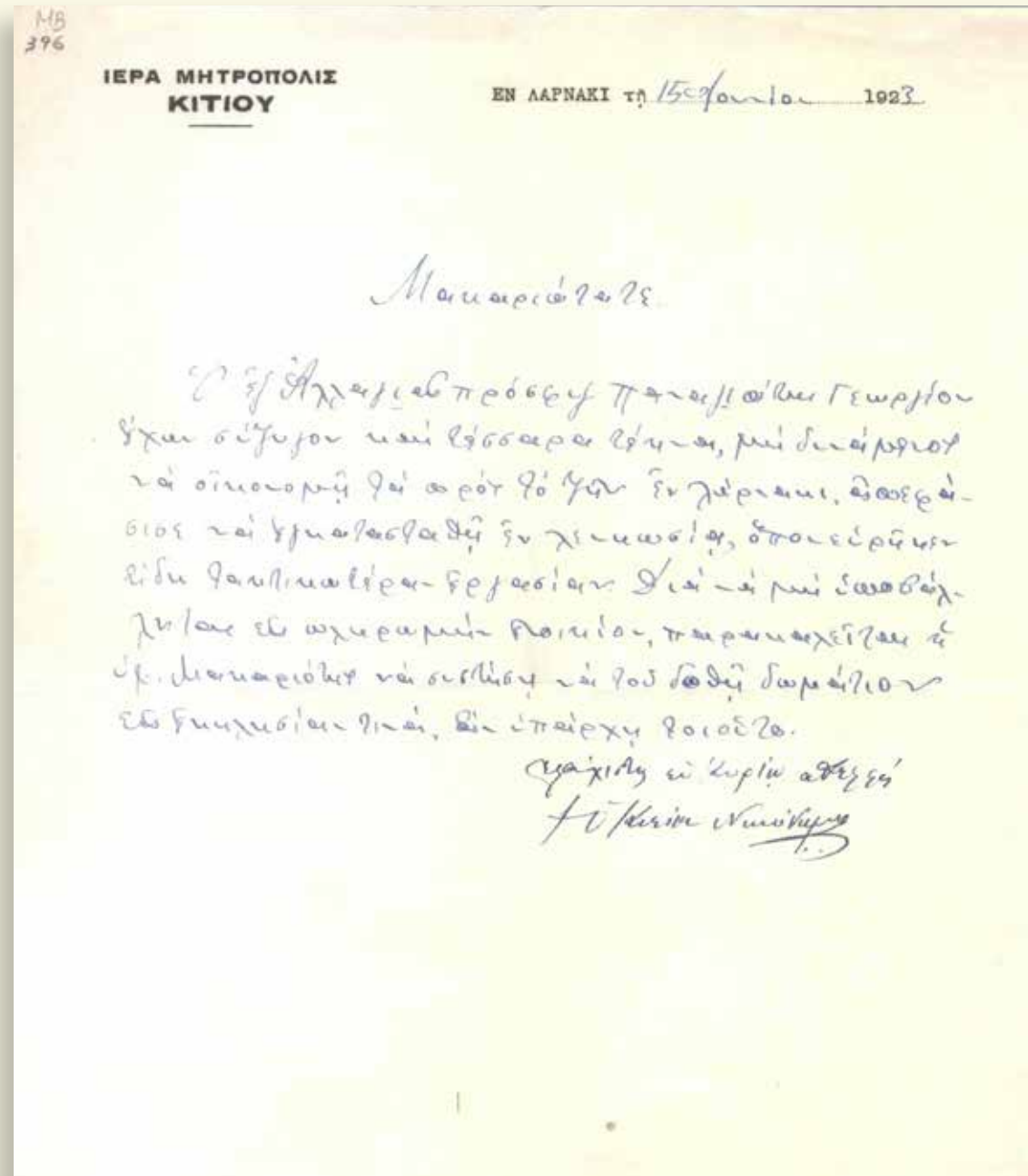
Επιστολή του Μητροπολίτη Κιτίου στον Αρχιεπίσκοπο, με την οποία παρακαλεί να παραχωρηθεί σε πρόσφυγα δωμάτιο σε ενοριακό ναό της Λευκωσίας.

Letter from the Metropolitane of Kition to the Archbishop, with which he requests for a room to be granted to a refugee in a parish church of Nicosia.

“Your Beatitude,

The refugee from Alayia Panagiotis Georgiou, who has a wife and four children, unable to earn his livelihood in Larnaca, decided to settle in Nicosia, where he already found more regular work. In order that he may not be subjected to the payment of rent, I beg your Beatitude to intercede so that he is given a room by a church, if there is any available.

*Your least brother in the Lord
Nicodemos of Kition”*

Αρχείο Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου
Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

ΧΡΟΝΙΚΑ

Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ, συμφώνως πρὸς τὴν ἐγκύκλιον τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἐτελέσθησαν ἐνὰ τὰς πόλεις, κομπολόεις καὶ χωρία τῆς Νήσου μνημόσυνα εὐπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν καὶ ἀλήστου μνήμης τῶν κατὰ τὴν Μικρασίαν ἐν μαρτυρίῳ κοιμηθέντων ἀδελφῶν ἡμῶν Χρυσοστόμου Ἀρχιερέως καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐν πυρὶ, φόνῳ μαχαίρας ἢ ἄλλως ἀθλησάντων ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος».

Ἐν Λάρνακι ἐτελέσθη μνημόσυνον ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ τοῦ Σωτήρος, προΐσταμένου τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κιτίου. Ματαξὺ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ διακρίνεται ὁ ἐννιμὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Ζήσης Χατζηβασιλείου, παρίσταντο δὲ οἱ Διευθυνταὶ καὶ Διδάσκαλοι τῶν Ἑλληνικῶν Ἐκπαιδευτηρίων μετὰ τοῦ μαθητικοῦ κόσμου.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ μνημοσύνου ὁ Μητροπολίτης Κιτίου εἶπε συγκινητικώτατον λόγον, ὃ δ' ἐν τῷ Παγκυπρίῳ Ἐμπορικῷ Ἀνακρίῳ Καθηγητῆς τῆς Φιλολογίας κ. Γ. Δ. Γεωργιάδης κατέθηκεν ἐπὶ τοῦ κενόταφλου ἐκ μέρους ὄλων τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων ὁμόφωνον στέφανον, προσφωνήσας ὡς ἑπεται :

«Συνηγμένα ἐν σώματι τὰ Ἑλληνικὰ Ἐκπαιδευτήρια Λάρνακος προσέγονται πρὸς τοῦ κενόταφλου σας, ἀθάνατοι νεκροί, οὐχὶ ἵνα δεηθῶσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν σας, αἵτινες διὰ τοῦ μαρτυρίου σας ἀδικαιώθησαν καὶ ἠγιάσθησαν, ἀλλ' ἵνα ἀποτίσωσι τὸν ὀφειλόμενον πρὸς ὑμᾶς φόρον τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης.

Καὶ εἶναι, βεβαίως, δικαίη ἡ ὀφειλόμενη πανελληνίως τιμὴ πρὸς τὴν ἱερὰν μνήμην ὑμῶν, καθ' ὅσον διὰ τοῦ μαρτυρικοῦ σας θανάτου ἀνεδείχθητε συνεχισταὶ τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν παραδόσεων, δεδομένου ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία εἶναι ἱστορία ἀδικαίου σχεδὸν μαρτυρίου οὐχὶ μεμονωμένων μοιρῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἀλλὰ πασῶν ἐκ περσιότητος καὶ ἐν ἀλληλουχίᾳ προσενηκουσῶν ἐκ τε τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ πολυαριθμοῦς ἐμάδας μαρτύρων εἰς τὸν κοινὸν βωμὸν τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος. Ἄλλ' ἡ δύναμις τοῦ μαρτυρίου εἶναι ἐκείνη, ἣτις ἔσωσε τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν ἀπὸ τῶσιν ἐθνικῶν χαιμῶνιων καὶ ταλαιπωριῶν, ἀναδειχθεῖσα ἐξ Ἰσοῦ ἰσχυρὰ καὶ ἀκαταγώνιστος πρὸς τὴν ἄλλην Ἑλληνικὴν ἀρετὴν τοῦ ἐνόπλου ἡρωϊσμοῦ, τὴν ἀξίαν δὲ τῆς δυνάμεως ταύτης τοῦ μαρτυρίου εἶναι ἠδυνήθησαν ν' ἀνεληφθῶσι μόνον οἱ ἐθνικοὶ ἡμῶν ἔθροιοι, οἵτινες ἐν τῷ ἐξοντωτικῷ κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἔργῳ τῶν Ἑβραίων, οἱ ἀγνοοῦσιν ἐντελῶς τὸν ἀναλλοίωτον ἱστορικὸν νόμον τῆς ὑπεροχῆς καὶ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἠθικῶς κρείττους. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἀπανταχοῦ Ἕλληνες, χωρὶς καμίας λιποψυχίας ἀπὸ τῆς ἐπιλοῦσης σήμερον ἐθνικῆς συμφορᾶς, ἔχοντες ἐν νῷ τὰ ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας διδάγματα, θὰ ἐμπνεῖνται πάντως ἀπὸ τούτων τὴν πεποιθήσιν, ὅτι θὰ σηφάσῃ ἐν καιρῷ ἡ ἔρα, καθ' ἣν ἡ κνίσια τῶν μαρτυρικῶν θυσιῶν σας ἐν τῇ Μεκρασίᾳ θ' ἀνέλθῃ μέχρι τοῦ οὐρανοῦ καὶ θὰ ἐξουμενίσῃ τὴν ἑράσιαν, ἀλλὰ σκληροτράχηλον θεὸν Ἐλευθερίαν, ἵνα δεχθῆ νὰ πατήσῃ σταθερὰ πλέον καὶ αἰωνία ἐπὶ τῆς ἀνδόξου ἐκείνης χώρας τῶν ἐθνικῶν ἀναμνήσεων. Μετὰ τῆς πεποιθήσεως δὲ ταύτης τὰ Ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια τῆς πόλεως ἀντιλοῦντα, Μεγάλοι Ἐθνομάρτυρες, ἀπὸ τοῦ σεπτοῦ κενόταφλου σας φλόγας πατριωτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, καταθέτουσιν ἐπ' αὐτοῦ δι' ἑμεῦ τὸν στέφανον τοῦτον εἰς ἔνδειξιν τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης αἰωνίας».

Τέλεση μνημοσύνων στους ναοὺς των πόλεων, κωμοπόλεων καὶ χωριῶν τῆς Κύπρου ὑπὲρ ἀναπαύσεως των ψυχῶν των μαρτυρικῶ ἀποθανόντων στη Μικρὰ Ἀσία, κατόπιν ἐγκυκλίου του Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Κυρίλλου Γ', 8 Οκτωβρίου 1922.

CHRONICLES

On Sunday, October 8, 1922, in accordance with the Archbishop's circular, memorial services were held throughout Cyprus for the repose of the souls of the Metropolitane Chrysostomos of Smyrna and those who died as martyrs for faith and homeland in Asia Minor. In Larnaca, a memorial service was held at the Metropolitan Church of the Saviour, which was attended by the consul of Greece, principals and teachers of Greek schools and students.

This was followed by a moving speech by the Metropolitan of Kition and the laying of a laurel wreath by a teacher of literature at the Pancyprian High School of Commerce, on behalf of all Greek schools, who said in his address:

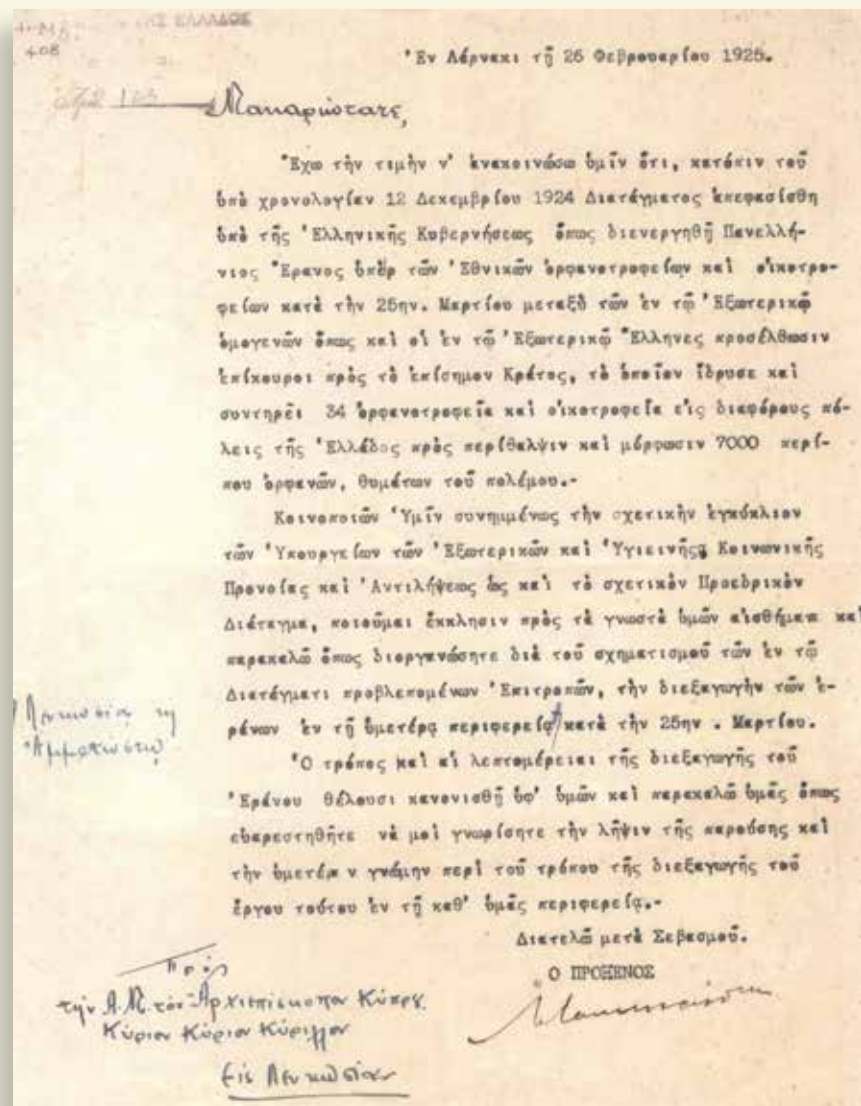
“En masse, the Greek schools of Larnaca come before your cenotaph, immortal dead, not to plead for your souls, which were justified and sanctified through martyrdom, but to pay the due tribute and national gratitude.”

By all means, the pan-Hellenic honor due to your holy memory is fair, as through your martyrdom you proved yourselves worthy continuers of our national traditions, given that Greek history is a history of continuous martyrdom, not only of some parts of the Greek nation, but of all in turn [...]. The power of martyrdom is what saved the Greek race from so many national catastrophes and sufferings and emerged as equally powerful and unrivaled to the other Greek virtue, that of armed heroism. Moreover, the value of the power of martyrdom was not realized by the enemies of our nation, who in their efforts to exterminate Hellenism proved that they are completely ignorant of the ever-unchanging law that relates to the supremacy and predominance of those who are morally superior. That is why Greeks everywhere, undaunted by the national calamity, bearing in mind the teachings of the nation's history, will most certainly be inspired that the time will come when your martyrdom will propitiate the fair, yet unyielding, goddess called Liberty to consent to firmly set her foot in eternity on the glorious land of the memories of our nation. Bearing this conviction, the Greek educational institutions of the city derive from your holy cenotaph, you, great martyrs of our nation, a flame of patriotic enthusiasm and lay down this wreath as a sign of honour and eternal gratitude.”

Αρχείο Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου
Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

Η επιστολή του Έλληνα προξένου προς τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου με την οποία ζητά τη διεξαγωγή εράνου την 25^η Μαρτίου 1925 για τα προσφυγόπουλα στα ορφανοτροφεία.

The letter of the Greek consul to the Archbishop of Cyprus requesting for a fundraiser to be carried out on March 25, 1925 in support of children who are refugees living in the orphanages.

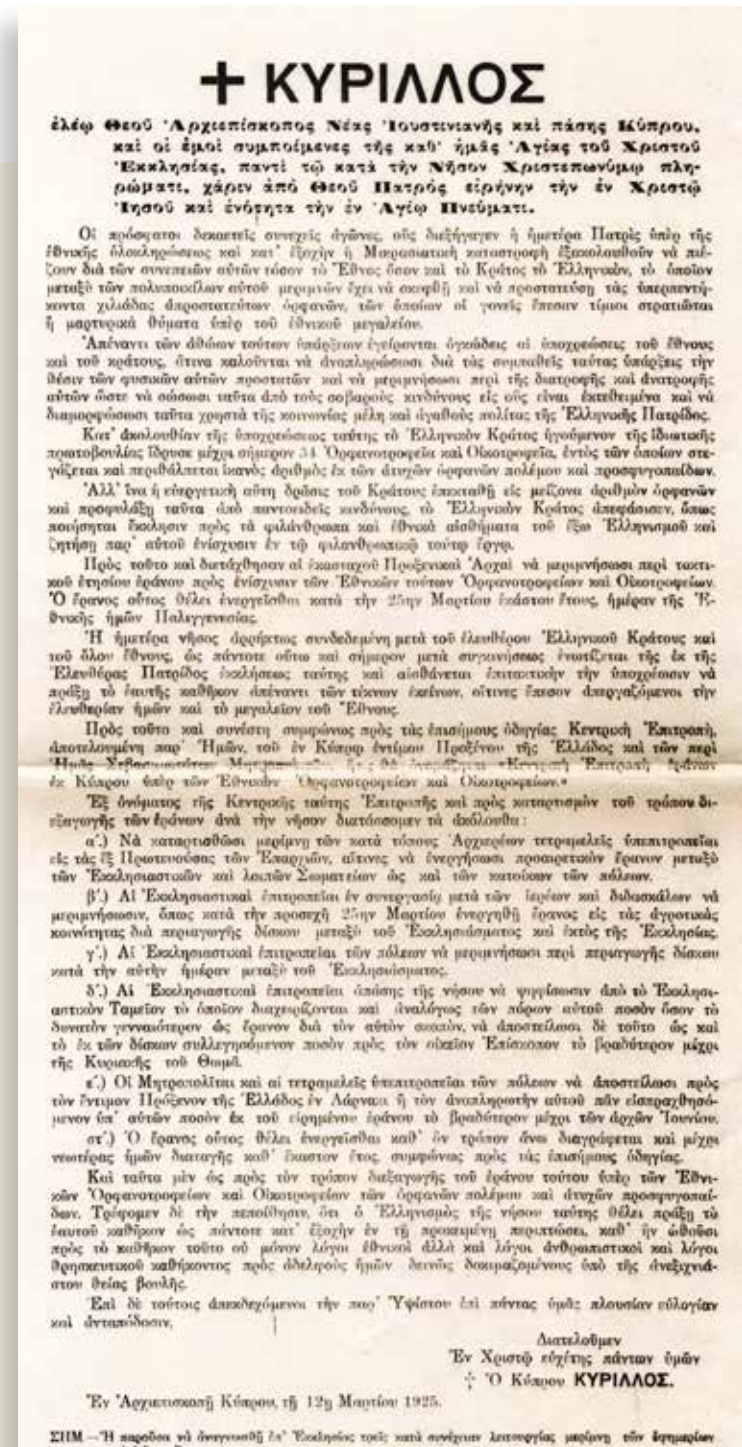
Παρουσιάστηκε στην έκθεση του Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου «90 χρόνια Μνήμη Μικρασίας» στο Βυζαντινό Μουσείο και Πινακοθήκη του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄.
Presented at the exhibition of the Association of Asia Minor Cypriots "Asia Minor: 90 Years of Memory" at the Byzantine Museum and Art Gallery of the Archbishop Makarios III Foundation.

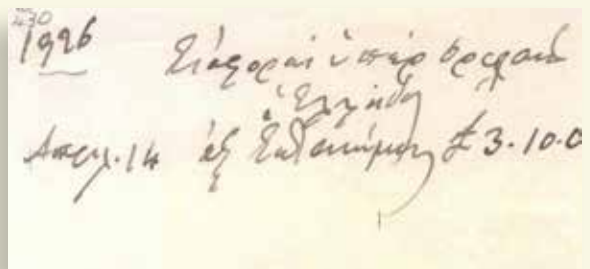
Τρίπτυχο από τη Σελεύκεια της Παναγίας Κυκκώτισσας με τους Αγίους Γεώργιο, Δημήτριο, Βασίλειο και Ιωάννη Πρόδρομο, 18^{ος} αιώνας. Συλλογή Παυλίνας Τσαμκόσογλου Παλάοντα.

Triptych from Seleucia of the Kykkotissa Virgin with St. George, St. Demetrios, St. Vasileios and St. John the Precursor, 18th century. From the collection of Paulina Tsamkosoglou Palaonta.

Η εγκύκλιος του Αρχιεπισκόπου.

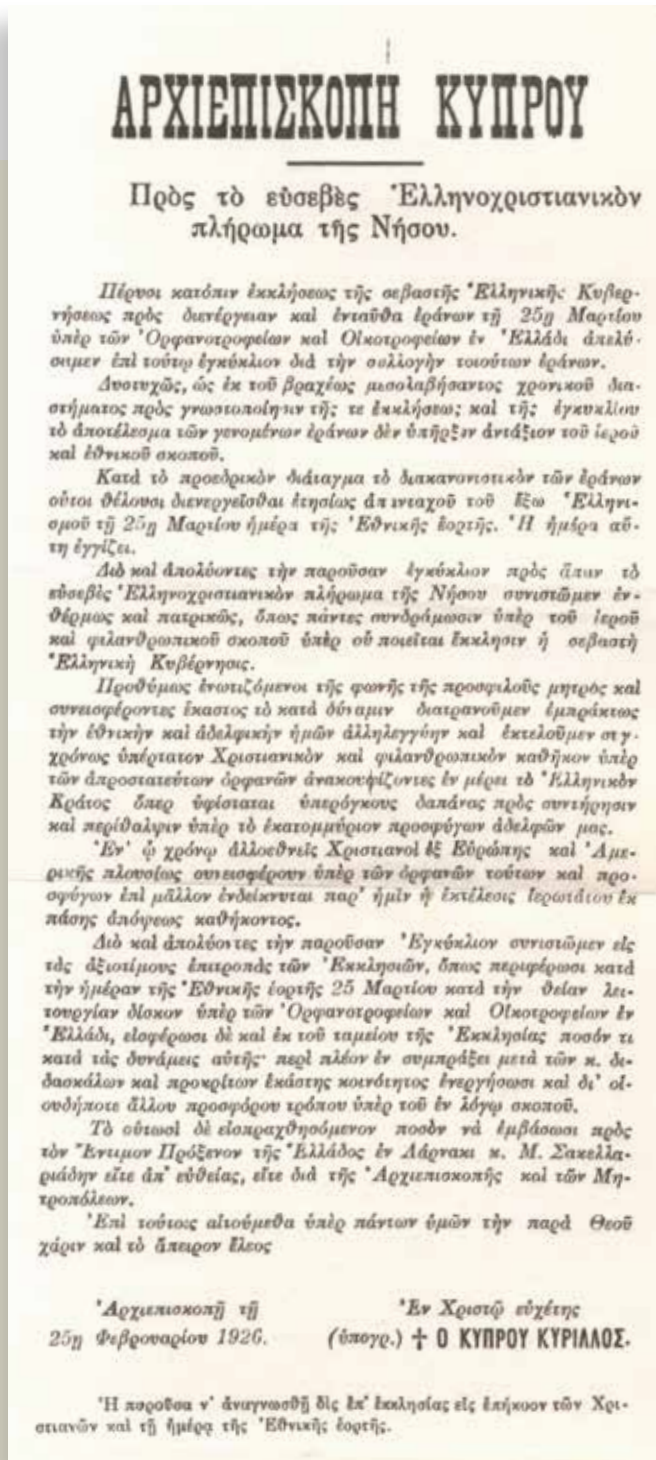
The Archbishop's circular.

Η Εκκλησία της Κύπρου επαναλαμβάνει τον έραιο το 1926.

The Church of Cyprus organises a fundraiser once again in 1926.

Φωτογραφικό Αρχείο Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, Αθήνα
Photographic Archive of the National Historical Museum, Athens

Ιερά Μόνη Παναγίας του Κύκκου.

The Holy Monastery of Panagia of Kykkos.

Επιστολές προσφύγων που ζητούν βοήθεια από την Εκκλησία

Letters from refugees asking for help from the Church

Οι πρόσφυγες, μη έχοντας καμία βοήθεια από την αποικιοκρατική κυβέρνηση, απευθύνονται στην Εκκλησία ζητώντας τη συνδρομή της, για να καλύψουν τις ανάγκες τους σε βασικά αγαθά. Η ανέχεια στην οποία ευρίσκονται είναι τεράστια και αποτυπώνεται γλαφυρά μέσα από τις επιστολές τους, καθώς πολλοί δηλώνουν ότι σώθηκαν και έφτασαν στην Κύπρο μη έχοντας τίποτα άλλο πέρα από τα ρούχα που φορούν.

The refugees, having received no help from the colonial government, turn to the Church asking for its assistance to meet their needs in basic goods. They live in abject destitution, vividly depicted in their letters, as many state that they were rescued and arrived in Cyprus having nothing but the clothes they wear in their possession.

«Προς αξιότιμη επιτροπή προσφύγων Λευκωσίας

Η υποφαινόμενη Χριστίνα Γεωργή από το Ανεμούριο δηλώνω ότι είμαι μια από τους εκβρασθέντες πρόσφυγες-ναυαγούς στο χωριό Λιβερά. Ζω με την κόρη μου και την τρίχρονη εγγονή μου στην Αγία Παρασκευή.

Χάσαμε όλα όσα φέραμε μαζί μας στη θάλασσα και είμαστε με τα φορέματα που φοράμε μόνο. Μας έδωσαν μόνο ένα δωμάτιο στην Αγία Παρασκευή και τίποτε άλλο, ούτε τροφή ούτε λίγα χρήματα ούτε ενδύματα ούτε υποδήματα.

Για όνομα του Θεού, ζητούμε και εμείς έλεος και βοήθεια και σας παρακαλούμε όπως μας συμπεριλάβετε και εμάς στον κατάλογο αυτών που βοηθάτε, για να μην πεθάνουμε από την πείνα και από το ψύχος.

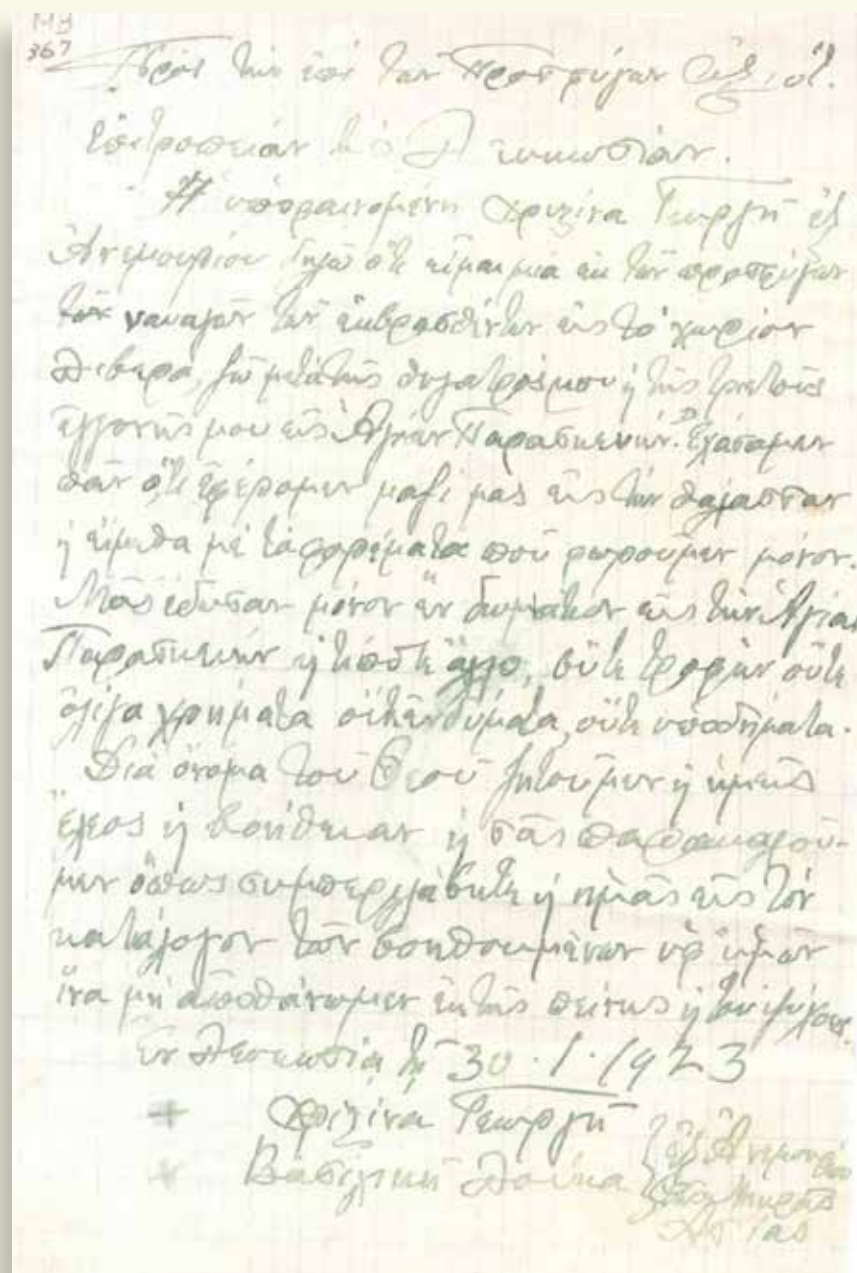
Λευκωσία 30.1.1923
Χριστίνα Γεωργή
Βασιλική Δούκα
από το Ανεμούριο της Μικράς Ασίας»

“To the honourable Nicosia Refugee Commission

Myself, Christina Georgi from Anemurium, I declare that I am one of the washed-up refugees-castaways in the village of Livera. I live with my daughter and my three-year-old granddaughter in Agia Paraskevi. We have lost everything we had in the sea and we only possess the garments we are dressed in. We were only given a room in Agia Paraskevi, nothing else, neither food nor some money nor clothes nor shoes.

For God's sake, we too ask for your mercy and help and we beg you to count us in the list of those you help, so that we do not die of hunger and cold.

Nicosia, 30.1.1923
Christina Georgi
Vassiliki Douca
from Anemurium, Asia Minor”

Αρχείο Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου
Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

973
 Προς τον Μακαριώτατον Αρχιεπίσκο-
 πον Κύπρου ην γουσις
 Σεβασμιωτάτους Αρχιερείς
 'Εν Ήνωσίᾳ (ἐνορία ἁγ. Ἀντωνίου) ἐν Ἀρχιεπισκοπῇ
 τῇ 21 Φεβρουαρίου 1923 Μακαριώτατε,
 Σεβασμιώτατοι,
 Ὁ θαυσιβόσως ὑποταγόμενος Ἰωάννης Στεφανίδης
 ἐν Κύπρον ἔφυγεν τὴν παραμονὴν διαφυγῆν τὴν
 γνωστὴν ἀρρώστιαν τῶν Τούρκων κατὰ τοὺς ἀπό-
 λυτος παρὰ τὴν πόλιν τῆς Σμύρνης ἢ αὐτοῦ τοῦ
 Ἰωαννίου, διαφυγὴν τὴν αὐτὴν ἢ τὴν μακάριον, κα-
 χήν πρόσφυξ ἰσχυρὰ μετὰ τῶν τέκνων μου
 ὡς τὸν ἀρδύμον ἀποσταλῆναι καὶ δυστυχῶν
 τῶν σπρονύμων σάντων.
 Ἡ σύζυγος μου Μαρία ἐξαπομείνασα, ὡς μὴ
 δυναθεῖσα τὰ μᾶς παρεμποδίσθαι καὶ τὴν
 ἀναζητησῆναι φησὶν μὴ ἐν Σμύρνης, πηρο-
 φοροῦμαι ὅτι διασωθεῖσα, κύριος οἶδεν, ἐπί-
 στήσει ἐν Καβάλλᾳ ὀδυρομένη ἢ ἰσχυρὰ τῆς
 φοβρίας αἰεὶ ἡμεῖς.
 Πρὸς τοῦτο ἐξαπομείνω ἀπὸ ὅλων ὅσων ἀρωγῆν
 καὶ ἀποσταλῆναι ἀπὸ διατροφῆν τῶν τέκνων μου
 καὶ ὡς ἐπιμενομένη τὰ ἑαυτῶν τῆς συζύγου
 μου ἀναμενούσης, ὡς γνωστὸν, ἐναμνησῶ τὴν συνάντη-
 σιν τῶν τέκνων μου. Μὴ τὰ θαυσιβόσως σέβασμα
 Ἰωάννης Στεφανίδης πρόσφυξ
 6/19/2/23

Ἐπιστολή του Ἰωάννη Στεφανίδη, πρόσφυγα ἀπὸ τὴ Σμύρνη
 με καταγωγή ἀπὸ τὴν Κύπρο, με τὴν ὁποία ζητᾷ οικονομικὴ
 ἐνίσχυση γιὰ τὴ διατροφή τῶν παιδιῶν του καὶ βοήθεια γιὰ
 ἐπανένωση με τὴ σύζυγό του Μαρία, ἡ ὁποία βρίσκεται
 στὴν Καβάλα.

"To His Beatitude, the Archbishop of Cyprus and other
 Venerable High Priests of the Archdiocese

Nicosia (parish of Agios Antonios)

February 21, 1923

Your Beatitude,

Most Venerable Bishops,

With the outmost respect, myself, Ioannis Stefanidis,
 wa native of Cyprus, having escaped from the known
 atrocities of the Turks committed recently during the
 disasters that befell Smyrna and all of Ionia, having
 escaped from fire and knife, I am a refugee here with
 my five children, which are unprotected and miserable
 because they lack everything.

My wife Maria, who stayed behind, because she could not
 follow us in our escape from Smyrna, I am informed that
 she has been rescued, Lord knows how, and is in the town
 of Kavala lamenting and asking for information about our
 whereabouts.

For this reason, I ask you for every help and protection for
 the maintenance of my children and to facilitate the arrival
 of my wife, who, as you know, is anxiously waiting to meet
 our children.

With deepest respect
 Ioannis Stefanides, refugee"

«Λευκωσία, 19 Μαρτίου 1923

Προς την αυτού Μακαριότητα Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Κύριλλο

Μακαριότατε,

Γνωρίζετε ότι είμαι πρόσφυγας από τη Σμύρνη και πατέρας πολυμελούς οικογένειας. Πλησιάζει το Πάσχα και όλος ο κόσμος χαίρεται, εγώ όμως βλέπω τον εαυτό μου με παλιά ρούχα και τα παιδιά μου σχεδόν ημίγυμνα και με παλιά παπούτσια και κλαίει η ψυχή μου, επειδή δεν μπορώ να κάνω τίποτα, διότι μετά βίας κατορθώνω από τη μικρή μου εργασία να τους προσφέρω τον επιούσιο άρτο.

Επιπρόσθετα, στη δυστυχία μου παρουσιάζεται ως δήμιος και η αξιότιμη κ. Ταρσή, η οποία ζητά 2 λίρες ως ενοίκιο τεσσάρων μηνών για ένα μικρό μέρος, το οποίο μου παραχώρησε για να εργάζομαι.

Συναφώς, Μακαριότατε, καταφεύγω στην ευσπλαχνία σας και παρακαλώ να κάνετε ό,τι μπορείτε, για να με βοηθήσετε και στα δύο αιτήματά μου, και θα σας είμαι ευγνώμων για όλη μου τη ζωή.

Όσον αφορά την κ. Ταρσή, μου υποσχέθηκε προφορικά ότι θα κανονίσετε το ζήτημα του ενοικίου [...] πλούσια κυρία, η οποία μάλιστα βοηθά τους πρόσφυγες, να μη μας ζητά ενοίκιο για ένα μικρό μέρος, το οποίο μας παραχώρησε, για να εργάζομαι και να εξασφαλίζω τα προς το ζην.

Επαναλαμβάνω τις παρακλήσεις μου και αναμένω με αγωνία μια παρήγορη απάντηση προς βελτίωση της οικτρής μου κατάστασης.

Διατελώ με βαθύτατο σεβασμό, ο ευπειθέστατος δούλος σας
N. Μαυρομμάτης»

“Nicosia, March 19, 1923

To His Beatitude the Archbishop of Cyprus Kyrillos

Your Beatitude,

You know that I am a refugee from Smyrna and the father of a large family. Easter is near and everyone is rejoicing, but I see myself in old clothes and my children almost half-naked and in old shoes and my soul weeps because I can do nothing, since I barely get by with my little work so as to earn their daily bread.

In addition to this, the honorable Mrs Tarsis is added as an executioner in my misery and asks to pay her £2, which is the four-month rent for a small place that she has given me to work in.

In this regard, Your Beatitude, I have recourse to your mercy and beg you to do all you can to help me in both my requests, and I will be grateful to you all my life.

As for Mrs Tarsis, she promised me by word of mouth that you will see that the issue of the rent is settled [...] rich lady who even helps the refugees to not ask us to pay rent for a small place which she granted to us so that I could work in and provide for the living.

I repeat my entreaties and anxiously await a comforting answer to ameliorate my dire situation.

With the deepest respect, your obedient servant
N. Mavrommatis”

4B
181

Προς την Δεσφ. Μαυρομάτη των Αρχιεπισκόπων εὐσεβ. Κόου
 εὐσεβ. Κόου

Ἐνταῦθα

Μαυρομάτη

Μετὰ τὴν ἐδρασίως προσκύνησιν τῆς ἑμεῖς, Μαυρομάτης ἡ
 νύκτι ἐὺσεβ. οὐρανοκλήτη Ἀναστασία Δημητρίου Νεφέτου ἀπερχο-
 μαί σου ἐκδοσθῆς ἄλλοι τὰ ἑμῶς

Ὁ εὐσεβ. μου Δημήτριος Π. Νεφέτου καὶ ὁ εὐσεβ. υἱὸς μου Πανουργ-
 κίστα τὸ ἑαυτοῦ ἀπερχομῶν ἐφορῶντες ὑπὸ τῶν Κομμουνιστῶν τῆ 4 Δε-
 κτη 1921 ἐκ τῆς γενεῶν ἡμῶν ἐκ τῶ ἐνδότερα μάλιστα ἀπὸ δύο μηνῶν ἀφί-
 χθησαν ἐν Ἀλεξανδρίτῃ τῆς Συρίας ἀπὸ ὑπείθεσαν τὰ πάντοτε ὑπὸ τῶν
 Ἀρχιεπισκόπων εὐσεβ. ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἐργασίας στερούμενοι τὰ ἑμῶς
 τὴν ἡμῶς καὶ κατ' ἀρχὴν τῶν ἀντιτάξῃ καὶ ἔλαβον ὄψιν ἀπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου
 ἦν ταῖς ὁδοῦς οὐκ ἐγένετο ἐνταῦθα ἀλλ' ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ ἀπὸ τῶν ἑμῶς
 μοι γράφουσι οὗτοι ἔλαβον τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν ἐμῶς ἐργασίας δὲ οὐδὲ
 εὐσεβ. ἐπὶ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἐπὶ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἐπὶ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 διακινῶντες ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς

Ὅθεν ἐπιπροσφύγγῃ τῆς ἑμεῖς, Μαυρομάτης ἡν γράφω αὐτῷ ὅσοι μεριμνῶ-
 ση δὲ τὰ ἀποκτείνονα αὐτοῖς ὁδοῦς ἐπὶ τῶν οὐδὲν ἑμῶς καὶ τοῖς ἀποκτείνον
 ταῦτα δὲ ἀπὸ τῆς ἐπιπροσφύγγῃ καὶ οὐτὴν οὐκ ἀφ' ἐμῶς ἀποκτείνονα ἢ ἐστὶ
 τροπὴ κατὰ τὴν οὐδὲν ἑμῶς ἐπὶ τῶν οὐδὲν ἑμῶς, καὶ ἀφ' ἐμῶς ἀποκτείνονα
 καὶ ἐπὶ ἐν μέρει τῶν οὐδὲν ἑμῶς καὶ σαρκοφάγοι μετὰ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 ξίμων ἐμῶν μου δὲ τῆς ἐργασίας τῶν
 ἐπιπροσφύγγῃ δὲ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ὅτι ἡ σαρκοφάγοι μου αὐτῷ ἐπιπροσφύγγῃ
 δὲ ἐπιπροσφύγγῃ ἀπὸ τῆς ἑμεῖς, Μαυρομάτης δὲ κατὰ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 ἐν Δεκεμβρίῳ 13 Μαρτίου 1923 Ἀναστασία Δημητρίου Παντ, Νεφέτου

Μαυρομάτη

Ὁ υἱὸς μου ἐὺσεβ. οὐρανοκλήτης Ἀλεξάνδρος
 Χόους γένη ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 ἀπερχομῶν ἐκδοσθῆς ἑμῶς ἐπὶ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 Κατὰ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 μετὰ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς 18-10-23

Ὅθεν ἀπερχομῶν ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 οὐκ ἀπερχομῶν ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 μετὰ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 Κατὰ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 οὐκ ἀπερχομῶν ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 καὶ ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς

Διὰ τῆς μετὰ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 οὐκ ἀπερχομῶν ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς

ἐν Δεκεμβρίῳ
 τῆ 21/3) 1923. ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 οὐκ ἀπερχομῶν ὑπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς
 ἐπὶ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς ἀπὸ τῶν οὐδὲν ἑμῶς

*Μόνιμη Συλλογή Κειμηλίων Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου,
Βυζαντινό Μουσείο και Πινακοθήκη Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄
Permanent Collection of Heirlooms of the Association of Asia Minor Cypriots,
Byzantine Museum and Art Gallery of the Archbishop Makarios III Foundation*

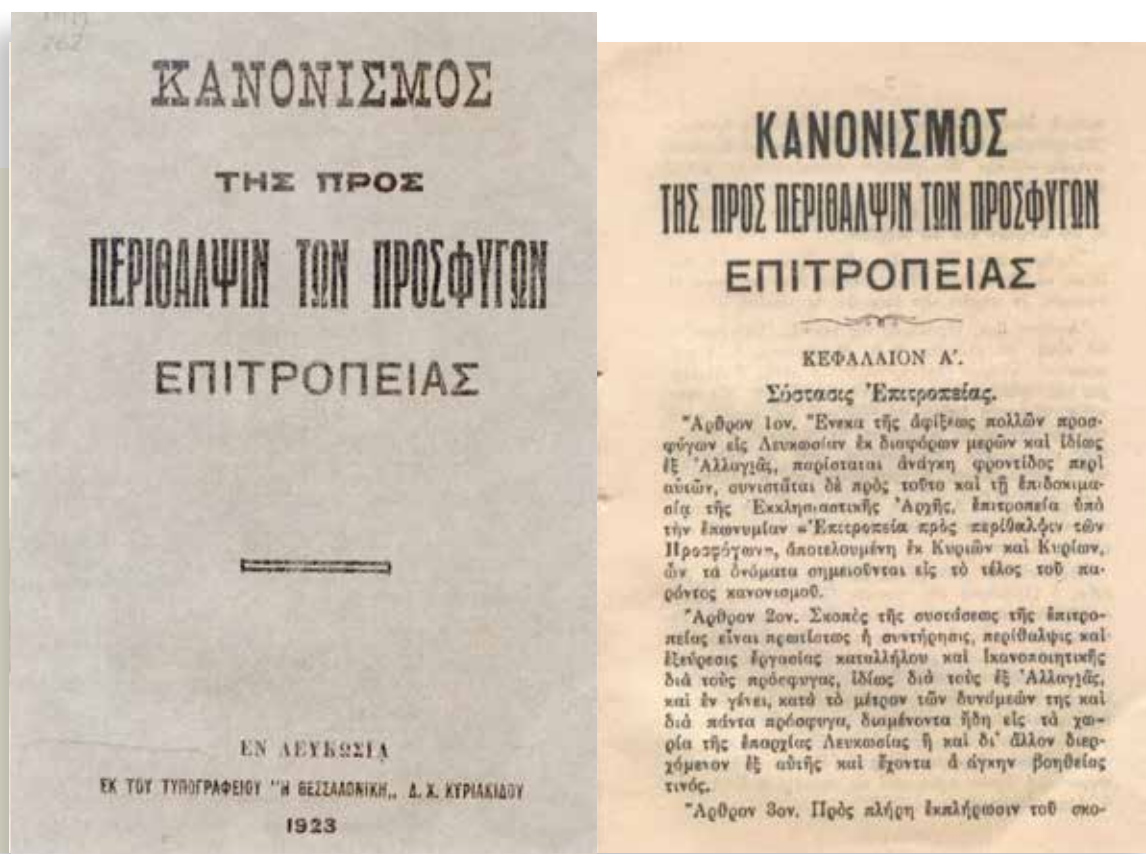
Οι επιτροπείες The commissions

Η μαζική έλευση των προσφύγων στην Κύπρο δημιουργεί την ανάγκη για μια οργανωμένη και συντονισμένη προσπάθεια βοήθειάς τους. Για τον σκοπό αυτό συστήνονται σε κάθε επαρχία της Κύπρου «Επιτροπείαι προς περίθαλψιν των Προσφύγων», στις οποίες συμμετέχουν η Εκκλησία, η τοπική αυτοδιοίκηση και πολίτες. Έργο τους αποτελεί, ανάμεσα σε άλλα, η συντήρηση και η περίθαλψη των προσφύγων, η εξεύρεση κατάλληλης και ικανοποιητικής εργασίας γι' αυτούς, η διοργάνωση εράνων για την κάλυψη των αναγκών τους και η παροχή βοήθειας σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

The mass arrivals of refugees to Cyprus creates the need for an organised and coordinated effort to assist them. For this purpose, “Commissions for the welfare of Refugees” are established in every district of Cyprus, with the participation of the Church, local administration and citizens. Their work comprises, inter alia, the sustenance and welfare of refugees, finding suitable and adequate work for them, the organisation of fundraisers to cover their needs and the provision of assistance in cases of emergency.

Φωτογραφία από τον εορτασμό των Θεοφανείων στη Σύλλη Ικονίου στις αρχές του 20^{ού} αιώνα. Συλλογή Πόπης Μουπαγιατζή.

Epiphany celebrations in Sille, Iconium, in the early 20th century. From the collection of Popi Moupayiatzi.

Ἀρχεῖο Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου
Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

Απόσπασμα από τον κανονισμό λειτουργίας της Επιτροπείας Λευκωσίας:

“Κανονισμός της προς περίθαλψη των προσφύγων επιτροπείας

Κεφάλαιο Α΄

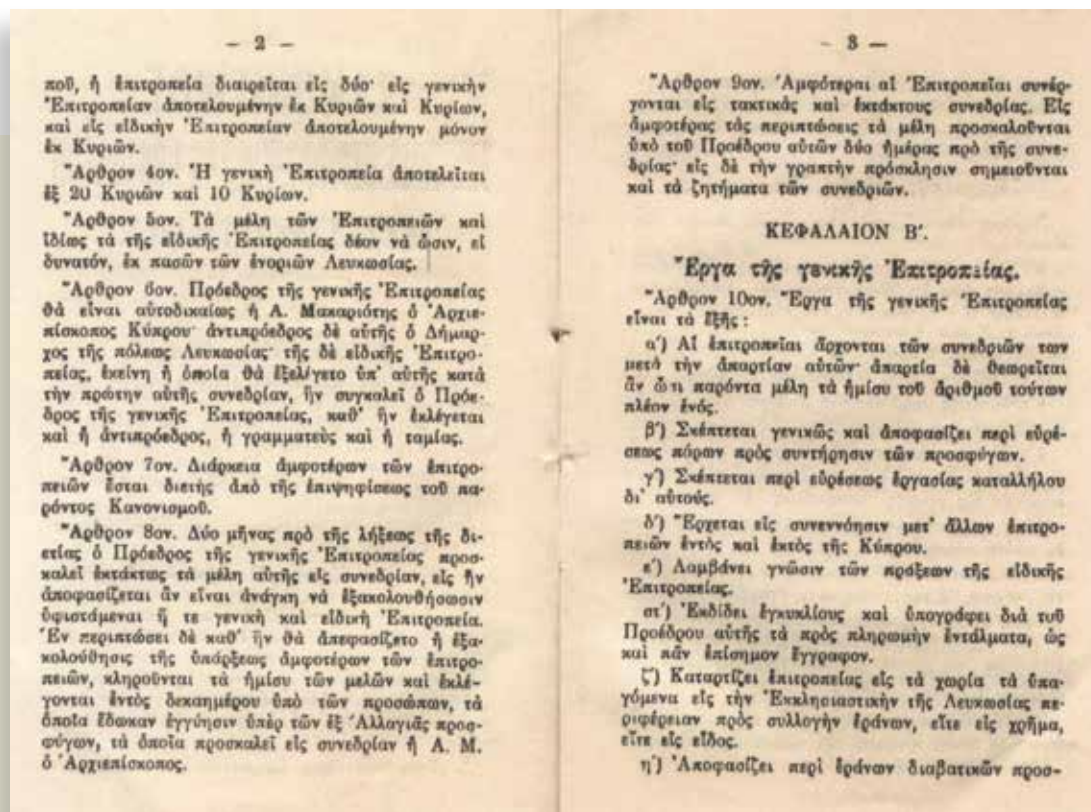
Σύσταση επιτροπείας

Ἄρθρο 1.

Λόγω της άφίξεξης στη Λευκωσία πολλών προσφύγων από διάφορα μέρη και κυρίως από την Αλάγια, προκύπτει ανάγκη φροντίδας τους και συνίσταται για τον σκοπό αυτό -και με την επιδοκιμασία της Εκκλησιαστικής Αρχής- επιτροπεία με την επωνυμία “Επιτροπεία προς περίθαλψη των Προσφύγων”, η οποία αποτελείται από κυρίες και κυρίους, των οποίων τα ονόματα σημειώνονται στο τέλος του παρόντος κανονισμού.

Ἄρθρο 2.

Σκοπός της σύστασης της επιτροπείας είναι πρωτίστως η συντήρηση, η περίθαλψη και η εξεύρεση κατάλληλης και ικανοποιητικής εργασίας για τους πρόσφυγες, ἰδίως για αυτούς από την Αλάγια, και εν γένει, κατὰ το μέτρο των δυνάμεών της και για κάθε πρόσφυγα που ἤδη διαμένει στα χωριά της επαρχίας Λευκωσίας ἢ και για οποιοδήποτε ἄλλον που διέρχεται από αυτήν και ἔχει ανάγκη από οποιαδήποτε βοήθεια.

Extract of the Regulation of the Nicosia Commission:

“Regulation pertaining to the commission for the welfare of refugees

Chapter I

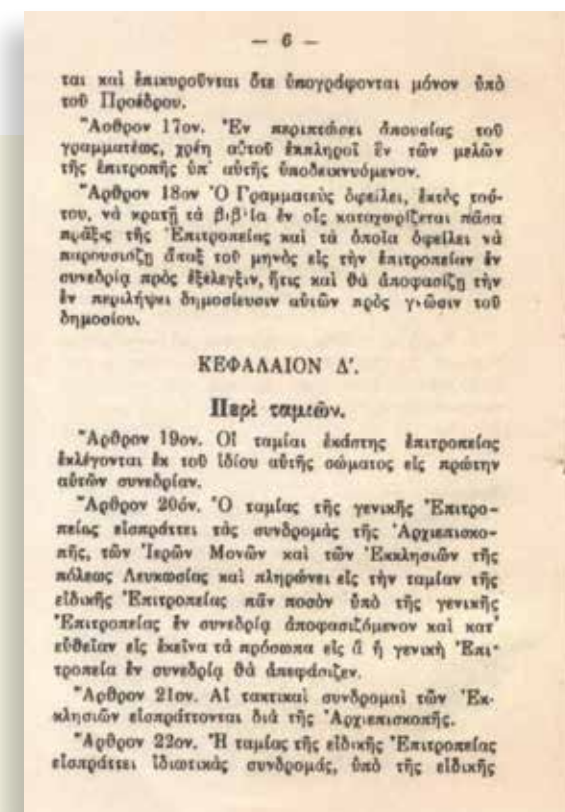
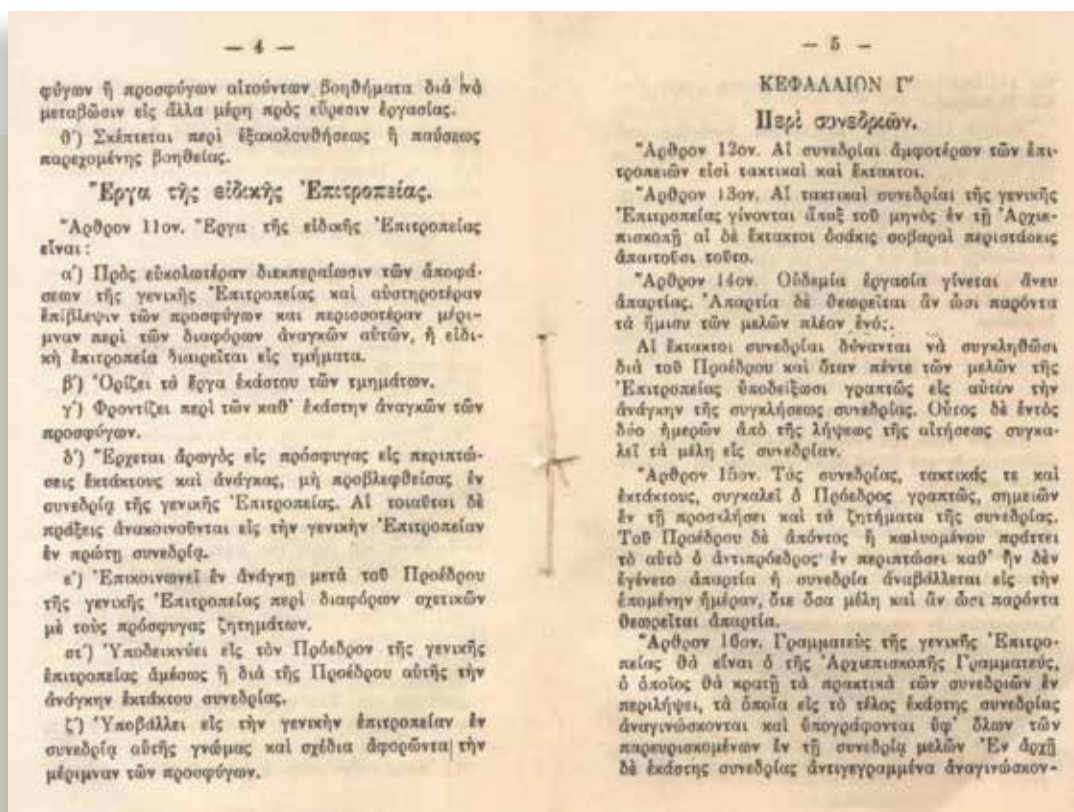
Establishment of a commission

Article 1.

Due to the arrival of numerous refugees from various places and mostly from Alaya to Nicosia, the need for ensuring their welfare has arisen and for that purpose a commission is hereby established -with the approval of the Church Authority- under the name “Commission for the welfare of Refugees”, composed of ladies and gentlemen, whose names are found at the end of the present regulation.

Article 2.

The purposes of the establishment of this commission are, primarily, the sustenance, the welfare and the finding of suitable and adequate work for refugees, particularly those coming from Alaya, and generally, to the best of its abilities, for all refugees already in villages of the Nicosia district or for any other refugee passing through it and requiring any assistance.

Αρχεῖο Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου
Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

Ἄρθρο 3.

Προς πλήρη εκπλήρωση του σκοπού της η επιτροπεία διαίρεται σε δύο μέρη: Στη γενική επιτροπεία, η οποία αποτελείται από κυρίες και κυρίους, και στην ειδική επιτροπεία, η οποία αποτελείται μόνο από κυρίες.

Ἄρθρο 4.

Η γενική επιτροπεία αποτελείται από 20 κυρίες και 10 κυρίους.

Ἄρθρο 5.

Τα μέλη των επιτροπειῶν και ἰδίως τα μέλη της ειδικῆς επιτροπειᾶς πρέπει να προέρχονται, αν είναι δυνατόν, από όλες τις ενορίες της Λευκωσίας.

Ἄρθρο 6.

Πρόεδρος της γενικῆς επιτροπειᾶς θα εἶναι αυτοδικαίως η Αυτοῦ Μακαριότηα ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου και αντιπρόεδρος ο δήμαρχος Λευκωσίας. Πρόεδρος της ειδικῆς επιτροπειᾶς θα εἶναι η κυρία η οποία θα εκλεγεί από αυτήν κατά την πρώτη της συνεδρία, την οποία συγκαλεί ο πρόεδρος της γενικῆς επιτροπειᾶς και στην οποία εκλέγονται και η αντιπρόεδρος, η γραμματεάς και η ταμίας.
[...]>

- 7 -

Επιτροπείας ενεργουμένης είτε εις γρήμα, είτε εις είδος.

*Άρθρον 2'ον. Τά κατανομητέα ποσά ως και τά πρόσωπα εις ή διδόνται όρίζονται έν συνεδρία έπιτροπείας μόνον εις τήν ταμίαν τής ειδικής Έπιτροπείας εις έκάτετους περιστάσεις και άνάγκας να διδη τή συγκατάθεσι και τριών άλλων μελών τής έπιτροπείας, ποσόν μη διαββαίνον εις δύο λίρας.

*Άρθρον 24ον. Έκάστη πληρωμή πρέπει να γίνεται έπι άποδείξει παραλήψεως.

*Άρθρον 25ον. Όρίζεται ιδιαίτερον πρόσωπον εκ τής ειδικής έπιτροπείας, τό όποιον θα έχη τήν άποθήκην τών ειδών τοθ έμματος και λοιπών, θα δικαιουται δέ τοθτο να παρέχη πλην τών έν τή γενική Έπιτροπεία άποφασισμένων και είδη έμματος και λοιπών αξίας περίπου 2 λιρών τή συγκατάθεσι και τριών άλλων μελών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Πόροι τής Έπιτροπείας.

*Άρθρον 26ον. Πόροι τής Έπιτροπείας θα είναι :

α) Τακτικά μηνιαία συνδρομαί τής Αρχιεπισκοπής, τών Ιερών Μονών Κύκου και Μαχαιρά, τών Έκκλησιών τής Λευκωσίας και τών Έκκλησιών τών εις τήν εκκλησιαστικήν περιφέρειαν τής Λευκωσίας ύπαγομένων χωριών.

β) Έκτακτοι συνδρομαί άτόμων έν συνεδρία άποφασισμένων, ή διενέργεια τών όποιων θα γίνεται ύπ' άμφοτέρων τών έπιτροπειών.

- 8 -

γ) Συνδρομαί εκ διοργανώσεως ήμερηθων, γορσοπεριδων, θεατρων, κινηματογραφων, άγασών και τών τοιούτων προς όφελος τοθ Ιεροθ σκοποθ τής περιθάψεως.

Γενικά διατάξεις.

*Άρθρον 27ον. Έν περιπτώσει γρησίας δι' οίανδήποτε λόγον ή θύσις πληροίται δι' έλογής τών μελών έν συνεδρία εις ήν παρίστανται τά δύο τρίτα τών μελών.

*Άρθρον 28ον. Η έλογή τών μελών γίνεται διά μυστικής ψηφοφορίας, διά ψηφοδεικτίων όμοιομόρφων κατά τό σχήμα, τό χρώμα, και τό μέγεθος έκτός έν πάντα τά μέλη ώσι σύμφωνα εις πρόσωπόν τι, δια γίνεται και διά προφορικής προτάσεως.

*Άρθρον 29ον. Έν περιπτώσει καθ' ήν ή έπιτροπεία κήρεθ εις τήν εύχάριστον θείαν να μη έχουσιν οι πρόσφιντες τήν άνάγκην τής ή μίνι άρσθμός προσώπων μικρός, έχαν άνάγκην αυτής, τότε άναίθεται ή περι τούτων μέμμεα εις τό Σωματειον τών Έλληθιδων Κυριών εις τό όποιον δίδεται και πάν ποσόν άπόρχον εις τό τομείον είτε εις γρήμα, είτε εις είδος, ως και πάντες οι όφειλόμενοι έρανοι.

Αι τακτικά συνεδρία τής ειδικής Έπιτροπείας γίνεται άποθ τής έβδομάδος έκδ τής Προέδρου συγκαλούμεναί. Έκτακτοι δέ όσάκις ή Πρόεδρος ή δύο τών μελών θεωρούν άναγκάιον τοθτο, δια τής Προέδρου γορπώτως προς αυτήν ύποβάλλονται τήν αίτησιν.

Ό,τι λέγεται περι άπαρτίας, περι έλεγχής και συνεδριών, περι τής γενικής Έπιτροπείας, υελείται και δια τήν ειδικήν Έπιτροπείαν.

- 9 -

*Άρθρον 30όν. Πάν μη προβλεπόμενον έκδ τοθ παρόντος Κανονισμοθ άποφασίζει ή γενική Έπιτροπεία.

† Ό Κύπρου ΚΥΡΙΑΛΟΣ Πρόεδρος.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ

Άθηνά Ι. Ίωαννίδου
Άνστασία Δ. Σαβίρη
Εύφροσύνη Ταυρή
Εύγενία Α. Θεοδότου
Έλένη Χρίστου
Έλενίκη Γ. Τοφραθίδου
Έλένη Γ. Πασορδή
Θεανώ Α. Λιασίδου
Ίφιγένεια Χ. Μαχαριώτη
Κλεοπάτρα Ι. Οικονομίδου
Κλεονίκη Ε. Γλακθ
Μαρία Α. Ταβερνάκη
Μαρία Α. Αρτίστη
Μαρία Κ. Μυριανθοπούλου
Μαρία Φιλότη
Ναυσωθ Μερμηλίδου
Πολυξένη Ν. Ασημουρίδου
Στυλιανή Θ. Θεοδότου
Χαριτίκη Κ. Σακίδα
Χαριτίνη Ν. Πασιλλίδου

† Ό Ήγούμενος Ίερός Μονής
Κύκου ΚΑΘΟΠΑΣ
Α. Λιασίδης, άθμαρχος
Α. Θεοδότου
Κ. Λοιζίδης
Μ. Κουφίας
Γ. Κατζμασίλου
Χ. Μαχαριώτης
Μ. Σκουφορδής
Θ. Τουρετής
Γ. Θ. Παριδής.

Έν Λευκωσία
τῆ 7 Φεβρουαρίου 1923.

Article 3.

For fulfilling its purpose, the commission has two components: the general commission, composed of ladies and gentlemen, and the special commission, composed solely of ladies.

[...]

Article 6.

The president of the general commission shall be in his own right His Beatitude the Archbishop of Cyprus the vice president shall be the mayor of Nicosia. The president of the special commission shall be a lady elected during its first session, convened by the president of the general commission and during which the vice president, the secretary and treasurer shall be elected as well.

[...]"

Ημερολόγιο 2021 Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου
(επιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
Calendar 2021 by the Association of Asia Minor Cypriots
(ed. Mona Savvidou Theodoulou)

Η Φωτεινή Χατζηπερετσιόγλου, πρόσφυγας από την Αλάγια, με τον γιο της Κώστα και την κόρη της Ελένη στη Λεμεσό, 1928.

Fotini Hatziperetsioglou, a refugee from Alaya, with her son Costas and her daughter Eleni in Limassol, 1928.

—Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Ριζοκαρπάσου διατυποῦντες παράπονα διὰ τὴν πρὸ τριμήνου ἐκλεγείσαν ἐπιτροπείαν πρὸς συλλογὴν ἐράων διὰ τὸν Μικρασιατικὸν ἀγῶνα, ἧτις εἰς οὐδὲν διάδημα προέβη μέχρι σήμερον. Οἱ ἐπιστέλλοντες τονίζουσιν ὅτι ἡ διαχειριστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου ὄφειλε νὰ συνεισφέρῃ ἀμέσως γενναῖον ποσὸν ὑπὲρ τῶν θυμάτων τῆς Κεμαλικῆς θηριωδίας ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ εἴτε ἀποστέλλουσα τοῦτο κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην εἴτε διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου.

Ελευθερία, 30.9.1922
Eleftheria, 30.9.1922

Παράπονα για τη δραστηριοποίηση επιτροπείας.

Criticism towards the Apostolos Andreas Commission for the delay in sending financial assistance for the benefit of victims of the 1922 disaster.

Τὴν πρωτὰν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου συνήλθεν ἐν τῇ Διοικητικῇ ἡ ἐπιτ. τῶν ἐράων τῶν προσφύγων ἐπιτροπὴ, ἧτις ἀρῶς συνεπληρώθη διὰ τῆς προσλήψεως τοῦ ἐντ. κ. Διοικητοῦ ὡς μέλους αὐτῆς, ἐξέλεξεν ὡς γραμματεῖα τὸν κ. Ν. Κυριαζῆν καὶ ταμίαν τὴν δεσποινίδα Ἐθρησίαν Ν. Δημητρίου. Κατόπιν ἀνέθηκεν εἰς τὰς κυρίας νὰ ἐξακριβώσουν τὰς εἰς ἐνδύσιν καὶ ὑπόδησιν ἀνάγκας τῶν προσφύγων. Ἀπεφασίσθη νὰ διεγερταὶ ἡμερησίᾳ ἐπιχορήγησις χρηματικὴ εἰς ἐνὸς σελίνου διὰ τοῦ μεγάλου, καὶ εἰς γροσίων διὰ τοῦ μικροῦ ηλικίας, νὰ πληρώνονται δὲ τὰ ναύλα εἰς ἐκείνους οἵτινες ἤθελον νὰ ἐγκαταλείψωσιν τὴν νῆσον. Ἐπίσης ἀπεφασίσθη ὅπως ἡ ἐπιτροπὴ φρονίσῃ πρὸς ἐπιτελεῖν ἔργασιας διὰ πολλοὺς ἐκ τῶν προσφύγων.

Ελευθερία, 18.10.1922
Eleftheria, 18.10.1922

Στοιχεῖα για τη σύνθεση και τη λειτουργία των επιτροπειών.

Information on the composition and operation of the commission on fundraisers for refugees. Following the election of the commission, the women involved have the responsibility to note down the needs of refugees in clothing and shoes and it is decided that financial assistance be offered, that fares be paid for anyone wishing to leave Cyprus and that efforts for the employment of a substantial number of refugees be made.

ΕΚ ΛΑΡΝΑΚΟΣ

Ἡ ἐπιτροπή περιθάψεως καὶ προνοίας προσφύγων εὐχαριστεῖ θερμῶς τὰς κυρίας Χρισταλλένην Χαρχαλάμπου καὶ Ἑλπινίην Σαβδίδου, τὰς Σποινίδας Μαρτίαν Συμεωνίδου καὶ Κυριακὴν Γιάσεμιδου, καὶ τὸν κ. Ἀναστάσιον Χαρχαλάμπου, διὰ τὰς προθύμους ὑπηρεσίας των κατὰ τὴν διενέργειαν ἐράνων ἐν Λευκονίκῃ. Ἡ ἐπιτροπή εὐχαριστεῖ ὡσαύτως τὸν πλανόδιον πωλητὴν κ. Μιχαλάκην Λευκονικιάτην, ὅστις συνεισέφερε 3 λίρας, δηλώσας ταύτοχρόνως ὅτι διαθέτει δωρεὰν δύο ὀνόματα ἐν Λευκωσίᾳ διὰ διαμονὴν προσφύγων.

Ελευθερία, 21.10.1922
Eleftheria, 21.10.1922

Συνεδριάσασα ἡ Ἐπιτροπή προσφύγων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἱαν. Μητροπολίτου Κιτίου, ἐκάνονε τὴν ἐγκατάστασιν οὗ προσφύγων Ἀλλαγιάς εἰς οἰκίματα παλαιὰς Λάρνακας, ἐνέκρινε συμφωνίαν μετὰ τοῦ ἐκ Λευκωσίας κ. Κ. Χριστοδούλου ὅπως αὐτοῦ ἀποστέλλῃ νήματα πρὸς κατασκευὴν ὑφασμάτων ὑπὸ προσφύγων καὶ πληρώσῃ αὐτοῦς διὰ τὴν κατασκευὴν των.

Ελευθερία, 8.11.1922
Eleftheria, 8.11.1922

Ευχαριστίες της Επιτροπείας Λάρνακας σε πολίτες για την προσφορά τους.

FROM LARNACA

The Larnaca Commission publicly thanks citizens that have offered their services during fundraisers in Lefkoniko, as well as one citizen who gave 3 pounds and offers two rooms for the accommodation of refugees in Nicosia.

Διευθέτηση εγκατάστασης και εργοδότησης προσφύγων στη Λάρνακα από την Επιτροπεία Λάρνακας.

The Commission for refugees holds a meeting with the Metropolitane of Kition presiding, arranges for the housing of refugees from Alaya in old buildings in Larnaca and approves an agreement with Mr Christodoulou, of Nicosia, for the provision of threads to refugees for the manufacturing of textiles and their subsequent remuneration for it.

Ἱερομονάχου Σωφρονίου Γ. Μιχαηλίδη, Ἱστορία τῆς κατὰ Κίτιον Ἐκκλησίας, Ἐκδόση Ἱεράς Μητροπόλεως Κιτίου, Λάρνακα 1992
Hieromonk Sophronius G. Michaelides, History of the Kition Church, Published by the Holy Metropolis of Kition, Larnaca 1992

Ἡ πύλη τῆς Μητρόπολης Κιτίου.

The entrance gate of the Metropolis of Kition.

REFUGEES MEASURES TAKEN

- Refugees from Smyrna

35 Cypriot refugees arrived in Nicosia last Sunday, after having passed through the Larnaca quarantine station, and were given money by the commission for their transition to their villages.

- Refugees from Alaya

Efforts are made for verifying each refugee's profession, to find suitable work. Work has already been found for two refugees; a barber and a blacksmith. Another 6 refugees are employed at a tobacco factory. A benefit of 5 grosha is approved for all that stay outside the Archdiocese.

- Fundraisers in the suburbs

Last Sunday a fundraiser was held by the members of the commission in the suburbs of Agioi Omologites and Strovolos and collected an amount of around 70 pounds.

Other members of the commission also visit, for the same goal, villages in Nicosia district. Local subcommittees are also set up for carrying out fundraisers.

FROM LIMASSOL

The Limassol Commission, after having found the refugees accommodation, begins carrying out fundraisers, expanding its action in the district's villages, that respond notably to this charitable purpose. The commission has already been to Arsos and Vouni, while other subcommittees intend to visit Kilani, Pera Pedi, Omodos and Mandria.

FROM KYRENIA

A commission composed of ladies (mentioned by name) itinerates the city to collect funds for the refugees.

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ
ΛΗΨΙΣ ΜΕΤΡΩΝ

—Πρόσφυγες Σμύρνης.

Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἀφίκοντο εἰς Λευκωσίαν προερχόμενοι ἐκ Σμύρνης, ἀφοῦ ἐτέλεσαν τὴν νενομισμένην κάθαρσιν ἐν Λάρνακι, 35 Κύπριοι πρόσφυγες, εἰς οὓς ἐχορηγήθησαν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας τῆς περιθάλψεως τὰ ἀναγκαζόντα χρήματα. ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὰ χωρία τῶν.

—Πρόσφυγες Ἀλλαγιάς.

Διὰ τοὺς ἐξ Ἀλλαγιάς πρόσφυγας ἐλήφθη πρόνοια περὶ ἐξακριβώσεως τοῦ ἐπαγγέλματος ὅπερ μετήρχτο ἕκαστος τούτων ἐν τῷ τόπῳ ἐνθα διέμεναν ἵνα ἐξευρεθῇ δι' αὐτοὺς κατάλληλος ἐργασία. Ἐξευρέθη ἤδη ἐργασία εἰς δύο πρόσφυγας, ὧν ὁ εἰς ἐπαγγέλλεται τὸν κουρέα, ὁ δὲ ἕτερος τὸν σιδηρουργόν. Ἐτοποθετήθησαν ἐπίσης 6 πρόσφυγες εἰς τὸ Καπνεργοστάσιον Ι.

Βεργοπούλου.

Ἐνεκρίθη δὲ ὅπως ἡ ἐπιτροπεία χορηγήσῃ ἐπίδομά τι μόνον ἐκ 5 γροσίων ἡμερησίως δι' ἕκαστον ἐξ ἐκείνων οὔτινας διαμένουσιν ἐκτὸς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

—Ἔθρανοι εἰς τὰ προάστεια.

Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐξέδραμον εἰς τὰ προάστεια Ἄγ. Ὁμολογητῶν καὶ Στρόβολον ὁ Παν. Ἡγούμενος Κύπρου καὶ αἱ κυραὶ Α. Λιασιῶ, Α. Θεοδοῦ, Ν. Λυμπούρη καὶ Ε. Γλυκὴ πρὸς διενέργειαν ἐράνων, συνελθόντες δὲ τὸ ποσὸν 70 περίπου λιρῶν.

Μετέβησαν ἐπίσης εἰς Κιθραιάν, Μιάν Μηλιάν, Παλλουριώτισσαν, Νέον Χωρίον, Καϊμακλί καὶ Τράχωναν αἱ κυραὶ Εὐφροσύνη Ταρσῆ, Θ. Θεοδοῦ, Α. Ταβερνάρη καὶ Δ. Σεβέρη, συνοδευόμεναι ὑπὸ τοῦ κ. Δημοσθ. Σεβέρη. Ἐσχηματίσθησαν δὲ κατὰ τόπους ὑπεπιτροπείαι πρὸς διενέργειαν ἐράνων.

Ελευθερία, 8.11.1922
Eleftheria, 8.11.1922

ΕΚ ΛΕΜΕΣΟΥ

ΛΕΜΕΣΟΣ, 7)20)11)1922.

Ἡ ἐπιτροπεία τῆς προνοίας καὶ περιθάλψεως τῶν προσφύγων ἐπιτροπὴ ἐξασφάλισασα τὰ καταλύματα τούτων, ἤρξατο τὴν συστηματικὴν διενέργειαν ἐράνων, ἐπεκτείνουσα τὴν ἐράσιν τῆς καὶ εἰς τὰ χωρία τῆς ἑπαρχίας μας τὰ ὅποια λίαν ἐξιεπαίνως ἀνταποκρίνονται πρὸς τὸν φιλανθρωπικὸν σκοπόν. Μετέβη ἤδη εἰς τὸ Ἄρσος καὶ Βουνί ὅπου ἐν συγκινητικῇ προθυμίᾳ οἱ χωρικοὶ συνέβαλλον τὸ κατὰ δύναμιν. Εἰς τὰ χωρία ταῦτα τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς

τοπικῆς ἐπιτροπῆς δὴ ἐξακολουθήσωσιν οἱ Ἴρανοι. Χθὲς δὲ Κυριακῇ διάφοροι ὑπεπιτροπαὶ ἐπρόκειτο νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ Κοιλάνι, Πέρα Πεδί, Ὀμοδος καὶ Μανδριά.

ΕΚ ΚΥΡΗΝΕΙΑΣ

—Ἐπιτροπεία ἀποτελουμένη ἐκ τῶν Κυριῶν Ἀρίστης Χουρμουζίου, Δωροθέας Λοιζίδου καὶ Μαρίας Λαμπασκίδου, τῶν Δεσποινίδων Ἑλένης Χριστοφύρου, Σταυρινῆς Κωνσταντίνου, Παναγιώτας Καραγεωργιάδου καὶ Ἰουλίας Περικτιανῆ περιέρχεται τὴν πόλιν πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τῶν προσφύγων.

Κυπριακὸς Φύλαξ, 9.11.1922
Kyriakos Fylax, 9.11.1922

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Ἐποποθετήθησαν ἀνά τὰς διαφόρους ἐνοριακὰς ἐκκλησίας οἱ ἀφικόμενοι εἰς Λευκωσίαν 154 πρόσφυγες ἐξ Ἀλλαγιάς, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ διανέμεται καθ' ἑκάστην ὑπὸ τῶν κυριῶν τῆς πρὸς περίθαλψιν προσφύγων ἐπιτροπῆς ποσότης ἱκανὴ εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδη πρὸς διατροφήν.

Τινὲς τῶν προσφύγων ἀνέλαβον ἐργασίαν ἀνταμειπτικὴν, ἐξακολουθητικὴ δὲ φροντίς γίνεται πρὸς ἐξέδρασιν ἐργασίας καὶ εἰς ἄλλους ἢ καὶ παροχὴν ὑλικῶν πρὸς κατασκευὴν φανελλῶν καὶ ἄλλων εἰδῶν.

Ἐκ τῶν ἐνόντων δὲ παρέχονται βοηθήματα καὶ εἰς πρόσφυ-

φύγων συνεχίζεται ἀνὰ πᾶσαν Κυριακὴν ἀνὰ τὰ χωρία μὲ ἀποτελέσματα εὐάρεστα. Καὶ ἐν Λευκωσίᾳ δὲ θὰ συνεχισθῇ ὑπ' αὐτῶν ἢ ἀρξάμενη ἤδη συλλογὴ βοηθημάτων εἰς εἶδη ἢ καὶ εἰς χρήματα κατὰ βούλησιν.

Ἄλλὰ καὶ χωρία τινὰ τῆς ἐπαρχίας, καταρτίσαντα ἐπιτροπείας, συνέλεξαν θράνους, τοὺς ὁποίους καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν ὑπὲρ τῶν προσφύγων.

Ἡ μονὴ Μαχαιρᾶ πλὴν τῆς χρηματικῆς συνεισφοράς ἀπέστειλε καὶ εἶδη πρὸς διατροφήν ἀξίας 15 λιρῶν καὶ πλέον.

Καὶ ἡ μονὴ ἀγ. Παντελεήμονος ἀπέστειλεν ὡσαύτως δεκάλιρον σιτηρομύην.

Πατρίς, 16.11.1922
Patris, 16.11.1922

THE REFUGEES

The 154 refugees arriving from Alaya to Nicosia are housed in various parish churches and are given a sufficient quantity of food and money by the ladies' commission. Some of them are already working and an effort is made for finding work for others as well.

The ladies continue their activity every Sunday for the collection of money for refugees in several villages, with notable results. In Nicosia, the collection of goods and money continues.

Commissions are established in several villages, collecting money that is sent to the Archdiocese.

The Machairas Monastery sends, apart from its monetary contributions, food of a value of 15 pounds.

The Saint Panteleimon Monastery sends a contribution of 10 pounds.

ΕΚ ΡΙΖΟΚΑΡΠΑΣΟΥ

Ἡ προπαρελθοῦσα Κυριακὴν 23 Ὀκτωβρίου ἐτελέσθη κοινὸς ἐκκλησιασμός ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Ἀγ. Συνεσίου, καθ' ὃν ἱερουργήσῃ καὶ ἐκήρυξε τὸν θεῖον λόγον ὁ παν. ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰουβενάλιος, συγκινησας μέχρι δακρύων ἅπαν τὸ ἐκκλησίασμα.

Μετὰ τὴν θεῖαν λειτουργίαν συνεστάθη ἐπιτροπεία πρὸς συλλογὴν ἐθράνων ὑπὲρ τῶν προσφύγων τῶν ἀτυχῶν ταύτων θυμάτων τῆς τουρκικῆς βιβαρρότητος, ἣτις καὶ ἤρρισε τὰς ἐνεργείας τῆς ἀμέσως. Ἐξακολου-

θεῖ δὲ ἀκόμη ἡ συλλογὴ ἦτις, ὡς ἐλπίζεται, θὰ ἀνέλθῃ εἰς ἱκανοποιητικὸν ποσόν, χάρις εἰς τὴν καλὴν διάθεσιν εἰς φιλανθρωπίαν τοῦ κοινοῦ καὶ τὸς ἐνεργείας δραστηρίων προσώπων.

FROM RIZOKARPASO

On Sunday, October 23, a common mass is delivered, during which Archimandrite Iouvenalios moves the emotion of the congregation. Following the mass, a commission is established for the collection of funds for the refugees, the unfortunate victims of Turkish barbarity, taking immediate action.

The collection of funds continues and it is hoped that a sufficient amount will be reached, owing to the public's charitableness and the efforts of active individuals.

Πατρίς, 16.11.1922
Patris, 16.11.1922

Μόνιμη Συλλογή Κειμηλίων Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου,
Βυζαντινό Μουσείο και Πινακοθήκη Ιδρύματος
Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄
Permanent Collection of Heirlooms of the Association of Asia
Minor Cypriots, Byzantine Museum and Art Gallery of the
Archbishop Makarios III Foundation

Χαλί από τη Μερσίνα. Αγοράστηκε από τον Θεόδουλο Γρηγορίου το 1918 σε ένα ταξίδι του στη Μερσίνα. Ανήκε στην κόρη του Ευτυχία Σοφιανού. Δωρεά της εγγονής του Έλλης Σοφιανού Ποέρου στον Σύνδεσμο Μικρασιατών Κύπρου.

Carpet from Mersina. Bought in 1918 by Theodoulos Grigoriou during a trip to Mersina. It belonged to his daughter Eftychia Sofianou. Donated by his granddaughter Elli Sofianou Poerou to the Association of Asia Minor Cypriots.

Α. Μ. του Αρχιεπισκόπου Κύπρου +
Μιλάτζι της 1ης Συγκλήτου Πατριάρχη της Εκκλησίας
των Προσφύγων Ευρωπαϊκής της Κυπριακής Μικρασιατικής και
της Αρμενικής Γερμανικής Πρωτονομιμασίας
το 1922.

- 1) Η Ευρωπαϊκή των Κυπρίων αναλαμβάνει την υποχρέωση να ωρίσει διαφορές και να δώσει εις την Αρμενική και τα άλλα της διαφορές £ 3.0.0 αλλά μόνον.
- 2) Η Αρμενική υποχρεούται να έχει ειδική εις υπέρβαση και να κατασκευάσει ταύτας, ως εοικονομεί και να υποδείξει ταύτας δια ποσοστώσεων και από ούτως της Ευρωπαϊκής των Κυπρίων.
- 3) Υποχρεούται να δώσει εις ταύτας εις τα ταύτας εις των οποίων η απόλυτα άλλα δα τα ταύτας η Ευρωπαϊκή.
- 4) Πάντα τα ταύτα της ταύτας δα απορριπτόμενα, προσέδω της Ευρωπαϊκής, και τα ταύτας ταύτας της Αρμενικής.
- 5) Το υπόλοιπο της ταύτας εις ταύτας, ως εοικονομεί και η αρμοδίη εις των προτίμων υποδείξεων ταύτας η η αρμοδίη δια την ταύτας δια διαφοράς δα διαλύονται ούτως α) από ταύτας των ταύτας των ταύτας, β) από ταύτας των ταύτας της ταύτας των ταύτας δα διαλύονται εις ταύτας, γ) αν δα ταύτας η Ευρωπαϊκή και η η Αρμενική.

+ αν αρμοδίη και ταύτας εις ταύτας

Αρχείο Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου
Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

6) Διαγραμμα τοῦ κρηθροῦ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐν ἑλῶς ἂν ὄρωσιν
 ἡ Ἀλεξάνδρα δὲν ἐπιβῆν κατὰ τὴν ἐπίστασιν τῆς ἐπιτροπῆς
 δροῦσιν τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἐπιτροπῆς ἡ ἐπιτροπὴ δὲν
 εἶται τὰ δεικνύον τὸ κρηθρὸν οὐκ ἔστιν ὡς μὴ
 καὶ τὰ αὐτῆς τὴν κρηθρὸν διαδροῦσιν καὶ κρηθρῶν
 7) Ἐπίστασιν δύο ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα ἀπὸ τῆς ἐπιτροπῆς
 ἡ Ἀλεξάνδρα, 26) Dec. 1922 + 011.15

Συμβόλαιο επιτροπείας με πρόσφυγα για την κατασκευή χαλιών.

A contract between a commission and a refugee for the manufacture of carpets.

“Between H.B. the Archbishop of Cyprus, acting on behalf of the commission for refugees, and Alexandra Iordanou Piperi, the following has been agreed:

1. The ladies’ commission undertakes to provide food and housing to Alexandra and her children; £3 per month is given for food.
2. Alexandra must have her own loom and manufacture and repair carpets on behalf and for the benefit of the commission.
3. She is obliged to teach the art of tapestry to every person so designated by the commission.
4. All materials for manufacturing will be provided for by the commission and dyed by Alexandra.
5. The income from the sales and repairs of carpets and the remuneration for teaching shall be given for:
  - a) covering the expenses for materials;
  - b) covering food expenses;
  - c) from the remaining income two thirds shall be given to the commission and one third shall be given to Alexandra.
6. The present contract shall have a duration of one year, but if the commission judges that Alexandra is in default, it retains the right to consider the contract as terminated and cease to provide food and housing.
7. The present has been made in two copies and each party has received one copy.

Nicosia, December 1, 1922”

«Λάρνακα 2/15 Μαρτίου 1923

Μακαριότατε

Στις εφημερίδες της Λευκωσίας δημοσιεύτηκε ότι στάλθηκαν από την Αμερική 32 λίρες υπέρ των προσφύγων στη Λάρνακα.

Παρακαλούμε όπως σταλεί στην ταμία δεσποινίδα Θηρεσία Δημητρίου το ανάλογο ποσό που αντιστοιχεί στη Λάρνακα.

Σημειώστε ότι η Λάρνακα έχει πάντοτε τους περισσότερους πρόσφυγες.

Παρέχει τακτικά τροφή στους πρόσφυγες που βρίσκονται στο λοιμοκαθαρητήριο και δεν επιβάρυνε ποτέ με αυτά τα έξοδα τα ταμεία υπέρ των προσφύγων των άλλων πόλεων.

Είναι δίκαιο να λάβει το μεγαλύτερο ποσό από αυτή την προσφορά.

Με βαθύτατο σεβασμό

Ελένη Ζαννέτου

Προς Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο
Κύριο Κύριλλο Βασιλείου
Λευκωσία»

“Larnaca, 2/15 March 1923

Your Beatitude,

Nicosia's newspapers have reported that £32 have been sent from America for refugees in Larnaca.

We hereby ask that the treasurer Miss Theresia Demetriou be sent the amount corresponding to Larnaca.

Please note that Larnaca has always had the highest number of refugees. It regularly provides food to refugees in the quarantine station and has never encumbered for these expenses the funds of other cities for refugees.

It is only reasonable that it receives the largest share of this offering.

With profound respect
Eleni Zannetou

To His Beatitude Archbishop
Mr Kyrillos Vasileiou
Nicosia”

40
376

Η Λάρνακα 2/15 Μαρτίου 1923

Μακαριότατε

Στις εφημερίδες της Λευκωσίας
δημοσιεύτηκε ότι στάλθηκαν από την
Αμερική 32-0-0 λίρες υπέρ των προσφύγων
στη Λάρνακα.
Παρακαλούμε να σταλεί στην ταμία
δεσποινίδα Θηρεσία Δημητρίου το
ανάλογο ποσό που αντιστοιχεί στην
Λάρνακα.

Σημειώστε ότι η Λάρνακα έχει πάντοτε
τους περισσότερους πρόσφυγες.
Παρέχει τακτικά τροφή στους πρόσφυγες
που βρίσκονται στο λοιμοκαθαρητήριο
και δεν επιβάρυνε ποτέ με αυτά τα έξοδα
τα ταμεία υπέρ των προσφύγων των
άλλων πόλεων.
Είναι δίκαιο να λάβει το μεγαλύτερο
ποσό από αυτή την προσφορά.
Με βαθύτατο σεβασμό

Ελένη Ζαννέτου

Προς Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο
Κύριο Κύριλλο Βασιλείου
Λευκωσία»

“Larnaca, 2/15 March 1923

Your Beatitude,

Nicosia's newspapers have reported that
£32 have been sent from America for
refugees in Larnaca.

We hereby ask that the treasurer Miss
Theresia Demetriou be sent the amount
corresponding to Larnaca.

Please note that Larnaca has always had
the highest number of refugees. It
regularly provides food to refugees in the
quarantine station and has never
encumbered for these expenses the funds
of other cities for refugees.

It is only reasonable that it receives the
largest share of this offering.

With profound respect
Eleni Zannetou

To His Beatitude Archbishop
Mr Kyrillos Vasileiou
Nicosia”

Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο
Κύριο Κύριλλο Βασιλείου
Λευκωσία»

Αρχείο Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου
Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

ΘΕΤΙΚΩΤΕΡΑΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΝ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Δὲν ὑποτιμῶμεν τὴν δρᾶσιν ἀλλ' οὔτε καὶ ἐπ' ἁλίσσιμον διαμυρισθησόμεν τὸν εὐγενῆ ζῆλον καὶ τὴν φιλόανθρωπον ἐνεργητικότητα τῶν ἐπὶ τῶν προσφύγων ἐπιτροπικῶν, αἵτινες ἔπραξαν ὅ,τι προκαταρκτικῶς ἐνεδεικνύετο καὶ ἐπεβάλλετο διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων, ἀλλὰ βίβρια ὅ,τι ἐγένετο δὲν εἶνε ἢ μία προσωρινή μόνον ἱκανοποίησις, πολὺ δὲ ἀπέχει ἢ ὥστε νὰ λύη ὀριστικῶς τὸ πρόβλημα τῆς ἐπὶ μακρὰν διάρκειαν χρόνου ἐγκαταστάσεως καὶ συντηρήσεώς των.

Καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ ζήτημα τὸ ὅποιον δεόν νὰ μελετήσῃ σοβαρῶς καὶ ἀνάλογα νὰ λάβῃ μετὰ εἰ ἐπὶ τῶν προσφύγων Ἐπιτροπῆται, αἵ τε ἐν Λευκωσίᾳ καὶ καὶ ἄλλαις λοιπαῖς πόλεσι.

Μὲ τὰς ἐπ' ἑπαξὶ συνδρομὰς, ὅσον γὰρ αἰτῶν καὶ ἂν ἦνε αὐταί, δὲν δύνανται νὰ ἐπέλθῃ μὲν μόνιμος τοῦ ζήτηματος διευθέτησις.

Θᾶπτον ἢ βράδιον αὐταὶ θὰ ἐξαντληθῶσι, καὶ θὰ εὐρεθῶμεν τότε πρὸς ἀνεκέρητων δυσχεραίων, ἂν μὴ ἀπὸ τοῦ νῦν ληφθῇ πρόνοια περὶ θετικωτέρων καὶ διαρκυστέρων μέτρων.

Ὅ,τι κατὰ ταῦτα ἐνδεικνύεται νὰ γένηται ἄνευ ἀναβολῆς εἶνε :

1ον Ἄφοσ κατεβληθῆ προσπέσει νὰ πεισθῶσιν οἱ πρόσφυγεσ εἰς μετὰ

τὴν ἐπὶ γινὰ ἀκόμη χρόνον ἀνάπαυσίν των, καὶ σκόπιμον πλέον καὶ ἀναγκαῖον εἶνε καὶ αὐτοὶ νὰ ζητήσωσι καὶ ἀναλάβωσι μίαν ἐργασίαν, νὰ ληφθῇ φρονιὰς περὶ ἐξουσίως ἐργασίας δι' ἕνα ἕκαστον τούτων ἀναλόγως τῆς ἱκανότητος καὶ δεξιότητός του.

2ον Νὰ διενεργηθῶσι συδρομαὶ διαρκεῖς μηνιαίαι, οὕτως ὥστε τὸ ταμίον τῶν προσφύγων νὰ δύνανται πάντοτε νὰ ἐκαρκεῖ εἰς τὰς ἐκτάκτους αὐτῶν ἀνάγκας καὶ νὰ παρέχη τακτικῶς εἰς μακροτάτη ἢ μηνιαίᾳ ἐπιδήματα εἰς ἐκείνους τῶν προσφύγων οἵτινες δὲν ἀπολαμβάνουσιν ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν τούτων ὅσα θὰ τοῖς ἦσαν ἀρκετὰ διὰ τὴν προμήθειαν τῶν τούτων βίου.

3ον. Νὰ γίνηται σοβαρὰ μέριμνα περὶ ἰδρύσεως ἐργαστηρίου τῶν ἀπόρων, ἐν ᾧ οἱ πρόσφυγεσ καὶ νὰ παραζωνταί τε πρὸς τὸ ζῆν διὰ τῆς ἐργασίας των καὶ νὰ ἀποκτώσι πάντες μικροὶ τε καὶ μεγάλοι, οἵτινες δὲν ἦθελον ἄλλως ἀπεσχοληθῆν μίαν ἐπαγγελματικὴν δεξιότητα, ἢ εἰς τὸ ἦν νὰ μάλιστα γρησῆσιν αὐτοῖς εἰς τὸν βίον, εἴτε ἦθελον οὕτοι μόνιμως ἐγκατασταθῆν ἐν τῇ νήσῳ, ἢ εἴτε ἦθελον ἡμέραν τινὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὰ ἴδια.

Ἐἰ ἴδωσιν ἐργαστηρίου τῶν ἀπόρων

Ἄρθρο στο οποίο κρίνεται ἡ δράση των ἐπιτροπειῶν καὶ προτείνονται τρόποι καθοριστικότερης βοήθειας πρὸς τοὺς πρόσφυγεσ.

POSITIVE ACTION FOR REFUGEES

The article recognises the value of the action and the charitable work of the commissions towards the housing of refugees, yet noting that the measures taken are temporary and that they cannot deal effectively with the issue of housing and maintenance of refugees in the long-term. For this reason, the author believes that without any further delay the following should be done: firstly, refugees must be convinced to seek work according to their skills, secondly, regular monthly contributions to the refugee funds must be organised, so that assistance be offered in case of emergency as well as to refugees that do not receive sufficient income from their work to obtain the necessaries and, thirdly, a workplace for the destitute must be established, where refugees may earn a living and acquire some professional skills that will be useful should they establish themselves permanently on the island or return home.

Φωνὴ τῆς Κύπρου, 18.11.1922

Foni tis Kyprou, 18.11.1922

Η δράση της Επιτροπείας Λάρνακας.

The Commission for refugees in Larnaca offers refugees onboard the steamboat "Vitin" meat, bread and milk. It also offers refugees onboard a petrol-fuelled boat bread and gives to the vessel's captain £20 compensation for the extension of its stay in Larnaca bay.

The said commission provides food and the necessary clothing to the refugees disembarking to the quarantine station, provides the already established poor families with quilts made by crafters from Alaya and finds work to refugees, according to their skills.

Ἡ ἐν Λάρνακι Ἐπιτροπεία ὑπὲρ τῶν προσφύγων προσέφερεν εἰς τοὺς ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου «Βίτιν» πρόσφυγας, κατὰ σχετικῆν ἀπόδειξιν τοῦ πλοίαρχου κ. Ἀποσιόλου Κανάρη :

Κρέας 344 ὀκάδων, ἄρτους 200 ὀκάδων, δύο τενεκέδες πλήρεις ἑλαιου καὶ 45 κувία γάλακτος.

Ἐπιπλέον προσέφερεν εἰς τοὺς πρόσφυγας, οἶνους ἀναχώρησαν πρὸς ἡμέρων διὰ τοῦ βενζινοκινήτου, ἄρτους ἀξίας Δ. 10.0.0. περίπου, ἐπιπλέον δὲ εἰς τὸν πλοίαρχον τοῦ

σκάφους τούτου ἀποζημίωσιν διὰ τὴν καθύπευκτον τῆς παραμονῆς του ἐν τῷ ἑρμῶ Λάρνακας Δ. 20.0.0.

Ἡ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπεία παρέχει τροφήν καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἀπορρόησιν εἰς τοὺς ἀνάσσει ἀποβιβαζομένους εἰς τὸ Δοιμοκαθατήριον πρόσφυγας, ἐφοδιάζει τὸς ἤδη ἐγκατεστημένους ἀπόρους οἰκογενεῖας δι' ἐρασιπλομάτων κατασκευαζομένων ὑπὸ ἐργατιδῶν ἐξ Ἀλλαγῆς καὶ ἐξευρίσκει ἐργασίαν ἀνάλογον τῆς ἰκανότητος ἐκάστου πρόσφυγος.

Νέον Ἔθνος, 9.12.1922
Neon Ethnos, 9.12.1922

ΕΚ ΛΑΡΝΑΚΟΣ

Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν προσφύγων τῆς πόλεως μας, ἥτις διατρέφει ἐκ τοῦ ταμείου τῆς τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ ἡρίσταται ἡγάλας καθ' ἑκάστην δαπάναν, ἀπέστειλε διὰ τοῦ γραμματέως τῆς κ. Κ. Σεραφείμ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον, δι' ἧς παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ συγκαλέσῃ εἰς σύσκεψιν τὴν ἐπιτροπὴν τῶν προσφύγων Λευκωσίας, διὰ τὴν λήψιν μέτρων πρὸς οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ταμείου προσφύγων Λάρνακος. Ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εὐηρεστήθη ν' ἀπαντήσῃ ὡς ἀκολούθως :

Ἀξιότιμον Γραμματέα τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς προσφύγων Λάρνακος.

Ἐλάβομεν τὴν χθεσινὴν ἐπιστολὴν σας. Διὰ ταύτης περιγράφοντες τὴν κατάστασιν τῶν ἐκ Λάρνακος διερχομένων προσφύγων, ἥτις εἶναι ἀξιοθρήνητος, ζητεῖτε ὡς ἴσασιν ἡμῶν κατ' ἴσιν νὰ προσέλθοι μὲλη ἐκ Λάρνακος καὶ μετὰ τῆς ἐνταθθα ἐπιτροπῆς τῶν προσφύγων καὶ τοῦ Ἡγουμένου Κύκκου, συσχεθῶμεν ὑπὸ κοινῷ πρὸς ἐξυγίαν πόρων δι' ὧν νὰ κεραισθεῶσιν εἰς τοὺς δυστυχεῖς τούτους τὰ μέσα πρὸς ἐπάρεθειαν εἰς τὰς ἀπολύτους αὐτῶν ἀνάγκας.

Συμπαθόντες ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν τούτων πλάσμάτων καὶ ὄντες πρόθυμοι νὰ πράξωμεν ὅ,τι

δυνάμεθα, λυπούμεθα ὅτι ἡ παρούσα χρονικὴ στιγμή εἶναι ἀκατάλληλος διὰ τὴν προτεινομένην συνάντησιν. Λέγουσιν σχεδὸν ὅλα τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς τῶν προσφύγων, ὁ Ἡγουμένος Κύκκου καὶ πάντες οἱ δυνάμενοι νὰ συνδράμουν.

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ περιμένωμεν ἐπὶ σμικρῶν. Τοῦτο δὲν ἐμποδίζει νὰ ἀποσταθῇ ἡ ἐπιτροπὴ ὑμῶν πρὸς τοὺς Ἡγουμένους τῶν ἐν Κύπρῳ Μονῶν, ὅπως ἐλθῶσιν ἀρωγὴ εἰς τὸ ἐμπέρον ταμεῖον κατὰ τασόντες μῖλλον, κατ' ὅσον αἱ Μοναὶ δὲν παρέχουσι γενναίας καὶ τακτικῆς συνδρομῆς, ὅπως οἱ θρόνοι ὑπὲρ τῶν προσφύγων.

Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ χορηγεῖ γενναίαν μηνιαίαν συνδρομὴν ὑπὲρ τῶν ἐνταθθα προσφύγων.

Ὅχι ἤτερον μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς θέλωμεν φέρῃ τὴν αἴτησιν ὑμῶν ἐνώπιον αὐτῆς διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀρχιεπισκοπῇ, τῇ 11/7/1923.

Μετ' ἀκριμῆσεως
Ἐν χριστῷ εὐχέτης
Ὁ Κύκκου ΚΥΡΙΛΛΟΣ

**Νὰ ἀναμένουν! Ἀλλ' οἱ δυστυχεῖς
πρόσφυγες πάσχουν, ὑποφέρουν, πεινοῦν!
Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Μακαριώτατου ὁμιλεῖ
ἀπ' ἑαυτῆς καὶ δὲν χρῆζει σχολίων.**

Ἐλευθερία, 28.7.1923
Eleftheria, 28.7.1923

Ἡ Επιτροπὴ Λάρνακος ζητᾷ οικονομικὴ ἐνίσχυση ἀπὸ τὴν Αρχιεπισκοπὴν.

FROM LARNACA

Responding to a letter of the Larnaca refugee commission, with a request to the Archbishop to convene a meeting of the Nicosia refugee commission, so that measures be taken for the financial reinforcement of the Larnaca fund, the Archbishop replies as follows:

[...]

We have duly received your letter describing the deplorable situation that refugees in Larnaca are in, asking for the organization of a joint meeting with the Nicosia commission and the Kykkos Monastery Abbot, with the objective of raising funds, to offer to these unfortunate people the basics of the things that they need.

While we empathise with these unfortunate creatures and are willing to do whatever possible, we regret to say that the present time is not suitable due to the absence of almost all the members of the commission, of the Kykkos Abbot, as well as all of those who can help.

It is therefore necessary to be patient for a short while. This does not prevent your commission from addressing abbots of other monasteries to provide assistance to your fund, given that monasteries do not offer large and regular contributions for refugees, in the way that (episcopal) seats do."

[The author's comments]

To be patient! Yet the unfortunate refugees are in pain, suffering, hungry!

The letter of His Beatitude speaks for itself, without further commentary being necessary.

Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπέζης Κύπρου
Bank of Cyprus Cultural Foundation

Αμμόχωστος.
Famagusta.

Έρανοι, εισφορές και προσφορές υπέρ των προσφύγων

Fundraisings, contributions and offers in favour of the refugees

Ο κυπριακός λαός, παρά τη φτώχεια του, οργανώνεται και προστρέχει με κάθε μέσο προς βοήθεια των προσφύγων. Διοργανώνονται, υπό την ευθύνη επιτροπειών, έρανοι σε όλη την Κύπρο και ο λαός προσφέρει τόσο σε χρήματα όσο και σε τρόφιμα και είδη ένδυσης και υπόδησης. Τα ποσά που καταγράφονται στον τύπο της εποχής δείχνουν τη συγκινητική γενναιοδωρία ακόμα και των πιο φτωχών περιοχών της Κύπρου.

The people of Cyprus, despite their own poverty, organise themselves and take charge, with every possible means, to assist refugees. Fundraisers are organised, under the responsibility of commissions, in all of Cyprus and people offer money as well as food, clothing items and shoes. The sums mentioned in contemporary press demonstrate the moving generosity of even the poorest areas in Cyprus.

—Πολίτης, μὴ θέλων νὰ γνωσθῆ τὸ ὄνομά του, ἀπέστειλεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Προξενεῖον Λ. 10.0.0. ὑπὲρ τῆς περιθάψεως τῶν προσφύγων Σμύρνης.

Ἴσον ποσὸν ἀπέστειλεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Προξενεῖον καὶ πολίτης, μὴ θέλουσα νὰ γνωσθῆ τὸ ὄνομά της, ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ.

*Νέον Ἔθνος, 23.9.1922
Neon Ethnos, 23.9.1922*

A man and a woman, wishing to remain anonymous, send £10 each for the welfare of refugees to the Greek Consulate.

Αἱ ἀξιότιμοι Κυρίες καὶ Δεσποινίδες τῆς Λάρνακος, αἱ ἀναλαβοῦσαι τὴν μέριμναν τῆς ἀνακουφίσεως τῶν ἐκ Σμύρνης προσφύγων, ἐπέξευαν τὸν κύκλον τῆς ἐνεργείας των καὶ πέρα τῶν σιενῶν ὁρίων τῆς πόλεως, ἐπισκεφθεῖσαι μέχρι τοῦδε, τῇ συνοδείᾳ οἰκείων συμπολιτῶν, διάφορα χωρία τῶν ἐπαρχιῶν Λάρνακος, Ἀμμοχώστου καὶ Λευκωσίας. Οὕτω παρεσχέθη ἡ εὐκαιρία νὰ προσφέρωσι γενναῖον τὸν ἔρανον των αἱ ἑλληνικαὶ κοινότητες Ἀγίας, Πρασιεῖου, Λευκονοίκου, Κόρνου, Ἰδαλίου καὶ Κώμης Κεπήρ εἰς χρήματα, ἐνδύματα καὶ διάφορα προϊόντα.

*Νέον Ἔθνος, 13.10.1922
Neon Ethnos, 13.10.1922*

The ladies and young women of Larnaca that undertook the relief of refugees from Smyrna extend their action beyond the boundaries of their city, giving the opportunity to residences of villages of Larnaca, Ammochostos and Nicosia to give money, clothing and other products to the refugees and are expressing their thanks for their charitable offers.

The “Kimon” Greek Lodge gives the amount of £3 for refugees from Smyrna.

Αἱ διενεργοῦσαι τοὺς ἔρανοὺς ἀξιότιμοι Κυρίες καὶ Δεσποινίδες, ἐκφράζουσαι πρὸς ἀπάσας τὰς ἀνωτέρω κοινότητας θερμὰς εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλόανθρωπον προθυμίαν των, ἐπιφυλάσσονται προσεχῶς νὰ δημοσιεύσωσι λεπτομερῆ κατὰλογον τῶν προσφερθέντων.

Ἡ ἐν τῇ πόλει μας Ἑλληνικὴ Στοὰ «Κίμων» διέθηκεν ὑπὲρ τῶν ἐκ Σμύρνης προσφύγων Λ. 3.0.0.

Ημερολόγιο 2017 Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου (επιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
Calendar 2017 by the Association of Asia Minor Cypriots (ed. Mona Savvidou Theodoulou)

Φωτογραφία από την τελετή μύρωσης της Εκκλησίας Προόδου Τιμίου Σταυρού στον Πεδουλά (1935), τα έξοδα της οποίας ανέλαβε η Ζαφείρω Σουκιούρογλου (καθήμενη στο κέντρο). Δεκατρία χρόνια μετά την προσφυγιά, η οικογένεια Σουκιούρογλου προσφέρεται να αναλάβει τα έξοδα για το κοινωφελές, αλλά και εξαιρετικά δαπανηρό αυτό έργο. Οι πρόσφυγες, παρ' όλο που η Μικρασιατική Καταστροφή τούς στέρησε τα πάντα, αγάπησαν τη νέα πατρίδα και προσέφεραν στον επίσης δοκιμαζόμενο -υπό τη βρετανική κυριαρχία- λαό της Κύπρου τα μέγιστα.

Photo from the consecration ceremony of the Church of the Procession of the Precious Cross in Pedoulas (1935), the expenses of which were borne by Zafiro Shukuroglou (seated in the center). Thirteen years after displacement, the Shukuroglou family offers to bear the cost of this beneficial to the public, but also extremely expensive project. The refugees, even though the Asia Minor Catastrophe stripped them of everything, loved their new homeland and offered a lot to the people of Cyprus, who also suffered under British rule.

Άρθρα στον τύπο της εποχής που απαριθμούν τις εισφορές πόλεων και χωριών της Κύπρου σε χρήματα και είδη πρώτης ανάγκης τα οποία συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια διενέργειας εράνων από τις επιτροπείες υπέρ των προσφύγων.

Articles in contemporary press enumerating the contributions of cities and villages in Cyprus in money and necessary provisions that were collected through fundraising by the refugee commissions.

ΕΙΣΦΟΡΑΙ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Τῶ φροντίδι τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀθήνας, ἀπολυμένῃς ἐν τῆς Α. Π. τοῦ Μητροπολίτου, Προδρου, τοῦ Ἰντίμου Διευθυντοῦ, τῶν κ. κ. Ν. Κυριακῆ, Χρ. Πατίχη καὶ Π. Κατσηλεῖου, τῶν Κυριῶν Φ. Ζωνίτου, Ν. Κυριακῆ, Α. Χ. Τσιολκίτου καὶ τῆς Δεσποινίδος Θυγατρὸς Ν. Δημητρίου, τῆς συμπατριῆς τῶν Κυριῶν Θάλιας Ν. Λυγίου, Χρ. Μ. Βαλτασσεῖδου, Μαρίας Α. Γερμανοπούλου, Ἀννης Σ. Τσιολκίτου, Νεφέλης Φιλώτα καὶ τῶν ἀδελφειῶν Μαρίας Ν. Δημητρίου, Κλειῆς Μ. Βαλτασσεῖδου, Θεοδώρας Ν. Μεσολεγγίου, Ἐλένης Μ. Τζαπούρα, Σιδέλης Φιλιππίδου, Αἰλίας Ἰαγίδου, Ἀννης Α. Βενιτσιάνου καὶ ἄλλας ἀμελητέας.

Ἀθήνα, μετρητὰ Α. 43.1.5, εἰδη Α. 309.0.0.

Ἀραδίκευα, μετρητὰ Α. 4.3.0, εἰδη Α. 19.0.0. Τῆ βοηθεία τῶν ἄνων Μαρτινίδη καὶ Χριστοθέας Χ. Παπαγιάννου, Ἐλένης καὶ Ἰδανθίας Ν. Παγώνη καὶ τοῦ κ. Σάββα Ἀϊά. Αἱ εἰσφοραὶ συνεχίζονται.

Ἄθωα, μετρητὰ καὶ ἀπὸ ἐκποίησην σιτηρῶν Α. 21.8.2, εἰδη Α. 8.6.1. Τῆ βοηθεία τῶν κ. κ. Θεοφίλου Χ' Κλήρου, Ἰωάννου Τσαππῆ καὶ Πασχάλη Χ' Πασχάλη, καθὼς καὶ τῶν διδασκάλων. Αἱ εἰσφοραὶ συνεχίζονται εἰς γρήματα καλεῖς εἰδη, ἔξ ἂν ἐστάλησαν ἀπ' εὐθείας εἰς Δεκέλειαν Α. 2.1.6.

Ἰωλότυμβος, μετρητὰ Α. 3.10.0. εἰδη Α. 4.11.0. Τῆ βοηθεία τοῦ ἱερέως, τῶν προκρίτων καὶ τοῦ διδασκάλου κ. Ἀνικητοῦ Γ. Λοῦζου.

Ἄγια Θείκη, μετρητὰ Α. 3.6.1. Ἐόρνος, μετρητὰ Α. 3.10.0. εἰδη Α. 4.11.0. Τῆ βοηθεία τοῦ κ. Μιχαὴλ Παπαδοπούλου.

Πραστεῖον, μετρητὰ καὶ ἀπὸ ἐκποίησην σιτηρῶν Α. 30.18.6. εἰδη Α. 4.2.3. Ἡ Ἐκκλησία εἰσέφερε Α. 5.0.0. οἱ κ. κ. Ἀδελφοὶ Πασχαλίδου Α. 5.0.0. οἱ κ. κ. Γ. Χ. Παπακαραλάμπους, διδασκαλός, Γερμανὸς Πασχαλίδης καὶ Μιχαὴλ Χ' Τωφῆ ἀνά Α. 1.0.0. Ἡ Κυρία Ζωὴ Χ' Κωνσταντῆ προσέφερε πολυτίμητον μέλλινον κλινουσέπασκα. Τῆ βοηθεία τοῦ Οἰκονομοῦ Ἀρχιεπισκοπῆς Γερμανοῦ Πασχαλίδου, Παπᾶ Σάββα Κυριακίδου, Χ' Κωνσταντῆ Χ' Πίπρα, Γ. Χ. Παπακαραλάμπους καὶ Χ' Θεοδώρου Πασχαλίδου.

Νέα Σπάρτη, μετρητὰ καὶ ἀπὸ ἐκποίησην σιτηρῶν Α. 3.24.0, εἰδη Α. 1.5.0. Ἐστάλησαν ἀδοξομήτως διὰ τοῦ ἱερέως εἰς Πραστεῖον.

Κώμη Καπῆρ, μετρητὰ Α. 18.19.4, εἰδη Α. 5.0.0. Εἰσέφεραν ἡ Ἐκκλησία Α. 3.0.0, οἱ κ. κ. Ἀδελφοὶ Λοῦζου Α. 4.0.0, ὁ κ. Σάββας Γ. Σάββας, Ἰατρός, Α. 2.0.0. καὶ ὁ κ. Νικόλαος Φιλιππίου Α. 1.0.0. Τῆ βοηθεία τῶν κ. κ. Νικολάου Λοῦζου, Γ. Σ. Σάββου, τοῦ διδασκάλου καὶ τῆς διδασκαλίτσας.

Λύση, μετρητὰ Α. 10.14.5, εἰδη Α. 2.5.0. Αἱ εἰσφοραὶ συνεχίζονται. Τῆ βοηθεία τῶν κ. κ. Χριστοφῆ Χ' Παναγῆ, Παναγῆ Πανταλῆ, Γεωργίου Α. Μηλιώτη, Χ' Γιάγκου Γ. Βαζάνα, Ἀντωνίου Γ. Τσαγκάρη καὶ Ἰάκωβος Πολυκλείτου.

Κονίτσα, μετρητὰ Α. 4.0.0. διὰ τοῦ κ. Ε. Συμεωνίδου.

Ἄσσια, μετρητὰ Α. 4.16.0, εἰδη Α. 10.0.0. Δευτέρα εἰσφορὰ Α. 11.17.0. Ἡ τιμὴ τῶν εἰδῶν τῆς δευτέρας εἰσφορᾶς ἔν ἰλογισθῆ εἰσέτι. Τῆ βοηθεία τῶν ἱερέων, διδασκάλων, τῶν Ἐπιτροπῶν Ἐκκλησίας καὶ Σχολείου καὶ τῶν κ. κ. Γιάννη Λεοντιδῆ, Ἀντ. χ' Ἀποστόλου, Χρ. Ἀσσιώτη καὶ ὁς Πολυξένης Ἀσσιώτη.

Λευκονίκιον, μετρητὰ Α. 34.17.4, εἰδη Α. 30.0.0. Ἡ Ἐκκλησία Ἀρχαγγέλου προσέφερε Α. 8.0.0. Σωτήρας Α. 5.0.0, οἱ κ. κ. Μιχαὴλ Λευκονικεῖτης καὶ Ἀναστασίας Καραλάμπους ἀνά Α. 3.0.0. Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀρρανεωγαίου καὶ ἡ Διευθύντρια τοῦ Παρθενωγαίου ἀνά Α. 1.0.0. Ἡ Κυρία Χρισταλλίνη Σαραλάμπους προσέφερεν βράσματα καὶ οινόνεινα Α. 6.0.0. Αἱ εἰσφοραὶ συνεχίζονται. Τῆ βοηθεία δλων τῶν ἄνω, ὡς καὶ τῶν κ. κ. Μιχαὴλ Κατοῆ, Ἀντωνίου Πολυδώρου, τῆς Κυρίας Σαββίδου, τῶν ἄνων Κυριακῆς Γιωσιμίδου, Εὐδωνίας Κατοῆ καὶ Μαρτίνας Συμεωνίδου, αἵτινες εἰσέφεραν ἀνά ἑν οινόνεινον καὶ διάφορα τρόφιμα.

Ἰθάκιον, μετρητὰ Α. 9.13.0, εἰδη Α. 1.12.0. Αἱ εἰσφοραὶ συνεχίζονται. Τῆ βοηθεία τοῦ Παπᾶ Ἀσωνῆος καὶ τοῦ κ. Χ' Πίπρου.

Περανερέβια, μετρητὰ Α. 41.0.0. εἰδη Α. 0.0.0. Τῆ βοηθεία τοῦ ἱερέως, τοῦ διδασκάλου καὶ τῶν ἐπιτρόπων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀθηναῖον, μετρητὰ Α. 14.7.0, εἰδη Α. 8.3.7. Ὁ κ. Μιχαὴλ Γεωργίου, ἐκτὸς τῆς συνδρομῆς τῶν ἐν Ἀθήνακι, προσέφεραν αὐτόθι Α. 2.0.0.

Σολοφάγου, μετρητὰ καὶ ἀπὸ ἐκποίησην σιτηρῶν Α. 34.0.3 1)2, εἰδη Α. 6.5.0. Τῆ βοηθεία τοῦ ἱερέως Ἀντώνη Παπᾶ Γεωργίου, τοῦ κ. Ἀντ. Γ. Τζιούρου καὶ τοῦ διδασκάλου κ. Ἰω. Παπαγεωργίου. Ἀθηνικά, μετρητὰ Α. 45.0.0. εἰδη Α. 23.0.0. Τῆ βοηθεία τοῦ κ. Γεωργίου Μυλωνᾶ, τῶν ἱερέων, διδασκάλων καὶ προκρίτων.

Ἄγιος Σέργιος, μετρητὰ Α. 17.6.0, εἰδη Α. 11.0.0. Τῆ βοηθεία τῶν ἱερέων, τοῦ μουκτάρου, τῶν προχόντων, τῆς Κας καὶ ὁς Ν. Σανταμιά, τῆς Κας Ζωγράφου, τῆς διδασκαλίτσας καὶ τῶν διδασκάλων.

Διοπέτρι, μετρητὰ Α. 4.2.6. εἰδη Α. 12.13.0. Τῆ βοηθεία τοῦ ἱερέως, τοῦ διδασκάλου καὶ τῶν προκρίτων.

Ἀδόρου, μετρητὰ Α. 3.1.4 1)2 εἰδη Α. 14.7.0. Ἐστάλησαν ἀδοξομήτως κατ' εὐθείαν εἰς Δεκέλειαν.

Ὀρμίθεια, εἰδη Α. 2.0.0. κατ' εὐθείαν εἰς Δεκέλειαν.

Πόλα, εἰδη Α. 2.8.0.

Ἀράνεια, μετρητὰ Α. 3.0.0. Ὑψάματα 82 πήχων καὶ διάφορα ἐνδύματα.

Πανταχὸς ἐκπέδθη μεγάλη προδύμια καὶ ἐξεδηλώθη θερμὴ φιλοξενία. Ἀπὸ πλεῖστα δὲ χωρία ἐπέστειλον φιλόφρονες προσκυλιστὰς πρὸς τῆς διευθυνθείας τοῦ ἱερέως ἀξιοτίμους Κυρίας καὶ Δεσποινίδας. Ἡ τιμὴ εἰς εἶδος λογίζεται κατὰ προσέγγισιν.

Συνεχίσθησαν οι έρανοι διὰ τούς πρόσφυγας εἰς τὰ χωρία. Ὁ κ. καὶ ἡ κυρία Ν. Κυριακῆ μετὰ τοῦ κ. καὶ τῆς κυρίας Μεχαήλ Γεωργίου ἐξέδραμον εἰς Ἀθηναίους καὶ συνέλεξαν 14 λίρας εἰς μετρητὰ καὶ ποσότητες τροφίμων καὶ ἐνδυμάτων. Αἱ δεσποινίδες Μαρία Ν. Δημητρίου, Φρόσω Σούντια, ἡ κυρία Α. Γραμμενοπούλου καὶ ὁ κ. Ἀχιλλεύς Ζ. Δημητρίου μετέδρουν εἰς Περιστερωνοπηγῆν, ἔπου συνέλεξαν 11 λίρας εἰς μετρητὰ, ὑφάσματα καὶ σινδόνια, καὶ εἰς Λευκόνικον ἔπου συνέλεξαν 9½ λίρας εἰς μετρητὰ καὶ ἀφθονίαν τροφίμων καὶ ρουχικῶν ἀξία 60 λιρών. Αἱ δεσποινίδες Θηρεσία Ν. Δημητρίου, Νιδιὴ Φιλαλήθους καὶ ὁ κ. Κ. Τζένιος μετέδρασαν εἰς Ἀύστην καὶ Ἄσσην ἐνθα συνέλεξαν 20 λίρας, ἐπεσκέφθησαν δὲ ἐπίσης τὴν Βίαιτηλὴν, οἱ κάτοικοι τῆς ὁποίας δυστυχῶς δὲν ἐδειξαν τὴν δέουσαν προθυμίαν.

Ἡ κοινότης Λειβαδιῶν ἀπέστειλε πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν προνοίας καὶ περιθάλψεως τῶν προσφύγων 10 λίρας εἰς μετρητὰ, καὶ τροφίμων καὶ ρουχικῶν ἀξίας 7.

— Σύμμικτα μὲ τὴν ἐγκύκλιον τοῦ Μ. Ἀρχιεπισκόπου, ἐτελέσθησαν εἰς διάφορα χωρία μνημόσυνα ὑπὲρ τοῦ ἀειδήμου Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου καὶ τῶν ἄλλων ἀσφαλισθέντων. Ἐπίσης συνελέγησαν ἔρανοι ὑπὲρ τῶν προσφύγων. Εἰς τὸ ἀριστάτατον χωρίον Κάτω Ἀμιάτος, ὑπὲρ ἀριθμῆ μόνον 12 οἰκογενείας, συνελέγησαν 10 λίραι.

Ελευθερία, 21.10.1922
Eleftheria, 21.10.1922

— Μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν ἐθνομαρτύρων τῆς Μ. Ἀσίας ἐτελέσθη καὶ ἐν τῷ χωρίῳ Τσαρίφ. Δόξαν ἐπίκαιρον εἶπαν ὁ διδασκαλὸς κ. Ἀγαμέμνων Κ. Γεωργιάδης. Μετὰ τὸν ἀπογευματινὸν ἔπειτα ἔγινετο ἔρανος ὑπὲρ τῶν προσφύγων, ὅλοι δὲ οἱ κίτοικοι, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, εὐσέφρον προθυμίᾳ, ἐν δικστήματι ἐκ ὀλίγης ὥρας συναλέγησαν 4 λίραι εἰς μετρητὰ, ἀρκετὴ ποσότης εἰς διακητριακοὺς καρπούς καὶ διάφορα εἴδη λιπασμάτων.

— Καὶ εἰς τὸ χωρίον Σόγκρασιον ἐτελέσθη ἐπίσης μνημόσυνον ὑπὲρ τοῦ ἐθνομάρτυρος Μητροπολίτου Σμύρνης καὶ τῶν ἄλλων ὑπὲρ Ηἰστικῶς καὶ Ηκτριῶς πεσόντων καὶ κραουρηθέντων. Ἡ κοινότης τοῦ χωρίου τοῦτου εὐσέφως 4 λίρας ὑπὲρ τῶν προσφύγων, αἵτινες ἀπεσταλέμενοι κατὰ τὴν Ἀ. Μ. τὸν Ἀρχιεπίσκοπον.

— Ἡ ἱ. Μονὴ Μεγαίρα ἀπέστειλεν εἰς τὸν Μ. Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου 20 λίρας ὅπως διατεθῶσιν ὑπὲρ τῶν προσφύγων.

— Ἐπίσης ἀπέστειλεν εἰς τὸν Μ. Ἀρχιεπίσκοπον ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ Τρυπημένης τὴν ποσὴν £2.2.1)2 διὰ τούς πόστυνας

Ελευθερία, 21.10.1922
Eleftheria, 21.10.1922

ΕΚ ΛΕΜΕΣΟΥ

ΛΕΜΕΣΟΣ, 6 Νοεμβρίου 1922.

— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ὁ Π. Μητροπολίτης Κιτίου κ. Νικόδημος ἱερουργήσεν εἰς τὸ χωρίον Ἀκαπνοῦ, ὅπου καὶ ἐτέλεσε τὸν ἐγκαινιασμὸν τοῦ ναοῦ τοῦ χωρίου. Κατὰ τὸν ὀλονύκτιον ἐγκαινιασμὸν προσήλθον πολλοὶ ἐκ τῶν πέριξ χωρίων, κατ' αὐτὸν δὲ ὤμιλησεν εὐγλώττως καὶ ἐποικεδομητικῶς πρὸς τὸ πικρὸν ἐκκλησιαστικὸν ὁ Π. Μητροπολίτης προτρέψας τοὺς πάντας νὰ προσέλθωσι κατὰ τὸ ἐνὸν ἄριστον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς πρόσφυγας. Οἱ ὄρατοι λόγοι τοῦ Μητροπολίτου εὗρον ἰχθὺς, καὶ τῇ ἐνεργείᾳ του ἐσχηματίσθη ἐπιτροπὴ, ἣν εἰς ἐπελήφθη ἀμέσως τοῦ ἔργου τῆς καὶ οἱ χωρικοὶ μ' ἔλην τὴν οἰκονομικὴν δυσπραγίαν των, προσέφερον προθύμως καὶ εἰς χρήματα καὶ εἰς εἶδη.

Ελευθερία, 8.11.1922
Eleftheria, 8.11.1922

Ἐκτός τῶν προηγουμένως μνησθαισῶν εισφορῶν ὑπὲρ τῶν προσφύγων, τῇ φροντίδι τῶν Ἀξιοτίμων Κυριῶν καὶ Δεσποινίδων Δάρνακος, προσέφερον ὁ Ἅγιος Θεόδωρος τῆς ἐπαρχίας μας Λ. 15.0.0. εἰς μετρητὰ καὶ Λ. 31.6.2. εἰς εἶδη, ἡ Ἀραδίππου ὡς δεύτερον ἔρανον Λ. 20.0.0., ἡ Ἀσία ὡς δεύτερον ἔρανον Λ. 15.3.2. εἰς μετρητὰ καὶ ἀπὸ ἐκποιήσιν εἰδῶν, διὰ τοῦ κ. Ἀντωνίου χ' Ἀποστόλου, ἡ Ἀχνα ὡς τρίτον ἔρανον Λ. 3.0.0. εἰς εἶδη.

Αἱ εισφοραὶ συνεχίζονται.

Νέον ἔθνος, 4.11.1922
Neon Ethnos, 4.11.1922

ΕΚ ΠΑΦΟΥ

—Πολυκληθεομένη ὑπερῆς καὶ ἐπέτος ἡ πανήγυρις τοῦ Ἁγ. Λαυκᾶ, ἡ κατ' ἔτος γαυομένη παρὰ τὸ χωρίον Κούκλια. Τὸ ἱεροσκοπικὸν Σώμα Κτήματος μεταδὲν ἐκεῖ διενήργησεν ἑράνους ὑπὲρ τῶν προσφύγων, συνηθοροῦσθαι ἐκ εἰς χρῆμα 10 λί-

Ελευθερία, 8.11.1922
Eleftheria, 8.11.1922

—Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Ἀθηναίου διενήργησαν ἑράνους ὑπὲρ τῶν προσφύγων καὶ ἔχον τὸ ποσὸν 2½ λίτρων, ὅπερ ἀπέστειλαν εἰς τὴν Ἀ. Μ. τὸν Ἀρχιεπίσκοπον.

—Ὁ εἰς Ἀδώνης κ. Παναγῆς Χριστοφῆ ἀπέστειλεν εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν 70 ἀκάθαραις παλαιῶν ὅπως διεκτεθῶσιν ὑπὲρ τῶν προσφύγων.

Ελευθερία, 8.11.1922
Eleftheria, 8.11.1922

Ἡ ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΥΡΗΝΕΙΑΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Ἡ γενικὴ συμπέθεια τῆς Κύπρου ὑπὲρ τῶν προσφύγων ἐξεδηλώθη λαμπρότατα καὶ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Κυρηναίας, εἰς τὰ διάφορα χωρία τῆς δόποιας διενηργήθησαν ἔρανοι γυναικῶν σχετικῶς πρὸς τὴν οικονομικὴν κατάσταση αὐτῆς. Ὄντω εἰσπραχθήσαν ὑπὲρ τῶν ἀτυχῶν ξένων μας ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας καὶ ἀπεστάλησαν εἰς τὴν Ἰερὴν Μητροπολίτιν Κυρηναίας τὰ ἀκόλουθα ποσά:

Ἐκ Συριανοχ. μετρητὰ	£ 2. 1.0
ρουχικὰ 22 τεμάχια	
» Πεδουλά μετρητὰ	» 20. 0.0
» Μουτουλλά	» 8. 8.0
» Τρ. Ἐλαιῶν	» 6.17.0
» Κ.Χωρίου Λευκας	» 1.14.4½
» Φλάσου	» 5. 8.1½
» Γαλάτας	» 7.17.0

Τοῦ τελευταίου οἱ ἔρανοι τῇ ἐγκρίσει τοῦ Π. Μητροπολίτου Κυρηναίας διετέθησαν ἐπὶ τόπου εἰς δύο ὀκογενεῖας προσφύγων ἐκ Γαλάτας καταγομένων καὶ ἐκ 14 προσώπων ἀποτελουμένων.

Τὴν προπαραβέθησαν εἰς Κυριακὴν οἱ διδάσκαλοι τοῦ χωρίου μετὰ τοῦ ἐκ τῶν προηγουμένων κατοίκων κ. Χαριλάου Γ'. Παπανικολάου μετέβησαν εἰς Πάρα-Χωρίον καὶ Νήσου ἔπου τῇ βοηθείᾳ τοῦ διδασκάλου κ. Θεοδώρου Α. Θεοδωρίδου καὶ ἄλλων κατοίκων συνέλεξαν ἑράνους ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χωρίῳ μας προσφύγων. Εἰς τὰ ἐν. λόγῳ χωρία ἀκφορῶσιν τὰ θερμὰ συγχαρητήρια ἡλοκλήρου τῆς Κοινότητος Ἰδαίου.

♦ ♦ ♦
ΟΜΛΑΔΕΣ ἐκ τῆς Ἐπιτροπείας τῶν Κυριῶν ἐπὶ τῶν προσφύγων ἐξακολουθοῦσι τὸ φιλάνθρωπον ἔργον τῶν τῆς συλλογῆς ἑράνων εἰς τὰ διάφορα προάστεια τῆς Ἀσικωσίας.

—Ἡ πρώτη ἐμὴς ἐπαινεθὴ χάριν τοῦ ἱεροῦ ἀειτῆς σκοποῦ τὴν δευτέραν τὴν Παλλουριεῦσσαν συλλέξασα £ 18.1.7 1½ ἐκ τῶν ὁποίων αἱ £ 10 καταβλήθησαν ἐκ τοῦ Ἐρανοῦ τῆς Ἐκκλησίας ὁπὸ τῆς Ἐπιτροπείας αὐτῆς ἀξιοπαίτως ἀνεργούσης.

—Ὁμοίως τὴν παραθ. Κυριακὴν μετέβησαν εἰς Καψιακλί αἱ Κυρίαι Ἀθηνᾶ Ἰωαννίδου, Ἑλπινίκη Ἰσοφαρίδου καὶ Χαρ. Ν. Παστελλίδου συνοδουμέναι ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κ. Γ. Παναπορφυρίου, ὅστις καὶ ἀκήρυξεν ἐπὶ Ἐκκλησίας, Συνελεύθη δὲ ποσὸν ἐκ £ 10. 1. 11, 7 κοιλὰ οἴτου καὶ 8 κριθῆς καθὼς καὶ πολλὰ ἀσπρόρουχα, 1 ζεθογος σινδόνια. κλπ.

—Ὅμοιως ἐπίσης ἐκ τῶν Κυριῶν Θ. Λησίου, Ἰδγ. Α. Θεοδότου καὶ Πολ. Ν. Λυμπούρη συνοδουμένη ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κ. Διον. Κυρκιῆτος ἐπέμειψθη τὰ χωρία Πέρα καὶ Ψημιολόζου πρὸς συμπληρωματικὸς ἑράνους, συνελεύθη δὲ ποσὸν ἐκ £ 17 περιῖτου προσεφέρθησαν πρὸς τοῦτοις 8 μάλλινα σινδόνια.

ΓΡΑΦΟΥΣΙΝ εἰς ἡμᾶς ἐκ τριῶν Ἑλλῶν Μαραθάσης διὰ τῆς ἐργασίας τοῦ ἐν τῇ κοινότητι ταύτῃ ἀκαμάτου διδασκάλου κ. Γ. Κ. Μερσανθοῦσης διενηργήθησαν ἐν αὐτῇ ὑπὸ εὐδικῆς ἐπιτροπείας ἔρανοι ὑπὲρ τῶν προσφύγων Μικρασιωτῶν. Ἡ κοινότης παρ' ἑλθὴ τῆς σμικρότητάς καὶ τὴν δυσχερῆ αὐτῆς οἰκονομικὴν θέσιν προσέφερε προθύμως £ 17. 7 αἰτίως ἀπευτάλησαν εἰς τὴν Ἀ. Π. τὸν Μητροπολίτην Κυρηναίας κ. Μικαῆριον ὅπως χρησιμοποιοθῶσιν ὑπὲρ τοῦ εὐγενεῶς προσρισμοῦ τῶν.

Κυπριακὸς Φύλαξ, 23.11.1922
Kyriakos Fylax, 23.11.1922

ΛΕΜΕΣΙΑΝΑ

3)1)022.

Προσφύγικοί Έρανοι.

Ἡ ἰατὴ τῶν προσφύγων ὁριθεῖται ἐκ κυριῶν καὶ κυριῶν Ἐπιτροπεία, ἐφ' οὗ ἐφύκεν εἰς τὸ τέλος τῆς ἐν τῇ πόλει ἑγγραφῆς μηνιαίων συνδρομῶν ὑπὲρ τῶν δυσμεταίρην τούτων πλασμάτων, ἔστρεψε τὴν προσοχὴν τῆς πρὸς τὴν ἐπαρχίαν.

Οὕτω κατὰ τὴν ἐν τῷ Δημαρχεῖο συγκαταθέντων σύγκλησιν τοῦ Σαββέτου, ἀπεφασίθη ὅπως τὴν ἰσχυρίαν ζητηθῆ ὁ ἔρκωνος τῶν κωμοπόλειων Ἄρσους, Βιυνίου καὶ Βέκης (παιδακίου).

Καὶ ὅπως ἴσταν πρὸς τῆς Κυριακῆς παρὰ τὸ ὄριον ψῆχος τῆς πρώτης καὶ τὸ συνεισφέρει τοῦ αὐρανοῦ ἔβλεπε τις τρεῖς αὐτοκίνητα νὰ φέρωνται εἰς τὰς ἐρημίνας κωμοπόλεις.

Τὸ μὲν Ἄρσους ἐπισκέφθηκε ἡ κ. Ἐσθὴρ Μαιρομουστάκη, ἡ Δ/ς Μαρουλλα Ρώσσου, ὁ ἔκτακτος κ. Νικόδημος καὶ ὁ κ. Σιν. Πεδουλιώτης.

Μετὰ τὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὁμιλίαν τοῦ Ἐξάρχου οἱ ἐνδοκίμοιτες ἐπελήφθησαν τοῦ ἱεροῦ, ὑψηλοῦ καὶ θεαρέστου τῶν ἔργων ἔργοντες ὡς συνεργοὺς τῶν τῶν Γεώργιον Παναγιωτίδου (διδασκάλου) καὶ Δ/κ Πολυξίνην Σαββίδου (διδασκάλισσαν). Ἐν τῷ εἰσπραχθέντων εἰς μετρητὰ £28 7. 0 συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἐξ ἑνὸς γροαίου συνεισφοράς τῶν παιδιῶν τῶν σχολείων εἰς εἶδος (κραι, σταφίδα, γλυκίσματα) καλὴ προσότης ἡ δὲ Ἐλένη Παναγῆ προσέφερε ἕνα χρυσὸν τὸ ὁποῖον ἐξεκρίμασαν ἐκ τοῦ λαίμου τῆς.

Τὸ Βουνὶ εἶδον αἱ κ. κ. Ἀφέντρα Ἀλ. Ζήνωνος, Νίνα Πατίκη, ὁ Ἱεροκλήρῳ καὶ καθηγητῆς κ. Χρ. Οἰκονομίδης καὶ ὁ κ. Προκόπιος Παπαδόπουλος.

Ἐνταῦθα ὁμιλήσιν ὁ Ἱεροκλήρῳ τῆς πόλεως αἱ δὲ εἰς χρῆμα εἰσπράξεις ἀνήλθον εἰς £22—11—7 1)2. Ἐπίσης συνελήθησαν 80 ὄκ. σταφίδος μὲ γλυκίσματα.

Τὴν ἰατροκοινωνίαν ταύτην ἐβούθησαν παλὸν

ὁ αὐτόθι ἰατρός κ. Στυλ, Μ. Βάλος, ὁ διδ. κ. Γ. Μ. Οἰκονομίδης καὶ ἡ διδ. Δ/ς Μελπομένη Πελαγία.

Τέλος εἰς τὴν Βέσαν ἐξέδραμον ὁ κ. Γαβριήλ Ι. Κωνσταντινίδης μετὰ τοῦ ἑμπορευμένου. Γενομένης δὲ καὶ ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ δευτέρου καταλλήλου ἐπ' ἐκκλησίας, ὁμιλίαν, ἐζητήθη ὁ προσφύγικός ἔρκωνος ἀποδώσει μετρητὰ μὲ £ 12—11—2, καὶ εἰς εἶδος κραι 22 1)2 κομῆται. Ἡ ἀπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐπιτελεσθεῖσα μὴ αὐτὴ ἀπέστειλε πρὸς μὴδὲ καὶ £4, 0.0 πρὸς τοὺς ἐν Σάμῳ ἑγγυριστοὺς προσφύγας. Ὁ διδ. κ. Κλεάνθης Π. Κυριακίδης ἐξεδήλωσεν ἐπιθυμίαν ὅπως προσλάβῃ καὶ προσφύγικα ὑπὸ τὴν προστασίαν του.

Δόξῃ τῆς κατασκευαστικῆς ρυθμιστικῆς βροχῆς ἀνακόπη τὸ ἔργον ἡμῶν καὶ ἀνέλαβον οἱ Αἰδ. Παπᾶ Μιχαὴλ Κυριακού, Ἱεροκλήρῳ Ἐπινοῦν, κ. Ἐλίγκω Θ. Ζηχαριάδου, κ. κ. Ἄνδρ. Α. Νικολαΐδης, Νικόλας Στυλιανοῦ, Εὐριπίδης Γ. Ἄποστολῆ καὶ Παναγιώτης Χριστοδούλου νὰ συνεχίσωσι τὰς συνδρομὰς κατὰ τὴν προεχθῆ Κυριακῆν.

Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐποκρύψωμεν τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὴν συγκλίσειν τοῦ Αἰδ. Παπᾶ Μιχαὴλ, ὅστις παρὰ τὰ 90 χρόνια τὸ ὁποῖον φέρει ἐπὶ τῆς βράχειος του, παρηκολούθησεν ἡμᾶς εἰς ὅλας μὲς τὰς κινήσεις, παρακινῶν καὶ εὐλογῶν τοὺς χριστιανούς του. Ἐπίσης τὴν προθυμίαν τὴν ὁποῖαν ἐπέδειξατο ἡ κ. Ζηχαριάδου παρὰ τὸ βεβῆ τῆς καὶ πρόσφατον πένθος ἢ καὶ ἐπαίνουμένον δημοσίᾳ.

Τὸ γωρὸν Ἄγ. Ἀμβρόσιος ἐνεργεῖα τοῦ αὐτόθι διδ. Κ. Δημητρίου Χριστοδουλίδου συνεισέφερε £ 1. εἰς μετρητὰ καὶ 20 ὄκ. σταφίδος.

Οἱ πρόσφυγες μαθόντες τὰς ἐπὶ αὐτῶν ἐνεργείας μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς ἐγνώμονοῦσι τοὺς προστάτας τῶν.

ΕΡΑΝΟΙ ΕΙΣ ΕΠΑΡΧ. ΚΥΡΗΝΕΙΑΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Συνεχισθέντων τῶν ἐπὶ τῶν προσφύγων ἐράνων ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Κυρηνείας συνελήθησαν τὰ κατωτέρω ποσὰ εἰς χρῆμα καὶ εἶδη, σταλάντα πάντα εἰς τὴν Ι. Μητροπόλιν Κυρηνείας καὶ διατεθέντα ὑπ' αὐτῆς διὰ τὸν φιλόανθρωπον προορισμὸν των:

Προδρόμου Μαραθάσης
μετρητὰ £ 5. 6.4¹/₂

Ἄγ. Δημητρίου Μαραθάσης
μετρητὰ > 1. 3.7¹/₂

Ἄνω Ζώδιας > 2. 0.6

σιτος, ψωμιὰ, ρουχικὰ καὶ ἄλλα διανεμηθέντα εἰς τοὺς ἐν Μόρφου πρόσφυγας > 2.12.0

Ἄστρομερίτου μετρητὰ > 2.12.0

Περσιτερώνας α' ὁδοῖς > 1.18.0

Ἄργακιος. σιτος, κουκιά, πατάτες καὶ ἄλλα τρόφιμα, ρουχικὰ διανεμηθέντα εἰς τοὺς ἐν Μόρφου πρόσφυγας ἀξίας > 4. 0.0

Λαπήθου. Τῆ ἐνεργεῖα τῆς Δίδος Ρεβέκκας Ἰσαγγαρίδου καὶ ἄλλων Κυριῶν, τρόφιμα καὶ ρουχικὰ διανεμηθέντα εἰς τοὺς ἐν Κυρηνείᾳ πρόσφυγας > 15. 0.0

Ἄγ. Ἀμβροσίου Κυρηνείας. Τῆ πρωτοβουλία καὶ ἐνεργεῖα τοῦ Ὄσιου Διακόνου Ἀνδρίου καὶ τῶν κ.κ. Σπυρίδου Χ' Πρωτοπαπᾶ καὶ Γαβριήλ Σ. Οἰκονομίδου μετρητὰ > 30. 0.2¹/₂
ρουχικὰ ἀξίας περίπου > 5. 0.0

Φωνὴ τῆς Κύπρου, 18.11.1922
Foni tis Kyprou, 18.11.1922

Κυπριακὸς Φύλαξ, 18.1.1923
Kypriakos Fylax, 18.1.1923

Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπέζης Κύπρου
Bank of Cyprus Cultural Foundation

Λεμεσός.

Limassol.

Φιλανθρωπικές εκδηλώσεις για τη στήριξη των προσφύγων

Charity events for the support of the refugees

Στην προσπάθεια για συλλογή χρημάτων προς ανακούφιση των προσφύγων διοργανώνονται, εκτός από έρανοι, και ποικίλες φιλανθρωπικές εκδηλώσεις, όπως μουσικές βραδιές, κινηματογραφικές προβολές, χοροί και άλλα.

In the effort for the collection of funds for the refugees' relief, apart from fundraisers, various charity events are also organised, including evenings with music, film screenings, balls and other events.

Ημερολόγιο 2020 Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου (επιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
Calendar 2020 by the Association of Asia Minor Cypriots (ed. Mona Savvidou Theodoulou)

Siroun Yenonkian, βιολιστής και συνθέτης (1915-2010), ένα από τα μέλη της οικογένειας Yenonkian, τα οποία μαζί με την οικογένεια Κακομανώλη διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στα πολιτιστικά δρώμενα της Κύπρου από το 1924 μέχρι σήμερα. Η φωτογραφία ανήκει στη μουσικό και φιλόλογο Βιολέτα Κακομανώλη.

Siroun Yenonkian, violinist and composer (1915-2010), one of the members of the Yenonkian family, who, together with the Kakomanoli family, played an important role in the cultural life of Cyprus from 1924 to the present day. The photo belongs to musician and philologist Violeta Kakomanoli.

Ἡ ἐπὶ τῇ ἑπετειῇ τοῦ Ἱεροῦ Σταυροῦ πανήγυρις Λευκάρων δὲν ὑπῆρξε πολυπληθὴς ὡς εἰς προηγούμενα ἔτη. Κατὰ τὴν πανήγυριν ταύτην ὁ ἀστυνόμος Λάρνακος συνέλεξε παρὰ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου 21 λίρας ὑπὲρ τῶν προσφύγων Σμύρνης τῶν διχμενόντων ἐν τῇ πόλει μας. Ἐπὲρ τῶν προσφύγων ἐδόθη καὶ κινηματογραφικὴ παράσταση τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης Τετάρτης, αἱ εἰσπράξεις δὲ ἀνηλλθον εἰς 150 λίρας. Οἱ Κινηματογράφοι Ἄστερ—Πατέ εἶχον παρχωρήσει δωρεὰν τὴν ἀθροιστὴν τῆς παραστάσεως.

Ελευθερία, 30.9.1922
Eleftheria, 30.9.1922

During the Holy Cross celebrations in the village of Lefkara, the Larnaca police constable collects £21 from the residents for the refugees.

In the “Aster-Paté” cinemas a film screening is organised, the proceedings of which reach £60 and are given in favour of the refugees.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΣΠΕΡΙΣ
ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΣΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ, 16(12)1922

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

- 1) ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΜΟΥ. Μονοψάλια ὑπὸ Κας Πέρας Μ. Φραγκουδῆ καὶ Νικολάου Κλ. Λακίτη, τῆ συνοδείᾳ κλειδοκμβάλου ὑπὸ Γεωργίου Ἡλιαδῆ.
- 2) ΧΟΡΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ. Ἐπὶ Πίτρου Κόζα μὲ τὸ ἔθνικόν ἔιδωμα.
- 3) Ἡ 75ῃ ΡΑΨΩΔΙΑ ΤΟΥ ΔΙΣΤ. Ἐκτέλεισις ὑπὸ τοῦ ἐμπιστευμένου κλειδοκμβάλιστοῦ Νικολάου Σκασιούφῃ διὰ τοῦ δακτύλου τῆς δεξιᾶς χειρὸς.
- 4) Ἡ «ΡΗΓΑΙΝΑ». Ἀπαγγελία ὑπὸ Ὀδυσσεύς Μιχαηλίδου.
- 5) Ο ΚΑΟΥΡΟΣ. Μονοψάλια ὑπὸ Εὐδελθοντος Σχίζα.
- 6) THE SUN IN THE WEST. Ἀπαγγελία Ἀγγλιστῆ ὑπὸ τῆς Δίδος Κίκης Σώζου.
- 7) SAOUAH. Φιλολογικὸς Ἀραβικὸς διάλογος ὑπὸ τοῦ Προξένου τῆς Ἀραβίας Κου Τζῶν Κιρκῆ καὶ τοῦ Δημάρχου κ. Ἀλίου Ζήνωνος.

Γενικὴ Εἴσοδος £ 2.0.0.

ΤΑΛΙΑΝΟΣ

Φωνὴ τῆς Κύπρου, 16.12.1922
Foni tis Kyprou, 16.12.1922

Διοργάνωση μουσικῆς εσπερίδας ὑπὲρ τῶν προσφύγων.

MUSICAL EVENING
FOR THE BENEFIT OF THE REFUGEES

A musical evening is organised for the benefit of the refugees. The program is displayed above.

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν πρῶτην τοῦ Νέου ἔτους αἱ Δεσποινίδες Ἀκτὴ Πρ. Παπαδοπούλου, Χρυστάλλα Ἡλιάδου καὶ Πάγκος Μπόνη ἐπεσκέφθησαν τὰ περισσότερα Κέντρα τῆς πόλεως καὶ ἐνήργησαν πώλησιν ποιήματος ὑπὲρ τῶν Προσφύγων εἰσπράττες τὸ ποσὸν Λ. 8.-4.-0.

Ὁ Κος Χαράλαμπος Αἰβαλιώτης Διευθυντὴς Ἀχθοφόρων Λισσῶν προσεφέρθη νὰ ἀφαιρῇ ἐν μερίδιον εἰς ἑκάστης ῥογασίας τῶν ἀχθοφόρων.

Κατέθεσε δὲ τὴν πρώτην εἰσπραξίν εἰς τὸ Ταμεῖον Λ. 3.-0.-0.

Ὁ ἐν Παρισίοις Κος Κύρος Γ. Πηλαβᾶκη κατέθεσε μέσον τοῦ ἐν παύθῃ Κου Α. Γ. Πηλαβᾶκη εἰς τὸ Ταμεῖον Λ. 5.-0.-0.

Εἰσπράχθησαν ἀπὸ Δίσκον Ἀγίας Τριάδος Λ. 0.-7.-0.

Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Προσφύγων παρακαλεῖ θερμῶς ἅπαντα τὰ Σωματεῖα Ἰδρύματα Ἐταιρείας κ. τ. λ. εἰς ἡ ἀνηυθύνθη πρὸ καιροῦ ζητούσα ἐνίσχυσιν τοῦ Ταμείου ὅπως ἀπαντήσουν σχετικῶς ὑποχρεοῦντες ταύτην τὰ μέγιστα,

Ἀλήθεια, 6.1.1923
Alithia, 6.1.1923

Εἰσπραξὴ χρημάτων ὑπὲρ τῶν προσφύγων ἀπὸ πώλησιν ποιήματος, ἀπὸ εἰσφορὰς ἰδιωτῶν καὶ ἀπὸ δίσκους ἐκκλησιῶν.

Funds are collected for refugees from the sale of a poem, the donation of a portion of the salary of the stewards of the Limassol port, a lump sum given by a Cypriot living in Paris through a relative and the charity box of the Holy Trinity Church in Limassol.

— Τὴν γόχτα τῆς παρελθούσης Πέμπτης ἐπιτυχέστατα διετέχθη ἐν τῇ αἰθούσῃ Πατὴ ὁ προαγγελθεὶς χορὸς ὑπὲρ τῶν προσφύγων, τὴν δὲ νύκτα τοῦ π. Σαββάτου ἐτέλεσε μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ἰδὸς ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Ζ. Παπαδοπούλου, χορὸς ὑπὸ τοῦ Χορευτικοῦ Ὁμίλου.

Κυπριακὸς Φύλαξ, Ἰανουάριος 1923
Kyriakos Fylax, Ἰανουάριος 1923

Διοργάνωσι χορῶν ὑπὲρ τῶν προσφύγων.

Organisation of balls for the collection of funds for the refugees in the “Paté” ballroom and the theatre of Z. Papadopoulos.

Ἡμερολόγιο 2020 Συνδέσμου Μικρασιατῶν Κύπρου (ἐπιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
Calendar 2020 by the Association of Asia Minor Cypriots (ed. Mona Savvidou Theodoulou)

Ὁ Ἀλέκος Κακομανώλης, σύζυγος τῆς Βιργινίας Γενονκιαν, με τὸ ακορντεόν.
Ἡ φωτογραφία ἀνήκει στη Βιολέτα Κακομανώλη.

Alekos Kakomanolis, husband of Virginia Yenonkian, holding the accordion.
The photo belongs to Violeta Kakomanoli.

ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΣΠΕΡΙΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Ἡ Μουσικοφιλολογικὴ Ἑσπερίς ὑπὲρ τῶν προσφύγων, δοθεῖσα κατὰ τὴν νύκτα τοῦ Σαββάτου, ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ κ. Ζ. Παπαδοπούλου, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἐπισημοῦ Διοικητοῦ Λάρνακος κ. Τ. J. Greenwood, ἐτέθη ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας.

Ἡ αἴθουσα ἦτο πλήρης κόσμου προθύμως ἀναποκριθέντος εἰς τὰς ἀνεργείας ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ οικονομικοῦ σκοποῦ. Πρὸς τοῦτο ἐργάσθησαν μετὰ θερμῆς ζήσεως αἱ διοργανώτριαι τῆς ἐσπερίδος Κυρίαί Σ. Σταυρινίδου, Μ. Καρεκλή καὶ ἡ Δις *F. Amiel*.

Τὸ πρόγραμμα ἦτο πλούσιον καὶ ἐκλεκτὸν εἰς μουσικὰς συνθέσεις, ᾠσματα, ἀπαγγελίας καὶ ζώσας εἰκόνας (*tableaux vivants*).

Ἡ ἑσπερίς ἤρξατο διὰ γραφικῆς εἰκόνας συμβολισμοῦ τὴν ἀνοίξιν ὑπὸ τῶν δεσποινίδων Ν. Μαληκίδου, Ν. Ίακωβίδου καὶ Γ. Στίνα. Κατ' ἐκείνην ἀκατέστη τὸ κοινὸν ἢ ἐκείνη ἀνεκτέθη τρίς.

Αἱ μουσικαὶ ἐκτελέσεις ἐκτελέσαν ἀνεκρινόμενος τὸ ψυχολογικώτατον μέρος.

Ἡ ἐκ Λευκωσίας Δις Ἀθανασιάδου, ἀπόρρατος τοῦ ὄρειου Ἀθηνῶν καὶ ἡδὴ

Καθηγήτρια τῆς Μουσικῆς ἐν τῇ γυναικείᾳ τῆς, ἐτέλεσεν ἐπὶ κλειδοκυμβάλου τὴν 12ην Ραψωδίαν τοῦ *Liszt*, τὸ *Scherzo* τοῦ *Chopin* καὶ ἄλλας μουσικὰς συνθέσεις. Ἦτο πραγματικὴ ἐπι-

σοποινα τοῦ κλειδοκυμβάλου, τοῦ ἐπισημοῦ τὰ πληκτρα εἰδείξαν πρωτοφανῆ, πειθαρχίαν εἰς τοὺς αὐτοχρημα ἠλεκτρονικούς τους δακτύλους τῆς. Κατέπληξε τὸ ἀκροατήριον, τὸ ὅποιον ἦτο ἀκράτητον εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἐκτιμήσεώς του.

Ἡ Δις Στίνα ἐτέλεσε πολὺ ἐπισημὸν ἐπὶ κλειδοκυμβάλου τὴν σύνθεσιν *In Fuisse*, ἐν συνοδείᾳ βιολίου ὑπὸ τοῦ Μουσικοδιδασκάλου κ. Κ. Τόμας.

Ἡ Δις ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Μουσικοδιδασκάλου ἐτέλεσεν ἐπὶ κλειδοκυμβάλου τὴν *Giocanda* τοῦ *Ponchielli*. Κατὰ βαθυτάτην μύθισιν εἰς τὰ μυστήρια τῆς θείας μουσικῆς τέχνης δι' εὐχαροῦς ἐτελέσεως δυσκόλου συνθέσεως.

Ἡ Κυρία *Lander* ὑπῆρξεν ἀληθῶς ἡρώς εἰς ἐκτελέσει ἐπὶ κλειδοκυμβάλου καὶ εἰς ᾠσματα, ἀλλὰ καὶ ἀνεξάντητος εἰς ἀνοικτόκαρδον συμβολῆν, ἐποῦ τῆς χρησιμὸς ἡ μουσικὴ μέρψοις τῆς.

Ἡ Κυρία *Weir* ἀπήγγειλε χαρίστως τὸν μονόλογον.

Ἡ Δις *Greenwood* ἔδωκε δείγματα τῆς γλυκειᾶς καὶ ἐντόνου φωνῆς τῆς ψάλασα ᾠρία ᾠσματα.

Αἱ δεσποινίδες Δ. Ζ. Παριδίου καὶ Ν. Ίακωβίδου ἔτεψαν τὸ ἀκροατήριον δι' ἐπιτυχῶν ἀπαγγελίων ἐκλεκτῶν προλόγων τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς.

Ὁ κ. *Galera* κατέδειξεν, ἐπι χειρῶνται κἀλλιστα τὸ βιολίον.

Οἱ κ. κ. *Weir* καὶ *Robb* ἔψαλαν ἑμμελῶς ἐκλεκτὸν ᾠσμα.

Ὁ κ. Θ. Κ. Θεοχαρίδης, ἐν συνοδείᾳ κλειδοκυμβάλου ὑπὸ τῆς Κας *Lander*, ἔψαλε παθητικώτατα ἐπὶ Διαβολίκαίου τοῦ Σακελλαρίου καὶ γαλλικὸν ᾠσμα.

Ὁ κ. Σάνθος Λουσιώτης, ἐν συνοδείᾳ κιθάρας ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Δημητρίου, ἔψαλε πολὺ ἑμμελῶς τὸ ᾠσμα ἐμψύχως.

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἑσπερίς, ψυχολογικῶς γήσασα περισσοῦς τὸ κοινὸν τῆς πόλεως.

Ὁ κ. Διοικητῆς ἐξέφρασε θερμὰς ἐπιχαριστίας πρὸς ἀπαντας τοὺς συντελέσαντας εἰς τὴν ἐπιτυχῆ διαξαγωγὴν τῆς, μεθ' ἧς ἀνεκρούθη ὁ ἀγγλικὸς βενεδικτὸς ὕμνος.

Αἱ εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς Λ. 65.00.

Ὁ κ. Δημήτριος Λεκάριος εἶχε εὐχρηστικὰ νὰ κατέσχευε τῆς ἐκείνη ἑσπερίδος ἐπὶ ἀπαγγελίας ἐκ τῶν ᾠριῶν προλόγων τῆς ἀποσκευασμένης Μούσης τῆς, ἀλλ' ἐκατέθη ἀπίστευτα ἔπὶ τοῦ φιλανθρωπισμοῦ τούτου σκοποῦ Λ. 0.10.0.

Νέον Ἔθνος, 23.12.1922
Neon Ethnos, 23.12.1922

MUSICAL AND LITERARY EVENING FOR THE BENEFIT OF THE REFUGEES

A successful musical and literary evening for the benefit of refugees takes place under the auspices of the Larnaca District Commander Greenwood. The theatre's venue is full as the women who organised the event worked with particular dedication to ensure the response of the public and that money is collected. The programme includes compositions, singing and tableaux vivants, as well as recitals, while the evening is inaugurated with a picture symbolising spring. The proceeds reach the amount of £65.

386

Μαυριώτατε,
 Λαμβάνω τις υπέρ σου πρωτοποσί-
 ων εις τιν' Υπ. Μαυριώτατα ὅτι εὐδοκίμῳ καὶ
 ἔγω ἀρωγὸς εἰς τὸ διαρῆτα ἔργον ὡς ἐνεχέται
 ὑποδέσθαι καὶ δῶν μίαν μονεμίαν εὐταξίαν
 κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Αγ. Πάσχα, καὶ ὡς οἷον
 αἱ ὑποστάσεις, ἀρκετοῦμεν τὸ ὑποκαθίξαι
 ἔργον, δὲ παραδόντων εἰς τὴν ὑπερθερ Μαυ-
 ριώτα σου δαδῆσιν ἀλλὰ καὶ τὴν ἔσπασαν τῶν
 δυστυχῶν ἔγγυθον ὑποσφύγων. Ἐφαίνονται
 ὅθεν καὶ τὴν παρόντων μου ὄντων ἢ Υπ. Μαυ-
 ριώτα δὲν ἴσως τὴν ἀποστασία σου εἰς εὐτα-
 ξίαν λαῶν.

Ἐραπίων ὄντων ἢ Υπ. Μαυριώτα μετὰ
 παρόντων τῶν μεγίστων ὑπὲρ καὶ μου ἀνε-
 γίνου ὅσον τὸ ἄρατο καὶ ἄρατο,
 Δαδῆσιν, καὶ Υπ. Μαυριώτα,
 τῶν ὑποσφύγων,
 Ἐραπίων,
 22/3/23

Μαυριώτατε Ἀρχιεπισκοπῶν,
 Πρόσφορ τῶν ἐπι τῶν ἀπὸ παρῶντων,
 τῶν ὑποσφύγων ἑσπασίαν καὶ γαῖαν
 ἀφ' ἑσπασίαν μετὰ. Ἐραπίων

Αρχεῖο Ἱερᾶς Αρχιεπισκοπῆς Κύπρου
 Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

Σ. ηφ. Ἡ ἐπί τῶν ἔργων εὐταξία εἶναι ἔτι
 διαφανέστερον καὶ εὐχέμεν καὶ ἄρατο.
 Ἐραπίων μετὰ ἢ ἔργων Ἡ προστάσι
 καὶ ὑποσφύγων Μαυριώτατε.

Μουσικοδιδάσκαλος ζητά να τεθεῖ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Αρχιεπισκόπου
 συναυλία που διοργανώνει, τα ἔσοδα τῆς ὁποίας θα διατεθοῦν ὑπὲρ τῶν
 προσφύγων, Μάρτιος 1923.

A music teacher, wishing to contribute to what he considers to be an
 admirable mission that the Archbishop has undertaken for the collection
 of funds for the refugees, requests that the Archbishop takes under his
 auspices a concert that he intends to present on Easter Sunday, March,
 1923.

Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπέζης Κύπρου
Bank of Cyprus Cultural Foundation

Υιοθεσίες ή προσπάθειες για υιοθεσία ορφανών προσφυγόπουλων *Adoption* or efforts for the adoption of refugee orphans

Η καταστροφή αφήνει πίσω της, εκτός από νεκρούς, αγνοουμένους και πρόσφυγες, και πολλά ορφανά παιδιά. Οι Κύπριοι εμφανίζονται πρόθυμοι να τα υιοθετήσουν και να τους παρέχουν την προστασία και τη στήριξη μιας οικογένειας.

The destruction leaves behind, apart from victims, missing persons and refugees, many orphan children. Cypriots appear willing to adopt them and give them the protection and support of a family.

Πάφος.

Paphos.

48
 224
 Έγγραφου συμφωνία.
 Η συμφωνία αυτή γινώσθη σήμερα εν Πευκυσία μεταξύ
 του Μ. Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Κυρίλλου, ως πατόρου τῆς ἐπι-
 τροπίας πρὸς περίθαλψιν τῶν προσφύγων ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ κ.
 Μιχαήλ Χαραζάμους ἐν Πευκυσίας ἀφ' ἑτέρου μαρτυρεῖ ὅτι:
 1) ὁ κ. Χαραζάμους ἀνέλαβε τὴν ὑποχρῆσιν νὰ παραχά-
 βη εἰς τὴν οἰκίαν του τὸν πρόσφυγα Ἐλευθέριον Χριστοδούρου
 νὰ νιοθετήσῃ τὸν αὐτὸν νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς συντηρήσεως
 τοῦ βρεφιοῦ, ὑποσέσεως καὶ σχετικῆς μορφώσεως αὐτοῦ.
 2) Ἐν ἡ περιπτώσει ὁ ρηθὼν κ. Χαραζάμους ἀποζημιωθῆ
 ῖν δὴν τὸ πρόσφυγα ἀδυνατολογήσῃς ἢ ἐν ἡ περιπτώσει ὁ ρηθὼν πρὸς
 4) Ἐλευθέριον Χριστοδούρου ἔτινα κακομεταχειρίσεως του ἐν ἐπι-
 ρύῃ τοῦ ρηθὸς κ. Χαραζάμους ἢ τῶν ἐνομίμων αὐτοῦ
 ἢ ἔτινα ἀδικίας ἢ συμπεριφορῆς τούτων πρὸς αὐτόν, ἐκπεριβίω-
 σι τῆς βρεφιοῦ καὶ ἀναγκῆς ἐπὶ τῆς ἐπι τῆς περιθαλψέως τῶν
 προσφύγων ἐπιτροπίας, ἀναγκασθῆ νὰ καταχρήσῃ τὴν οἰκίαν
 τοῦ ρηθὸς κ. Χαραζάμους ἢ τῆς βρεφιοῦ κ. Χαραζάμους
 νὰ ὑπερβῆται νὰ παραγῆ κατὰ μήνα εἰς τὴν Α. Μ. τὸν Ἀρ-
 χιεπισκόπον ἢ τὸν κοσμοπότην τοῦ Ἀρχιεπ. θρόνου ἢ τὸν διο-
 κόπον αὐτοῦ πᾶν ῥηθὸν, τὸ ῥηθὸν ἢ ἐπὶ τῆς περιθαλψέως τῶν
 προσφύγων ἐπιτροπία ἢ διὰ ὑπὲρ ἀναγκῆς διὰ τὴν συντη-
 ρησὶν τοῦ ρηθὸς πρόσφυγοι μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεως ἢ τοῦ
 θανάτου αὐτοῦ παρ' ὅλλῃ τιτι προσώπῳ ἢ πᾶν ἔξοχῳ πρὸς
 τὸ ῥηθὸν ὁ ρηθὼν κ. Χαραζάμους εἰς ὑποχρῆσιν νὰ φρον-
 τίσῃ διὰ τὴν παρὰ τοῦ πρόσφυγοι παρασκεύην ὑπηρεσίας
 μέχρι τῆς ἀποχωρήσεως του.
 3) Πρὸς μισθολογὸν πρόσφυγοι δύνανται νὰ προσηρθεῖν ἐν
 ἀρροστέροις τῶν φύλων μέχρι ἡλικίας 15 ἐτῶν.
 ἐν Πευκυσία τῆ 17.30.10.1922
 Μιχαὴλ Χαραζάμους
 Πευκυσίας
 Πάρις
 Ο. Μούρτζης
 Υ. Πάπαδαρηγιάνου

Αρχεῖο Ἱεράς Αρχιεπισκοπῆς Κύπρου
 Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

«Έγγραφο συμφωνία

Η συμφωνία αυτή, που γίνεται σήμερα στη Λευκωσία μεταξύ του Μακαριστάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυρίλλου ως προέδρου της επιτροπής περίθαλψης των προσφύγων αφενός και του κ. Νικόλα Χαραλάμπους από τη Λευκωσία αφετέρου, μαρτυρεί ότι:

1. Ο Ν. Χαραλάμπους ανέλαβε την υποχρέωση να παραλάβει εις την οικία του τον πρόσφυγα Ελευθέριο Χριστοδούλου, να τον υιοθετήσει και να φροντίζει για τη συντήρηση, την ένδυση, την υπόδηση και τη μόρφωσή του.
2. Σε περίπτωση που ο Ν. Χαραλάμπους αποπέμψει τον προαναφερόμενο πρόσφυγα αδικαιολόγητα ή σε περίπτωση που ο προαναφερθείς πρόσφυγας Ελευθέριος Χριστοδούλου, λόγω κακομεταχείρισης από τον προαναφερθέντα Ν. Χαραλάμπους ή από άλλους που μένουν μαζί του ή εξαιτίας παραμέλησης ή σκληρότητας προς αυτόν εξακριβωμένα από την επιτροπή περίθαλψης των προσφύγων, αναγκαστεί να εγκαταλείψει την οικία του Ν. Χαραλάμπους, ο Ν. Χαραλάμπους θα υποχρεούται να πληρώνει μηνιαίως στην Α. Μ. Αρχιεπίσκοπο ή τον τοποτηρητή του αρχιεπισκοπικού θρόνου ή τον διάδοχο αυτού κάθε ποσό το οποίο η επιτροπή περίθαλψης των προσφύγων κρίνει αναγκαίο για τη συντήρηση του προαναφερθέντος πρόσφυγα μέχρι την ενηλικίωσή του ή την τοποθέτησή του σε κάποιο άλλο πρόσωπο ή οποιοδήποτε άλλο εύλογο ποσό το οποίο ο Ν. Χαραλάμπους θα υποχρεούται να πληρώσει για τις υπηρεσίες που πρόσφερε ο πρόσφυγας μέχρι την αποχώρησή του.
3. Οι προς υιοθεσία πρόσφυγες είναι δυνατό να υιοθετηθούν από άτομα και των δύο φύλων, μέχρι την ηλικία των 15 ετών.

Λευκωσία 17/30 Οκτωβρίου 1922»

Document for the adoption of the refugee Eleftherios Christodoulou, 1922.

“Agreement in writing

The present agreement, done today in Nicosia between His Beatitude the Archbishop of Cyprus Kyrillos as the president of the commission for the welfare of refugees and Mr Nikolas Charalambous of Nicosia, attests that:

1. Mr N. Charalambous has undertaken the obligation to receive in his home the refugee Eleftherios Christodoulou, adopt him and ensure his sustenance, clothing, shoes and education.
2. In the event of N. Charalambous sending the aforementioned refugee away or in the event of the aforementioned refugee Eleftherios Christodoulou is forced to leave the home of Mr Charalambous due to ill treatment by the aforementioned N. Charalambous or by other persons living with him or due to neglect or hardship verified by the commission for the welfare of refugees, N. Charalambous shall pay H.B. the Archbishop or the keeper of the Archbishop’s seat or his heir, a monthly sum that the commission for the welfare of refugees deems necessary for the maintenance of the aforementioned refugee until he is of age or until his placement with another person or any other reasonable sum that Mr N. Charalambous shall pay for the services that the refugee has offered until his departure.
3. Refugees placed for adoption may be adopted by persons of both genders, until the age of 15.

Nicosia 17/30 October 1922”

Συμφωνητικόν ἔγγραφον
 Μεταξύ τοῦ κ. Γεωργίου Γ. Κουσιώπου ἐξ Ἄνω Λεύκων
 ἐφ' ἑνὸς γι' τοῦ Νίκου Χαραλάμπους ἐκ Λεγκωνίου ἀρσφ.
 γοσεινιά ἐφ' ἑτέρου ἀνεγνωθῆσαν τε εἰσόμενα.

Ὁ κ. Γεωργίου Γ. Κουσιώπου καὶ ἄλλων ἀρσφ. ἐπιπέδων
 ἐφυγῆσαν, ἀναγαρβάν, ἐν ψυχροῦν τὸν Νίκου Χα.
 ραλάμπους, καὶ ἰσοδότησιν αὐτὸν, γι' νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ
 Νίκου Γεωργίου, ἐπὶ τὰς ἐφ' ἑτέρου ὄρους.

Ὁ κ. Γεωργίου Γ. Κουσιώπου εἶνε ὑπεχρεωτὸς, καὶ εἶχε τὸν
 εἰρημὸν Νίκου, εἰς τὸ σπυρὶ τοῦ, καὶ τρέφῃ αὐτὸν, καὶ
 τὸν σπυρὶ, καὶ τὸν εἶχε σπυρὶ γι' ὅσα τε χρῆσιμα.
 δ' καὶ τὸν σπυρὶ εἰς τὸ Λεγκωνίον καὶ τρέφῃ τὸν Νίκου.
 καὶ Λεγκωνίον καὶ γράμματα, γι' ἀν δύναι εἶνε ἐφ' ἑτέρου
 καὶ τὸν σπυρὶ γι' εἰς ἀντιθέτως Λεγκωνίον, γι' καὶ φροντίσιν
 καὶ τὸν τρέφῃ μίαν ἑξήκοντα, δ' εἶαν μίση καὶ φροντίσιν
 καὶ τὸν σπυρὶ γι' καὶ τὸν ἑβδὸν ἐν ἀρσφ. ὄρους
 τὸν κενυτὸν γι' αἰνυτὸν τὸν σπυρὶ γι' καὶ γερου-
 μηδὶ ὑπ' αὐτὸν εἶ εἰς ἀρσφ. ὄρους καὶ τὸν κ.
 ὄρους ἐπ' ἑτέρου ὄρους καὶ ἀντιθέτως, καὶ δυναιτὸς ὁ Νίκου
 καὶ σπυρὶ ἐν ἀρσφ. τὸν κενυτὸν τὸν, εἰς τὸν 18 Νοεμ-
 βρίου 1922 τὸν ἀρσφ. μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ Δεκεμβρίου
 τοῦ ἴσου ἡμέρας μίαν ἀπὸ 21-0-0 καὶ τρέφῃ εἰς τὸν
 ἀρσφ. τὸν, γι' καὶ ἄλλων εἶαν εἰδῆται μίση καὶ σπυρὶ οἱ γη-
 ρονίση τὸν. Ἄνω Λεύκων τὴν 31 Αὐγούστου 1931

Μέλητες
 Ὁ δὲτος Πατέρας

Γεώργιος Γεωργίου
 ἐκ Ἄνω Λεύκων

Ὁ δὲτος Πατέρας

Συμφωνητικόν ἔγγραφον ὑιοθεσίας τοῦ προσφυγοπαιδιοῦ
 Νίκου Χαραλάμπους ἀπὸ τῆς Σεφεύκεια, Ἄνω Λεύκων, 31.8.1931.
 Ἀνήκει στον Γεώργιο Χατζηγεωργίου

Ημερολόγιο 2017 Συνδέσμου Μικρασιατῶν Κύπρου
 (επιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
 Calendar 2017 by the Association of Asia Minor Cypriots
 (ed. Mona Savvidou Theodoulou)

«Συμφωνητικό έγγραφο

Μεταξύ του κ. Χ"Γεώργιου Γ. Κκούσουρου από τα Άνω Λεύκαρα αφενός και του παιδιού-πρόσφυγα Νίκου Χαραλάμπους από τη Σελεύκεια αφετέρου συμφωνήθηκαν τα ακόλουθα:

Ο κ. Χ"Γεώργιος Γ. Κκούσουρου κατόπιν προφορικών εξηγήσεων, παραλαμβάνει ως ψυχογιό τον Νίκο Χαραλάμπους, για να τον υιοθετήσει και να του δώσει το όνομα Νίκος Χ"Γεωργίου, υπό τους εξής όρους:

Ο κ. Χ"Γεώργιος Γ. Κκούσουρου είναι υπόχρεος να έχει τον προαναφερθέντα Νίκο στο σπίτι του, να τον τρέφει, να τον ντύνει, να του παρέχει στρώμα και όλα τα χρειώδη και να τον στείλει στο σχολείο να μάθει τα γράμματα του δημοτικού σχολείου και, αν μπορεί, είναι ελεύθερος να τον στείλει σε ανώτερη σχολή και να φροντίσει να του μάθει μία τέχνη. Εάν ζησει, να φροντίσει να τον νυμφεύσει και να του δώσει ως προίκα όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία του και αργότερα να γεροκομηθεί από αυτόν και, σε περίπτωση που πεθάνει και δεν εκτελέσει όλα τα πιο πάνω, να δικαιούται ο Νίκος να πάρει ως αμοιβή για τον κόπο του, από τις 18 Νοεμβρίου 1922 που τον παρέλαβε μέχρι την ημέρα του θανάτου του, μία λίρα Αγγλίας τον μήνα από την περιουσία του και κατόπιν, εάν περισσέψει, να την πάρουν οι κληρονόμοι του.

Άνω Λεύκαρα
31^η Αυγούστου 1931

Μάρτυρες

Ο θετός πατέρας»

"Document of accord

Between Mr Hadjigeorgios G. Kousouros from Ano Lefkara and the child-refugee Nikos Charalambous from Seleucia, the following has been agreed:

Mr Hadjigeorgios G. Kousouros, following an oral arrangement, undertakes as a protégé Nikos Charalambous, to adopt him and give him the name Nikos Hadjigeorgiou under the following terms:

Mr Hadjigeorgios G. Kousouros shall keep the aforementioned Nikos at his home, provide his sustenance, clothing, bedding and all the necessaries and send him to school so that he receives an elementary school education, and if possible, may send him to high school and arrange that he learn a trade. If he lives on, he shall arrange his marriage and give him as dowry all his movable and immovable property and subsequently be taken care of by him in his old age and, in the event of his death and inability to fulfil the above, Nikos will have the right to receive as remuneration for his work, from November 18, 1922, when he was taken under protection, one British pound per month from his estate and subsequently, if any estate remains, that shall pass to his heirs.

Ano Lefkara
August 31, 1931

Witnesses

The adoptive father"

Έγγραφο υιοθεσίας ορφανών
πρόσφυγόπουλων, 1922.

Document for the adoption of
orphan refugee children, 1922.

ΜΒ
310

Έγγραφο υιοθεσίας.

Ἡ σημερινή σὺντη γινόμενη σήμερον ἐν Ἱερουσαλὴμ μετὰ
τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου καὶ Κυρίας καὶ προέδρου τῆς
ἐπιτροπῆς πρὸς περίθαλψιν τῶν προσφύγων ἀφ' ἡνίκαι καὶ τοῦ κ.
Λοΐου Χραίου ἑπιμελητῆς τῆς ἐπιτροπῆς μαρτυροῦντες ὅτι ὁ κ. Χραίου

1) Ἡ κ. Χραίου ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρῆσιν νὰ παραλάβῃ ἐν
τῇ οἰκίᾳ τῆς προσφύγου Ἀργυροῦ Λάββα ἑτῶν 10
καὶ νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς συντηρήσεως, τοῦ ἰματισμοῦ, ὑποδύ-
ματος καὶ τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ μαθημάτων, τοῦ πρόσφυγος υπο-
χρεωμένου νὰ παρέχῃ ἀναγκαῖον τῆς ἡλικίας καὶ τοῦ φύλου του ὅ-
τι ἐν τῇ περιπτώσει ὁ ρηθὺς κ. Χραίου ἀποζημιωθῆναι τὸν ρηθὺν
πρόσφυγα ἀδικοπραγῆτως ἢ ἐν τῇ περιπτώσει ὁ ρηθὺς πρὸς τὸν
Ἀργυροῦ Λάββα ἑνὸς κακομητηγρησίως του ἐν μέρους
τῶν ρηθῶν κ. Χραίου ἢ τῶν ἐνομίμων τῶν ἢ ἀποδοῦναι
ἢ συμπροσέτις τούτων πρὸς αὐτόν, ἐμπροσθεν τῆς ἐπιτροπῆς
περίθαλψης τῶν προσφύγων ἐπιτροπῆς, ἀναγκασθῆναι νὰ παρα-
στήσῃ τῇ οἰκίᾳ τῶν ρηθῶν κ. Χραίου ὁ ρηθὺς
κ. Χραίου ὅτι ὑποχρεώται νὰ πληρώσῃ κατὰ μῆ-
να ἐν τῇ Α. Μ. τῶν ἀρκετάσεων ἢ τῶν τοποσημῶν τοῦ Ἀρ-
χιεπ. ὄρονος ἢ τῶν ἀτάσεων αὐτοῦ πᾶν ποσόν, τό ὅσοιόν ἢ ἐπὶ τῆς πε-
ρίθαλψης τῶν προσφύγων ἐπιτροπῆς ἢ ὅτι κέρδη ἀναγκαῖον μέχρι τῆς
ἀφασκοῦ τοποθετήσεως τοῦ πρόσφυγος.

2) Ἐὰν ὁ ρηθὺς πρόσφυγος Ἀργυροῦ Λάββα χρησιμεύσῃ ἢ
τὸ τοῦ ρηθῶν κ. Χραίου ὡς ὑπηρετῆς ἢ ὑπηρετρία ἢ
ὡς βιοτεχνικὸν ἢ ἐπαγγελματῆς τότε ἡ ἐπιτροπῆς δικαιούται λαμβά-
νευσα ἐπὶ τῇ τῆς ἡλικίας τοῦ πρόσφυγος καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ παρα-
σχέσεως ὑπηρεσίας νὰ ὀρίσῃ ποσόν τι, τό ὅσοιόν ὁ ρηθὺς
ὑποχρεώται νὰ πληρώσῃ τὸν Μ. Ἀρχιεπίσκοπον
πρὸς ὄφελος τοῦ πρόσφυγος.

Ἐν Ἱερουσαλὴμ τῇ
25 Σεπτεμβρίου 1922.

Μάρκος
Ἐπίσκοπος
Ἱερουσαλὴμ

Α. Χραίου

Αρχεῖο Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου
Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

Ἐκ τῶν προσφύγων προσελήφθησαν ὑπὸ διαφόρων οἰκογενειῶν δι' υἰοθεσίαν ἢ ὑπηρεσίαν περί τὰ 30 άτομα, παιδιά καὶ κοράσια ηλικίας 6—18 εἰσὼν, ἀλλὰ τὰ πλείστα τούτων ἔχουσι πάλιν ἐπανέλθει εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, καθ' ὅσον οὔτε αὐτὰ ἤθελον νὰ ἀποχωρισθῶσι τῶν μητέρων των, οὔτε αἱ μητέρες νὰ τῶν ἀποχωρισθῶσι τούτων.

Καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον φαίνεται δέσπολον νὰ προσληφθῶσιν ἄλλα πρόσωπα ὑπὸ οἰκογενειῶν εἴτε δι' υἰοθεσίαν εἴτε δι' ὑπηρεσίαν, ἐφ' ὅσον τὰ τέκνα μικρὰ ἢ μεγάλα θέλουσι νὰ ἦνε ὄκου καὶ αἱ μητέρες των, καὶ αἱ μητέρες θέλουσι νὰ ἦνε ὄκου καὶ τὰ τέκνα. Ἐν μὴ ὑπῆρχεν δὲ λόγος οὔτος, πολὺ εὐκόλως ὅς προσλαμβάνοντο εἰς διαφόρους οἰκογενείας ἅπαντα τὰ ἀπὸ ηλικίας 6 μέχρι 30 εἰσὼν άτομα, καὶ οὕτω θὰ καθίστατο εὐκολώτερον τὸ ἐρ-

γον τῆς ἐγκαταστάσεως καὶ συντηρήσεως λοιπῶν.

Ἀλλὰ εἰς αὐτὰ πρέπει οἱ πρόσφυγες νὰ τῶν ἰσχυρῶς ἀγαθῆς μεταχειρίσεως ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τὴν ἑλεησίν των μέχρις ὅτου πεισθῶσιν ὑπὸ τῶν πραγμάτων ὅτι τὰ τέκνα των θὰ εὖρωσι πάντοτε κατ' ἐπιτηδὴν προστασίαν ὑπὸ διασθέντων τῶν οἰκογενειῶν Λευκωσίας ἤθελον προσληφθῆ.

Ἐπὶ τούτοις ἐπὶ τοῦ παρόντος 10 μητέρες μετὰ τῶν βρεφῶν των ἐγκατεστάθησαν ἐν τῷ Ἐκθετοτροφείῳ, εἰς γέριον ἐν τῷ Πτωχοκομίῳ, 70 περίκου ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπῇ καὶ οἱ λοιποὶ ἐν τῷ Ἐκθετοτροφείῳ, Ἐπιτορφίου, Ἐπιτορφίου καὶ Ἐπιτορφίου.

Ἀπὸ σήμερον δὲ ἀπόφασις ἐπαρχει

Φωνὴ τῆς Κύπρου, 4.11.1922

Foni tis Kyprou, 4.11.1922

ΕΚ ΠΑΦΟΥ

ΚΤΗΜΑ, 6 Νοεμβρίου 1922.

—Τὴν παρελθούσαν Τετάρτην ἀφίκοντο εἰς τὴν πόλιν μας οἱ προωρισμένοι δι' αὐτὴν πρόσφυγες. Ἄμα τῇ ἀφίξει των πολλοὶ τῶν πολιτῶν ἐσπευσαν νὰ ἴδωσι τὰ δυστυχῆ ταῦτα πλάσματα καὶ ἀντιληφθῶσι τὴν κατάστασίν των, ἥτις ὁμολογουμένως εἶναι ἀξιοδράκρυτος. Πολλοὶ τῶν πολιτῶν ἐξεδήλωσαν προθυμίαν νὰ υἰοθετήσωσι τέκνα τῶν προσφύγων ἢ νὰ προσλάβωσι ταῦτα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των, ἀλλὰ δυστυχῶς αἱ μητέρες των δὲν ἐννοοῦν ν' ἀποχωρισθῶσι τούτων ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ. Καὶ τοιοῦτοτρόπως δημιουργεῖται ἐν πρόβλημα δύσλυτον, δυσχεραίνον τὴν θέσιν τῶν προσφύγων καὶ χαλαρῶνον τῶν πολιτῶν τὴν εὐσπλαγχνίαν.

Ἐλευθερία, 8.11.1922

Eleftheria, 8.11.1922

Ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπείας ὑπεβλήθησαν 180 αἰτήσεις προσώπων ζητησάντων ὅπως παραλάβωσιν εἰς τὰς οἰκίας των ὄρφανὰ δι' υἰοθεσίαν ἢ πρόσφυγας δι' ὑπηρεσίαν. Ἡ ἐπιτροπὴ συνέταξεν ἐγγράφα τὰ ὅποια θὰ ὑπογράφουν ὅσοι θὰ παραλάβωσιν εἰς τὰς οἰκίας των πρόσφυγας. Διὰ τῶν ἐννοουμένων ἐξ τούτων ἐπιτροπῆς ἐὰν μεριμνῶσι περὶ τῆς συντηρήσεως τῶν προστατευομένων των μέχρις ἐνηλικιωσέως των ἢ μέχρι τῆς ἀλλαγῆς ἐγκαταστάσεώς των.

Μέχρι τοῦδε ἐννέα μικρὰ παιδιά ἐτοποθετήθησαν εἰς τὸ Ἐκθετοτροφεῖον, 15 δὲ ὄρφανὰ προσελήφθησαν παρὰ διαφόρων πολιτῶν πρὸς υἰοθεσίαν.

Ἐλευθερία, 1.11.1922

Eleftheria, 1.11.1922

Προθυμία των κατοίκων τῆς Λευκωσίας καὶ τῆς Πάφου νὰ υἰοθετήσωσιν ἢ νὰ ἐργοδοτήσωσιν ὄρφανὰ προσφυγόπουλα καὶ ἀρνήση των μητέρων τους.

Intent of residents of Nicosia and Paphos to adopt or employ orphan refugee children and refusal by them and their mothers.

Υιοθεσίες ὄρφανῶν προσφυγόπουλων ἀπὸ οἰκογένειες καὶ ἐγκατάσταση ἄλλων στο Ἐκθετοτροφεῖο.

FROM PAPHOS

130 petitions are filed to the refugee commission by persons that ask to receive at their home orphans for adoption or work. With these documents signed by the persons who will receive refugee children at their homes the maintenance of these children is guaranteed until their coming of age or their establishment elsewhere. Up to that point 9 children were placed in the Foundling Home and 15 were received for adoption.

*Μόνιμη Συλλογή Κειμηλίων Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου, Βυζαντινό Μουσείο
και Πινακοθήκη Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄
Permanent Collection of Heirlooms of the Association of Asia Minor Cypriots,
Byzantine Museum and Art Gallery of the Archbishop Makarios III Foundation*

Η επαγγελματική αποκατάσταση των προσφύγων

The professional rehabilitation of the refugees

Οι πρόσφυγες προσπαθούν να κάνουν μια νέα αρχή στην Κύπρο και να εξασφαλίσουν τα προς το ζην για τις οικογένειές τους εντασσόμενοι στην αγορά εργασίας. Στον τύπο της εποχής αποτυπώνονται τόσο η προσπάθεια των ίδιων των προσφύγων να βρουν εργασία όσο και η προσπάθεια που καταβάλλουν για τον ίδιο σκοπό οι επιτροπείες.

Ο νερόμυλος του Γιώργη Νικολαΐδη στη Σελεύκεια της Μικράς Ασίας ως το 1922. Χαρακτικό Π. Ζωΐδη. Δωρεά Κώστα Σερέζη στον Σύνδεσμο Μικρασιατών Κύπρου.

Giorgis Nicolaides' watermill in Seleucia, Asia Minor, by 1922. Engraving by P. Zoides. A donation to the Association of Asia Minor Cypriots by Costas Serezis.

Refugees make an effort to start anew in Cyprus and make a living for their families by integrating in the job market. Contemporary press demonstrates the efforts of refugees to find work as well as the efforts of the commissions towards the same goal.

Η πρόσφυγας Χατζηχρυστάλλα από το Ανεμούριο
στο γυναικοπάζαρο στη Λευκωσία.
Η φωτογραφία ανήκει στη Χριστίνα Πέτρου Λοή.
Hadjichrystalla, a refugee from Anemurium, at the
women's market in Nicosia.
The photograph belongs to Christina Petrou Loi.

Ημερολόγιο 2015 Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου
(επιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
Calendar 2015 by the Association of Asia Minor Cypriots
(ed. Mona Savvidou Theodoulou)

Ο Ιωακείμ Οικονομίδης από την Ανώγυρα και η Ελένη Γεωργίου Απούσογλου από την Αλάγια, η «προσφυγούλα», η καλύτερη μοδίστρα της Λεμεσού, Λεμεσός, 28 Δεκεμβρίου 1947.

Η φωτογραφία ανήκει στη Λία Οικονομίδου Βίκερς.

Ioakeim Economides from Anogyra and Eleni Georgiou Apusoglu from Alaya, known by the moniker “the little refugee girl” the best seamstress in Limassol, Limassol, December 28, 1947.

The photograph belongs to Lia Economidou Vickers.

Αγγελίες προσφύγων που ζητούν εργασία

Advertisements
by refugees seeking work

Ημερολόγιο 2017 Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου
(επιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
Calendar 2017 by the Association of Asia Minor Cypriots
(ed. Mona Savvidou Theodoulou)

Χατζημαρία και Χατζηδέσποινα Απούσογλου από την Αλάγια, Λεμεσός, 1934. Η φωτογραφία ανήκει στη Λία Οικονομίδου Βίκερς, εγγονή της Χατζηδέσποινας και κόρη της Ελένης, γνωστής στη Λεμεσό ως «η προσφυγούλα η ράφταινα».

Hadjimaria and Hadjidespina Aposoglou from Alaya, Limassol, 1934. The photo belongs to Lia Economidou Vickers, granddaughter of Hadjidespina and daughter of Eleni, known in Limassol as “the refugee seamstress”.

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Νέος εκ Σμύρνης πρόσφυξ, τελειό-
φοιτος τής Γαλλικής Σχολής «Sacré
Cœur» πληροφορεί τὸ Κοινὸν τῆς
Λευκωσίας δτι δίδει μαθήματα Γαλ-
λικῆς καὶ Ἀγγλικῆς μετὰ λαν συγκα-
ταβητικὰ διδασκῶν. Ὁ ἴδιος ἀναλαμβάνει
ἀλληλογραφίαν γαλλιστὶ καὶ
ἀγγλιστὶ εἰς ἔμπορικὰ καὶ παραγγε-
λιοδοχικὰ γραφεῖα.

Πληροφορίαι εἰς τὸ ξενοδογεῖον
«Κλεοκρίστρας».
(3-3)

Κυπριακὸς Φύλαξ, 5.10.1922
Kyriakos Fylax, 5.10.1922

INTERESTING ANNOUNCEMENT

A refugee from Smyrna, who was in his final year at the “Sacré Cœur” French School, delivers English and French lessons and undertakes the management of correspondence of commercial businesses in those languages.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ὁ ἐκ τῶν Κυπρίων προσφύγων τῆς
Σμύρνης κ. Δημόφιλος Ἐνεταΐδης, γόνος
τῆς γνωστῆς παρ’ ἡμῖν οἰκογενείας, ὅστις
ἐξήσκει ἐν Σμύρνῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δι-
κηγόρου, καὶ ὅστις εἶνε ἐπίσης ἀριστοῦρος
διπλωματοῦχος τῆς Ἀνωτάτης Ἐμπορικῆς
Σχολῆς Χάλκης Κωνσταντινουπόλεως καὶ
διηύθυνε γραφεῖα ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν
καὶ μεγάλων ἐμπορικῶν καταστημάτων,
ἀναλαμβάνει νὰ παραδίδῃ μαθήματα λο-
γιστικῆς καὶ διπλογραφίας.

Περαιτέρω πληροφορίαι παρ’ ἡμῖν ἢ
παρὰ τῷ ἴδιῳ.

Φωνὴ τῆς Κύπρου, 7.10.1922
Foni tis Kyprou, 7.10.1922

ANNOUNCEMENT

A Cypriot refugee from Smyrna, lawyer and graduate of the Halki Higher Commercial School in Constantinople, delivers accounting lessons.

ΓΑΛΛΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Πρόσφυξ ἐκ Σμύρνης ἀναλαμβάνει
τὴν παράδοσιν γαλλικῶν μαθη-
μάτων εἰς ἐμὰς συγκαταβατικὰς δὲ
ἰδιαιτέρας μεθόδου, εἰς τὸ μαθημα-
τα, ἐπιτεγχίνονται τελεῖα ἐμμάθησις.

Ἀπὸ πλειοτέρας πληροφορίας ἀ-
παυθύντεσιν εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ «Νέ-
ου Ἐθνους».
(2-1)

Νέον Ἔθνος, 13.10.1922
Neon Ethnos, 13.10.1922

FRENCH LESSONS

A refugee from Smyrna delivers French lessons and promises full mastering of the language in 56 lessons.

ΝΕΟΣ ἐκ τῶν προσφύγων γνωρίζων
τὴν Γαλλικὴν ἀλληλογραφίαν καὶ
τὰς ἐργασίας τῶν παραγγελιοδόχων,
ὀλίγον δὲ καὶ τὴν Ἀγγλικὴν, ζητεῖ
θέσιν εἰς Γραφεῖον ἢ Ἐμπορικὸν τι
κατάστημα. — Πλειοτέρας πληροφορί-
ας ζητήσατε παρὰ τοῦ κ. Ἀγαπίου
Ε. Ἀλωνεύτου.
(2-2)

Ἐλευθερία, 18.10.1922
Eleftheria, 18.10.1922

A refugee with knowledge of French and some English is seeking work in an office or commercial business.

Πρόσφυξ, τελειόφοιτος του Έμπορικού Τμήματος της Ευαγγελικής Σχολής Σμύρνης, γνώστης της Γαλλικής γλώσσας και διπλογράφος και καταστιχογράφος. Ζητεί θέσιν εν Λευκωσία ή ἄλλαχοῖ τῆς Νήσου. Πληροφορίαι παρ' ἡμῶν.

Φωνή της Κύπρου, 16.12.1922
Foni tis Kyprou, 16.12.1922

A refugee, in his final year of the Department of Commerce of the Smyrna Evangelical School, who knows French, double entry bookkeeping and ledger keeping, is seeking work.

ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΣ ΜΑΙΑ

Πτυχιούχος μαία, πρόσφυξ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, κατοικοῦσα ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ τῆς Κας Χασαπόγλου, παρέχει προθύμως τὰς ὑπηρεσίας της, ἀντισυγκραταβευτικῆς ἀμοιβῆς.

Νέον Ἔθνος, 23.12.1922
Neon Ethnos, 23.12.1922

QUALIFIED MIDWIFE

A qualified midwife, refugee from Constantinople, offers her services upon remuneration.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἡ ἀρίστη σιδερώστρα Κυρία Φλώρα Πιτσιλιῶ, ἀφιχθεῖσα ἐλευθερίας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἀναλαμβάνει νὰ σιδερώνη, ἀντι μετρίας ἀμοιβῆς, διαφόρων εἰδῶν γυναικεῖα κοστούμια, νεμφικὰ κλπ., καθὼς καὶ ἀνδρικὰ τοιαῦτα.

Ἀπευθυντέον πρὸς τὸν κ. Ἐμμ. Ἀλγεράκη, ἐνταῦθα.

Νέον Ἔθνος, 7.4.1923
Neon Ethnos, 7.4.1923

ANNOUNCEMENT

A refugee from Constantinople undertakes the ironing of clothes upon remuneration.

Ημερολόγιο 2019 Συνδέσμου Μικρασιατῶν Κύπρου (επιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
Calendar 2019 by the Association of Asia Minor Cypriots (ed. Mona Savvidou Theodoulou)

Η Μαρίκα Αλεξανδροπούλου, πρόσφυγας από την Αλεξανδρούπολη της Μικράς Ασίας και πρώτη επίσημη διορισμένη δημοτική μαία Λάρνακας, με μαθητευόμενες μαίες, Λάρνακα, δεκαετία 1930-1940. Η φωτογραφία ανήκει στη Μαριέττα Λέφα.

Marika Alexandropoulou, a refugee from Alexandroupoli, Asia Minor, and the first officially appointed municipal midwife of Larnaca, with midwife trainees, Larnaca, between 1930-1940. The photo belongs to Marietta Lefa.

Προσφορά εργασίας στους πρόσφυγες

Offering work to the refugees

Ημερολόγιο 2016 Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου
(επιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
Calendar 2016 by the Association of Asia Minor
Cypriots (ed. Mona Savvidou Theodoulou)

Το αγγειοπλαστείο του Κ. Χριστοδουλάκη στην Αγία Παρασκευή Λαπήθου πριν από το 1920, όπου εργάστηκε ο Χατζηγιάννης Ηλιάδης (όρθιος, τρίτος από αριστερά). Ο Χατζηγιάννης γεννήθηκε το 1892 στην Αργυρούπολη του Πόντου και το 1915 μετανάστευσε στην Κύπρο, αφού, λόγω της κατάταξής του στον ελληνικό στρατό και της συμμετοχής του στους Βαλκανικούς Πολέμους, απαγορευόταν πλέον η επιστροφή στο χωριό του.

The pottery shop of K. Christodoulakis in Agia Paraskevi, Lapithos, before 1920, where Hatzigiannis Eliades (standing, third from the left) worked. Hatzigiannis was born in 1892 in Argyroupoli, Pontus, and immigrated to Cyprus in 1915, since, due to his enlistment in the Greek army and his participation in the Balkan Wars, he was no longer allowed to return to his village.

ΕΚ ΠΑΦΟΥ

ΚΤΗΜΑ, τῆ 6)19 Νοεμ. 1922.

— Κατὰ τὴν παρ. ἑβδομάδα συνεδρίασαν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Π. Μητροπολίτου αἱ ἀποτελοῦσαι τὸ Συμβούλιον τῆς φιλοπτώχου Ἀδελφότητος Κυρταὶ καὶ Δεσποινίδες καὶ τὰ μέλη τῆς ἐπαρχιακῆς ἐθνικῆς ἐπιτροπείας καὶ ἀντήλλαξαν διαφόρους σκέψεις διὰ τὴν ἐξεύρεσιν ἐργασίας διὰ τοὺς εἰς Πάφον ἐλθόντας πρόσφυγας· μερικαὶ τούτων ἤδη ἤρχισαν νὰ ἐργάζωνται, εἰς τὸ Καπνεργοστάσιον τοῦ κ. Ρούβαλη.

Κυπριακός Φύλαξ, 9.11.1922
Kyriakos Fylax, 9.11.1922

FROM PAPHOS

The Paphos refugee commission and the Board of the Association for the Poor exchange views on finding work for refugees, some of whom have already started work at the tobacco factory.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Δηλοῦται ὅτι μεταξὺ τῶν προσφύγων ὑπάρχουσι πάντε γυναῖκες κάλλιστα γνωρίζουσαι τὴν κατασκευὴν ἐφαπλωμάτων, ἐφ' ἧ καὶ οἱ βουλόμενοι δύνανται νὰ χρησιμοποιοῦσιν ἐπὶ πληρωμῇ τὴν ἐργασίαν των.

Μία τούτων διαμένει ἐν τῇ ἐνοριακῇ ναῖ ἁγίου Σάββα, τρεῖς δὲ ἄλλαι ἐν τῇ τῆς Ἀλιωντίσσης.

ΕΚ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ.

Πατρὶς, 16.11.1922
Patris, 16.11.1922

ANNOUNCEMENT

An advertisement by a commission, making it known that five women skilled in the art of quilting are among the refugees and seeking work.

— Οἱ ἐνταῦθα πρόσφυγες ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ παλαιὸν Νοσοκομειον, ἐπιτετραμμένος δὲ τοῦ Δημαρχεῖου φροντίζει καθ' ἡμερινῶς περὶ τῆς διατροφῆς των. Ἐκ τούτων οἱ πλεῖστοι προσελήφθησαν εἰς διαφόρους οἰκογενεῖας οἱ δὲ ὑπόλοιποι ἐργάζονται εἰς τὰ πορτοκάλια, κλωστήρια καὶ ἄλλας διαφόρους ἐργασίας.

Κυπριακός Φύλαξ, 23.11.1922
Kyriakos Fylax, 23.11.1922

Among the refugees accommodated in the old hospital, the majority have been employed by various families and the rest are working in orange groves, thread factories and other works.

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ

— Βιοτεχνικά εργαλεία.

Ἡ ἐπι τῶν προσφύγων Ἐπιτροπὴ ἐπρομήθευσε ἡ ύφαντικὰς μηχανὰς (ἰργαλιούς) εἰς τοὺς πρόσφυγας, πολλοὶ τῶν ὁποίων καταγίνονται εἰς τὴν ὕφαντικὴν.

Τινὲς ἐκ τῶν προσφύγων καταγίνονται καὶ εἰς τὸ νὰ κλώθουν νήματα καὶ μαλλία, τὰ ὅποια προμηθεύονται παρὰ διαφόρων ἐμπόρων.

Ἐλπίζεται ὅτι σὺν τῇ χρόνῃ ἅπαντες οἱ πρόσφυγες θὰ δύνανται διὰ τῆς ἐργασίας τῶν νὰ προσπορίζονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, χωρὶς νὰ ἔχωσιν ἀνάγκην ὑλικῆς βοηθείας.

Ελευθερία, 29.11.1922
Eleftheria, 29.11.1922

REFUGEES' NEWS

The refugee commission has given four looms to refugees, many of which are skilled in textile making. Some refugees work in threading and wool-making.

There is hope that the refugees will soon be able to make a living without requiring assistance.

Ἡ ἐν Κύπρῳ Ὀθωμανικὴ Τραπεζα, κατ' ἐντολὴν τῆς Κεντρικῆς Διευθύνσεως, εἰδοποίησε Κυπρίους ὑπαλλήλους, ἔχοντας ἀπηρσεῖαν οὐχὶ πλέον τῶν 2 1/2 ἐτῶν, ὅτι ἀλολύονται μετὰ δέμηρον, καὶ τοῦτο ἵνα διαθέσῃ τὰς θέσεις τῶν εἰς παλαιότερον ὑπαλλήλων ἐκ τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ κλειδῶν τῆς.

Θὰ ἦτο κῶχῆς ἔργον, εἴν ἡ Ὀθωμανικὴ Τραπεζα ἀνεθεώρει τὴν ἀπόφασίν τῆς, διὰ τῆς ὁποίας ἐγκαταλείπονται ἀνευ ἐργασίας πρόσωπα, τὰ ὅποια μετὰ τὸ πλεῖστον εἶναι οἱ μόνοι προσετέτατοι τῶν οἰκογενειῶν τῶν.

Ἰδρυεὶ ὡς ἡ Ὀθωμανικὴ Τραπεζα θὰ ἠδύνατο, ἀνευ ἰνυρία: ἀξιᾶς λόγου, νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰ πράγματα οὕτως, ὥστε νὰ μὴ προγίνη σκληρὴν ἀδίκημα εἰς βιοπαλαιστὰς ἀξιόους πάσης συμπαθείας.

Νέον Ἔθνος, 23.12.1922
Neon Ethnos, 23.12.1922

The Cyprus Ottoman Bank notifies the Cypriot employees with an experience of less than two and a half years that their employment is terminated, so that their positions can be offered to employees from Asia Minor with more experience.

It is mentioned that the bank will hopefully review its decision as heads of families will remain unemployed.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Προσφύγων Λεμεσοῦ φέρει εἰς γνώσιν τοῦ Κοινοῦ ὅτι κλειστοὶ Πρόσφυγες ἐνταῦθα ζητοῦν ἐργασίαν πρὸς κάλυψιν ὄλων τῶν ἀναγκῶν τῶν δύνανται νὰ ἐργασθῶσιν ὡς Κηπουροὶ, καὶ Καλλιεργηταὶ κήπων ἐν τῇ πόλει, ὡς ράπτριαι, ὡς Κατασκευασταὶ μαλλίνων ἐσωρούχων καλτσῶν κ. τ. λ., ἐπίσης ἀναλαμβάνουν τὸ πλύσιμο ρουχῶν εἰς οἰκίας, καὶ διαφόρους ἄλλας ἐργασίας. Περισσότεραι πληροφορίες δίδονται ἐὰν ἐπιταθῇ τις εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν Προσφύγων ἐνταῦθα.

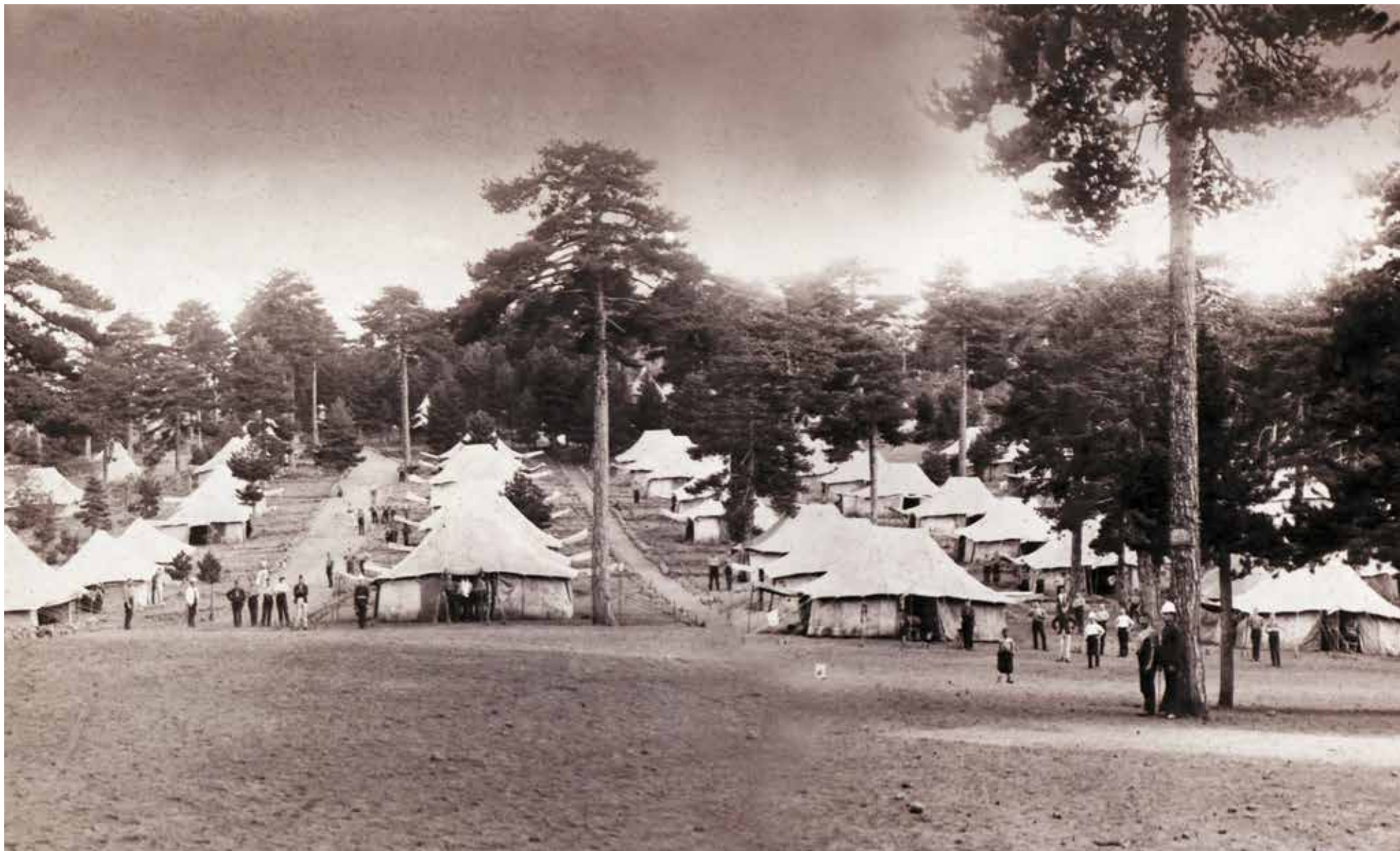
ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Αλήθεια, 6.1.1923
Alithia, 6.1.1923

ANNOUNCEMENT

The Limassol refugee commission informs the public that numerous refugees are seeking work to cover their needs, and that they can work as gardeners, seamstresses, manufacturers of wool undergarments and socks, undertake the washing of clothes in houses and various other tasks.

Φωτογραφικό Αρχείο Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, Αθήνα
Photographic Archive of the National Historical Museum, Athens

Αγγλικό τάγμα, κυβερνητικά γραφεία
και Αρμοστήιο, Τρόδος.

British battalion, government offices,
and the Commissioner's house, Troodos.

Αναζήτηση αγνοούμενων προσώπων The search for *missing* persons

Μια από τις τραγικότερες σελίδες της Μικρασιατικής Καταστροφής είναι οι χιλιάδες αγνοούμενοι που αφήνει πίσω της, στρατιώτες και άμαχος πληθυσμός. Οικογένειες Μικρασιατών χωρίζονται, στην προσπάθειά τους να σωθούν. Φτάνοντας σε ασφαλές μέρος, μια από τις πρώτες έγνοιες των διασωθέντων είναι να εντοπίσουν επιζώντες συγγενείς τους. Πιο κάτω παρατίθενται επιστολές προσφύγων που απευθύνονται στην αποικιοκρατική κυβέρνηση και στην Εκκλησία της Κύπρου ζητώντας τη συνδρομή τους για τη διακρίβωση της τύχης αγαπημένων τους προσώπων.

As is the case with every disaster, families from Asia Minor are separated in their struggle for survival. Reaching a safe place, one of the first priorities of the survivors is to locate other surviving relatives. Below are letters by refugees addressing the colonial administration and the Church of Cyprus, requesting their assistance in verifying the fate of their loved ones.

Nicosia
25 September
1922

The
Commissioner
Nicosia

Hon: Sir,

I beg to request you to kindly ask His Excellency the Officer Administering the Government of Cyprus to wire at my ^{expense} and the Authorities of Malta and inquire about the whereabouts of my nephew Dr. John Marsellos, who was a military surgeon with the Great Army in Asia Minor and who left Smyrna a few days ago on board of a British man of war, as myself and his parents are very anxious to know where he is now.

I have the honour to be, Sir, your obedient servant
Neoclis P. Saripoglou

a native of Cyprus. parents reside in Larnaca.

1096/m 11

THE OFFICE OF THE
COMMISSIONER NICOSIA

No. 144 / 1922

CORRESPONDENT'S NUMBER

SUBJECT CYPRUS, 25th September, 1922

Sir,

I have the honour to forward for such action as may be approved a letter from Mr. Neokles Saripoglou of Nicosia, asking that enquiries may be made as to the whereabouts of his nephew Dr. J. Marsellos, who is reported to have left Smyrna on board a British warship.

2. Dr. Marsellos is a native of Cyprus. His parents reside at Larnaca. I am not aware whether Dr. Marsellos is a British Subject.

3. The applicant, Mr. Saripoglou, a respectable and well to do man, will pay the cost of any telegrams that may be sent.

I have the honour to be,
Sir,
Your obedient servant
C. N. Harbord Davis.
Commissioner

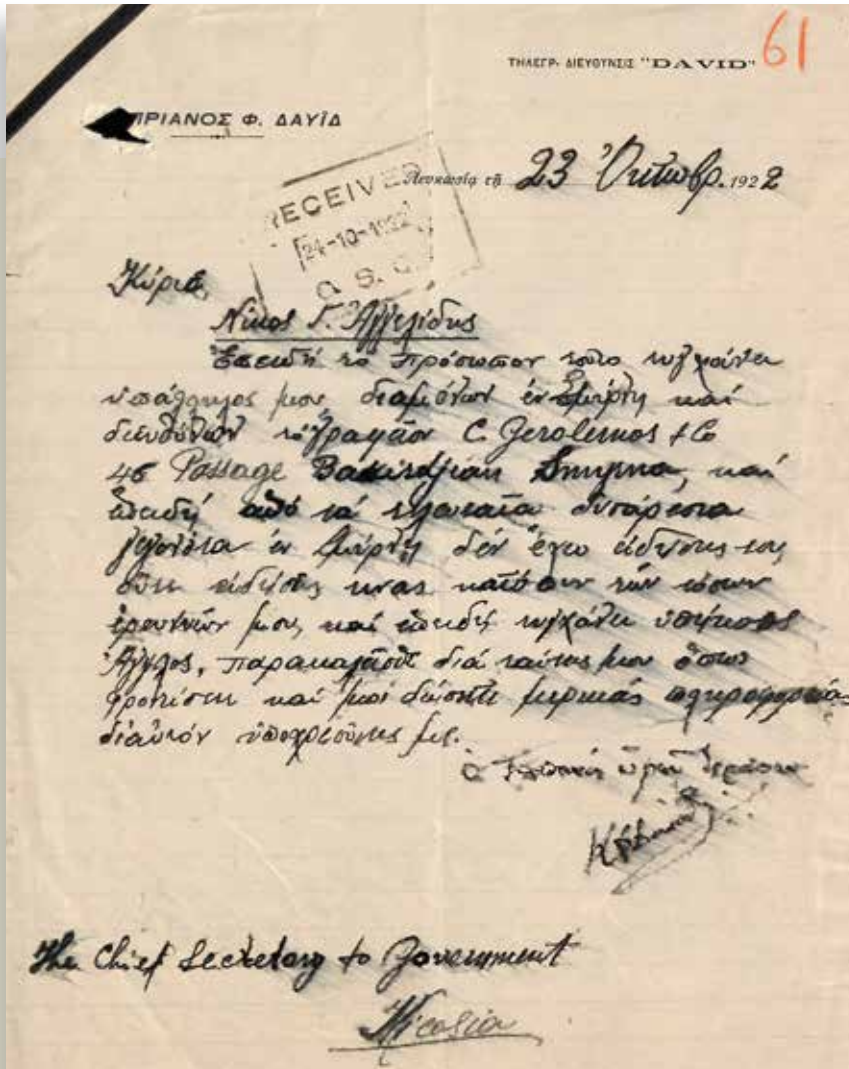
RECEIVED
25-9-1922
C. S. O.

The Honourable
The Chief Secretary

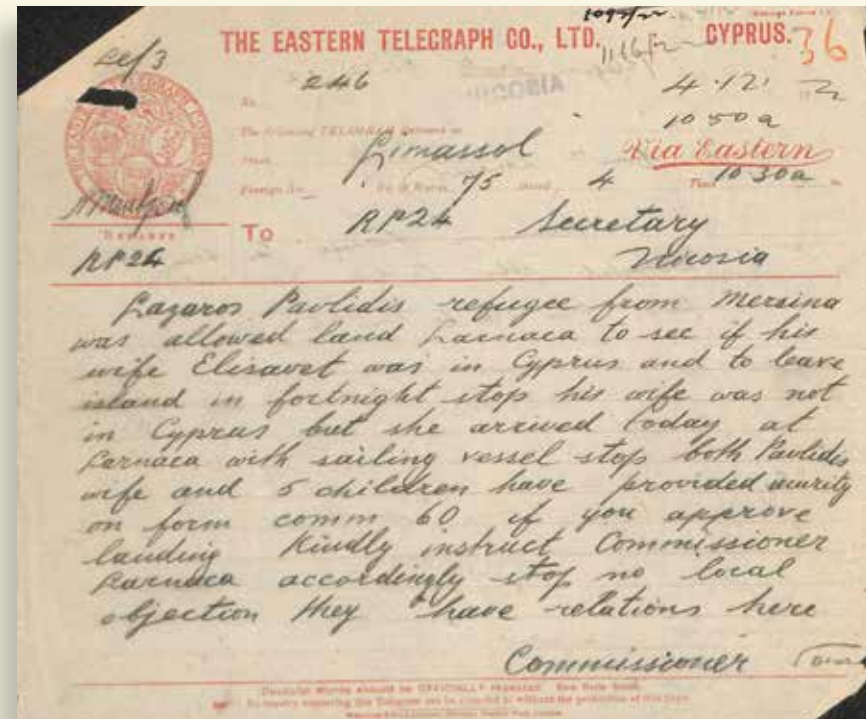
Κρατικό Αρχείο Κύπρου
Cyprus State Archives

Επιστολή από τον Κύπριο Νεοκλή Σαριπόγλου, με την οποία ζητά τη βοήθεια των διοικητικών αρχών για εντοπισμό του ανιψιού του δόκτορα Ιωάννη Μαρσέλλου, για τον οποίο υπάρχουν πληροφορίες ότι επιβιβάστηκε σε βρετανικό πολεμικό πλοίο και έφυγε από τη Σμύρνη. Στην επίσημη αλληλογραφία μεταξύ των αρχών σημειώνεται και η προθυμία του κ. Σαριπόγλου να αναλάβει τα έξοδα της έρευνας, 25 Σεπτεμβρίου 1922.

A letter by the Cypriot Neoclis Saripoglou, requesting the assistance of the administration to locate his nephew, doctor Ioannis Marsellos, for whom there is information that he boarded a British warship and fled Smyrna. The official correspondence between the authorities attests the willingness of Mr Saripoglou to pay for the expenses of the search, September 25, 1922.

Κρατικό Αρχείο Κύπρου
Cyprus State Archives

Επιστολή πρόσφυγα που ζητά πληροφορίες από την αποικιοκρατική κυβέρνηση για υπάλληλό του με βρετανική υπηκοότητα, που διέμενε στη Σμύρνη, για τον οποίο δεν έχει νέα μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, 23 Οκτωβρίου 1922.

A letter by a refugee asking for information from the colonial administration for his employee, a British subject, that was living in Smyrna and from whom he has not heard since the Asia Minor Disaster, October 23, 1922.

Τηλεγράφημα στα πλαίσια αλληλογραφίας μεταξύ των αποικιοκρατικών διοικητικών αρχών, στο οποίο αποτυπώνεται η προσπάθεια οικογένειας Μικρασιατών προσφύγων να επανενωθεί, 4 Δεκεμβρίου 1922.

A telegram in the framework of correspondence between colonial administrative authorities, in which we see the effort of a family from Asia Minor to reunite, December 4, 1922.

Αρχείο Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου
Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus

Επιστολή από πρόσφυγες που βρίσκονται στο Χαλέπι προς την Εκκλησία της Κύπρου οι οποίοι ζητούν βοήθεια για εντοπισμό συγγενών τους που ίσως βρίσκονται στην Κύπρο. Επισυνάπτεται κατάλογος με τα ονόματα των αγνοούμενων προσώπων, 13 Φεβρουαρίου 1923.

A letter by refugees in Aleppo to the Church of Cyprus for assistance in locating their relatives that are possibly in Cyprus. The list of names of the missing persons is attached thereto, February 13, 1923.

372
Εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόσχη
Κύπρου

Οἱ ὑποσημασμένοι * ορίσθητε παρακοῦνη
τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως, ἵνα κληθῶν ἐν τῶν οἰκογενει-
ῶν καὶ σαριωρεθῶν ἡ ἐπισημῶν σας, δεξασθελα κώλοισ
τὰ γρηραμμῖνα ὀνόματα μας, καὶ μὴ ἀναντίστων
ὅσον, ἐδυνατοῖν καίγειε, διότι ἠρίκομεθα εἰς
μυαμα ὑσοφίει ὄρι εἰς ὑρίαις των.

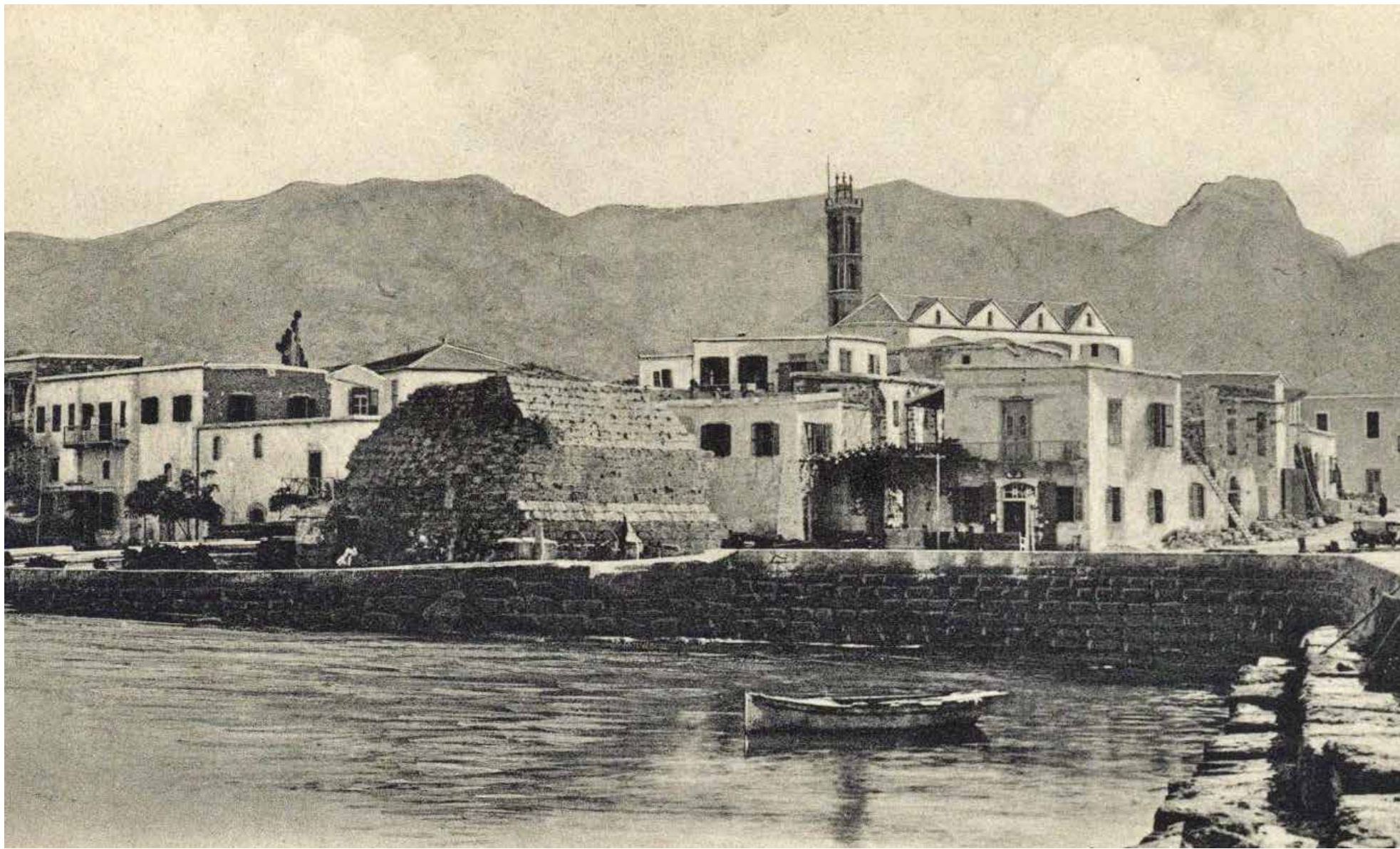
Ταῦτα ἡ ἐπισημῶν δὲ μὴ ὑσοφίειελα τὰ
μῖγιστε, ἵνα ἀσφαῖμεθα τὴν δεῖται σας
Τὰ δὲ ὀνόματα μας ἀσφαῖμεθα ὅσον
δημοσιώδων εἰς τὴν ὑποσημῶν ἐμφερῶν

Χαλέπι 13^η / 2 / 1923.

Οἱ ἐν Χαλκίδι Πρόσφυγοι
 Λαμψοὺς / 10 Θεόδωρος. Ἰ. Παπαναγαυριδῆς. Κουρβός.
 " " Λίπος Μαγίζου Κουρβός.
 " " Κζήμα ὄγγου Παπαγιώργη
 " " Λωκράτης Τσοκάρ ὄγγου Κουρβός.
 " " Καράγαμος. Μ. Βαμβακίδης.
 " " Καράγαμος Λαβουριδῆς.
 " " Παπαγιώργη Παυλῆτος Κουρβός.
 " " Βασιμὸς. Χρ. Μαγίζου. Κουρβός.
 " " Ψωάνης Μουραγιδῆς.
 " " Ψωάνης Γαβριηλῆς.
 " " Ἰννακταίος Καραγιδῆς. κρητὸν Χαλκί Τριαντ.
 " " Σάββας Ἰσφιῶν.
 " " Λεωντὸς. Χαλκί ὄγγου Τραυταμῶν.
 " " Ψωάνης Παπαδοπούλου Τριαντῶν.
 " " Δημητρ. ὄγγου. Λίπος Τραυταμῶν.
 " " Λεωντὸς Χαλκί ὄγγου Χαλκί Χρ. Χαλκί.
 Ἰψήσια Λογία Τετ. Ἰψήσια κηφί
 Χαλκί Παπᾶς Ἰψήσια Ἰψήσια κηφί Λαβουριδῆς.
 Λαμψοὺς. Θράσος Ἰψήσια.
 Τριαντῶν. Σοφδάνης. Λαμψογιδῆς. (Σερμαντζή)
 " " Λάβρος. Ἰ. Θεοδοπίδης.
 " " Μιχαήλ Ἰ. Πηγιῶν ὄγγου
 Λαμψοὺς. Κωνστῆνος Ἰψήσια. Κουρβός.
 " " Τσορτζῆς. Τάσ. Χαλκί ὄγγου
 Οἰνόφυρ. Πανδῆς Κ. Κουρβουγιάννης.
 Οἰνόφυρ. Νικόλαος. Μαυροπούλος.
 " " Βασιμὸς Μαγίζου.

Νικταρ Χαλκί ὄγγου Ψωάνης.
 " " Ἰννακταίος. Ἰννακταίος.
 Περὸς Τριαντῶν.
 Οἰνόφυρ. Τριαντῶν Τριαντῶν.
 " " Νικόλαος. Τριαντῶν.
 Οἰνόφυρ. Παπαγιώργη Χαλκί ὄγγου.
 Χαλκί Κηφί Θεόδωρος Παπαδ. Μουραγιδῆς.
 Βορβόρ. Ἰννακταίος Ἰ. Κηφί ὄγγου.
 " " Νικόλαος. Τριαντῶν.
 Λαμψοὺς Παρῆκος Χαλκί Ἰννακταίος. Χαλκί.
 " " Βολιγῶν. Χαλκί Ἰννακταίος.
 " " Μουραγιδῆς. Χαλκί ὄγγου.
 Κερασιῶν Θεόδωρος Π. Τριαντῶν.
 Ἰψήσια Λίπος Τριαντῶν. Τσορτζῆς. Ἰψήσια.
 Λαμψοὺς. Ἰννακταίος. Χαλκί ὄγγου.
 " " Κωνστῆνος. Χαλκί.
 " " Κυριακὸς. Μαγίζου. Κουρβός.
 Ἰψήσια Χαλκί Τριαντῶν Ἰψήσια Σοφδάνης.
 Τραυταμῶν. Τριαντῶν Παπαδοπούλου.

Συνδυασμοὶ μὲν Μεσοπόρου ἐν Τριαντῶν
 Χαλκί.

Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπέζης Κύπρου
Bank of Cyprus Cultural Foundation

Κερύνεια.

Kyrenia.

Οι σχέσεις Κύπρου-Μικράς Ασίας μέσα από τη μουσική

Relations between Cyprus and Asia Minor *through music*

Μελετώντας τη μουσική παράδοση της Κύπρου διαπιστώνουμε τη στενότερη της σχέση με τη μικρασιατική μουσική, αφού από τα αρχαία χρόνια Κύπρος και Μικρά Ασία αναπτύσσουν ισχυρότατους πολιτισμικούς δεσμούς. Με την εγκατάστασή τους στην Κύπρο, οι Μικρασιάτες πρόσφυγες έρχονται να τονώσουν την πολιτιστική παραγωγή στο νησί, αφού, ανάμεσα σε άλλα, φέρνουν μαζί τους ζωντανή την υπέροχη μουσική τους κουλτούρα.

When studying the musical tradition of Cyprus, we note its close link with the music of Asia Minor, as since ancient times Cyprus and Asia Minor develop strong cultural bonds. Following their establishment in Cyprus, refugees from Asia Minor come to boost the island's cultural production, as among other things they bring with them their magnificent musical culture.

Ούτι που έφερε μαζί του στην Κύπρο ο Σωτήρης Παπαϊωάννου από τα Άδανα. Από τη συλλογή της δισέγγονής του Κατερίνας Χριστοφίδου.

Oud brought to Cyprus by Sotiris Papaioannou from Adana. From the collection of his great granddaughter Katerina Christofidou.

*Μόνιμη Συλλογή Κειμηλίων Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου,
Βυζαντινό Μουσείο και Πινακοθήκη Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου
Μακαρίου Γ΄
Permanent Collection of Heirlooms of the Association of Asia
Minor Cypriots, Byzantine Museum and Art Gallery of the Archbishop
Makarios III Foundation*

Άρθρο του σεβασμιότατου Μητροπολίτη Μόρφου κ. Νεόφυτου με τίτλο *Πολιτιστικές σχέσεις Μικράς Ασίας-Κύπρου, με αφορμή τη μουσική* (αποσπασματικά)

Για να αντιληφθούμε σήμερα επαρκώς ποιες ήταν οι σχέσεις Μικράς Ασίας-Κύπρου, πρέπει απαραίτητως να έχουμε μια στοιχειώδη γνώση του πολύ μεγάλου πολιτιστικού πλούτου που μας άφησε κληρονομιά η μικρασιατική γη και οι άνθρωποί της. [...]

Ακόμα και όταν οι ιστορικές και πολιτικές συνθήκες ανάγκασαν αυτό τον υπέροχο λαό να προσφυγοποιηθεί και να ξεριζωθεί από τις πατρίδες του, αυτό το ήθος της πίστης και της ελπίδας δεν το εγκατέλειψαν, αλλά ως ορθόδοξοι χριστιανοί τον πόνο που εισέπραξαν τον μεταποίησαν σε ζωή στις νέες τους πατρίδες, που πολλές φορές δεν ήταν και τόσο φιλόξενες. Κι όχι μόνο δεν τα έβαλαν κάτω μοιρολογώντας, αλλά προσαρμόστηκαν στα νέα δεδομένα και κατάφεραν μέσα σε λίγα χρόνια να επιβάλουν τον δικό τους πολιτισμό στη ζωή των Νεοελλήνων, σε μεγάλο βαθμό. [...]

Στην υπό καθεστώς Αγγλοκρατίας Κύπρο όλη η δραστηριότητα του κυπριακού λαού εξαντλείται στην αποτίναξη του αγγλικού ζυγού, με αποτέλεσμα ο λαός να θεωρεί πάρεργο του βίου του την οποιαδήποτε πολιτιστική του δραστηριότητα, χάνοντας έτσι σε μεγάλο βαθμό την τόσο σημαντική επαφή που είχε με τη μικρασιατική γη, αφού γνωρίζουμε ότι η Κύπρος από αρχαιότατων χρόνων, από τον καιρό των Ιώνων, οικονομικά, κοινωνικά, θρησκευτικά και πολιτιστικά, λόγω της γειτνίασής της με τα μικρασιατικά παράλια, συμμετείχε ενεργά σ' αυτόν τον πολιτισμό και μέχρι τη Μικρασιατική Καταστροφή πολλοί Κύπριοι εξακολουθούσαν να έχουν εμπορικές και άλλες σχέσεις με τους Μικρασιάτες. [...]

Στον τομέα της μουσικής και της παιδείας βλέπουμε ψάλτες, μουσικούς και δασκάλους από τη Σμύρνη και την Πόλη να επισκέπτονται το νησί πριν από τη Μικρασιατική Καταστροφή και να αφήνουν εδώ τα δείγματα της τέχνης τους.

Ωσαύτως, Κύπριοι ιερωμένοι και μοναχοί επισκέπτονται τη Σμύρνη και την Πόλη, για να διδαχθούν την ψαλτική τέχνη από την περίοδο της Τουρκοκρατίας. Ενδεικτικά αναφέρω ότι από τον 19^ο αιώνα καλλιεργείται η ψαλτική τέχνη της Κωνσταντινούπολης στην Ιερά Μονή Κύκκου, αφού γνωρίζουμε ότι ο ηγούμενος της μονής και εθνομάρτυρας

Article by the reverend Metropolitane of Morphou, Mr Neophytos, with the title *Cultural relations between Asia Minor and Cyprus, as seen through music* (extracts)

To adequately understand the relations between Asia Minor and Cyprus we must have a rudimentary knowledge of the great cultural wealth that the land of Asia Minor and its people have left as legacy. [...]

Even when historical and political conditions forced this great people to become refugees and uproot themselves from their homeland, they never abandoned their faith or hope, but rather, as Orthodox Christians, they turned the pain they suffered into life in their new homelands, that at times were not particularly hospitable. Not only did they not quit lamenting, but they adjusted to new conditions and within a few years managed to introduce their culture in the everyday life of Modern Greeks, to a great extent. [...]

In British-ruled Cyprus, the activities of Cypriot people are exhausted on the goal of independence from British oppression and, as a result, people consider any cultural activity in their everyday life to be futile, thus losing important contact with Asia Minor, as we are aware that Cyprus had, since ancient times and the Ionic period, due to its proximity with the coast of Asia Minor, an active economic, social, religious and cultural participation in that civilisation and until the Asia Minor Disaster, many Cypriots continued to have commercial and other links with the people of Asia Minor. [...]

In the music and education sectors we see cantors, musicians and teachers from Smyrna and Constantinople visiting our island before the Asia Minor Disaster, leaving traces of their art here.

Likewise, Cypriot priests and monks visit Smyrna and Constantinople, since the era of Ottoman rule, to be taught the art of chanting. Indicatively, since the 19th century, the Constantinopolitan art of chanting flourishes in the Kykkos Monastery, where we know that Iosif, the abbot of the monastery and national martyr of 1821, had studied at the Great School of the Nation in Constantinople. We also know that the national martyr Kyprianos sent Cypriot cantors to Constantinople to learn the new method of chanting that they would teach in Cyprus.

This continuous and uninterrupted contact of the island with those

του 1821 Ιωσήφ είχε φοιτήσει στη Μεγάλη του Γένους Σχολή της Κωνσταντινουπόλεως. Γνωρίζουμε επίσης ότι ο εθνομάρτυρας Κυπριανός έστειλε Κυπρίους ψάλτες στην Κωνσταντινούπολη, για να μάθουν τη νέα μέθοδο της ψαλτικής και να τη μεταλαμπαδεύσουν στην Κύπρο.

Αυτή η συνεχής και αδιάκοπη επαφή της νήσου με τον χώρο αυτό μας επηρεάζει αφάνταστα, με αποτέλεσμα στις αρχές του 20^{ου} αιώνα στην Κύπρο να έχει ήδη δημιουργηθεί μια στιβαρή παράδοση στην ψαλτική τέχνη, αλλά και στη λαϊκή δημοτική μουσική, η οποία αντλεί την έμπνευσή της από τη μουσική παράδοση της Μικράς Ασίας και των γύρω περιοχών.

Η μουσικολογική έρευνα έχει πλέον καταδείξει ότι η δημοτική μουσική της Κύπρου, που λειτούργησε για αιώνες ως διαμετακομιστικός σταθμός μεταξύ Δύσης και Ανατολής, έχει επηρεαστεί από τη μουσική της Μικράς Ασίας και ειδικότερα από τη μουσική των δύο αστικών πόλεων Σμύρνης και Κωνσταντινούπολης, από την Καππαδοκία, τα Δωδεκάνησα, το Νοτιοανατολικό Αιγαίο και την ευρύτερη περιοχή.

Παραδείγματος χάριν, η δημοτική μουσική της Κύπρου στηρίζεται στην τροπικότητα και τη μονοφωνία και στους δίσσημους, τετράσημους, πεντάσημους, εφτάσημους και εννιάσημους ρυθμούς, κατά το σύνηθες της περιοχής. Τα βασικά όργανα της κυπριακής μουσικής είναι το βιολί, το λαούτο, η ταμπουτσιά και η φλογέρα κατά το σύνηθες του αιγαιοπελαγίτικου χώρου και αυτό που χαρακτηρίζει τη μουσική μας είναι η ρυθμική και εύχαρις αγωγή που παρακινεί τον ακροατή στον χορό και στη χαρά, χωρίς βέβαια να αγνοούμε και τη μεγάλη παράδοση των κυπριακών φωνών και των τσιαττιστάδων (λαϊκοί ποιητές που εμπνέονται στιγμιαία δημιουργώντας αυτοσχέδια ποιήματα).

Τα πλείστα διασωθέντα δημοτικά τραγούδια μας ως προς τον στίχο απηχούν νεότερες θεματολογίες και είναι εμφανέστατες οι νεότερες στιχουργικές επεμβάσεις και προσθήκες. Ως προς το μουσικό μέλος έχουν τη ρίζα τους στη Μικρά Ασία, αλλά παραπέμπουν και σε γνωστές μελωδίες που απαντούν μέχρι σήμερα τόσο στη Μικρά Ασία όσο και στην ευρύτερη περιοχή (Τουρκία, Αίγυπτος, Λίβανος, Συρία κ.λπ.).

Αναφέρω ενδεικτικά κάποιες γνωστές κυπριακές μελωδίες που έχουν δισκογραφηθεί στις αρχές του 20^{ου} αιώνα τόσο από Μικρασιάτες μουσικούς όσο και από μουσικούς άλλων εθνοτήτων, όπως το

places has an incredible influence; as a result, by the early 20th century Cyprus already has a sound tradition in chanting but also in traditional folk music that draws inspiration from the musical tradition of Asia Minor and the surrounding areas.

Musicological research has demonstrated that Cyprus folk music, for centuries a transit point between West and East, has been influenced by the music of Asia Minor and, in particular, by music of the two urban areas of Smyrna and Constantinople, Cappadocia, the Dodecanese, the Southeast Aegean and the wider area.

The music of Cyprus is based on modality and solos, as well as on the duple, quadruple, quintuple, septuple and nonuple rhythm, depending on local custom. The main instruments in Cypriot music are the violin, the laouto, the tambourin and the recorder, as it is also customary in the Aegean area, and what characterises our music is its rhythmical and pleasant disposition, motivating the audience to dance and be joyful, and we cannot omit the great tradition of Cypriot vocals and the “tsiattistades” (folk poets that are inspired spontaneously, creating impromptu couplets).

Most folk songs that have survived to date reflect newer themes in their lyrics and the more modern interventions and additions of lyrics are evident. Their melody has its root in Asia Minor, but they also refer to known tunes that can be heard to this day in Asia Minor and the wider area (Turkey, Egypt, Lebanon, Syria etc.).

I indicatively mention hereinbelow some well-known Cypriot tunes that have been recorded since the beginning of the 20th century both by musicians from Asia Minor as well as musicians of other nationalities, such as “Agapisa tin pou karkias”, “Arkontogios”, “To giasemin”, “Loulla mou, Maroulla mou”, “Psintri vasilitzia mou”, “Agapo tin tziai agapa me”, “To milon”, “Treis kalogiroi Kritikoi”, “I Androniki”, “I vrisi ton Pegiotisson”, “Ston potamo tou Karava”, “Kotsini Triantafillia”, “I vraka”, “Piaste kopelles ton horo”, “Tsiakkara-Makkara” etc. [...]

A fact is that the unclear image that exists as to our folk music is due to ignorance, as mentioned above, but also due to the indifference to our educational curriculum that had as a result the erasure of the fact that our ancestors were oriented towards the coasts of Asia Minor and the culture of Asia Minor from our historical and cultural memory.

«Αγάπησά την 'πού καρκιάς», «Αρκοντογιός», «Το γιασεμίν», «Λούλα μου Μαρούλα μου», «Ψιντρή βασιλιτζιά μου», «Αγαπώ την τζια αγαπά με», «Το μήλον», «Τρεις καλογήροι Κρητικοί», «Η Αντρονίκη», «Η βρύση των Πεγιάτισσων», «Στον ποταμό του Καραβά», «Κότσινη Τριανταφυλλιά», «Η βράκα», «Πιάστε κοπέλλες τον χορό», «Τσιάκκαρα-Μάκκαρα» κ.ά. [...]

Είναι γεγονός ότι η συγκεκριμένη εικόνα που υπάρχει γύρω από τη δημοτική μουσική μας οφείλεται κατά κύριο λόγο, όπως έχουμε προαναφέρει, στην άγνοια, αλλά και στην αδιαφορία των εκπαιδευτικών μας προγραμμάτων που είχαν ως αποτέλεσμα τη διαγραφή από την ιστορική και πολιτιστική μνήμη των Κυπρίων το ότι για αιώνες οι πρόγονοί μας ήταν προσανατολισμένοι προς τα παράλια της Μικράς Ασίας και τον μικρασιατικό πολιτισμό. [...]

Ελπίζουμε ότι θα έρθει μια στιγμή που θα μπορέσουμε να αντλήσουμε από αυτό τον πολιτισμό και, γιατί όχι, να δώσουμε κι εμείς μια γόνιμη συνέχεια. Αν μη τι άλλο, να τον συντηρήσουμε. Γιατί κάτι που δεν πρέπει να ξεχνάμε και είναι πολύ σημαντικό είναι το γεγονός ότι, εισερχόμενοι στην Ευρώπη, ο πολιτισμός μας και ειδικότερα η μουσική μας είναι στα χέρια μας ένα πολύτιμο εργαλείο επιβίωσης και διαλόγου με τους ευρωπαϊκούς λαούς, ειδικά αυτή την εποχή, που οι Ευρωπαίοι θεωρούν τον πολιτισμό σημαντικό μέσο επικοινωνίας μεταξύ των λαών.

Για να μπορέσουμε όμως να συνομιλήσουμε μαζί τους, αναγκαστικά θα πρέπει να είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε καλά τον πολιτισμό μας. Να είμαστε σε θέση να ξέρουμε ποιοι είμαστε και πού πάμε, ούτως ώστε να τους μεταδώσουμε την ιστορική βεβαιότητα και πραγματικότητα ότι η μικρή Κύπρος ανέκαθεν μετείχε στα δρώμενα ενός πολύ σπουδαίου πολιτισμού που άκμασε και αναπτύχθηκε στην περιοχή μας, του μικρασιατικού. Ενός πολιτισμού που και σήμερα μπορεί να αποτελέσει το σταυροδρόμι της Δύσης και της Ανατολής.

Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο <http://www.immorfou.org.cy/metropolitan/articles/291mikrasiacyprus.html> (τελευταία πρόσβαση στις 29.10.2018)

We can only hope that a time will come that we can draw from this culture and perhaps follow it up productively. At least, we must preserve it. A significant point that must not be forgotten is that, becoming part of Europe, our culture and particularly our music is a valuable tool in our hands for our survival but also for dialogue with European peoples, particularly in this era, when Europeans consider culture an important way of communication among peoples.

In order to converse with them, we must be able to know our culture well. We must know who we are and what our direction is, to make them understand the historical certainty and reality that Cyprus, small as it is, has always participated in a great civilisation that flourished and developed in our region; the one of Asia Minor. It is a civilisation that can, even today, be the crossroads between West and East.

Available on <http://www.immorfou.org.cy/metropolitan/articles/291-mikrasiacyprus.html> (last access on 29.10.2018)

*Ημερολόγιο 2017 Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου
(επιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
Calendar 2017 by the Association of Asia Minor Cypriots
(ed. Mona Savvidou Theodoulou)*

Φωτογραφία με την οικογένεια Γαβριηλίδου και οικογενειακούς φίλους. Η Χριστίνα Γαβριηλίδου κρατάει το μαντολίνο της, Λευκωσία, 1932.

Η φωτογραφία ανήκει στην οικογένεια της μ. Χριστίνας Γαβριηλίδου Προδρόμου.

A photograph with the Gavrielides family and their friends. Christina Gavrielides holds her mandolin, Nicosia, 1932.

The photograph belongs to the family of the late Christina Gavrielides Prodromou.

*Ημερολόγιο 2017 Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου
(επιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
Calendar 2017 by the Association of Asia Minor Cypriots
(ed. Mona Savvidou Theodoulou)*

Το εργαστήρι που ίδρυσε ο Ιούλιος Ντε Πορτού στη Λευκωσία για την επισκευή και το χόρδισμα πιάων. Η φωτογραφία ανήκει στην Τασούλα Λεκάκη.

The workshop established by Ioulios de Portou in Nicosia for the repair and tuning of pianos. The photograph belongs to Tasoula Lekaki.

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ
ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

Παρέχεται εργασία εν τῇ «Εμπορικῇ Λέσχῃ Φανερωμένης» εἰς 2—3 πρόσφυγας μουσικούς. Προτιμᾶται πιανίστας.

Ἐπίσης παρέχεται εργασία εἰς 2—3 πρόσφυγας Μικρασιάτας διὰ νὰ καταγίνωνται εἰς τὴν αὐτὴν οἶον καὶ αἱ ἀπελθούσαι πρόσφυγες Ἰωσολίδες ἐνασχόλησιν.

* * *

Ζητεῖται πεπειραμένος ὑπάλληλος (γκαρσόνι) μὲ καλὰς συστάσεις διὰ τὴν ἀνω Λέσχην.
(2—1)

Ελευθερία, 30.9.1922
Eleftheria, 30.9.1922

Η Εμπορική Λέσχη Φανερωμένης ζητά να εργοδοτήσει Μικρασιάτες μουσικούς.

INTERESTING ANNOUNCEMENT

The Faneromeni Commercial Club is seeking to employ musicians from Asia Minor.

* * *

Μεταξὺ τῶν προσφύγων Σμύρνης ὑπάρχει καὶ ἡ δ/νις Λίγυπτιάδου, πιανίστα τοῦ κονσέρβατουάρ τῆς Νεαπόλεως, λαβοῦσα τὸ δίπλωμά της κατὰ 1906 κατόπιν πεντετῶν σπουδῶν. Ἡ δ/νις Λίγυπτιάδου ἐδίδαξεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν Ἀμερικῇ, ἐσχάτως δὲ ἔβρυσεν ἰδιωτικὴν μουσικὴν σχολὴν ἐν Σμύρνῃ. Ἡδὴ ἡ δεσποινὶς Λίγυπτιάδου ἀπεράσισε νὰ ἐγκαταστήσῃ ἐν τῇ πόλει μας καὶ νὰ παραδίδῃ μαθήματα.

* * *

Ελευθερία, 30.9.1922
Eleftheria, 30.9.1922

Πρόσφυγας πιανίστρια παραδίδει μαθήματα μουσικῆς στη Λάρνακα.

A woman refugee, pianist, delivers music lessons in Larnaca.

Μαρτυρία Κυπρίου βρακά από το ντοκιμαντέρ του Νέαρχου Γεωργιάδη *Η Κύπρος και η Μικρά Ασία*, Αρχείο Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (έργο «Ψηφιακός Ηρόδοτος»)

«Το '922, στην καταστροφή της Σμύρνης, ήρτεν τζιαι μια οικογένεια 'πού τη Σμύρνη πρόσφυγες μες στη Λύση. Το λοιπόν, ο Βαρνάβας, ο τζιύρης τους, ένας γενάς άνθρωπος ηλικιωμένος... Έν' τζιέινος που διηύθυσε την αρκούδα τζιαι ό,τι νάιν της πει έκαμνεν. [...] Το λοιπόν, ο Γιάννης ο γιος του ήτουν ένας βιολιστής 'πού τους καλλίττερους. Είσιεν τζι έναν γιο Νίκο ο γέρος που 'παιζε το σαντούρι τζιαι εγυρίζαν τα χωρκά, τους γάμους, τζιαι ήτουν η δουλειά τους, για να ζήσουν.

Το λοιπόν, εγίω την εποχή τζιείνην ήμουν 11 χρονών, ναι, τζιαι άρεσκέν μου η μουσική τζιαι όπου νάιν πάουν... Επηαίννασιν τζιαι επήαιννα ταπισών τους. Τζι έμαθα καμπόσα 'πού λλόου τους, τραούδκια που 'φέραν 'πού ποτζιεί, μουσικές...

*Έλα να αλλάξουμεν καρκιές,
να πάρεις τη δική μου
να δεις πώς βασανίζομαι για σένα,
αχ, για σένα το κορμί μου
[...]
Σμύρνη, κι αν εκαταστράφης
είναι 'πού τους αρχηγούς
τζιαι το κρίμα σου θα το 'βρουν
εκεί πά' στους ουρανούς.
Αμάν, αμάν...
Σμύρνη μας, φεύγεις, φως μου, κι αφήνεις μας
Αμάν, αμάν...»*

Testimony of a Cypriot “vrakas” from the documentary by Nearchos Georgiades *Cyprus and Asia Minor*, Archives of the Cyprus Broadcasting Corporation (“Digital Herodotus” project)

“In '922, with the destruction of Smyrna, a family of refugees arrived from Smyrna to Lyssi. As it was, Varnavas, their father, was an old, bearded man... It was him that controlled the bear, which did as it was told. [...] So, his son Giannis was a violinist, among the best. The old man also had a son, Nikos, who played the santouri, and they toured the villages, weddings and it was their living.

At that time, I was 11 years old, yes, and I enjoyed music, so wherever they went... They went and I followed them. And I learnt a lot from them, songs that they brought with them, music...

*Come, let us exchange hearts,
you will take mine,
and see how I suffer for you,
oh, how my body suffers
[...]
Smyrna, even if you have been destroyed,
the nobles are to blame,
and they will pay your price
up there in heaven.
Alas, alas...
Our Smyrna, you are departing, my light,
and you are abandoning us,
Alas, alas...”*

Μόνιμη Συλλογή Κειμηλίων Συνδέσμου Μικρασιατών
Κύπρου, Βυζαντινό Μουσείο και Πινακοθήκη Ιδρύματος
Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄
Permanent Collection of Heirlooms of the Association of
Asia Minor Cypriots, Byzantine Museum and Art Gallery
of the Archbishop Makarios III Foundation

Ημιτελές κέντημα με νύμφη και κύκνους του 1905. Έργο της Καλλιόπης Πολάτογλου από τη Σύλλη Ικονίου, όταν ήταν μαθήτρια. Συλλογή Πόπης Μουπαγιατζή.

Unfinished embroidery with a nymph and swans, 1905. A work by Calliope Polatoglou from Sille, Iconium, crafted when she was a schoolgirl. From the collection of Popi Moupayiatzi.

Η προσφορά των Μικρασιατών στην παιδεία

The contribution of people from Asia Minor to education

Τα παράλια της Μικράς Ασίας και ιδιαίτερα η Σμύρνη υπήρξαν κέντρο τεράστιας πνευματικής και πολιτιστικής ανάπτυξης εφάμιλλο της Κωνσταντινούπολης και γέννησαν διαφωτιστές και διανοητές παγκόσμιας ακτινοβολίας, όπως ο Αδαμάντιος Κοραής. Σπουδαία εκπαιδευτήρια και πνευματικά κέντρα ιδρύθηκαν και άκμασαν εκεί, όπως το Ιωνικό Πανεπιστήμιο, η Ευαγγελική Σχολή, το Φιλολογικό Γυμνάσιο Σμύρνης, η Ιωνική Σχολή, η Εμπορική Σχολή, το Κεντρικό Παρθεναγωγείο και πολλές άλλες σχολές ιδιωτικής εκπαίδευσης, που αποτέλεσαν τα εκκολλαπτήρια του σπουδαίου εκπαιδευτικού πλούτου της Μικράς Ασίας. Ενός πλούτου που οι πρόσφυγες φέρνουν μαζί τους στη νέα τους πατρίδα. Αρκετοί πρόσφυγες διορίζονται ως καθηγητές στα εκπαιδευτήρια της Κύπρου ενισχύοντας το ανθρώπινο δυναμικό τους και άνθρωποι των τεχνών συνεχίζουν εδώ το δημιουργικό τους έργο.

The Asia Minor coast and Smyrna in particular were a centre of great intellectual and cultural development, of the calibre of Constantinople, giving rise to world class enlighteners and intellectuals, such as Adamantios Koraes. Significant educational institutions and intellectual centres were founded and flourished there, such as the Ionic University, the Evangelical School, the Smyrna Philological Gymnasium, the Ionic School, the Commercial School, the Central Girls' School and many other private schools that were incubators of the great educational wealth of Asia Minor. This wealth was brought by the refugees to their new homelands. Many refugees are appointed as teachers in educational institutions in Cyprus, enhancing their human resources, while people of the arts continue their creative work here.

Η αίθουσα του συμβουλίου του Ομήρειου
Παρθεναγωγείου της Σμύρνης.

The council room of the Homer Girls' School
of Smyrna.

Απόφοιτοι του Διδασκαλείου του Κεντρικού Παρθεναγωγείου της Σμύρνης, 1916.
Graduates of the Teachers' College of the Central School for Girls in Smyrna, 1916.

Το νέο κτίριο της Ευαγγελικής Σχολής της Σμύρνης, που είχε μόλις αποπερατωθεί και δεν πρόλαβε να λειτουργήσει λόγω της καταστροφής.

The new building of the Evangelical School of Smyrna, that did not begin its operation due to the disaster.

Τελειόφοιτοι της Ευαγγελικής Σχολής της Σμύρνης.
Final year students of the Evangelical School of Smyrna.

Δήλωσις

Γίνεται δήλον, δι' αφιχθείς ὡς πρόσφυξ ἐκ Σμύρνης καὶ ἐγκατασταθείς ἤδη ἐν Λευκωσίᾳ ὁ πλεισιτάμιος βραβευθείς καὶ ἐπὶ διπλώματι δημοσιοῦχος Κύπριος Γλύπτης, κ. Α. Θυμόπουλος, ἀναλαμβάνει οὐρανθήπουσε ἐργασίαν γλυπτικῆς ἐπὶ μαρμάρου, ἀπὸ τῆς ἀπλουστεύρας μέχρι τῆς καλλιτεχνικωτέρας, ἥτοι μνημεῖα, οἰκογενειακοὺς τάφους, προτομοὺς, ἀγάλματα καὶ ἀνδριάντας.

Διευθύνσις διὰ κερωνοειδούς πληροφαρίας :

Κων Α. Θυμόπουλον
Γλύπτην,
Εἰς Λευκωσίαν.

(3-1)

Νέον Ἔθνος, 6.1.1922
Neon Ethnos, 6.1.1922

Ο γλύπτης Α. Θυμόπουλος, Κύπριος πρόσφυγας ἀπὸ τῆ Σμύρνη, ἐγκαθίσταται στὴ Λευκωσία καὶ ἀναλαμβάνει ἐργασίες γλυπτικῆς.

ANNOUNCEMENT

The sculptor A. Thymopoulos, Cypriot refugee from Smyrna, is established in Nicosia and undertakes sculpture work.

Ἡ Ἐργασία τῶν εκπαιδευτικῶν τῆς ἡμετέρας πόλεως διώρισε τὸν ἐκ τῶν προσφύγων Σμύρνης ἀρπ' ἀφιχθέντα εἰς Λάρνακα κ. Charles Fred Barkshiro ὡς ἐπόπτην τοῦ Ἐμπορικοῦ Λυκείου Λάρνακος καὶ καθηγητὴν ἐν αὐτῷ τῶν ξένων γλωσσῶν διὰ τὸ νέον σχολικὸν ἔτος.

Ὁ κ. Barkshire ἦτο διευθυντὴς καὶ ἰδιοκτῆτης μεγάλης ἰδιωτικῆς ἐμπορικῆς σχολῆς ἐν Σμύρνη, φερούσης τὸ ἄνομά του, ἠναγκάσθη δὲ νὰ ἐγκαταλίπη τὴν σχολὴν του μετὰ τὴν πρὸ ἡμερῶν ἐπιδρομὴν τῶν βανδάλων εἰς Σμύρνην.

Ὅτω τὸ Ἐμπορικὸν Λύκειον Λάρνακος ἰνισχύεται διὰ σοβαρῆς προσθήκης εἰς τὸ ἐπιλεκτὸν προσωπικὸν του καὶ σταθεροποιεῖ τὸ εὐρύ του μέλλον ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς Κυπριακῆς νεότητος.

Ελευθερία, 23.9.1922
Eleftheria, 23.9.1922

Διορισμός τοῦ Charles Fred Barkshire, πρόσφυγας ἀπὸ τῆ Σμύρνη, ὡς ἐπόπτη τοῦ Ἐμπορικοῦ Λυκείου Λάρνακος καὶ καθηγητῆ ξένων γλωσσῶν. Υπήρξε διευθυντὴς καὶ ἰδιοκτῆτης μεγάλης ἰδιωτικῆς ἐμπορικῆς σχολῆς στὴ Σμύρνη.

Appointment of Charles Fred Barkshire, a refugee from Smyrna, as a supervisor of the Larnaca Commercial Lyceum and as a teacher of foreign languages. He had been the headmaster and owner of a large private commercial school in Smyrna.

— Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τετάρτης ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα τοῦ δ' ἔργου ἐξ Ἀθηνῶν ἀφιχθείς εὐπαιδευτὸς διδάκτωρ τῆς Φιλολογίας κ. Ἰωάννης Τσικνόπουλος ἀριστοτέλης καὶ τέλειος κἀτοχος τῆς Ἀγγλικῆς εἰς τὸ Ἡμιγυμνάσιόν μας. Κατέγεται ἐκ Μαγνησίας τῆς Μ. Ἀσίας διετέλεσε δὲ ἐπὶ τρεῖς συναπτὰ ἔτη κατὰ τὴν διαρκείαν τοῦ πανευρωπαϊκοῦ πολέμου διερμηνεὺς εἰς τὸ Ἀγγλικὸν ναυτικόν.

Κυπριακὸς Φύλαξ, 23.11.1922
Kypriakos Fylax, 23.11.1922

Πρόσληψη ὡς φιλολόγου στὸ Ἡμιγυμνάσιο Πάφου τοῦ Ἰωάννη Τσικνόπουλου ἀπὸ τῆ Μαγνησία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Appointment of Ioannis Tsiknopoulos from Magnesia, Asia Minor, as a Greek teacher in the Paphos Lower Gymnasium.

**ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ**
ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ

Τὴν μεταμεσημβρίαν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου συνεδρίασεν ἐν τῷ Δημαρχείῳ ἡ Σχολικὴ Ἐπιτροπὴ Λευκωσίας, ἣτις προέβη εἰς τοὺς ἀκολούθους διορισμούς :

—ΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ

Διόρισεν τὸν προσφύγη Φωκίωνα Ἀμπατζῆν Ἑλβετίας, ἡ ἐξέυρεσις τῆς ὑποίας, ὡς εἶχομεν γράψει, εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς τὸν ἐν Ἑλβετίᾳ διατρίβοντα κ. Ν. Γ. Χρυσοφάνην, μὲ μισθὸν 200 λιρῶν ἐτησίως, διὰ τὸ ἰδρυθῆσόμενον τμήμα ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ ξένων γλωσσῶν, ζωγραφικῆς, μουσικῆς ἐνοργάνου καὶ φωνητικῆς. Σχετικὸν τηλεγράφημα διὰ τὸν διορισμὸν τοῦτον ἐστάλη εἰς τὸν κ. Χρυσοφάνην εἰς Παρίσιους. Εἰς τὴν δεσποινίδα Corbiac παρεχωρήθησαν ἐπίσης καὶ 30 λ. δι' ὀδοιπορικά.

Διόρισεν ἐπίσης ὡς φιλόλογον ἐν τῷ Γυμνασίῳ τὸν κ. Φωκίωνα Ἀμπατζῆν, καταγόμενον ἐκ Μικρῆς Ἀσίας, ὃν ὑπέδειξεν ὁ ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ ἀντιπρύτανης κ. Σ. Μενάρδος.

Ἡ ἐπιτροπὴ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὠρῶν τῆς ἰγνογραφίας καὶ καλλιγραφίας, ἐπαναδιώρισε τὸν κ. Ι. Κισσονέργην, ἀποσφράντα τὴν πρώτην ἐπιστολήν του δι' ἧς ἐδήλου ὅτι δὲν ἠδ' ἐδέχετο ὑπηρεσίαν ἐν τοῖς Ἐκπαιδευτήρισις.

*Ελευθερία, 29.8.1923
Eleftheria, 29.8.1923*

Πρόσληψη του Μικρασιάτη Φωκίωνα Αμπατζή ως φιλόλογου από τα Ελληνικά Εκπαιδευτήρια Λευκωσίας.

GREEK SCHOOLS OF NICOSIA

Appointment of Fokionas Ambatzis, an Asia Minor refugee, by the Greek Schools of Nicosia as a Greek teacher.

ΕΚ ΛΕΜΕΣΟΥ

ΛΕΜΕΣΟΣ, 21 Ἰουλίου 1925

—Ἐκπεριεργασίας—

Κατόπιν συνεδρίας τῆς ἐφορείας τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς πόλεώς μας, ἀπεφασίσθη ὅπως τὰ μαθηματικά ὅλων τῶν τάξεων τοῦ Γυμνασίου διδάσκη ὁ καθηγητὴς τῶν φυσικομαθηματικῶν κ. Ἀμφ. Ὑδραΐης, τὰ δὲ φυσικὰ ὅλων πάλιν τῶν τάξεων ὁ καθηγητὴς τῶν φυσικῶν κ. Περ. Μακρῆς. Εἰς ἀμφοτέρους τοὺς καθηγητὰς, διακρινομένου διὰ τὴν μισθομίσθωσιν καὶ τὸν ζῆλόν των πρὸς τὸ καθήκον, πλὴν τοῦ μισθοῦ των ἐδόθη καὶ ἐπίθεμα ἐκ τῶν λεγῶν εἰς ἕκαστον διὰ τὴν πρόσθετον ταύτην ὑπηρεσίαν.

Πρόσληψη Μικρασιατῶν καθηγητῶν ὡς καθηγητῶν μαθηματικῶν καὶ φυσικῆς στὴ Λεμεσό.

FROM LIMASSOL

Appointment of Physics and Mathematics teachers from Asia Minor in Limassol.

*Ελευθερία, 22.7.1925
Eleftheria, 22.7.1925*

*Ημερολόγιο 2020 Συνδέσμου Μικρασιατῶν Κύπρου
(επιμ. Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου)
Calendar 2020 by the Association of Asia Minor Cypriots
(ed. Mona Savvidou Theodoulou)*

Ἡ Λευκὴ Κυριακίδου με καταγωγὴ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη (πρῶτη δεξιὰ καθήμενη) με καθηγητὴς καὶ μαθητὴς τῆς Ἰδιωτικῆς Σχολῆς Λεμεσοῦ, ὅπου ἡ Λευκὴ δίδασκε ἐλληνικά, ἀγγλικά καὶ γαλλικά γιὰ ἕξι χρόνια. Το 1946, σὲ ηλικία 30 ἐτῶν, πρῶτευσε στὸν διαγωνισμό τοῦ δήμου Λεμεσοῦ καὶ ἐγένεη ἡ πρῶτη βιβλιοθηκάριος τῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης Λεμεσοῦ. Ἡ φωτογραφία ἀνήκει στὴ Μαρία Κυριακίδου.

Lefki Kyriakides, originally from Constantinople, (seated, first from the right) with teachers and students of the Limassol Private School, where Lefki taught Greek, English, and French for six years. In 1946, at the age of 30, she won first place in the Limassol municipality competition and became the first librarian of the Municipal Library of Limassol. The photo belongs to Maria Kyriakides.

---

* Με την έλευσή τους στην Κύπρο το 1878 οι Βρεττανοί εφάρμοσαν το δικό τους νομισματικό σύστημα το οποίο αντικατέστησε το οθωμανικό, εισάγοντας στην Κύπρο τη λίρα και τις υποδιαιρέσεις της. Η κυπριακή λίρα είχε την ίδια αξία με την αγγλική στερλίνα και υποδιαιρείτο σε 20 σελίνια. Σε αντίθεση όμως με τα βρετανικά σελίνια, το κυπριακό σελίνι υποδιαιρείτο σε 9 πιάστρες, που ήταν το αντίστοιχης αξίας νόμισμα με το οθωμανικό γρόσι και το οποίο αποτέλεσε τη σύνδεση με το προηγούμενο σύστημα των Οθωμανών. Οι Κύπριοι συνέχισαν να χρησιμοποιούν ονομασίες του οθωμανικού συστήματος για αρκετές δεκαετίες ακόμα και έτσι αναφέρονταν σε γρόσια ως συνώνυμα με τις πιάστρες.

Η πιάστρα κυκλοφορούσε και σε νομίσματα της $\frac{1}{2}$ της πιάστρας και $\frac{1}{4}$ της πιάστρας. Σε άρθρα στον τύπο και σε επιστολές, οι λίρες σημειώνονται με κεφαλαίο Λ, ενώ τα σελίνια με κάθετο και μια μικρή παύλα (/·). Τα ποσά που περιέχουν και λίρες και σελίνια και πιάστρες σημειώνονται με το σημείο της τελείας ανάμεσα στις υποδιαιρέσεις. Παράδειγμα: Λ 3.1.4 $\frac{1}{2}$ διαβαζόταν ως τρεις λίρες, ένα σελίνι και τεσσεράμισι γρόσια.

* Upon their arrival in Cyprus in 1878, the British implemented their own monetary system which replaced the Ottoman one, introducing the Cypriot pound (lira) and its subdivisions to Cyprus. The Cypriot pound had the same value as the British pound and was subdivided into 20 shillings. However, unlike the British shilling, the Cypriot shilling was subdivided into 9 piastres, which was the currency of equivalent value to the Ottoman grosi (kuruş) and constituted the link to the previous Ottoman system. Cypriots continued to use names of the Ottoman system for several more decades and thus referred to grosia as synonymous with piastres.

The piastre also circulated in $\frac{1}{2}$ piastre and $\frac{1}{4}$ piastre coins. In articles published in newspapers and in letters, pounds (liras) are denoted by a capital Λ, and shillings by a slash and a short dash (/·). Amounts containing pounds, shillings and piastres are denoted by a period between the subdivisions. For example, Λ 3.1.4 $\frac{1}{2}$ would be pronounced as three pounds, one shilling, and four and a half grosia (piastres).

Θερμές ευχαριστίες για την
παραχώρηση αρχειακού και
φωτογραφικού υλικού στους:

- Αρχείο Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου
- Βυζαντινό Μουσείο και Πινακοθήκη Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου
Μακαρίου Γ΄
- Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
- Ένωση Σμυρναίων
- Κρατικό Αρχείο Κύπρου
- Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπέζης Κύπρου
- Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου
- Σύνδεσμο Μικρασιατών Κύπρου
- Φωτογραφικό Αρχείο Εθνικού Ιστορικού Μουσείου
- Μητροπολίτη Μόρφου κ. Νεόφυτο
- Μόνα Σαββίδου Θεοδούλου, πρόεδρο του Συνδέσμου
Μικρασιατών Κύπρου

Warm thanks for the provision
of archival and photographic
material to:

- Archives of the Holy Archdiocese of Cyprus
- Byzantine Museum and Art Gallery of the Archbishop Makarios III
Foundation
- Press and Information Office
- Union of Smyrniots
- Cyprus State Archives
- Bank of Cyprus Cultural Foundation
- Cyprus Broadcasting Corporation
- Association of Asia Minor Cypriots
- Photographic Archive of the National Historical Museum
- The Metropolite of Morphou, Mr Neophytos
- Mona Savvidou Theodoulou, president of the Association
of Asia Minor Cypriots

CYPRVS AETERNA

Βουλή των Αντιπροσώπων
Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων
House of Representatives
Research, Studies, and Publications Service

ISBN: 978-9963-39-113-4 / ISBN e-book: 978-9963-39-114-1